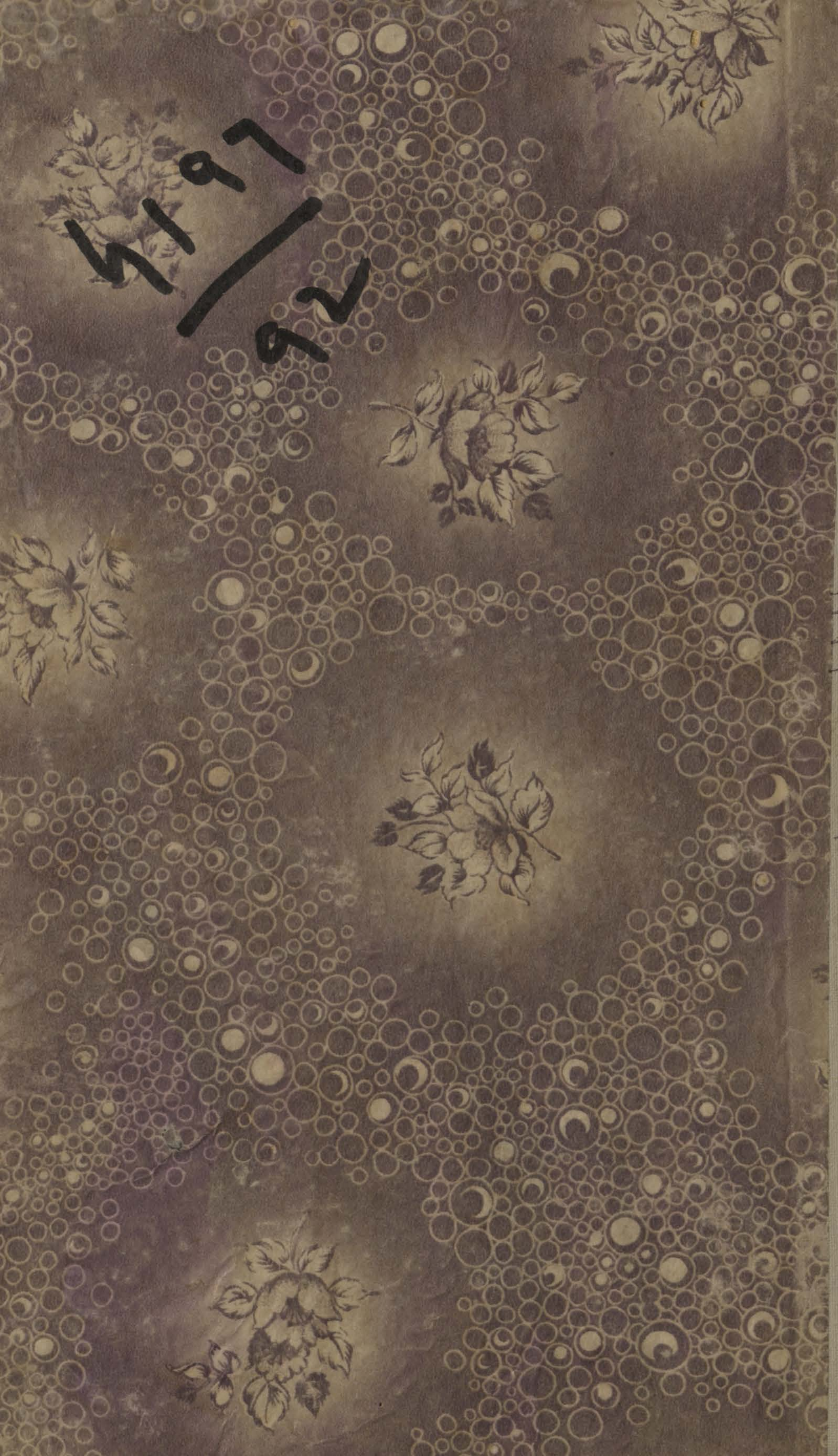

إِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ اِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا

اما بعد

بحمد اللہ کتاب مستطاب مملو بہ انداز بے نظیر مفید برناؤ پیر اعنی

مجموعہ اشعار دلپذیر

مع جمل حدیث بہ شرح بے نظیر پنجابی

باغ رسول صلی اللہ علیہ وسلم

معروف بہ

مصنفہ ابو المنظور مولوی محمد دلپذیر صاحب مشہور شاعر پنجابی ابن حضرت مولنا مولوی کرم الٰہی صاحب رحمۃ اللہ علیہ مصنف فتاوے مولوی کرم الٰہی صاحب فقیہ بھیروی [illegible]

بفرمائش

صاحب الصدق والیقین شیخ الٰہی بخش محمد جلال الدین تاجران کتب

بازار کشمیری لاہور

[illegible] پریس لاہور میں [illegible]

مذاق العارفین اردو ترجمہ احیاء العلوم

مصنفہ حضرت امام غزالی علیہ الرحمۃ
جو حاوی جملہ مسائل ہے آیات
و احادیث سے پُر ہے
قیمت

کالی کملی

رسُولِ مقبُول صلی اللہ علیہ وآلہٖ وسلم
جس میں حضور علیہ الصلوٰۃ والسلام کے چند معجزات اور اخلاق و آداب
پنجابی نظم میں بچوں کو اخلاق و آداب سکھانے کیلئے درج ہیں
لطف یہ کہ تمام کتاب کی ردیف لفظ
"کالی کملی والے" ہے
پاکٹ سائز خوشخط
قیمت

تحفۃ الواعظین

قصص القرآن

پنجسورہ

المشتہر
صاحب الصدق والیقین
شیخ الٰہی بخش محمد جلال الدین
تاجران کتب کشمیری بازار لاہور

إِنَّ هٰذِهٖ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَآءَ اتَّخَذَ إِلٰى رَبِّهٖ سَبِيْلًا

اما بعد

بحمد اللہ کہ کتاب مستطاب مسلوبہ انداز بے نظیر مفید برنا و پیر آراستہ

مجموعہ اشعار دلپذیر

معہ

چہل حدیث بے نظیر بہ شرح نظم پنجابی

معروف بہ

باغ رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

مصنفہ ابو المنظور مولوی محمد دلپذیر صاحب مشہور شاعر پنجابی ابن حضرت مولانا مولوی کرم الٰہی صاحب رحمۃ اللہ علیہ مصنف فنائے مولوی کرم الٰہی صاحب فقیہ بھیروی سلمہ ربہ

جس میں

توحید تمجید باری تعالیٰ اشارات ہدایت شکریہ انعامات الٰہی خدا پرستی فضیلت کلمہ سبحان اللہ و الحمد للہ و لا الٰہ الا اللہ و اللہ اکبر مدح محمدی نعتیہ غزل چہل حدیث نفس کشی اور دو رباعی غزل خواجہ قطب الدین ایک صوفی کا کلام میران زمانہ ہیچ فی عاجزی ہستی زندہ رمضان المبارک فراقیہ عشقیہ [illegible]

بفرمائش صاحبان الصدق والیقین شیخ الٰہی بخش و محمد جلال الدین تاجران کتب کشمیری بازار لاہور

مطبوعہ کاشی رام پریس لاہور

توحید و تحمید

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے برحق اوہ معبود بجا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بے مانند اوہ بے ہمتا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے پاک منزّہ اوہ یکتا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ
نہیں پوجا ہور کسیدی روا سبحان اللہ سبحان اللہ
نہیں اُس دے جیہا کوئی اُس دے سوا سبحان اللہ سبحان اللہ
کوئی اُس کا شریک نہ ہے نہ ہوا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ سبھ تھیں اعلیٰ اولیٰ ہی اوہ اعظم اکبر عزّ و جل
اوہ ہر جا حاضر ناظر ہے ہر دم ہر ویلے تے ہر پل
اوہ سبھ چیزاں پر قادر مطلق قدرت اس دی ہے کامل
اوہ پلوچہ تھلوچہ نیر چلاوے پلوچہ ندیاں کردا اتھل

اوہ سبھ تھیں ارحم اکرم ہے اوہ اعلم احکم تے اکمل
ہے اُس دا علم بسیط محیط اوہ جانے خبراں ابد ازل
کوئی اوسنوں مشکل کام نہیں اوہ ہر مشکل کر سکدا حل
اوہ سمجھ تھیں ودّا سمجھ بنا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ مردیاں وچوں زندے کڈھے زندیاں تھیں مردار کڈھے
اوہ کالیاں کوجھیاں سپاں وچوں موتی قیمت دار کڈھے
اوہ بجھر رکھاں تھیں نار کڈھے تے نار وچوں گلزار کڈھے
اوہ گندے پانی وچوں کیسے سوہنے گل رخسار کڈھے

اوہ کافراں وچوں مومن کڈھے مومناں تھیں کفار کڈھے
اوہ سوہنیاں نیکاں پاکاں وچوں کوجھے تے بدکار کڈھے
اوہ تتیاں بلدیاں پتھراں وچوں پانی ٹھنڈا ٹھار کڈھے
اوہ مردے دے بیندا بھیر جو سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد وثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ اگ پانی دا میل ملا کے لکھاں کم کراندائی
اوہ دشمن دے گھر دوست اپنے فضلوں پال وکھاندائی
اوہ ہکس ندی چہ کھارے مٹھے پانی پیا چلاندائی
اوہ شینہ بکری نوں نال محبت ہکسے گھاٹ پلاندائی

اوہ آتش برف اکٹھی کر کے ہکسے جگہ رکھاندائی
اوہ وتیاں سرے دوریاں کولوں فیض لکھاں پہنچاندائی
تا اوہ اُسدے تے چہ لدائی تا اوہ اُسدے ول جاندائی
اوہ دیندا امیل کو میل ملا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے احد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد وثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ جو کجھ چاہے کر دکھلاوے سبھ توفیقاں والا ہے
اوہ ہر علے تھیں اعلے ہے اوہ ہر بالا تھیں بالا ہے
کجھ خوف نہ اُسنوں مول کسے دا اوہ ہر دا رکھوالا ہے
جو اُس جیہا کسی نوں سمجھے اوہ مشرک مُنہ کالا ہے

وچ ہمت قدرت طاقت قوت اُس دا شان نرالا ہے
اوہ غالب ہر غالب تھیں غالب ساڈا رب تعالےٰ ہے
سبھ امبر دھرت منور اس تھیں اُس دا نور اُجالا ہے
لاحول ولا۔ لاحول ولا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد وثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

جے حمد ربانی لکھن لگن خلقاں کل سنسار دیاں
نہیں مُکدیاں ختم قیامت تائیں صفتاں رب جبار دیاں
نہیں پہنچاں اتھے عقلیاں نا حداں حد شمار دیاں
کیا طاقت قدر مجالاں اتھے بندے عاجز بدکار دیاں

لے قلماں کل اشجاراں دیاں تے عوضاں کل بحار دیاں
ہو جاون ختم سیاہیاں قلماں خلقاں پار اُرار دیاں
ہین ما نفدت کلمات اللہ تعبیراں اُس ہر کار دیاں
نہیں مُکدا کوئی حمد وثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد وثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

کبریٰ وے نیازی

اوہ ارحم اکرم ذات الٰہی بخشے اوگنہاراں نوں
اوہ چاہے تاں اک پل وچ اندر نیک کرے بدکاراں نوں
اوہ چاہے تاں روگ لگا دیوے صحت کرے بیماراں نوں
اوہ باجھ دواؤں فضل کرم تھیں لاہے کل آزاراں نوں

اوہ جلدی کر کے پکڑے ناہیں کافر بدکرداراں نوں
جو چاہے تاں اوہ تھوڑی گلوں ڈھہر سٹے ابراراں نوں
اوہ خار کرے گلزاراں نوں گلزار کرے چا خاراں نوں
ہے اُس دے قبضے کل شفا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بے حد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ بیشک صاحب فضل انداز بھی ہے شفقت دار بھی ہے
جے کرم کرے تاں کرم اُس دا بسیار بھی ہے درکار بھی ہے
اوہ اپنے فرمانداراں سندا یار بھی ہے دلدار بھی ہے
اوہ بھاویں رب جبار بھی ہے پر نال بخشنہار بھی ہے

پر ذات اُس دی غیور بھی ہے جبار بھی ہے قہار بھی ہے
جے قہر کرے تاں قہر اُس دا اجار بھی ہے طرار بھی ہے
اوہ بے فرماناں کارن پکڑنہار بھی ہے بیزار بھی ہے
ہے رحمت اس دی دون سوا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے احد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بے حد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوس شاہنشاہ دی شاہی اندر خار بھی ہے گلزار بھی ہے
اوہ اعلیٰ کل ہنر کاراں دی سرکار بھی ہے دربار بھی ہے
اوہ کیا بندہ جیہڑا اُس کولوں انکار بھی ہے اقرار بھی ہے
جو اُس دے رستے مست ہویا ہشیار بھی ہے بیدار بھی ہے

اُوس بے پرواہ دیاں صفتاں اندر مار بھی ہے تے پیار بھی ہے
ماتحت حکومت اُس دے ہر مور بھی ہے ہر مار بھی ہے
اوہ ہے غدار درست نہیں بیمار بھی ہے لاچار بھی ہے
رب دتے اُس دے بخت جگا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بے حد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ سبھ دا سرجنہار بھی ہے اوہ سبھ دا پالنہار بھی ہے
اوہ سبھ دا رکھن ہار بھی ہے اوہ سبھ دا مارنہار بھی ہے
اوہ سبھ دا پکڑنہار بھی ہے اوہ سبھ دا بخشنہار بھی ہے
اوہ عالم غیب اسرار بھی ہے اوہ واقف کل اظہار بھی ہے

اوہ سبھ دا حامی کار بھی ہے اوہ سبھ دا امدادگار بھی ہے
اوہ مرضاں دیونہار بھی ہے اوہ شافی ہر آزار بھی ہے
اوہ خالق لیل نہار بھی ہے اوہ مالک روز شمار بھی ہے
اوہ حاضر ناظر ہے ہر جا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ سبھ یاں عرضاں سُننے والا جو اُس ول فریاد کرے
اوہ سبھ توفیقاں والا مولے بندیوان آزاد کرے
اوہ ناشاداں نوں شاد کری تے شاداں نوں ناشاد کرے
کجھ دیر نہ لگدی اُسدے اگے جو کجھ اوہ ارشاد کرے

اوہ پوری کُل مراد کرے ہر عاجز دی امداد کرے
اوہ عاجز بے اولاداں تائیں چا صاحب اولاد کرے
آباداں نوں برباد کرے برباداں نوں آباد کرے
ہے اُسدے ہتھ بقا و فنا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ سبھ کجھ دیندا اُسدے اگے جو کجھ کوئی سوال کرے
کجھ تھوڑ نہ اُسنوں چیز کسے دی پلو چہ مالا مال کرے
اوہ ہک پلو چہ کنگال کرے تے پلو چہ صاحب مال کرے
اوہ سبھ صفتاں نوچہ کامل اکمل جو کجھ کرے کمال کرے

اوہ ہر ہک حاجتمنداں تائیں حاجت بخش نہال کرے
کوئی موڑ نہ اُسنوں ہوڑن والا جو کجھ جل جلال کرے
خوش حالاں نوں بدحال کرے بدحالاں نوں خوشحال کرے
بے نقص خدا اے عیب خطا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پر جو کوئی ذات صفات اُسدی بوجھ احمق بُرا خیال کرے
رب مہلت دے سمجھاوے پہلوں بہتی ٹال مٹال کرے
جے پھیر بھی باز نہ آوے تا رب نازل قہر وبال کرے
اوہ انگ اصحاب الفیل خداوند دشمن دی ہڑتال کرے

اوہ اپنا آپ ہلاک کرے اب اُسدا مندا حال کرے
مت کیر غرور روں کفروں شر کوں تو بہ اے چنڈال کرے
جیوں عاد ثموداں نال ہوئی رب اینویں اُسدے نال کرے
اوہ دیندا وانگ با روت اُڈا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ وڈیاں شاناں والا مولے کوئی اُس دا ہمشان نہیں
اوہ لا مکان مکاناں دا کوئی اُسدا ہک مکان نہیں
اوہ وڈیاں مہراں قہراں والا کوئی حد بیان نہیں
اوہ کرم کرے تا کیہڑا جیہڑا ہووے کرم کمان نہیں

کوئی دوجا اُسدیاں صفتاں والا وچہ زمین آسمان نہیں
بن اُسدے کوئی مکان نہیں اُس باجہ آباد جہان نہیں +
کوئی اوس جیہا غضبان نہیں کوئی اُس جیہا رحمان نہیں
جے قہر کرے تا قہر اُسدے تھیں دیندا کوئی امان نہیں

اوہ جس گھروں آباد کرے کوئی کرسکدا ویران نہیں
کیا جرأت اوتھے دم مارن دی اڈا کوئی جوان نہیں
اوہ جس گھروں برباد کرے پھر طاقت کسے سان نہیں
نہیں کرسکدا کوئی چون و چرا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

جو اوسدے ذکروں غافل ہے کوئی اُس جیہا نادان نہیں
جو کلمہ پڑھکے شرک کرے کجھ اُسدے وچ ایمان نہیں
اوہ مشرک رب دا دشمن ہے جو وحدت تے قربان نہیں
کل دنیا جیکر کفر کرے کجھ مولے دا نقصان نہیں
سبھ نفع زیان اساڈا ہے کجھ اُس دا نفع زیان نہیں
کوئی دوجا اُسدیاں صفتاں دا الاجن ملک انسان نہیں
جو اس دے پر حرف دھرے کوئی اس جیہا شیطان نہیں
اُس منیاں مول قرآن نہیں اوہ بندہ مسلمان نہیں
کوئی شرک جیہا بطلان نہیں بہتان نہیں طوفان نہیں
جے جگ سارا ایمان لیاوے کجھ اُستے احسان نہیں
اوہ پاک خدا سبحان خدا کوئی اُس باجھوں سبحان نہیں
محمود خدا اکبر دو سرا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

میں کی کجھ اُس دی حمد کراں کجھ میری تاب و توان نہیں
کجھ بستا گھوڑا طبع میری اتنا تیز روان نہیں
کجھ اتنا طول طویل کشادہ کاغذ دا میدان نہیں
تعریف الٰہی ختم کرندا کسے طرح امکان نہیں
کجھ عقل نہیں کجھ فہم نہیں کجھ طاقت وچ زبان نہیں
کجھ منزل دور دراڈی ہے کجھ منزل دا سامان نہیں
کجھ عاجز قلم نمانی تے افسوس نہیں ارمان نہیں
لاتحصوھا لاتحصوھا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

قدرت خلاق

رب اول آخر ظاہر باطن صاحب اچیاں شاناندا
اوہ سرجنہار ملائک جناں انساناں حیواناندا
اوہ دوست اہل ایماناں دا تے دشمن بے ایماناندا
اوہ حامی اہل اسلاماں دا اسبہ مومن مسلماناں دا
اوہ رب تمام زمیناندا تے رب تمام اسماناندا
اوہ مالک کون مکاناں دا تے پالنہار جہاناندا
پر بند نہ کرے روزینہ او شیطاناں بے فرماناندا
اوہ اک رو زجزا و سزا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اُس کامل قدرت اپنی تھیں کیا باغ جہان تیار کیا
ہم کچھ بھی نہ تھے اور کچھ بھی نہ تھا سب کچھ میری سرکار کیا
کھیچ نقشہ اپنی صنعت دا پُر رونق کل سینسار کیا
ہر گل پھل بوٹے پتیں تے کیا سوہنا نقش نگار کیا

معدوم کنوں موجود کیا نابود وں بود اظہار کیا
سب دُور اندھیر غبار کیا ہر جا گہ نور انوار کیا
کر رنگ برنگ پیدائش تازہ عالم دا گلزار کیا
دریا پانی اُپر نقش ٹھہرا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

مخلوق خدا دا انت نہیں کیا اُس دی صنعت کاری ہے
کجھ خاکی کجھ افلاکی ہے کجھ وچ زمیں کھلاری ہے
کجھ سیری ہے کجھ جبری ہے پیدائش اُس دی ساری ہے
کجھ ہیں چلن والے تے کوئی چلن کولوں عاری ہے

کجھ آبی ہے کجھ بادی ہے کجھ نوری کجھ ناری ہے
کجھ بری ہے کجھ بحری ہے کجھ شہری کجھ غاری ہے
سب اوسے خلق سنواری ہے اوہ کیسا خالق باری ہے
کجھ اوڈ دے تن وچ ہوا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

کجھ دو پیراں تے چلن والے کجھ کیتے چوپائے سو
ہک کر دتے ہک ٹنگی ہکی ٹنگ دے اُتے ٹرائے سو
ہک ٹپن چھالاں مارن والے ہکناں کھنبھ بنائے سو
ہک اُلٹے سِدھے ٹرن جناور قسموں قسم اُوپائے سو

کجھ ہور زیادہ پیراں والے بہتے قدم لگائے سو
تے ہکناں ند النگ پیر نکوئی اینویں ٹور چلائے سو
ہک ٹر دے نال اُڈدے پھر دے ونویں کم سکھائے سو
کجھ گانج نہ اُس دی قدرت دا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذاتِ خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

بندہ نوازی

پھر سب خلقت تھیں سوہنی صورت بخشی رب انساناں نوں
ولقد کرمنا والا نعمہ بخشیا نیک جناناں نوں

رب فی احسن تقویم دا حلیہ بخش کیتا ابدانانوں
جو شرف دتا انساناں نوں اوہ شرف نہیں حیواناں نوں

رب نیکاں لوکاں نال مزین کیتا اہل جہاناں نوں
جیوں سورج چن ستاریاں سیتی زیب دتا اسماناں نوں
پر سمجھ نہیں ناداناں نوں جو یاد کرن احساناں نوں
ہے واجب کرنا شکر ادا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد و ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

رب پیدا کیتے بندیاں کارن سبھ تھیں چنگی کھانے نی
ہر قسماں دودھ ملایاں گوشت لکھاں میوے دانے نی
پھر گوناگون لباس پوشاکاں عجب عجائب بانے نی
زر دولت زیور سونا موتی محل مکان ٹھکانے نی
پھر کل سامان سواریاں والے تابعدار بنانے نی
پڑھ ویکھو مَا فِی الْاَرْضِ جمیعًا سب انعام ربانے نی
پھر سر دے اوپر منقش کیسے سوہنے تنبو تانے نی
ہک بیٹھا دتا فرش وچھا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر وڈیاں وڈیاں زوراں والے وڈے قد اور طاقت ور
ایہ گھوڑے ہاتھی اوٹھ بگھیلے شیر پلنگ بہادر نر
پھر کل درند پرند چرندے ہور جناور بر و بحر
سبھ جنگل باشی وحش بلائیں آدمیاں تھیں جاون ڈر
ہر ہک تے سایہ آدمیاں دا پا دتا خالق اکبر
ایہ بھاویں ہر جبر تھیں عاجز ہی عاجز کمزور بشر
جو ہک کیڑے نوں پکڑ نہ سکے جے نہ چاہے رب قادر
رب دتے ہتھوں شیر نوا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر دیکھو انساناں اُپر کیا فضل ہے ستار کیئے
دے عقل فکر تے ہوش سمجھ ہشیار کیئے بیدار کیئے
وچ علم ہنر انسان بشر سبھ چیزاں دے سردار کیئے
وچ صنعت حرفت کسباں دے رب کیا کیا اوستاکار کیئے
تے قسماں فن اظہار کیئے سبھ قسماں دے روزگار کیئے
اوہ بخشش تمام انساناں نوں رب خالق بخشنہار کیئے
احسان کرم اُس محسن ساتھے باجھ حساب شمار کیئے
کجھ انت نہ اُس دی بخشش دا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر دیکھو ہُن انساناں اُپر کیا کیا کرم کمال کیئے
انساناں تھیں انساناں کارن رب مرسل ارسال کیئے
مامور امام مجدد تے پیغمبر جل جلال کیئے
سبھ نبی ولی تے غوث قطب اوتاد کئی ابدال کیئے

پھر فقہ حدیثوں عالم فاضل حافظ نیک خصال کیتے
ایہ سارے قوم انساناں تھیں اس اپنی رحمت نال کیتے
پھر ہور مصنف کاتب شاعر واعظ وِچ جال گئے
پھر کیتے سبھ طبیب حکما سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر فرق و فرقی آدمیاں دے بخت عقل اعمال کیتے
کر دِتے ہِک بے رعب وِچارے ہِک صاحب اقبال کیتے
ہِک صاحب دولت مال کیتے ہِک بے دولت کنگال کیتے
ہِک عزت نال نہال کیتے ہِک بے عزت بیحال کیتے
تے ہِک بے سمجھ عقل دے کوتے ہِک بلند خیال کیتے
ہِک کوجھے کملے صورت دے ہِک صاحب حسن جمال کیتے
ہِک صاحب نیک اعمال کیتے ہِک مُورکھ بد افعال کیتے
ہِک اہل عدل ہِک اہل جفا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُس دی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

حکمتِ امتیازی

اوہ جو کجھ کردا حکمت سیتی حکمت اُسدی عالی ہے
ہِک ذرّے جتنا کم اُسدا بھی حکمت تھیں نہ خالی ہے
اوہ بڑا علیم حکیم الٰہی سبھ حکمت دا والی ہے
اُس ازلی ابدی علم تمامی اُسدا علم کمالی ہے
اوہ جو کجھ کردا چنگا کردا ہر بُوٹے دا مالی ہے
خواہ اُس پر رنگ جلالی ہے خواہ اُس پر رنگ جمالی ہے
وِچ قبضے علم کمال اُسدے دے ہر بُوٹا ہر ڈالی ہے
اوہ جانے کُل اظہار اخفا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے ظاہر حکمت دنیا وِچ اوہ جے مسکین بناندا نا
سبھ ہوندے غنی تونگر تاں کجھ ہوندا قدر اودھاندا نا
جے سارے عالم فاضل ہوندے جاہل رب پاندا نا
کوئی مسلے پچھن جاندا نا کوئی پڑھدا تے پڑھاندا نا
جے سبھ عقل برابر ہوندے عاقل کوئی سداندا نا
پھر عقلمنداں داناواں نوں کوئی پچھدا تے بلاندا نا
جے عزت عظمت شاناں اندر فرق خداوند پاندا نا
نا کردا کوئی ادب حیا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

جے سارے بندے سوہنے ہوندے کوجھے رب بنا ندا نا
تک سوہنی صورت نال کسیدے کوئی محبت لاندا نا
جے ہر کوئی سوہنا سوہنا ہوندا کوئی کسینوں بھاندا نا
بن کوجھیاں ہرگز سوہنیاں ندیول کوئی نظر اُٹھاندا نا

تا سوہنا کوئی سداندا نا کوئی عاشق نام دھراندا نا
پروانے وانگوں حسن شمع تے تن من کوئی جلاندا نا
گھر بار وسار اُجار سبھے کوئی عاشق دھکے کھاندا نا
نہ تک تک ہوندا کوئی فدا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بجد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

جے ساری دنیا نیک ہوندی نہ ہوندا بدکردار کوئی
جو اجر ثواب نصیحت پاروں پاوے ناصح کار کوئی
پھر دوزخ کون بھریندا جیکر ہوندا نہ بدکار کوئی
وچہ باطن حکمت رب بھیدی نا ہیں انت شمار کوئی

تا کسینوں وعظ نصیحت جا کے کردا نیکو کار کوئی
اوہ کیونکر درجہ حاصل کردا رب دا فرماندا کوئی
جے نیک نہ ہوندے بریاں کولوں ہوندا نا بیزار کوئی
اوہ بڑا علیم حکیم بڑا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بجد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

رب نال غریباں قدر جتایا زرداراں غنیا واندا
کم عقلاں پاروں قدر جتایا عقلمنداں دانا واندا
بے علماں پاروں قدر جتایا اہل علم علما واندا
کر کوجھے پیدا قدر جتایا سوہنیاں ماہ لقا واندا

جیوں نال رعیت قدر جتایا بادشاہاں امرا واندا
کم زوراں پاروں قدر جتایا زور آوراں دیاں دا واندا
بے عملاں پاروں قدر جتایا نیکاں تے صلحا واندا
سب حکمت سکدا کون بتا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بجد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

رب نال نابینیاں قدر جتایا اہل نظر بینا واندا
بیمار بنا کے قدر جتایا صحتاں لئے شفا واندا
کر گرمی پیدا قدر جتایا سوہنیاں سرد ہوا واندا
کر سردی سکھ آرام وکھایا گرم تی نگھیاں تھا واندا

بے عضواں پاروں قدر جتایا ٹھیک درست اعضا واندا
تے اوتر کر کے قدر جتایا پتراں لئے بھرا واندا
جیوں دھپ بنا کے قدر جتایا ٹھنڈیاں امٹھیاں چھا واندا
اوہ بڑا علیم بڑا دانا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بجد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اوہ حیّ قیوم ہمیشہ زندہ بڑا علیم حکیم خدا
اوہ رزق دہندہ کرم کنندہ بڑا رحیم کریم خدا

اوہ بڑا خبیر بصیر خدا اوہ صاحب علم قدیم خدا
اوہ بڑا صبور شکور خدا اوہ بڑا غفور حلیم خدا

اوہ بڑا لطیف قدیر خدا اوہ صاحب لطف عمیم خدا
اوہ وڈیاں مہراں والا اوہو بڑے رحمان رحیم خدا

اوہ وڈیاں فضلاں کرماں والا صاحب فضل عظیم خدا
اوہ سچ خدا برحق خدا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

رحمانیّت

عام انعامات و احسانات الٰہیہ بطور نمونہ

اس ویکھو ساڈی بہتری کارن سبھ سامان بنائے ہین
کیا سوہنے عجب فیروزی تنبو سر تے تان وکھائے ہین

بن سیاں والاں ٹھلاں تھماں وچ ہوا کھلوائے ہین
پھر وچ انہاں دے قدرت تھیں دو عجب چراغ جلائے ہین

اوہ دیہاں راتیں چانن کردے ہر جاگہ پہنچائے ہین
کل دنیا ہکو جیہے انہاں تھیں فیض کمال اٹھائے ہین

اوہ کل امیر غریباں کارن چانن لیکر آئے ہین
ہین سبھ برابر شاہ و گدا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر ویکھو مٹھیاں نرم زمیندے کیسے فرش وچھائے ہین
کل عالم کارن ہکو جیسے خاکی بستر لائے ہین

پھر وچ انہاں دے کھارے مٹھے دریا چلائے ہین
کوئی ہوئے بھاویں انہاں دے تھیں مفت عطا فرمائے ہین

پھر کئی ہزاراں جنگلی میوے قدرت نال اُپائے ہین
کل خلقت تیں جاں کرکے انہاں تھیں لنگر عام لگائے ہین

ایہ عام خزانے رحمت والے دنیا تے ورتائے ہین
کئی ہور کروڑ انعام عطا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر ویکھو طرف پہاڑاں دی ب کیونکر سا بنائے ہین
کیا اُچے لمبے دھرتی اپر میخاں وانگ جمائے ہین

پھر وچ انہاں دے پتھراں نوں بھی چشمے سب چلائے ہین
کیا ٹھنڈے مٹھے صاف مصفّٰے آسانوں سب پلائے ہین

پھر وچ پہاڑاں طرح طرح دے پتھر خاص اُپائے ہین
کئی سُرخ سفید بنائے ہین کئی سبز سیاہ پھیلائے ہین
کئی ہور ہزار خزانے کاناں وچ پہاڑ چھپائے ہین
پھر طرح طرح دے رُکھ پہاڑی ہیٹھ باغ لگائے ہین
ایہ سبھ انعام اساڈی خاطر رب پیدا فرمائے ہین

سنگ یشب اتے سنگ مرمر ہور عقیق وغیرہ آئے ہین
سبھ قیمتدار بنائے ہین سبھ اک تھیں اک سوائے ہین
اٹھ لوکاں کھڑے نمک وغیرہ کئیں کاجیں لائے ہین
نہیں گنیاں گانج پہاڑاں تھیں جو خلقت فیض اٹھائے ہین
اُس دی رحمت عام لُٹا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر کیسی نعمت بارش والی عام انعام خدائی ہے
اوہ کل امیر فقیراں کارن ہکو جیہی بنائی ہے
ہر جنگل منڈی جاگہ برسے فرق نہ کسے جائی ہے
ایہ ایسی نعمت ہور کسے وس نہ اللہ پائی ہے

جس کارن حاجتمند ہمیشہ رہندی کل لوکائی ہے
کوئی بھاویں لکھ کروڑی ہے کوئی بھاویں بحر گدائی ہے
ایہ ہر اک مومن کافر کارن رحمت عامہ آئی ہے
جاں چاہے دیوے آپ ویہا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر سرد ہوائیں ہر اک تائیں بخشے وچ اُنہالے دے
ایہ کیسے عام خزانے دونویں اوس خزانیاں والے دے
ایہ عام عنایت کارن ہر خوشحالے تے بدحالے دے
رب ہکو اثر دکھاوے سبھ نوں گرمی سردی پالے دے

تے سبھ نوں گرمی سورج والی بخشے وچ سیالے دے
کجھ فرق نہ رکھیا وچ کسے زردار تے کنگالے دے
ہر سوہنے دے ہر کوجھے دے ہر گورے ہر کالے دے
ایہ بخشش سکدا کون ہٹا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر گرم رُتاں وچ ٹھنڈے پانی کھوہاں تھیں بخشیندا ائی
ہر موسم اندر تازہ پانی کیسی لذت دیندا ائی
اوہ قدرت سیتی ٹھنڈا کردا قدرت سیتی تپیندا ائی
پر مشرک نا ٹھیں یار خدا دی جیڑا نہ سمجھیندا ائی

تے سرد رُتاں وچ کھوہاں اندر پانی گرم کریندا ائی
جیوں گرم کریندے طبیعت دونویں کوئی موج لٹیندا ائی
دس کہڑا برف گھتیندا ائی کون ہیٹھاں اگ بلیندا ائی
جس چھوڑیا خالق ارض وسما سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر عام خزانے اُسدے یوچوں کیا ایہ بخشش عالی ہے
رب ہکو جیہی اُنہاندی ہر نوں لذت شکل کھالی ہے
جس شے وچہ لذت والی ہر اوہ سبہ کار ڈھالی ہے
وچہ اوہدے اعلےٰ فرق نہ کوئی کیا انعام جلالی ہے

جو نعمت کھاون ہوون وکھین سُنن سُنگھن والی ہے
اوہ کھاوین کُجھ نی تونگر ہے یا کوئی غریب والی ہے
جو لذت کولوں خالی ہے اوہ سبہ بیکار خالی ہے
اُس دتے ہر دے فخر گوا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

پھر عام خزانہ قدرت والا ہر شے دی ذات اندر
ہے ظاہر قدرت اُسدی ہر حرکات اندر سکنات اندر
ہر نظر اندر ہر سانس اندر ہر حال حیات ممات اندر
ہر جا نہ ہر ظلمات اندر اوقات اندر دن رات اندر

جیوں حکم صریح فِی اَنفُسِکُم دوا پڑھ ویکھو آیات اندر
ہر قول اندر ہر فعل اندر ہر فکر اندر ہر بات اندر
ہر عضو اندر ہر وال اندر ہر طاقت ہر لذات اندر
ہے قدرت والا اک نور ضیا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اُس اکھیں والی نعمت بخشی ویکھن لئے وکھاون نوں
اُس بخشی جبہ اساڈے تائیں بول پڑھن پڑھاون نوں
اُس ہوش عقل تے دل دی نعمت دتی سمجھن پاون نوں
اُس جو کجھ دتا دتا اپنی قدرت دے سمجھاون نوں

اُس کناں والی نعمت بخشی گلاں سُنن سناون نوں
اُس سُنگھن والی طاقت بخشی خوشبو سنگھاون نوں
اُس پیر بنائے ٹُرنے نوں ہتھ دتے کسب کماون نوں
اُس بخشیا سانوں فہم ذکا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اشارات ہدائیت

ایہ کن اکھیں تے لنگاں دا زور ربدی طرف بلاندے نی
ایہ ہو کر فرمانبردار تمامی بات ایہو سکھلاندے نی
ایہ نال اشاریاں ہر ہر ویلے سدا راہ وکھاندے نی
ایہ ہر کم وچہ اطاعت کر کے وعظ پئے فرماندے نی

سبہ کرن نصیحت بندیوں نوں ہر ویلے سمجھاندے نی
توں ہو جا فرمانبردار خدا دا جس ایہ کیتے بندے نی
اوہ قادر وڈی قدرت والا واحد رب منانڈے نی
پئے کرن نصیحت گل اعضا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

ایہ سورج چن ستارے سارے جو نت گشت کریندے نی
بس ہو جا توں بھی نوکر رب دا انگل سبھ دسیندے نی
پھر کل پکھیرو ہور جناور بولیاں جد ون بولیندے نی
جو چڑیاں چوہکن قمری شامیں ککڑ بانگاں دیندے نی
ایہ بلھی عاجز کرے اشارے جو نہ حکم منیندے نی
پھر کل سامان فنا دے جھڑے بندیوں راہ لیندے نی
ایہ بھیج بھیج حکم الٰہی اندر عزرائیل ہو مریندے نی
ہو جا سیں روشن ساڈے وانگوں ڈھول نال الکھیندے نی
سبھ کردے یاد خداوند تائیں کریں موج لوٹیندے نی
سبھ کرن نصیحت غافل تائیں غافل نہ سمجھیندے نی
اوہ میر لوانگ نصیب اپنے نوں ہندے تھ ملیندے نی
ہو جا سیں ساڈے وانگ فنا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

جد بھانڈا بھجے آکھے اوہ بھی توں ان بھی ہکدن بھجنا ئیں
ہُن جن لے سچ نال اساڈے جتنا بننا سجنا ئیں
سبھ کھانے آکھن کھالے رجکے کتھوں ہکن جنا ئیں
کیوں نٹھا پھرنا مولا کولوں کھڑک نسنا بھجنا ئیں
تے کپڑا آکھے کفن اساڈے تینوں ہکدن کجنا ئیں
آ اوڑک ہکدن تیرے اُتے کوچ نقارہ وجنا ئیں
پیا گجے بدل ہونا نوالا تیتھے بھی ایہ گجنا ئیں
نہیں چھڈنا تینوں قدر قضا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

رب جو کوئی چیز بنائی ساڈے ورتن ہیون کجاوندی
یا و یکھن سُنن سناون دی یا لکھن پڑھن پڑھاوندی
ہے ہر بجھ معلم ہر اک تائیں لوڑ نہ کجھ جتاوندی
رب ہر شئے دے وچ قدرت رکھی بندیوں سمجھاوندی
یا پہنن اتے ہنڈاون دی یا ساڈے کم چلاوندی
یا ایتھے اوتھے دوہیں جہانیں کم اساڈے آون دی
تا طاقت بول سناوندی حاجت کھول سناوندی
پئی ہر شئے دسے راہ ہُٹے سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اُس ہر اک نعمت بخشی سانوں آبی ہور ہوائی بھی
اُس کل خلقت تھیں دھکے دتی عزت سبتے وڈیائی بھی
گرمائی بھی سرمائی بھی صحرائی بھی دریائی بھی
شنوائی بھی بینائی بھی گویائی بھی دانائی بھی

اُس ہر نعمت دے بخشن اندر کسر چھوڑی کائی بھی
اوہ پھر بھی سانوں دِتی جاندا ویکھے ہر بُریائی بھی

پر اساں خدا دے یاد کرن وِچ ساعت ہک نہ لائی بھی
نہ لکھی روزی کرے قضا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اُس ہر اک طرح ہدایت اپنی دِتی تے سمجھائی بھی
پھر اُسدے کھول سناون والے آکر کھول سُنائی بھی
اُس ذرہ ذرہ کھول دسی بُریائی بھی بھلیائی بھی
پر اُس نعمت دا قدر اساتھیں ہویا نہ اک رائی بھی

ہک پاک کتاب عجیب نعمت اُس سانوں بیج پچائی بھی
اُس نال ایہ یار پڑھائی بھی تفسیر اُسدی فرمائی بھی
تلائی بھی جتلائی بھی سمجھائی بھی سکھلائی بھی
سب سُن گن دِتا دلوں بھلا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

اُس ہر اک نعمت بخشی سانوں بدنی مالی جانی بھی
اُس بخشی طاقت عضوی بھی نفسانی بھی شہوانی بھی
اُس بخشے زیب جہانی بھی تے شکل وی دِتی انسانی بھی
پھر بخشی اوس گرانی بھی تے عقلاندی ارزانی بھی
اُس ساریاں موجاں دِتیاں سانوں باغی بھی بستانی بھی
اُس ہر رحمت برسائی ساتھے شمسی بھی بارانی بھی
اُس کیتے کرم نہانی بھی تے کیتے فضل عیانی بھی
اُس بخشی سانوں عزت بھی تے دولت بادشاہانی بھی
اُس بخشی دنیا فانی بھی تے نعمت نازجہانی بھی
اُس بخشی دولت دینی بھی اسلامی بھی ایمانی بھی
اُس دونویں رستے کھول دسے رحمانی بھی شیطانی بھی
پھر قسموں قسم کتاباں بھیجیاں عربی بھی عبرانی بھی
یونانی بھی ایرانی بھی افغانی ہندوستانی بھی
اُس ہر اک طرح ہدایت بھیجی عقلی ہور بیانی بھی

روحانی بھی جسمانی بھی رواجی بھی ابدانی بھی
تے قوت زور جوانی بھی تے صحت بھی زندگانی بھی
پھر قدر جتائی ہر بندے نوں اپنی بھی بیگانی بھی
اُس بخشے گنج زمینی بھی تے رزق دتے اسمانی بھی
سب امن آرام مکانی بھی تے سفری بھی سیرانی بھی
اُس کیتے فضل غفاری بھی تے رحم کیتے رحمانی بھی
اُس بخشے گنج عرفانی بھی تے کھولے راز معانی بھی
اُس قدر ہوافق بخشی سانوں شاہی بھی سلطانی بھی
پھر کیتے تیار اساڈے کارن جنت دی مہمانی بھی
انبیاء دی بھی الہامی بھی آیاتی بھی فرقانی بھی
پھر بھیجے اوس ہدایت کارن اپنے نبی حقانی بھی
جیوں ہر قوماں دے مرسل بھیجے ترکی بھی ہربانی بھی
ہر بولی وِچ تبلیغاں ہویاں قلمی ہور زبانی بھی
گئے اُسدے نبی سُنا سمجھا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

شکریہ انعاماتِ الٰہی واجبُ الادا

اُس بخشے نعمتاں بخش اسانوں ایہ فرمان سنایا ہے
میں سبھ کجھ دتا سبھ کجھ کیتا سبھ کجھ اسان بنایا ہے
ہو عاشق میرے پوجو مینوں جیونکر میرا اپایا ہے
کجھ ہور نہ منگاں اسیں تساتھیں نہ کوئی لالچ آیا ہے

ہو جاؤ میرے عاشق لوکو کیوں احسان بھلایا ہے
شکرانہ کل انعاماں دا میں ہکو ایہ فرمایا ہے
میں اپنی پوجا کارن سبھ نوں دنیا وچہ اوپایا ہے
بن جاؤ عابد اہل وفا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

تسیں جو کجھ منگو مینتھیں منگو ہور کسے ول جاؤ نہ
کر سجدے ہر دم پوجو مینوں غیراں سیس جھکاؤ نہ
کوئی ہور جناب اساڈی باجھوں ہیچ جا گہہ ٹھہراؤ نہ
تے منگ مراداں غیراں کولوں مشرک نام دھراؤ نہ

تے مینوں حقی محسن سمجھو دوجے ہور بناؤ نہ
تے میرے باجھ کسے دے اگے متھے گھساؤ نہ
ہر ویلے مینوں واحد سمجھو کوئی شریک ملاؤ نہ
نہیں سکدا کوئی مراد پوجا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

چھڈ ہور تمامی ذوقاں شوقاں میرے سبھ مشتاق بنو
سبھ ظاہر باطن ہکو جیہے عہد وفا میثاق بنو
کفران اساڈی نعمت دا نہ کرکے ساڈے عاق بنو
سبھ رضی اللہ عنہم و رضوا عنہ دے مصداق بنو

کر دل وچہ عشق حقیقی پیدا ہو لادے عشاق بنو
رکھ غیر محبت دل دے وچہ نا ہرگز اہل نفاق بنو
ہو شاکر کل انعاماں دے سبھ مومن نیک اخلاق بنو
ہر کم وچہ ڈھونڈو میری رضا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بیحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

میں جو کجھ حکم تساں نوں کیتے سبھناں دی تعمیل کرو
کسے میرے پیغمبراں دی نہ دل دیوچہ تذلیل کرو

ہر نیکی دی تحصیل کرو بد رسماں نوں تبدیل کرو
نہ رب اپنے نوں رنج کرو نہ اپنا آپ ذلیل کرو

جے پہنچے کوئی مصیبت تاں ہووے صابر صبر جمیل کرد
سبہ وانگوں نبی خلیل کردتے وانگوں اسماعیل کرد

ہر قولیں فعلیں ظاہر باطن راضی رب جلیل کرد
ہو جاؤ ساڈے پر فدا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بےحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

تینوں فکر وں مینوں یاد کرو میں فضلوں یاد دلیاوانگا
جو کرے محبت نال میرے میں اوہ محبوب بناوانگا
جو رکھے شوق دیدار میرے دا میں دیدار کراوانگا
کجھ تھوڑا ملیوں چیز کسیدی ہر شے نال رجاوانگا

جو شکر کریسی نعمت دا میں نعمت ہور ودھاوانگا
جو ہوسی دور اساڈے تھیں میں اُسنوں دور رہاوانگا
جو منگے آس اساڈے تھیں میں اُسدی آس پچاوانگا
میں کراں قبول ہر اک دی دعا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے احد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بےحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

بس ایہو کجھ شکر ہے اُسدے انعاماں اکراماں دا
بن جاوے خادم دلوں تکانوں میاں اتے آقاماں دا
نہ کرے پیار محبت دلوچہ منکر بد اخباماں دا
بس ہو جا خادم نبی محمدؐ احمد دیاں غلاماں دا

ہو جاوے بندہ عاشق صادق اُسدے سبھ حکاماں دا
جیوں ستہ اہل یماناں دا تے شیوہ اہل سلاماں دا
رب رکھے دور اساتھیں شالا ٹولا نمک حراماں دا
رب دیسی بیڑے بنے لا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بےحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے حمد دراز ثنا الہی اکبر کل کبیر کنوں
نا ختم ہوئی ایہ کار ربانی سبھے تدبیر تشہیر کنوں
نا مکا گیا دریا چاہ سدا منشی کیہے دیر کنوں
مقبول ہوون تسبیحاں ایہ دلگیر پیر فقیر کنوں

ہر کاتب دی تحریر کنوں یا ہر عمر دی تقریر کنوں
نا کیہے امیر فقیر کنیں یا غوث قطب کیہ پیر کنوں
کیا طاقت ہے حمد ثنا عمر تحریر تقریر کنوں
سبحان خدا سبحان اللہ سبحان اللہ سبحان اللہ

ہے واحد اکبر ذات خدا سبحان اللہ سبحان اللہ
ہے بےحد اُسدی حمد ثنا سبحان اللہ سبحان اللہ

خداپرستی

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں

اوہ ہکو خالق باری ہے | جس سُرجی خلقت ساری ہے | کیا اُس دی چھب پیاری ہے | کوئی اُس جیسا محمود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں

برحق اوہا معبود ہکو | برحق اوہا مسجود ہکو | برحق اوہ رب ودود ہکو | کوئی دوجا رب ودود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں

اوہ واحد لاشریک خدا | اوہ شہ رگوں نزدیک خدا | برحق خدا اوہ ٹھیک خدا | کجھ شان اُس دا محدود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں

اوہ مولا کرم کنندہ ہے | اوہ سب نوں رزق دہندہ ہے | اوہ رب ہمیشہ زندہ ہے | کدی ہونا اُس نابود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں

کوئی غنی نہ جل جلال جیہا | اُجیال نہ اُس جمال جیہا | اُس رب ایزد متعال جیہا | کوئی داتا صاحب جود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں

اوہ جو کجھ منگیے دیندا ہے | اوہ سب دی کوک سُنیندا ہے | اوہ ودے فضل کریندا ہے | احسان اُس دے محدود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں

اوہ ہر دم حافظ ناصر ہے | اوہ سب چیزاں تے قادر ہے | اوہ ہر جا حاضر ناظر ہے | اوہ کس جاگہ موجود نہیں

	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جو اُسدی سیوا کردا ہے	اوہ بھکھا کدی نہ مردا ہے	رب فضلوں اُسنوں بھردا ہے	کوئی اُس جیسا بہبود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جاں بندہ کوئی بُلاندا ہے	یا عرض سوال سُناندا ہے	لبیک خدا فرماندا ہے	دربار اُسدا مسدود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جو اُسدا پوجن والا ہے	اوہ بندہ اسدا سُکھالا ہے	رب آپ اُسدا رکھوالا ہے	کوئی اُس جیہا خوشنود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جو غیراں پوجا کردے نی	رب تھیں نہ ڈردے نی	اوہ گندے ہو کر مردے نی	کوئی اُنہاں جیہا مردود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
توں چھوڑ انہاں دے چالے نوں	سب بدعت شرک کمانے والے نوں	کر لعنت شرک مکالے نوں	ہے بدعت جیہا آلود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جو جھوٹے رب بنگارے نی	سب عاجز تے بیچارے نی	ایہ دیندے غیر سہارے نی	کجھ وی پر انہاں دے سُود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
تدھ جینوں رب چھڑایا ہے	دس کیکجھ اُنہاں بنایا ہے	تینوں کیوں شیطان بُھلایا ہے	کوئی شیطان جیہا حسود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جس مولا تے ایمان نہیں	کوئی اُس جیہا شیطان نہیں	فرعون بھی ہامان نہیں	شداد نہیں نمرود نہیں

	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جنہاں اگے شرک کمائے سن	تے نبی جنہاں جھٹلائے سن	اوہ کیوں کر رب اُڈائے سن	تدّہ مسلم عاد ثمود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
گل وچ قرآن خیال بیاں	پڑھ ویکھ اُنہاں دا حال بیاں	پڑھ سورہ صاد انفال بیاں	کیوں شہر صدا سوہ ہود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
جو بیاں کو لون تا ہے ہے	اوہ ڈھا دیں گنڈا اکا ہے	اوہ نال یہود برابر ہے	کوئی اُنہیں ہود یہود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
لے سبق قرآن مجید کنوں	نا ہو منکر توحید کنوں	آ ٹل جا شرک پلید کنوں	کجھ سوچ شان نمود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
بن خاص خدا دا بندہ توں	نا ہو شرکاں وچ گندہ توں	ایہ چھوڑ نکما دھندہ توں	گم کر اپنا مقصود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
چھڈ طور بیاں مجھولاندا	ہو خادم ختم رسولاں دا	جو افسر کل مقبولاں دا	کوئی اُس جیسا مسعود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
رکھ اسرار ربحان اندے	صلوٰۃ نبی سلطان اُتے	اُس جیہا تمام جہان اُتے	کوئی بزرگ پاک وجود نہیں
	کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باجھوں مسجود نہیں اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باجھوں معبود نہیں		
اوہ رحمت دا لا سایہ ہے	بن رحمت عالم آیا ہے	کیا اُس دا عالی پایہ ہے	کوئی حد جیہی حدود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باہجوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باہجوں معبود نہیں

اوہ سید مخلوقاتاں دا | تے جامع کل صفاتاں دا | ہو عاشق توں صلوٰتاں دا | کر ترک سلام درود نہیں

کر سجدہ ذات الٰہی نوں کوئی اُس باہجوں مسجود نہیں
اوہ ہکو لائق پوجا دے کوئی اُس باہجوں معبود نہیں

اَللّٰھُمَّ صَلِّ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰی اٰلِ سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّبَارِکْ وَسَلِّمْ

فضیلت کلمہ سُبحان اللہ

رکھ ہردم ورد زبان دلا | سُبحان اللہ سبحان اللہ | رکھ ہردم ایہو دھیان دلا
سُبحان اللہ سبحان اللہ

جاں کوئی لوچہ کوئی دلیل کریں | یا چنگی قال وقیل کریں | ہر گل تے ذکر جمیل کریں
سبحان اللہ سبحان اللہ

جد ملیں کسے پیارے نوں | یا بزرگ نیک ستارے نوں | نہ بھُلیں ایس اشارے نوں
سُبحان اللہ سُبحان اللہ

جاں ویکھیں کم عجیب کوئی | یا قدرت رب عجیب کوئی | پڑھ کھلے جدوں نصیب کوئی
سُبحان اللہ سُبحان اللہ

جاں ویکھیں اہل عیالاں نوں | یا محل مکاناں مالاں نوں | پڑھ چھڈ کے سبھ خیالاں نوں
سُبحان اللہ سُبحان اللہ

جاں ویکھیں چن ستارے توں | یا ایسے ہور نظارے توں | پڑھ جلدی یار پیارے توں
سُبحان اللہ سُبحان اللہ

جاں لگیں کنوں سیتاندے | پھل پاسیں چنگیاں بیتاندے | پڑھ نال پیار پریتاندے
سُبحان اللہ سُبحان اللہ

ایہ مسجداں نیک لگانے نی | ایہ باغ بہشت ربانے نی | تسیجاں میوے دانے نی
سُبحان اللہ سُبحان اللہ

ایہ وچہ حدیثاں آئیاں ئی	سردار نبی فرمایا ئی	ایہ جنت دا سترمایا ئی
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
کیا شان جیساں تحمید اندے	تسبیحاں تے تحمید اندے	ایہ ورد تمام سعید اندے
	سُبحان اللہ سُبحان اللہ	
ایہ سوکھے نی وچہ بولن دے	تے اجر دِل بھارے تولن دے	پڑھ ویلے تسبیح رولن دے
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ بڑا وظیفہ نوری ہے	ہر دم اِسدی منظوری ہے	ایہ موجب قربِ حضوری ہے
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ پاک وظیفہ عالی ہے	وچہ اسدے قرب جلالی ہے	ہر بدعت شر کوں خالی ہے
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
توں چھوڑ میاں گمراہی نوں	کر دل تھیں دُور سیاہی نوں	کر یاد ہمیش الٰہی نوں
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
کوئی خالی دم نہ گُذریا کر	ہر ویلے رب توں ڈریا کر	ایہ ورد ہمیشہ کریا کر
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ جو کوئی ورد بناویگا	تے اس پر عمل کماویگا	کئی لکھاں فیض اُٹھاویگا
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ دارُو کُلی مرضاندا	ہر حاجت عرضاں غرضاندا	سبھ بھارا لاہے قرضاندا
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ کلمہ پاک زبان کرے	تے روشن نور ایمان کرے	ایہ ہر مشکل آسان کرے
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ دل نوں نورو نور کرے	تے برکت تھیں بھرپور کرے	ایہ کُل ہنیرے دُور کرے
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ پاک بہشت دا حیلہ ای	رب تک اک نیک وسیلہ ای	ایہ سوہنا ذکر چھبیلہ ای
	سبحان اللہ سبحان اللہ	

جو ملک خدا دے باندے نی	نا پیندے نی نہ کھاندے نی	سبھ ایہو ذکر کماندے نی
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ ذکر غذا اُنہاں دی آ	سبھ بھکھ پیاس گواندی آ	ایہ رحمت نال رجاندی آ
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ دین دُنی دا عاصا ای	ہر منزل دا ایہ کاسا ای	ایہ شربت رحمت خاصہ ای
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
جو اسدا ذکر مدام کرے	رب دوزخ تس حرام کرے	وچ جنت خاص مقام کرے
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
جو کردا اُسدی سیوا ای	اوہ کُل مراداں لیوا ای	ایہ جنت والا میوہ ای
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ حامی دوہاں جہاناں دا	تے فاتح ہر میداناں دا	ایہ جھنڈا اہل ایماناں دا
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ دافع کل بلائیں دا	تے شافع کل خطائیں دا	ایہ نافع نیک جزائیں دا
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
ایہ عمل تمام انبیاواں دا	سبھ ولیاں تے صلحاواں دا	علماواں تے فقہاواں دا
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
پھر توں بھی عمل فقیہاں دا	ہو تابعدار ولیاں دا	کر ذکر ایہو سبحاناں دا
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
چھڈ ہور خیال ضعیف میاں	پڑھ بہت درود شریف میاں	کر مولا دی تعریف میاں
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
جد اُٹھدا بہندا سوندا ہیں	تے ٹردا پھردا بھوندا ہیں	ایہ کیوں نہ ذکر کموندا ہیں
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
جے ہوویں کدی سوار میاں	چڑھ کشتی لنگھیں پار میاں	پڑھ کر کے عجب پیار میاں
	سبحان اللہ سبحان اللہ	

کر ذکر خدا سبحانے دا	لڑ پکڑ رسول یگانے دا	ہو جاسیں ولی زمانے دا
	سبحان اللہ سبحان اللہ	
بس آخر دے کلمات ایہو	دے دیہن پیاں نجات ایہو	پڑھ ہر ویلے دن رات ایہو
	سبحان اللہ سبحان اللہ	

فضیلت کلمۂ الحمد للہ

ثنا کا نظارا ہے الحمد للہ — خدا کو پیارا ہے الحمد للہ
یہ ہے کلمۂ شکر ہر جنتی کا — خوشی کا نقارا ہے الحمد للہ
زباں پر یہ ہلکا ہے پڑھنے کو آساں — ترازو پہ بھارا ہے الحمد للہ
اسی سے شروع ہے کلام الٰہی — قرآں کا پارا ہے الحمد للہ
کئی اور بھی سورتوں کے شروع میں — خدا نے اُتارا ہے الحمد للہ
سوا اُنکے دیگر مقامات میں بھی — دو بارہ سہ بارا ہے الحمد للہ
یہ اکثر کتابوں کے مبدأ پہ گویا — صبح کا ستارا ہے الحمد للہ
نمازوں میں بھی دیکھو قرأت سے پہلے — سبق آشکارا ہے الحمد للہ
یہی سب وظیفوں سے بالا و برتر — وظیفہ ہمارا ہے الحمد للہ
غریبوں مصیبت زدوں کے دلوں کا — صبر ہے سہارا ہے الحمد للہ
مبارک ہو اُسکو خیالی میں جس نے — بہت ہی پکارا ہے الحمد للہ
یہ ہر کام کے ابتدا انتہا کا — عجب استخارا ہے الحمد للہ
ہر اک حامدوں احمدوں حامدوں کا — یہ دلسیر دلارا ہے الحمد للہ
یہ ہر جا گئے کھانے پینے کے پیچھے — پڑھو خوش گوارا ہے الحمد للہ
قیامت کو رویگا وہ ہاتھ مل مل — کہ جس نے ڈکارا ہے الحمد للہ
یہ ہوگا ہر اک جنتی کی زباں پر — یہی جنت آرا ہے الحمد للہ
محمد کا احمد لقب جسسے ہے بھی — یہی تو اشارا ہے الحمد للہ
ہوا یہ ہمارے نصیبوں میں یا رب — یہ احساں تمہارا ہے الحمد للہ

میرے دل کا جو ہر زبان کا ہے گوہر
مرا گوشوارا ہے الحمد للہ

پذیرِ گدا کو اسی کی ہے برکت
کہ اچھا گذارا ہے الحمد للہ

فضیلت کلمۂ اللہ اکبر

خدا کی ہے کیا شان اللہ اکبر
میں ہوں دل سے قربان اللہ اکبر

ہمارا ہے اسلام اللہ اکبر
ہمارا ہے ایمان اللہ اکبر

بتاتا ہے قرآن الحمد للہ
سکھاتا ہے فرقان اللہ اکبر

یہ ہے کبریائی میں اعلے سے اعلے
بڑا نام رحمان اللہ اکبر

نمودار ہے اس سے شانِ جلالی
یہ ہے شانِ یزدان اللہ اکبر

یہ ہر دو سرا یہ میرا آسرا ہے
میرا دست و دامان اللہ اکبر

یہ ہر مرض و آزار و رنج و الم کا
ہے داروئے درمان اللہ اکبر

سلاطین دنیا و دین جہاں کا
شہنشاہ و سلطان اللہ اکبر

نشیب و فراز اٹھتے بھی بیٹھتے بھی
کہے ہر مسلمان اللہ اکبر

نمازوں میں کہتا ہے ہر اک نمازی
بہت رکن و ارکان اللہ اکبر

یہ معراج مومن کا ہے پہلا زینہ
یہ ہے بابِ رضوان اللہ اکبر

موذن اذان کے مقدم مؤخر
یہ کرتا ہے اعلان اللہ اکبر

مبارک ہے وہ شخص جس نے کہ مانا
ہے باصدق و ایمان اللہ اکبر

ہوئے جب ہی صدیق صدیق اکبر
لیا جب کہ پہچان اللہ اکبر

عمرؓ نے پکارا تھا مکہ میں پہلے
یہ بالجہر فرمان اللہ اکبر

پڑی گرج اور گونج دشت و جبل میں
گیا بھاگ شیطان اللہ اکبر

شہادت ملی ابن عفان کو جب
تو کہتے تھے عثمانؓ اللہ اکبر

یہی کہہ کے خیبر کو جڑ سے اکھاڑا
علیؓ شاہ مردان اللہ اکبر

یہی ہر بہادر کا دشمن شکن ہے
بہر جنگ میدان اللہ اکبر

یہی فتح و نصرت کا اعلے علم ہے
ظفر کا ہے سامان اللہ اکبر

ذبیحہ بھی ہے وہ ہی کھانے کے قابل
کہے جسپہ انسان اللہ اکبر

یہ تکبیر ایسی ہے سنتے ہی جسکے
ہے بیجان حیوان اللہ اکبر

مگر آدمی کچھ بڑے بیقدر ہیں
کہ سمجھیں وہ احسان اللہ اکبر

سبھی نعمتیں ہضم کر کر کے اسکی
نہیں کہتے نادان اللہ اکبر

یہ مشکل کشا ہے سبھی مشکلوں کا
وظیفہ ہے آسان اللہ اکبر

عبادت الہی کا بستان ہے یہ
ریاضت کی ہے کان اللہ اکبر

یہ ہے ذکر مولا سے بخشانے والا
سپہ اہل عصیان اللہ اکبر

اسی ذکر سے جام پیتے ہیں عارف
یہ ہے بحر عرفان اللہ اکبر

یہ ہے صابروں شاکروں ذاکروں کا
چراغ شبستان اللہ اکبر

منور ہیں شمس و قمر بھی اسی سے
کہ ہے نور افشان اللہ اکبر

مساجد میں بھی ہر طرف جلوہ گر ہے
بہر صحن و دالان اللہ اکبر

رقم ہر در قصر جنت پہ ہے یہ
درخشان و تابان اللہ اکبر

لکھا اہل جنت کے ہونٹوں پہ ہوگا
یہی پہلے عنوان اللہ اکبر

یہی دیکھ کر مومنوں کو کہیں گے
ہر اک حور و غلمان اللہ اکبر

جو دیکھیں گے قوم محمدؐ کی کثرت
تو بولیں گے رضوان اللہ اکبر

پلا پیر فدا کو اسی کا ہے تکیہ
کہ ہے یہ ثنا خوان اللہ اکبر

مدح محمدی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

مظہر عین کمال الہی عین جمال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم حسن کمال رسول اللہ

میں کیا کراں لکھاں نعت محمدی کیا کچھ شان بیان کراں
تعریف کراں توصیف کراں یا حیرت وچ گردان کراں

اس چج نہ خبر ماندی کا نہ دستے کچھ گل قلم روان کراں
نہیں ہرگز جگہ گنجائش دی جے ورق زمین اسمان کراں

ایہ منزل لمّی میں کمزور اکلھوں تک جولان کراں
ہے حد تک سانس لباندے اندر ہو نہ کوئی دھیان کراں
سبّتوں من اُسدیاں صفتاں تھیں قربان گھ ال قربان کراں

کیا طاقت مدح سُناون دی پر کیونکر بند زبان کراں
ہزار دیاں سردارا توں سو واری صدقے جان کراں
میں اک اک موۓ نبی اُسدی توں گھولے دوئیں جہان کراں

ہے لکھوں پڑھنوں سُننوں باہر مدح کمال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وعلیٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمدؐ توں جو باعث کل خلق اللہ دا
سر ہو وہ ڈگے بُت مکے دے جاں جھلک پیا نور اللہ دا
لولاک لما دا چھتر سرتے ہتھ جھنڈا نصر اللہ دا
ایہ اوہ شاہ عالم فوجی جیدے شان رکھن اسد اللہ دا

جس سارے جگ تے روشن کیتا گھر حضرت عبد اللہ دا
ہُن آگیا بُت اُڈاون والا مالک جو بیت اللہ دا
سردار تمام جہاناں دا سرتاج بڑے حزب اللہ دا
تے خادم نوکر چاکر جیدے لقب رکھن سیف اللہ دا

بے حد حساب شماروں باہر جاہ وجلال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وعلیٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمدؐ توں کیا صفتاں اُس امین دیاں
اوہ اُپر زمیں دے بیٹھا دسّے خبراں عرش بریں دیاں
وچہ سورہ فتح گواہیاں آئیاں جیدی فتح مبین دیاں
پڑھ سورہ نجموں تکیہ گاہاں سوہنے صدر نشین دیاں

رب جیکاری بنیاداں رکھیاں سب اسمان زمین دیاں
وچہ ارض سما دے دھماں پیاں جیدے امن متین دیاں
تصدیقاں جیونکر شان اُسدی وچہ طٰہٰ تے یٰسین دیاں
بالافق الاعلیٰ وچ سوہایاں جا بُمن علیین دیاں

نہیں دوہاں جہاناں اندر کوئی ہور مثال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وعلیٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں کیا صفتاں نبی کریم دیاں
اُس خلق عظیموں تابع کیتیاں خلقاں رب رحیم دیاں
جس سخت دلاں نہیں پٹ گوائیاں سختیاں مُدہ قدیم دیاں
بے سمجھاں نوں رب سمجھائیاں دتیاں وحدت دی تسلیم دیاں

رب قسماں نال گواہیاں دیوے جیدے خلق عظیم دیاں
پتھر سنگ دلاں نوں نرم بنایا نرمیاں دُر یتیم دیاں
بے ادباں نوں تعظیماں دتیاں ادب تے تعظیم دیاں
ایہ خوبیاں تے تعریفاں سبھے حضرت دی تعلیم دیاں

ہر شربت شہد نباتوں مٹھے قول اقوال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وعلیٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمدؐ توں کیا صفتاں شہ کونین دیاں

رب دتیاں آپ حضوراں جسنوں کل عزتاں زین دیاں

اوہ بُراک جھٹک دے وچ چھٹے کر آیا منزلاں قاب قوسین دیاں
کر دتیاں رب اسمانی فوجاں تابع جد حسنین دیاں
کُل برّیں بحریں پیاں آراں دھماں شہ حرمین دیاں

ایہہ نہیں پہنچاں سلیمان دیاں نا حضرت ذوالقرنین دیاں
پڑھ خبراں اُحد تبوک دیاں تے خبراں جنگ حنین دیاں
عبداللہ مطلب ہاشم دے اُس سوہنے نورالعین دیاں

تک جبرئیل کرن ملائک دیوں استقبال رسول اللہ
صلّی اللہ علیہ وسلّم وعلیٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں کیا سوہنا نام پیارے دا
وچ عرب عجم دے غوغا اُٹھیا سُندر شام دُلارے دا
دو ٹکڑے ہو گیا چن مبارک صدقہ اک اشارے دا
کُل عرش فرش تک جلوہ روشن دسدا اوہدے لشکارے دا

محبوب حبیب رسول خدا دا ہادی عالم سارے دا
سب حوراں ملک سلامی اودیوں رکھن شوق نظارے دا
سب لوکاں ٹھٹھا نال کھیں دے معجزہ نبی سوہارے دا
جد حجّ دے وچ تبسّم ہویا سوہنے ماہ رخسارے دا

ہے مظہر نور جمال حقیقی نور جمال رسول اللہ
صلّی اللہ علیہ وسلّم وعلیٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں کیا سوہنا نام محمد دا
کیا نام خدا دے نال برابر نام ارقام محمد دا
کیا پاک وجود محمد دا کیا پاک انجام محمد دا
کیا پاک کتاب محمد دی کیا پاک کلام محمد دا
نہیں کسے نبی نوں حاصل ہویا شان امام محمد دا
رب سب نبیاں تھیں اعلیٰ کیتا شان اکرام محمد دا
ہے بہت پسند خدا نوں آیا طور تمام محمد دا

سردار تمامی نا ماندا ہر نام غلام محمد دا
وچ دوہاں جہاناں روشن رہسی نام مدام محمد دا
کیا درجہ شان محمد دا کیا شیریں جام محمد دا
کیا کثیر پاک محمد دا کیا عام انعام محمد دا
کوہ طور ٹکانا موسے دا محمود مقام محمد دا
رب سب دیناں پر غالب کیتا دین اسلام محمد دا
کیا بند و بست محمد دا کیا خوب نظام محمد دا

ہر بدعت شرکوں پاک ہمیشہ سنت چال رسول اللہ
صلّی اللہ علیہ وسلّم وعلیٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد تھیں کیا نور ظہور محمد دا
اُس اپنے نوروں پیدا کیتا نور سرور محمد دا
وچ شمس قمر دے روشن کیتا جلوہ طور محمد دا
ہر گل پھل مست انے متوالا ہے مخمور محمد دا

رب ساری خلقت نالوں پہلے سرجیا نور محمد دا
پھر سارے عالم تے ورتایا نور حضور محمد دا
ہر باغیں برگیں نور اُجالا ہے معمور محمد دا
ہر پاسے نور منور انور نیڑے دور محمد دا

گل مشرق مغرب رب چمکی روشن نال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں جو خیر خلائق خیر البشر
محمود محمد احمد حامد سید عالم تے سرور
اُس نام مزمل ہور مدثر شافع امت روز حشر
رب جسدے شان بیان کرے انا اعطیناک الکوثر

اوہ خیر رسل تے خیر امم دا نور بصر تے نور نظر
اوہ مکی مدنی ہادی جھنڈی سارے عالم دا رہبر
کیا شان اُس کملی والے دا صاحب شان کنوں برتر
تے دشمن اُسدے نوں فرماوے ہی بنیاد ھو الابتر

ہے خائب خاسر جو کوئی رکھے ویر خیال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے تو تے اُسدیاں پاک خصالاں تو
میں صدقے اُسدیاں صحباں تو تے اُسدیاں جاہ و جلالاں تو
میں صدقے اُسدی عزت توں مرتبہ تاں تے اقبالاں تو
میں صدقے اُسدیاں نازاں تو تے اُسدیاں سوہنیاں چالاں تو

قربان نبی دیاں صفتاں تو اقوالاں تو افعالاں تو
اُس سوہنے شمس رسالت تو تے اُسدیاں کل کمالاں تو
سب اُسدیاں پاک لیلاں تو تے اُسدیاں پاک خیالاں تو
قربان اُسدی محبوبی تو تے اُسدیاں حسن کمالاں تو

میں صدقے اُستھیں جو جگ کیتا استعمال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں کیا اُسدا حسن دلارا ہے
پڑھ ویکھ قرآن کلام الٰہی شاہد پارا پارا ہے
ہر سورۃ آیت اندر اُسدا ذکر اُتارا ہے
الحمد اتے والناس وچالے جتنا مصحف سارا ہے

رب آپ کرے تعریفاں جسدیاں عاجز کون وچارا ہے
ہر جاگہ صفت محمد دی اوہ کیسا نبی پیارا ہے
رب ورفعنا لک ذکرک اندر کیتا ایہو اشارا ہے
سب اُتریا پاک نبی دی خاطر کیڈ بلند ستارا ہے

ہے پاک کتاب کلام خدا دی شاہد حال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں کیا صفت رسول سہادی
پھر ثم دنیٰ فتدلیٰ دسی مجلس یار پیارے دی
پھر آکھے ما اوحیٰ دے اندر رمز کلام اشارے دی
والشمس اتے والقمر ضحیٰ وچہ خوبی خوش رخسارے دی

والنجم خدا نے قسم اُٹھائی جسدے نیک ستارے دی
مازاغ البصر وچہ رمز سنائی اُسدے نور نظارے دی
رب کیتی صفت الم نشرح وچہ حوصلے تے سینے سہادی
رب کیتی بخشش فاغنیٰ اندر شاہی عالم سارے دی

ہے وچہ واللیل اشارا آیا زلف تے خال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علےٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد احمد ہو بنا ندے سردار کنوں
میں صدقے اُسدے شمس ضحیٰ تے بدر دجے رخسار کنوں
مازاغ بصر دے کجلے والیاں چشماں پُر اسرار کنوں
خوش صورت دے چمکار کنوں خوش قامت خوش رفتار کنوں

اُس کامل بدر منور انور مطلع نور انوار کنوں
تے اُسدی خوش پیشانی والی رونق حسن بہار کنوں
جان بخش لباں دے سدا رکنوں تے لذت خوش گفتار کنوں
میں صدقے سوہنے ساریدی واللیل زلف خمدار کنوں

مخمور معطر ذکر الٰہوں سوہنے وال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علےٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں جو کل امت دا والی ہے
اُس جھڑیاں کھوہاں اندر اپنی لب مبارک ڈالی ہے
ہر مرضاں نو کھاندی اوہ مرہم چشمہ فیض کمالی ہے
اُس سوہنیاں لباں پیاریاں والے ڈٹھا جدوں سوالی ہے

اوہ نور مجسم کر کے اپنی قدرت رب وکھالی ہے
اوہ ہو گئے خوشبودار تمامی کیسی برکت عالی ہے
اوہ لب معطر جام شفا دا تعبیریاں والی ہے
اوہ چار پیالیں بھر کے گھلیا کوئی نہ ولیا خالی ہے

کر دتا لکھ کنگالاں تائیں مالا مال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علےٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں جو اشرف مخلوقاتاندا
ہک سکے تے بدل ہے ہمیشہ رحمت دے برکاتاندا
گل پتھر روڑ درخت جناں دا شوق رکھن خدماتاندا
آ گیا سواد جنہاندے تائیں اُسدیاں مٹھیاں باتاندا

اوہ جس طرف تشریف لیجاوے مینہ وسے صلواتاندا
سب جیزاں ہون سلامی لیکر تحفہ تسلیماتاندا
اوہ نبی پیارا قبلہ کعبہ ہر جنساں ہر ذاتاندا
کجھ شوق نہ رہیا اُنہاندے تائیں کوثر آبحیاتاندا

ہر شربت شہدوں شیروں مٹھا آب لال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم و علےٰ آل رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے تھیں تے اُسدیاں پاک نگاہاں تھیں
اُس جیہی اِل نظر کرم دی بھالی ہو گئے پاک گناہاں تھیں
اوہ جس طرفوں تشریف لیاوے چمکے نور لباں تھیں
جو اُسدے دردر منگت ہوئے سبقت لے گئے شاہاں تھیں

میں صدقے اُسدی آمد تھیں تے صدقے اُسدیاں راہاں تھیں
اُس جس بعیں ایہہ ساتھ رلایا بچ گئے دوزخ بھاہاں تھیں
اوہ جتھے قدم مبارک پاوے خوشبو آوے گھاہاں تھیں
اُس دھوتے داغ سیاہیاں والے لکھاں دلاں سیاہاں تھیں

وچہ پاکاں لوکاں داخل کردے پاک خصال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمدؐ توں اوہ کیسا طیب طاہر ہے
اوہ جوہر پاک حقانی ہے اوہ گوہر حق مظاہر ہے
اوہ ہے برہان شریعت دا نا جابر ہے نا قاہر ہے
اوہ مظہر فیض علوی سری کل علماں دا ماہر ہے

ہر خوبی تے محبوبی جس دی عقل قیاسوں باہر ہے
سبھ خاک برابر اُس دے اگے موتی لعل جواہر ہے
اوہ حضرت سر الٰہی ہے نہ شاعر ہے نہ ساحر ہے
اوہ باعث موجودات تمامی سبھ کجھ اُس تھیں ظاہر ہے

بس ہے تفصیل دو عالم اُس دی وہ اجمال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں جو بانی کل تہذیباں دا
اوہ مشرق مغرب تیک ہویا اُستاد تمام ادیباں دا
اوہ وید تمام مریضاں دا تے افسر کل طبیباں دا
کئی لکھاں روگی گھل گئے اُس تھیں بدلہ نیک نصیباں دا

جس بے ادباں نوں سبق پڑھایا ادباں تے تادیباں دا
اوہ شاہنشاہ ہر واعظ دا سردار تمام خطیباں دا
اوہ مُفتی کرے علاج ہمیشہ کل امیر غریباں دا
پر بُرے نصیباں والے نوں کیا معلم شان حبیباں دا

بد خالاں نوں کر دے وچہ بلدے نیکو فال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمدؐ توں جس سبق دتے توحید جیہے
نہیں مرشد پیر تمام عالم دے اُس دے ہک مرید جیہے
جو منکر اُس دے ابولہب تے ابوجہل بے دید جیہے
اوہ لائق لعنت ابدی ہوئے سبھ یزید پلید جیہے

آدرس چلائے دنیا اندر جس فرقان حمید جیہے
رب بخشے آپ حضوروں جسنوں بنگلے عرش مجید جیہے
اوہ موئے ہو مردود تمامی عتبے اتے ولید جیہے
صد رحمت لیگئے دو ہیں جہانیں خادم محمد شہید جیہے

خود جنت اندر کھڑے تہانوں کرکے بھال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے آل رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں جس پائے فخر رسالت دے
جو سُتے آہے غفلت اندر پی کر جام جہالت دے
کجھ کر وقیاس وچہ پیاں دیوچہ اگلی پچھلی حالت دے
نہیں ادے نے کم جواب تساں نوں کیسے وکیل وکالت دے

کر دتے آکر بند تمامی رستے جس ضلالت دے
دس دتے کر بیدار اُنہاں نوں ٹھکے سمن عدالت دے
تا بنوں نشانے محشر کارن رنج عذاب ملالت دے
لگ جاسن ہتھ اخیر تمامی میری اس دلالت دے

پئے کسو کیناسچا آہا نیک دلال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے ال رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں جس دو عالم دی شاہی لے
رب بھیجیا جسدی اردل اندر جبرائیل سپاہی لے
سر کلو جسدے دفتر اندر پاک کتاب الٰہی لے
قانون محمدی لکھن والی ازلی قلم سیاہی لے
ہر وقت سپاہ محمد دی نوں ربدی پشت پناہی لے
کل امتاں اُتّے جس امت دی یوم الحشر گواہی لے
جس عزت احمد چاہی اے رب اُسدی عزت چاہی لے
جس کیتی لاپرواہی اے رب اُسدی عزت لاہی لے

ہے عزت ہویا چاہیا جسنے رنج ملال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے ال رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے تھیں جو بدیاں دا ابردار نبی
اوہ مولا دا مختار نبی تے خاص خدا دا یار نبی
اوہ ناصح ساری خلقت دا نالے امت دا غمخوار نبی
اوہ رحمت دا دریا جسنے بھیجیا وچہ سنسار نبی
اوہ جگاں تے ورتاون آیا شفقت خلق پیار نبی
اوہ دنیا نوں وکھلاون آیا مولا دا دیدار نبی
جنھ ڈٹھا نا ہیں نور خدا دا ویکھ لوے انوار نبی
اوہ ہو گیا پاک گناہاں تھیں جس ویکھ لیا اکھواں نبی

ہے مومن کارن وصل یارانا وصل وصال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے ال رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں وہ کیسا ہے انگدار نبی
اوہ اپنے منن والیاں کارن پورا مددگار نبی
جس کیتی نہیں زیارت اُسدی ویکھے وچہ مزار نبی
ہے دنیا تے فردوس برابر سوہنا خوش دربار نبی
جو ویکھے وچہ مزار نبی اُس کارن ہے اقرار نبی
خود کرسی آپ شفاعت اُسدی اندر روز شمار نبی
کرعرض سوال خداوند اگے وچہ عالی سرکار نبی
بھریا ہووں نال پیار نبی کر دیسی بیڑا پار نبی

اوہ وڈیاں شاناں کرنا والا ہے بجال رسول اللہ
صلے اللہ علیہ وسلم وعلے ال رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں اُس کیا کیا کرم کمائے ہین
اُس جانا حق امت نبی کارن کیا کیا بھار اُٹھائے ہین
اُس مکے وچہ قرشیاں کولوں کیا کیا نام سدائے ہین
اُس دو تیاں لے ایاناں کولوں وٹے پتھر کھائے ہین
اُس نبی خدا دے رستے اندر دولت مال لٹائے ہین
اُس خویش قبیلے وطن پیارے سارے کھول گمائے ہین
اُس ہجرت کرکے راہ مولا دے گھر بار بھلائے ہین
رب آخر اُسدیاں قدماں اندر دشمن پکڑ نوائے ہین

میں صدقے نبی پیارے توں کیا استقلال رسول اللہ
صَلّےَ اللہُ عَلَیہِ وَسَلّمَ وَعلےٰ الِ رَسُوْلَ اللہ

میں صدقے نبی محمدؐ توں کیا اُسدا اعالی شان ہویا
جو اُسدا مسلمان ہویا اوہ ربدا مسلمان ہویا
جو اُسدا کلمہ خوان ہویا اوہ ربدا کلمہ خوان ہویا
جو اُسدا کلمہ پڑھکے موہوں شرکا نوچہ غلطان ہویا
اوہ خارج ہوگیا دین اسلاموں کیسا اوہ نادان ہویا

جو اُسدا بیفرمان ہویا اوہ جسبدا بیفرمان ہویا
جو اُس اُپر قربان ہویا اوہ رب اُپر قربان ہویا
جو اُسدے کلمے کولوں نٹھا پورا بے ایمان ہویا
اوہ منکر حکم قرآن ہویا تے تابع اوہ شیطان ہویا
سبہ کجہ اُسدا نقصان ہویا برباد ہویا ویران ہویا

پھڑ اپنی امت وچوں اُسنوں دہین کمال رسول اللہ
صَلّےَ اللہُ عَلَیہِ وَسَلّمَ وَعلےٰ الِ رَسُوْلَ اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں جو سید کُل قریشاندا
اوہ ہوکر شاہ جہاناندا پھر طور رکھے درویشاندا
اوہ اُمی ہوکر مطلب دسے زبراں زیراں پیشاندا
اوہ اک کیلا خوف نہ رکھے دشمن بد اندیشاندا

سر سید کلی سیداندا ہمدرد تمامی خویشاندا
اَلْفَقْرُ فَخْرِی حکم سُناوے ہوکر غنی ہمیشاندا
اوہ علم لدُنی نال پیارا اُسدے دوا دل ریشاندا
اوہ دوست حق پرستاندا تی دشمن اوہ بدکیشاندا

ہر دوست دشمن نوں فرماوے نیک مقال رسول اللہ
صَلّےَ اللہُ عَلَیہِ وَسَلّمَ وَعلےٰ الِ رَسُوْلَ اللہ

میں صدقے نبی محمدؐ توں اوہ کیسا نبی کمال تھیا
لگ پارس نال نمانا لوہا پارس لالو لال تھیا
اُس بلد منور پاک نبی دا جسنوں پاک جمال تھیا
اوہ وچہ اصحاباں داخل ہویا جسنوں بخشش وصال تھیا

ہر خوبی وچہ کمال تھیا جو شامل اُسدے نال تھیا
جیوں جیتوں عکس پیا وچہ شیشے شیشہ جن مثال تھیا
اوہ صدقوں آپ یارت لائق غوث قطب ابدال تھیا
اوہ ہوگیا اُجیاں بختاں والا صاحب خوش اقبال تھیا

اوہ نبیاں وانگوں درجہ رکھن جو ابدال رسول اللہ
صَلّےَ اللہُ عَلَیہِ وَسَلّمَ وَعلےٰ الِ رَسُوْلَ اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں کیا اُسدے فیض کمال ہوئے
اُس پاک حبیب پیارے دے جو عاشق دانگ بلال ہوئے
اوہ وانگ صدیق فاروق عمر دے جگ وچہ لالا مال ہوگئے

جو ہو گئے بندے اُسدے در دے صاحب جاہ و جلال ہوئے
اوہ کل دنیا تے حشر تائیں روشن چند مثال ہوگئے
اوہ شاہ عثمان غنی دیوانگوں دولتاں نال نہال ہوگئے

اوہ حضرت حیدر صفدر وانگوں فاتح جنگ جدال ہوئے — مشہور بہادر مشرق مغرب طرف جنوب شمال ہوئے
اوہ جاناں نال نبی دے پچھے دیون تے خوشحال ہوگئے — اوہ جیوں دھانے شیر ربانے ثابت نمک حلال ہوئے
جو ہوئے مقابل نال اُنہاندے گندے وچ رجال ہوگئے — چنڈال ہوئے بیجال ہوئے کنگال ہوئے پامال ہوئے

رب کیتا دوہاں جہاناں اندر کیا اقبال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وعلیٰ آلِ رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں کیا شان اُسدے اصحاباندے — اوہ غوث تمامی غوثاندے تے قطب تمام قطاباندے
اوہ وانگ ستاریاں روشن فلکیں نال بلند القاباندے — سر جھکے ہے جہاندے اگے شاہاں اتے نواباندے
ہتھ رنگے خون کفاراں اندر جیہناں وانگ عناباندے — جو دشمن آہے پاک نبی دے گٹھے نال عذاباندے
پھڑ لکے حملے وچ اُنہاندے لاہے نشے شراباندے — پھر یاد نہ رہگئے ہُول کسینوں کرنے نقل کباباندے
کر قبضے فارس چین وغیرہ پہنچے سر پنجاباندے — کئی لٹے نال حلال غنیمت بے حد شمار حساباندے
اوہ قابض ہوگئے خزانیاں تے مالک اجر ثواباندے — اوہ لیگئے دوہاں جہاناں اندر تمغے شاباں شاباندے
ایہ ثمرے اتے نتیجے سارے پاک نبی دیاں خواباندے — جیوں ثابت حدیثاندے تے لکھیا وچ کتاباندے

رب ظاہر کیتے دنیا اندر کیا اجلال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وعلیٰ آلِ رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں کیا اُسدے نیک غلام ہوئے — سلمان ابوذر زید جیہے جو خادم وچ اسلام ہوئے
تے خالد ہور زبیر وغیرہ جو اصحاب تمام ہوئے — انصار مہاجر ہور مجاہد خاص ہوئے یا عام ہوئے
رب بخشے جنت جنہاں رساوے جنتیں پاک امام ہوئے — وچ دوہاں جہاناں سبھناں تے انعام ہوئے اکرام ہوئے
جو دشمن حاسد دو وقتی منکر نبی علیہ السلام ہوئے — بدنام ہوئے ناکام ہوئے قتلام ہوئے گمنام ہوئے

جو تائب ہو گئے لیا اُنہاندا من سوال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم وعلیٰ آلِ رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد دا تے آل ازواج اطہاراندا — قربان نبی دیاں یاراندا تے ساریاں دوستداراندا
میں بردا پاک رسول اللہ دیاں اصحاباں انصاراندا — میں لوں بجانوں خادم ہر دم اُسدیاں خدمتگاراندا
میں تابعدار غلام ہمیشہ اُسدیاں تابعداراندا — میں جان نثار رسول اللہ دیاں سچیاں جان نثاراندا
میں ولوں محب رسول اللہ دے عاشق تے حب داراندا — میں چاکر پاک اماماندا تے نوکر نیکوکاراندا

کل مومن مسلم مرد زناں جو اہل عیال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم و علی آل رسول اللہ

میں صدقے نبی پیارے توں تے ماپیو بھیین بھرا صدقے … سبھ خویش قبیلے ساک پیارے دوست یار آشنا صدقے
کل سوہرے پیکے دادکے نانکے سارے ذو القربیٰ صدقے … سن آل اولاد ازواجاں میرے کل اجداد آبا صدقے
زر دولت شاہ و گدا صدقے تے کل احباب اعدا صدقے … استاد اتے شاگرد تمامی راہبر واہ ہدا صدقے
کل دنیا نالے دنیا والے نالے ارض و سما صدقے … میں اوس محبوب پیارے توں شے ہر کراں فدا صدقے

جے بھالے نظر کرم ہکواری سوہنا لال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم و علی آل رسول اللہ

میں صدقے نبی محمد توں ہن آخر عرض سناوانہیں … رب کرے نصیب جمال محمدی شرف زیارت پاوانہیں
جا ویکھاں روضہ پاک نبیدا سینے نال لگاوانہیں … پھڑ جالی اسدے روضے والی عیب اپنے بخشاوانہیں
جا کراں گدائی یثرب والی گلیاں منگ کے کھاوانہیں … اس سوہنے دے دروازے اگے تن من گھول گھماوانہیں
پھر اٹھاں اسدی امت وچوں جدوں اٹھایا جاوانہیں … وچ خدمت اقدس پاک نبی دے مدح محمدی گاوانہیں

رب حکم سناوے بخشو اسنوں ہے قوال رسول اللہ
صلی اللہ علیہ وسلم و علی آل رسول اللہ

میں جو کجھ لکھی مدح نبی دی رب اسنوں منظور کرے … اس ہک دے راہ وچ برکت پا کے ملکاں تے مشہور کرے
ایہ بدلہ میریاں عیباں دا اوہ پاک جناب غفور کرے … جا کیتے معاف سبھے برائیاں دور تمام قصور کرے
سر صدقہ نبی پیارے دا ہر آفت رحمت دور کرے … ہر مشکل نوں آسان کرے دیوے ہر حاجت مشکور کرے
وچ عشق حبیب پیارے دے سرشار کرے مخمور کرے … مداح بنا کر احمد دا محشور بہ یوم نشور کرے
دکھ درد تباہی دور کرے غم چور کرے مسرور کرے … ہر جس مراد دی جام میرا پر نور کرے بھرپور کرے
منظور میری نعت فضلاں تھیں منظور اوہ وچ حضور کرے … رب دیوے پاک اولاد اسنوں صاحب عقل شعور کرے
ہر حالت اندر صابر شاکر رب صبور شکور کرے … ناخوشیاں وچ مغرور کرے نا غمیاں وچ رنجور کرے
نہ کسے طرح مغضوب کرے نہ کسے طرح مقہور کرے … ہر طرح خدا محفوظ رکھے ہر طرح خدا مستور کرے
وچ ہر میداناں رب اسنوں ماجور کرے منصور کرے … ہر دشمن تے بدخواہاں دے اوہ ساتھیں دور نفور کرے
سن ماپیو خویش استاداں نوں مرحوم کرے مغفور کرے … رب بندہ الضعیف پیر نبی دیاں نوں جنت حور قصور کرے

دن محشر نال شفاعت سانوں کرے نہال رسول اللہ
صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَسَلَّمَ وَعَلٰی آلِ رَسُوْلُ اللّٰہ

غزل نعتیہ

رسول عربی خدا نے ہم کو یہ ایسا اک رہنما دیا ہے
کہ جس نے دنیا میں آ کے ہم کو خدا کا بندہ بنا دیا ہے
نہ تھی خبر ہم کو کون ہیں ہم نہ جانتے تھے کہ کیوں بنے ہیں
تمام مطلب اُسی نے آ کر بتا دیا ہے سُنا دیا ہے
گڑھے میں پڑ کر جہالتوں کے بخواب غفلت سوئے پڑے تھے
وہ ایسا آیا کہ ساری دنیا کو آ کے یک دم جگا دیا ہے
دلوں کے اندھے تو نکے بندے عقل کے کورے عمل کے گندے
جو بھٹکے پھرتے تھے دربدر پر خدا سے اُن کو ملا دیا ہے
عرب میں لبریز کاوشوں کا جو ایک پیمانہ چل رہا تھا
مئے عداوت چھُڑا کے سب کو شراب اُلفت پلا دیا ہے
تمام راہیں بناوٹی جو جُدا جُدا تھیں مٹا کے سب کو
خدا کے ملنے کا ایک ہی گُر خدا کی وحدت بتا دیا ہے
نہ چھوڑی حاجت کوئی بھی باقی کسی نبی کی نہ اُنکے دیں کی
بغیر اپنے تمام نبیوں کو آ کے اُس نے سُلا دیا ہے
تمام مذہب تمام ملت تمام ادیان سابقہ کو
چھُڑا کے دین محمدی نے ہر اک کو باطل ٹھہرا دیا ہے

کتاب موسیٰ کتاب عیسےٰ کتاب داؤد سب صحیفے
کرا کے متروک سبکو اُس نے بس ایک قرآن پڑھا دیا ہے
کمال یہ ہے کہ ایک اُمی یتیم و بیکس غریب ہو کر
تمام عالم میں اپنا سکہ جما دیا ہے چلا دیا ہے
نہ چھوڑ سکتے تھے جو بتونکو نہ چھوڑ سکتے تھے بتکدونکو
اُٹھا کے سر اُن کا بھی بتوں سے خدا کے آگے جھکا دیا ہے
بڑے بڑے جو رشی بتوں کے گھروں میں سنکھیں بجا رہے تھے
ہٹا کے ناقوس اُنکے مُنہ سے مؤذن اپنا بنا دیا ہے
مجوس جنکو بغیر آتشکدوں کے کوئی نہ تھا ٹھکانا
مصاحب اپنا بنا کے اُن کو سب آتشوں سے بچا دیا ہے
نہ چھوڑا کوئی امیر باقی نہ چھوڑا کوئی فقیر باقی
پیام اپنے خدا کا سب کو سُنا دیا ہے پہنچا دیا ہے
جو ہول محشر عذاب دوزخ تمام واعظ سُنا رہے تھے
شفیع اُمت کی پیروی نے وہ سارا کھٹکا مٹا دیا ہے
پلنیر ہم کیوں نہ ہوئیں نازاں تمام قوموں پہ جب خدا نے
حبیب اپنا ملا کے ہم کو ہمارا رُتبہ بڑھا دیا ہے

چہل حدیث

مع شرح پنجابی نظم

بسم اللہ الرحمن الرحیم

لکھ لکھ شکر ہمیشہ ربدا لکھ لکھ صفت ثنائیں
دمبدم نال ہمیشہ جیکر شکر کروڑ کچیوے
کیا احسان اساڈے کارن خالق پاک کمایا
خیر رسل تے خیر خلائق رحمت جمل جہاناں
ہر اک طرح اساڈے کارن چاہندا جو بھلیاں
علم ادب اخلاق وغیرہ نیک سلوک سکھاوے
جو بھلیاں ہر قسماندیاں تے بہتر کاراں
کھاون پیون پہنن ورتن بھی جگیں ورتاوے
امن آرام آسائش والیاں جو ترکیباں آیاں
جنہاں گلاں وچہ نفع اساڈا یا نقصان اساڈا
کل قانون شریعت والے جو ایکٹ سرکاری
جو پابند شرع دے ہوسن پاسن اوہ جاگیراں
وچہ حدیثاں ذرہ ذرہ ذکر نبی فرمایا
لکھ صلوٰۃ سلام نبی پر نازل کریں کریماں
آل ازواج اصحاب تیندے جو سب یار خدایا
کل محدث پاک تیندے بخشیں یا رب سایاں

لکھ لکھ حمداں تے تعریفاں پاک خداوند تائیں
ہک ذرہ احسان اسدے دا حق ادا نہ تھیوے
بہت پیارا رہبر سانوں بخش عطا فرمایا
نیک معلم جگ سارے دا اشرف کل انساناں
نیک طریقے نیک صلاحیں دسدا نیک کمایاں
دین دنی دیاں کل تعلیماں تے ہر سبق پڑھاوے
اوہ سب اپنی امت کارن دسیاں شاہ ابراراں
کل طریقے قولی فعلی دستے نبی پیارے
دوہاں جہاناں کارن حضرت کھول سبھی سمجھاناں
جدا جدا سمجھا گیا سانوں پاک رسول خدادا
با تفصیل تمام اسانوں دستے وارو واری
جو کوئی الٹ انہاں دا کرسی اوہ ملسن تعزیراں
امت دی خیر خواہی کارن زور تمامی لایا
ہر قسماندیاں بہتر سانوں جیہڑیاں تعلیماں
سب دیکاراں ہوشے تیرا فضل کرم دا سایا
پاک حدیثاں پاک نبی دیاں جمع جنہاں فرمایاں

سبھو صدقہ کر کے ایہہ ہک عرض قبولیں میری | دو جگ وچہ پئی بندہ ہوویں ہووے رحمت تیری

شان بیان حدیث مبارک

قَالَ عَلَیْهِ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ.

فرمایا رسول علیہ الصلوٰۃ والسلام نے

مَنْ حَفِظَ عَلٰی اُمَّتِیْ اَرْبَعِیْنَ حَدِیْثًا فِیْ اَمْرِ دِیْنِهَا بَعَثَهُ اللّٰهُ تَعَالٰی

جو شخص نگاہ رکھے میری امت پر چالیس حدیثیں اُن کے دین کے امر میں اٹھاویگا اسکو اللہ تعالیٰ

فَقِیْهًا وَّكُنْتُ لَهٗ یَوْمَ الْقِیَامَةِ شَافِعًا وَّشَهِیْدًا ۔

فقیہہ اور ہونگا میں واسطے اسکے قیامت کے دن شفاعت کرنے والا اور گواہ ۔

شان بیان حدیث نبیدا ذکر نہ ہووے بھائی | بعد کلام اللہ تھیں ایسی ہور کلام نہ کائی
امت اپنی نوں فرماوے کل امت دا والی | دینی امر اندر جو کرسی یاد حدیثاں چالی
روز قیامت وچہ فقیہاں اُسنوں رب اٹھاوے | کرساں اسیں شفاعت اُسدی پاک نبی فرماوے
نالے ہو کر شاہد اُسدی دیواں اسیں گواہی | کراں بیان نکوئی اُسدی پیش جناب الٰہی
کتنا درجہ حفظ حدیثوں بخشے خالق سائیں | چہل حدیثاں پاک نبیدیاں یاد ہوون جس تائیں
علم فقہ دے عالم تائیں جو کجھ درجہ تھیوے | اوہو درجہ روز قیامت اُسنوں حاصل تھیوے
عالم کر کے محشر اندر اُسنوں رب اٹھاسی | ٹولے وچہ فقیہاں والے کھڑا کرایا جاسی
مطلب ایہہ جو ایڈ حدیثاں یاد ہوون جس تائیں | اکثر عمل کسے را وہ چنگے چھوڑے عمل خطائیں
جیکر شامت نفس کداہیں بُرا خیال آ جاوے | آوے یاد حدیث نبیدی شرم کرے رہ جاوے
شیشے وانگوں حکم نبیدا ہر دم پیش دسیوے | کجھ ایمان بھی ہووے جسوچہ اُستھیں بُرا نہ تھیوے
جے ناچار کرائے اُستھیں شیطون ور دھگانے | کرساں اسیں شفاعت اُسدی کہیا نبی ربانے
شافع ہو کر پاس خدا دے عرض سوال سُناواں | جو کجھ عیب ہے یا اس کولوں مولا تھیں بخشاواں
چنگے عمل جو کیتے اُسنے اندر عمر تمامی | دیاں گواہی اسیں اُنہاندی پیش حضور گرامی
یارب جے اس عاجز کولوں ہو گئی کجھ خطائی | ایہہ اسدیاں نیکیاں تھیں بھی تینوں گجھ نکائی
کر کر یاد حدیثاں ساڈیاں سی پیاں پکایان | کر مقبول شفاعت ساڈی رحمت دے الیا سایاں

بخش جناب اپنی تھیں یارب کمی نہیں کجھ تینوں
جو ایں حدیث پیاری اُستوں تویں پیارا اینوں
پورے قبول شفاعت اُسدی عمل حدیث پیاروں
بخشیا اساں طفیل تساڈی حکم ہووے سرکاروں
واہ سبحان اللہ کیا رب نے شان حدیث بنایا
تر گیا دوہاں جہاناں اندر جس نے عمل کمایا
ایسے خاطر بہت بزرگاں کارن مومن بھایاں
طرح طرح دیاں چہل حدیثاں لکھیاں تے ورتایاں
چُن چُن کتب حدیثاں تو چوں حکم نبی سرورد ے
کارن نفع عواماں لوکاں رہے اکٹھے کر دے
لفظ تھوڑے تے معنے بہتے رکھن یاد سوکھالے
حفظ کرن آسان جنہاں نوں لوک محبت والے
ایہ پر لوک پنجابی جہڑے علموں واقف ناہیں
عربی لفظاں دی نہ آوے سمجھ اُنہاں دے تائیں
اس کارن میں سوچیا دل وچہ کارن نفع بھراواں
چہل حدیث کسے دی ایں بھی ہندی شرح بناواں
اگے اِستھیں حافظ صاحب شاعر عیسے والی
چہل حدیث دی شرح پنجابی لکھی نظم سکھالی
بہت کتاباں ہور بھی اُنہاں ہندی وچہ بنایاں
یارب کریں قبول کمایاں جنہاں نیک کمایاں
چہل حدیث عنایت احمد مفتی صاحب والی
حافظ صاحب لکھی جسدی شرح مبارک عالی
شاہ ولی اللہ دہلوی صاحب جو مقبول جنابی
چہل حدیث اُنہاں دے والی میں ہن کراں پنجابی
جو کوئی کرسی یاد انہاں نوں بھی جو عمل کماسی
نال شفاعت پاک نبیدی ونگدا جنت جاسی

یارب دے یہ توفیق عمل دی پڑھنے والیاں تائیں
سنے پیو مصنف کاتب سارے لین جزائیں

حدیث اوّل

لَيْسَ الْخَبَرُ كَالْمُعَايَنَةِ

نہیں خبر کا سُننا مثل دیکھنے کے

حضرت کہیا نال کناں دے جہڑی خبر سُنیوے
نہیں برابر اُسدے جہڑی اکھیں نال دسیوے
مطلب ایہ جو گلتیں سُنیاں اتنا اثر نہ تھیندا
جیو نکر اکھیں ڈٹھیاں ہویاں ترت یقین کچیندا
رب رسول قرآن حدیثوں جو خبراں فرماندا
ویکھن نالوں بہت زیادہ ہے اعتبار انہاندا
مومن نوں سجے نص حدیثوں خبر سُنیوے کائی
کرے یقین برابر جیونکر اکھیں رب وکھائی

ایہہ بے ایماناں تائیں سو کوئی حکم سناوے
جد تک دوزخ ویکھن ناہیں کدی یقین نہ آوے

حضرت موسے فرعونے نوں بہت بہا سمجھاندا
ایہہ غرق ہووَن تھیں پہلے وس یقین نہ آندا

آخر جدوں خدا نے اُسنوں قہروں پکڑ ڈوبایا
کہن لگا میں موسے اُتے ہُن ایمان لیایا

ایہہ کم نہ آیا اُسدا اوہ ایمان لیاناں
لشکر سنے جہنم اندر روندا گیا نماناں

اینویں ہور بتیرے کافر جو دنیا تے ہوئے
نبیاں دے انکاری ہوکے نال عذاباں موئے

سُنکر حکم رسولاں نبیاں جو ایمان نہ آنے
ایہو حال کرے رب اُسدا پاوے قہر ربانے

جنت دوزخ والیاں خبراں وچہ قرآن جو آیاں
یا جو خبراں وچہ حدیثاں پاک نبی فرمایاں

جیکر اوہ سبہ حال خداوند اکھیں نال دکھاندا
جنت جیسی نعمت چھڈکے کون جہنم جاندا

ایہہ جو بالغیب خدا نے شرط ایمان ٹھہرائی
اکھیں ڈٹھیاں شرط کویں اوہ پوری ہندی بھائی

جسنوں اکھیں دیکھن باجھوں مول یقین نہ آوے
کیا ایمان لیاندا اُسنے جیکر ویکھ لیاوے

بس میاں جو رب نبی دی خبر سُنادے کوئی
سُنکر مومن اینویں سمجھے جیونکر ڈٹھی ہوئی

نہیں تاں ہور تمامی باتاں جو کجہ کوئی سُناندا
ہوندا سُنن تے ویکھن اندر فرق ہزار کوہاندا

جیونکر حسن نبی یوسف دا سُنیاں سبہ لوکایاں
سُنکر صفت کسے نے اجتک ہوشاں نہیں بھلایاں

ایہہ اکھیں ویکھ یوسفنوں جنہاں زیارت پائی
کپ بیٹھے ہتھ زناں مصر دیاں ہوش نہ رہگئی کائی

ایسے طور نبی سرور دیاں جنہاں زیارتاں پایاں
عاشق ہوکر ہرگز نبی دے جاناں گھول گھمایاں

ہُن بھی بھاویں پاک نبی دے عاشق کئی سداندے
پر اوہ عشق بنی یقینا ناہیں وچہ انہاندے

جیکر سر بازی والی اج نوبت آجاوے
نہیں امید جو وانگ اصحاباں مرکے کوئی دکھاوے

روڑی بھی کوئی مشکل اج کل دیندا نام ربانے
دھن اوہ وچہ اسلام جنہاں دے جاناں مال وکانے

بیشک وقت نبی دے جہڑا رنگ اسلام وکھایا
بعد نبی تھیں اجدن توڑی پھیر اوہ رنگ نہ آیا

ایہہ رنگ نہ اجکل کابل وچہ وہانا
عبداللطیف جو احمدیاں تھیں سی اک مرد ربانا

کر سنگسار خدا دا بندہ دوتیاں پکڑ اُڈایا
کیتی جان تصدق ایہہ نہ ایمان گوایا

اکھیں سب وکھایا اسنوں اک غلام نبی دا
ویکھ جمال ہویا قربانی صاحب صدق عقیدہ

آہو بھائی اکھیں ڈٹھیاں جو ہوون تاثیراں
سُنے تھیں اوہ اثر نہ ہووے سو سُنے تقریراں

ویکھ شمع پروانے اُتّے جیہڑا حال وہاوے — اگے پچھے کدی نہ اُس پر ایسی حالت آوے
سب چیزاں دی ایہو حالت بھاویں ہووے کوئی — کنّیں سُنی تے اکھیں ڈٹھی کدوں برابر ہوئی
سچ حدیث رسول اللہ دی سچ رسول خدائی — سچ مثال حدیث مطابق شخص کسے فرمائی

شنیدہ کے بود مانند دیدہ

حدیث (۳)

اَلحَربُ خُدعَۃٌ

لڑائی دھوکا ہے

حضرت کہیا جنگ لڑائی دھوکا ہووے بھائی — یعنے چال پلیتھ بازی جائز وچہ لڑائی
جیکر جنگ لڑائی اندر دشمن داء نہ کھاوے — جائز ہے جے دھوکا دیکے وار چلایا جاوے
جھوٹ فریبوں جیونکر اپنا دشمن قابو تھیوے — عیب نہیں اے وچہ جہاداں خاص مباح گنیوے
اینویں ہور بھی دونہہ جاگہا نوچہ جائز جھوٹھ الانا — جیونکر حکم حدیثاں اندر کہے رسولؐ ربانا
اوّل جتھے دو کوئی مومن لڑدے ہوون بھائی — جائز ہے جے جھوٹھ الایاں ہووے صلح صفائی
یعنے صلح کراون والا جیکر جھوٹھ الاوے — جائز ہے جے صلح اُنہاں دی اس گلوں ہو جاوے
دوجا جس پر عورت اپنی سخت ناراض ہو جاوے — شور فساد مٹاون کارن جھوٹھ پلیتھیں لاوے
جسدے گھر دو عورتاں ہوون جائز ہی اُستائیں — دوہاں نوں جے راضی رکھے آپو اپنی جائیں
شور فساد ڈر کے رکھے دوہاں دی دلداری — کہے بکی نوں دوجی نالوں ہیں توں بہت پیاری
ایہ تِن موقعہ وچہ جنہاں دے خاص اجازت ہوئی — جائز ہے جو نیک ارادیوں جھوٹھ الاوے کوئی
تِنے جگہ لڑائی والیاں وچہ حقیقت آیاں — تِنّے ساڈی بہتری کارن پاک نبیؐ فرمایاں
نہیں تاں باجھ اِنہاں تھیں جو کوئی بولے جھوٹھ زبانی — رب نبی دی لعنت اُس پر دسے وہن جہانیں

جیکر جھوٹا جھوٹ اپنے تھیں کر توبہ پچھتاوے
دور کرے رب لعنت اس تھیں رحمت بخشش پاوے

حدیث (۴۳)

اَلْمُسْلِمُ مِرْاٰۃُ الْمُسْلِمِ

مسلمان آئینہ ہے مسلمان کا

ہور حدیث رسول اللہ دی راوی ذکر لیایا
مسلم شیشہ مسلم دا ہے پاک نبی فرمایا

مطلب ایہ جو شیشے اندر ایہ خاصیت بھاری
جیسی شکل کسیدی ہووے حاضر دسے ساری

جیکر نقص کسے وچہ ہووے منہ تے سبہ دسیندا
پچھو کنڈی مول کسیدے ناہیں عیب پھولیندا

مسلم دا بھی مسلم جیکر اوگن ویکھے کوئی
پچھو کنڈی ہرگز اُسدی کرے نہیں بدگوئی

شیشے وانگوں منہ دے اُپر اُسنوں بول سناوے
کرے نصیحت نال محبت ہو وکھرا بھاوے

مجلس وچہ مخاطب کرکے عیب اُسدا پھولے
کرے نہیں شرمندہ اُسنوں مت اوہ اوہرا بولے

دوجا جیونکر شیشے اندر ہووے خوب صفائی
اینویں مسلم دل اپنے نوں رکھے صاف بنائی

رکھے نہیں کدورت دلوچہ نہ کوئی غصہ کینہ
مومن دے حق مومن ہووے صاف جویں آئینہ

دور کرے سب دلدے وچوں میل کدورت والی
مومن اوہ جو حسدوں بغضوں دلنوں رکھے خالی

غیبت کرے نہ مول کسیدی دلوچہ رنج نہ پاوے
جو گل ہووے شیشے وانگوں منہ تے صاف سناوے

جیکر بغض کسے مسلم دا دلوچہ رکھسی پائی
یا پھر کنڈی مگر کسیدی کرسی کجھ برائی

تاں پھر صفت جو شیشے والی اُسوچہ ہوسی ناہیں
شیشے وانگ صفائی پکڑے مسلم ہوسی تاہیں

حدیث (۴۴)

اَلْمُسْتَشَارُ مُؤْتَمَنٌ

جس سے مشورہ لیا جائے وہ امانت رکھا گیا ہے

حضرت کہیا جیدیکولوں مشورہ پچھے کوئی
ہو گیا اوہ امانتی اُسدا جو مصالحت ہوئی

یعنے جو کوئی نال کسیدے کرے صلاح پوشیدہ
رکھے بھید امانت اُسدا ہے ایہ حکم نبی دا

جس بندے نوں امر کسے وچہ کوئی مشیر بناوے ۔ واجب ہے اوہ دونہہ باتاں تے عمل ضرور کماوے

اوّل ایہہ جو دیوے بندہ نیک صلاح اس تائیں ۔ جیہڑی بہتر حق اُسدے وچہ ہووے ہر ہر جائیں

دین اندر بھی کسے قسم دی نا ہووے بُریائی ۔ نالے دنیا وچہ بھی اُسدی ہو جاوے بھلیائی

ایسی بُری صلاح کسے نوں مول نہ دتی جاوے ۔ جیہدے وچہ اوہ دین دُنی دا کُجھ نقصان اٹھاوے

دوجا ظاہر کرے نہ اُسنوں جو تجویز ٹھہرائی ۔ جدتک کم نہ ہووے اُسدا رکھے بھید چھپائی

ایہہ دو باتاں واجب اُسنوں جیکر دلوں نہ ڈالے ۔ نیک صلاح چھپاوے ناہیں دوجا بھید نہ بھوے

جیونکر ہور اماناں اندر روا خیانت ناہیں ۔ ایسے طور امانت ایہہ بھی مشورے اتے صلاحیں

وچہ امانت کرے خیانت جو کوئی مرد زنانی ۔ حضرت کہیا اُسدے اندر خاص نفاق نشانی

منگ دعا ہاں پیر فقیر اپیش خداوند سائیں ۔ دیوے رب پناہ نفاقوں ہر اک مومن تائیں

حدیث (۵)

اَلدَّالُ عَلَی الْخَیْرِ کَفَاعِلِہٖ

نیک کام بتانے والا ایسا ہے جیسا اُس کا کرنے والا

نیک دلالت کرے جو مومن آکھ نبی فرمایا ۔ اینویں ہے جیوں کرنیوالے اُس پر عمل کمایا

یعنے جو کوئی شخص کسینوں چنگا کم بتاوے ۔ کرنیوالے جتنا درجہ دسنے والا پاوے

جیونکر حج نماز وغیرہ دسیا کسے کسینوں ۔ سُنکر عمل کمایا اُسنے کیتا یاد ربے نوں

جتنا اجر ثوابوں اُسنوں بخشے خالق سائیں ۔ اتنا اجر برابر ملسی دسنے والے تائیں

کرنیوالے نوں بھی پورا اجر دلایا جاوے ۔ اُسدے اجروں اُسدے کارن نہ کجھ گھٹاوے

دوہاں تائیں اپنے کولوں بخشے اجر الٰہی ۔ اُسدے عام خزانے اندر ناہم بے پرواہی

اینویں جو کوئی بھلا کرندی آپ طاقت پاوے ۔ ہور کسے تھیں اُس پر کسیدے نیک احسان کراوے

جیوں محتاج کسیدے کارن کرے دلالت کوئی ۔ نال دلالت اُس عاجز دی حاجت پوری ہوئی

جسنے حاجت پوری کیتی جو اوہ درجہ پاسی ۔ اُتنا اجر دلالت پاروں اُسنوں دتا جاسی

واہ سبحان اللہ کیا رب نوں چنگے عمل پیارے ۔ کرنیوالے دسنے والے بخشے جاون سارے

اینویں جو کوئی شرع مطابق نیک طریق نکالے
یا پھر چنگے کم کسیدی رسم کتھائیں ڈالے

جتنے بندے چلسن اسپر روز قیامت تائیں
سبھ دے نال برابر اُسنوں ملسن نیک جزائیں

ایسے طور خلاف شرع دے رسم جو کرسی جاری
جتنی اُسدے پچھے لگ کے چلسی خلقت ساری

ملسن اُنہاں تمامیاں تائیں جتنا قدر سزائیں
اتنا قدر برابر ملسن اوس بکّی دے تائیں

نیک کمانڈی نیک دلالت بدلہ نیک دیواوے
بد کمانڈا برا نتیجہ خالق پاک بچاوے

حدیث (٦)

اِسْتَعِیْنُوا عَلَی الْحَوَائِجِ عَلَی الْکِتْمَانِ

مدد چاہو مطابق براری پر ساتھ پوشیدہ رکھنے حاجت کے

حضرت کہیا ہر حاجت وچہ مدد پوشیدہ چاہو
بچنے شر حسوداں دے تھیں اپنا آپ بچاہو

دسدے پھرو نہ حاجت اپنی ہر اک بندے تائیں
خفیہ طور خداوندا گے کرو سوال دعائیں

جو تدبیر کرو وچہ دل دے رکھو بھید چھپائی
ہو بے صبرے لوکاں اگے کرو نہ راز افشانی

رکھو نظر خداوند اُپر چاہو مدد یاری
اوہو کم سنوارن والا سبھ دا خالق باری

جد تک اسدی مدد نہ ہووے سو تدبیر کریوے
ساری خلقت زور لگاوے مطلب حل نہ تھیوے

کیا حاجت پھر لوکاں اگے بھید جتایا جاوے
مت کوئی حاسد حسد کماوے ہوندا کم گواوے

یا پھر کم نہ ہووے اُسدا حکمت نال الٰہی
جو شئے اوس نہ دتی تیں منگی لائق اُسدے ناہی

حاسد لوک کرن شرمندہ چنگا کم ہو یوئی
نہ جانن جو ایہہ بھی ربدی حکمت ہوسی کوئی

ایسے کارن سرور عالم خوش فرمان سنایا
پچھڑدے نال خداانوں آکھو کرتوں رحم خدایا

ایہو حکم کلام اللہ وچہ کردے خداوند سائیں
خفیہ طور اساڈے اگے کرو سوال دعائیں

اُدْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعًا وَّخُفْیَةً

کرو دعائیں رب اپنے تھیں پورے عجز نیاز دلسا
نالے منگو چھپ دے اندر نہوئیں نرم آواز دل

جتنا کوئی دعائیں اندر عجز نیاز کماوے
اتنا جلد ہووے منظوری بہت خداانوں بھاوے

عجز نیاز بھی پیدے اندر نال دلیدے ہوندا
جد تک دل وچہ درد نہ ہووے کون پکاروندا

وچہ سورت اعراف بھی اینویں کہیا اللہ سائیں
وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ ایہ حکم خدا فرمایا
عجز نیاز تے پردے اندر ہولی طرح دعائیں
ایسے کارن حکم سنایا پاک حبیب غفاری

کرتوں دل اپنے دے اندر یاد خداوند تائیں
تَضَرُّعًا وَّخُفْيَةً وَّدُوْنَ الْجَهْرِ آئیا
اُچا بولن بھیں بہوں بھاون پاک خداوندتائیں
پردے اندر حاجتاں کارن چاہو مدد یاری

حدیث (۷)

اِتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ

بچو آگ دوزخ سے خواہ ایک کھجور کا ٹکڑا خیرات کرنے سے

حضرت کہیا صدقہ دیکے بچیو دوزخ ناروں
مطلب ایہ جو راہ مولا دے جو کجھ دیوے کوئی
صدقہ بجھ بلائیں کارن پاک نبی فرماوے
تھوڑی بہتی جتنی طاقت ہووے شخص کسینوں
تھوڑی چیزوں شرم نہ کھاوے مت رب قبولے
ایسے کارن حضرت کہیا ہے منظور حضوروں
اوسے وچہ رب برکت پاوے برکت نال ودھاوے
جیونکر نال محبت اپنا پالے کوئی وچھیرا
اُحد پہاڑ جیڈا ہو جاوے یک کھجی دا دانا
ظاہر دیوے باطن دیوے نیت خاص ٹھہراوے
جے اس نیت کرے دکھالا ہور بھی نیسی کوئی
جیکر ڈھول چھپکے دیوے پردے اندر بھائی
ایسا سوہنا دیون بھیضے کیا میں دساں تینوں
کئی طریقے اس دیون دے بہت عجیب سکھالے
خاصا نوں کجھ مشکل ناہیں دینا نام ربانے

بھاویں اک کھجوروں ٹکڑا دیہو محبت یاروں
بھاویں نصف کھجور برابر اوہا بہتر ہوئی
آتش غضب الٰہی والی بھڑکی ہوئی بجھاوے
کرے خیرات اہ مولا دے ہے منظور ربے نوں
خالص عمل کسیدا اللہ رد نہ کرداموڑے
بھاویں ٹکو چھلکا کوئی دیوے توڑ کھجوروں
تا جو اُحد پہاڑ برابر اوہ چھلکا ہو جاوے
ایسے طور خداوند اُسنوں کرداپال وڈیرا
اتنا ہیچ ہووے صدقے نوں کہے رسول ربانا
جیکر کرے دکھالا کوئی دتا بھی رُڑھ جاوے
دوہرا اجر ملے اس پاروں دوں سخاوت ہوئی
بہتر ہے جے ہور کسینوں خبر نہ ہووے کائی
لیوے والا بھی نہ سمجھے کس ایہ دتا میںنوں
اپر تھوڑے لوک پڑ ہرا ایسے دیون والے
جسنوں طاقت بخشے مولا ڈھنگ تمامی جانے

جنہاں ندی قارونی دولت دائم رہن پو چندے
مر جاون پر اپنی منہیں پیسہ اک نہ دیندے

بس میاں خیرات صدقہ کردا دُور بلائیں
آتش دوزخ کنوں بچاوے دیون ایمان تائیں

تھوڑا دیوے بہتا دیوے جتنی طاقت پاوے
دتا کدی نہ ضائع جاوے پاک نبی فرماوے

حدیث (۸)

اَلدُّنیا سِجنُ المُؤمِنِ وَجَنَّۃُ الکَافِرِ

دنیا مومن کے لئے جیلخانہ ہے اور کافر کے لئے بہشت ہے

حضرت کہیا مومن کارن دنیا بندی خانہ
کافر کارن جنت سمجھو کہے رسول یگانہ

یعنی اہل ایمان جو بندے مومن رب دے پیارے
دنیا اندر قید برابر رہندے تنگ وچارے

جیونکر قیدی قید اندر رہندے تنگ نمانے
کرن دعائیں روز خوشی دے جلد خداوند آنے

دیوے رب خلاصی ایتھوں جھب گھر اپنوں جاواں
ٹلاں وچ پیاریاں تائیں موجاں عیش اُڈاواں

ایسے طور خدا دے بندے سچ ایمان جنہاں دے
قید یاں نوں گوں دنیا اندر گن گن وقت لنگھاندے

رکھن یاد ہمیشہ دل وچ اگلا وطن پیارا
دنیا والی قیدوں ساڈا اکدن ہوسی چھٹکارا

ہر دم تانگھاں جنت کارن شوق الٰہی پا رول
کدوں مشرف ہوساں جا کے مولا دے دیدار وں

ایسے کارن ہور حدیثیں پاک نبی فرمایا
مومن دا روح نکلن ویلے ہوندا خوشی سوایا

اگلے جنت باغ بہاراں اُسنوں رب دکھاوے
نکلے جیونکر آٹے وچوں وال نکالیا جاوے

کافر دا روح نکلن لگیاں ڈاہڈیاں اڑیاں لاندا
اینویں جاوے اگوں اینوں دوزخ کھلا ڈراندا

ڈاہڈا ہو کھا ہو کر عاجز بدلوں باہر آوے
گلی پشم وچوں جیوں تتی سیخ نکالی جاوے

نظری آوے اُسدے تائیں اگلا بندی خانہ
رکھچہ فرشتہ کڈھے اُسنوں سڑوے جان بیرانہ

کافر کارن ایہہ جگ فانی جاپے باغ بہاراں
تاہیں جنت حق اُنہاں دے کہیا شاہ ابراراں

جو کجھ موج بہار اُنہاں نوں ایسے جگ تے ہووی
اگلے بنے یا نا کارن تیش آرام نہ کوئی

جیکر امن آرام آسائش کافر ایتھے پاون
ویکھے مومن ویکھ اُنہاں نوں ہرگز نہ ترساون

پک یقین اُنہاں دے تائیں جانن ہر دم فانی
ایہہ دولت آرام آسائش آخر ہونا فانی

بے بنیاد آرام نوالی ہرگز خوشی نہ کائی ... کی ہویا جے کافر ایتھے دو دن موج اُڈائی
کرے موج بہاراں ایتھے دو دن چاہیں چائیں ... قید عمر دی کھلی تکیندی بے ایماناں تائیں
جیکر دکھ مصیبت کوئی مومن اُپر آوے ... کرکے صبر نبھاوے اُسنوں ہرگز نہ گھبراوے
لنگھ جاسی ایہ سُفنے وانگوں قید مصیبت بُکدی ... اگوں اساں غریباں کارن ہر دم آس فضل دی
مطلب اس حدیث نبی دا ایہ کجھ ملیا مینوں ... سُن ہیں اک حکایت اسپر آکھ سناواں تینوں

حکایت

کرن روایت آہے حضرت بو یوسف جو قاضی ... فضل کرم تھیں اُپر انہاں دے مولا ہووے راضی
ہکدن ہوا سوار کتے ول جاون شوکت شانوں ... رستے وچ ہک کافر اگوں ملیا کوئی انہانوں
عاجز تے محتاج نماناں ہرگز حال نہ کوئی ... ہتھ وچ رنباں سے گھاہ دی پنڈ اٹھائی ہوئی
کہن لگا اوہ کافر عاجز بو یوسفؒ تائیں ... ہے ہک اج سوال اساڈا آیا حضرت سُن جائیں
نبیؐ تساڈے نے فرمایا دنیا کوڑ فسانہ ... مومن اہل ایماناں کارن ہے ایہ بندیخانہ
کافر کارن جنت اسنوں کہیا نبیؐ گرامی ... کیا کجھ مطلب اس حدیثوں دسو کھول تمامی
اپنا حال بھی ویکھو نالے نظر میرے ول پاؤ ... کسنوں قید تے کسنوں جنت کر انصاف بتاؤ
تاں پھر حضرت بو یوسفؒ نے کہیا اُسنوں یارا ... مرنوں پچھے آپے اسنوں ہوسی سب نتارا
جنت اندر جاسن جسدم مومن مرد ربانے ... ویکھن امن آسائش والے محل مکان ٹکانے
ایسے خوش ہوونگے اوتھے اندر موج بہاراں ... جیونکر قیدی قیدوں چھٹے آن وڑے گھر باراں
نعمت نازوں خوشی خوشائیں بولن حمد الٰہی ... ہر کوئی کہسی دنیا اندر قید مصیبت آہی
ایہو جیہوں کفاراں تائیں دوزخ ڈالیا جاسی ... دیکھ عذاب الٰہی ہر کوئی روسی تے پچھتاسی
کہسن ایہیں کفر دی شامت آگئے بندیخانے ... دنیا وچ بہشت اسانوں آہا کسے زمانے
مطلب اس حدیث نبیؐ دا ہر کوئی اُسدن پاسی ... جسدن ہر کوئی جنت اندر یا دوزخ وچ جاسی
آپے معلم ہوسی سبھ نوں جا کر اوس ٹکانے ... دنیا فانی اندر ساڈے کیونکر روز وہانے
جو کوئی اوتھے سوکھا ہویا جا کر دنیا نالوں ... شکر کریسی جیہڑا اللہ کڈھیا اوس وبالوں
دنیا قید مصیبت اُسدی بیچ نبیؐ فرمایا ... نہیں تاں اوسدا جنت جسنے مرکے دکھ اٹھایا

حدیث (۹)

اَلحیاءُ خیرٌ کُلُّہٗ

شرم حیا سراسر نیکی ہے

حضرت کہیا شرم حیا ہے چنگا کم تمامی
اوّل بندہ رب اپنے تھیں شرم حیا کماوے
جتنے کم بیشرمی والے منع خدا فرمائے
جس کم اندر رب سچیدی ہووے بیفرمانی
بدنظری بدفعلی ہووے یا ہووے بدگوئی
جدوں خیال دلیل دلیوچ ایسے کم پر آوے
نال شتابی سوچے دلوچ جے ایہ فعل کماساں
دوجا شرم خلائق کولوں بندیاں شرم کچیوے
جیونکر صحبت غسل وغیرہ ہور جو ایسیاں گلاں
جے اندام نہانی اندر ہووے کجھ بیماری
نہیں ناروا نہ ہور کسینوں ویکھنا اتے وکھانا
اینویں فحش فساداں کولوں ہمن شرم کماوے
عورت مرد اکٹھے ہودن جس مجلس وچہ بھائی
ماپے شرم کرن اولادوں تے اولاد اُنہاندا
عورت خاوند کجدو جیدا شرم حیا کمادن
بعضے لوک نکمیں جاہل شرموں ڈُب مرئے
جویں نماز کنوں ناواقف ہودن لوک بہتیرے
یا کوئی ہور شریعت مسئلہ نہ معلوم جنہانوں
ایسے شرم اندر راہ رہندے جاہل عمر تمامی

یعنے شرم جوہر قسماندا بہتر کار گرامی
ہولادا بے شرم نہ ہووے حکم بجالیا دے
کرے حیا ہمیش اُنہاندے نیڑے بُول نہ جائے
لگدے وس نہ کرے کداہیں کوئی کم شیطانی
ظاہر باطن کسے طرح نا کرے بیشرمی کوئی
کرے دھیان خدا اپنے دل رب کولوں شرماوے
روز قیامت رب اپنے نوں کہڑا منہ وکھاساں
ظاہر طور کسے دے اگے نہ بے پردہ تھیوے
ہر کم اندر شرم تے پردہ بہتر وچہ سنساراں
دیکھن روا طبیباں کارن وجہ ایسی لاچاری
باجھ ضرورت ایسے کم وچہ واجب شرم کمانا
بچے نہیں بیہودہ اینویں ہوش کمے شرماوے
فحش اتے واہیات بیہودہ کرن کلام نہ کائی
چھوٹیاں کولوں عمر وڈیرے رکھدے اڈّ دیاندا
بھیناں بھائی آپس اندر کرن حیا شرمادن
جتھے شرم ضروری ہووے اوتھے شرم نہ کردے
وچہ جہالت بُڈھے ہوگئے عمروں بہت وڈیرے
پچھن نہ جو پچھن لگیاں کی کوئی کہسی اسانوں
پڑھن نماز نہ پچھن مسئلہ مت ہووے بدنامی

اینویں بہت زنانیاں اندر اکثر عادت ہوئی
آپنیاں تھیں شرم کماون غیراں شرم نہ کوئی

نامحرم تے آون جاون پردہ ستر نہ کرنا
کھلم کھلیاں رہن نہاں تھیں ذرہ نہ ہرگز ڈرنا

جیہڑا محرم ویکھن کوئی باپ خصم یا بھائی
جلدی گھنڈ نکالن اُستھیں رناں چال بنائی

وچہ شریعت اُسدے تائیں شرم نہ آکھیا جاوے
اے ایہہ بہت بےشرمی بھاری خالق پاک بچاوے

ایسے طور بہتیریاں نے تاں کردیاں شرم نکاحوں
بھاویں اگوں عمر تمامی موجاں کرن زناہوں

کرنے نفرت نہاندے ماپے احمق عقلوں خالی
کرے نکاح نہ بیٹی ساڈی وڈیاں شرماں والی

کتنے ہور طریقے اینویں شرم ناجائز والے
غیر شرع بےشرماں لوکاں گھڑکے کول نکالے

شرم اوہا جو جائز ہووے شرع مطابق بھائی
جس وچہ مولا راضی ہووے نالے ہو دلو کائی

جیہڑا امر شریعت کولوں روکے دور ہٹاوے
ایسا شرم حیا نہ ہرگز رب نبی نوں بھاوے

ادب لحاظ کسے دا کرنا ایہہ بھی شرم لکھیوے
جس وچہ ادب حیا نہ ہووے اوہ بےشرم گنیوے

بس میاں جو شرع مطابق ہووے شرم تمامی
نیکی تے بھلیائی اُسنوں کہیا نبی گرامی

حدیث (۱۰)

عِدَۃُ المُؤمِنِ کَاَخذِ الکَفِّ

وعدہ مومن کا ایسا ہے جیسا ہاتھ میں پکڑ لینا

حضرت کہیا ایسا پکا مومن عہد ٹھراوے
جیونکر چیز کسینوں کوئی ہتھ اندر پکڑاوے

مطلب ایہہ جو جس بندے نوں مومن وعدہ دیندا
کر کے قول اقرار زبانوں نہیں خلاف کریندا

ایسا سچا پکا وعدہ کر کے من مناوے
جس دے پچھ تسلی پوری اگلے نوں ہو جاوے

جیونکر نال کسے دے وعدہ مومن کسے ٹھرایا
چیز فلانی دیساں تینوں کر اقرار سنایا

دینے والا اینویں سمجھے دتی میں بھائی
ہو گئی اوہ ہن چیز اُسیدی جیہنوں میں فرمائی

لینے والا اینویں سمجھے آ گئی سی اُس جیہنوں
آ گئی ہن اوہ گھر میرے پچھ دیر تی اُس دینوں

جیہڑا وقت مقرر کیتا دیساں وقت فلانے
دیوے ترت جدوں اوہ تیرے وقت خداوند آنے

ایتھے نہیں جیکر گم کسے دا وعدہ کرے بھلیرا
انشاء اللہ روز فلانے کم کریساں تیرا

جدادہ روز آوے تا اُسنوں واجب اوہ کم کرنا   نہیں تاں روز قیامت اُسنوں بدلہ پوی بھرنا
وعدے وچہ وفادا کرنا واجب ہر اک تائیں   بہتوں تاکید کلام اللہ وچہ آئی لکھی جائیں

أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا

پورا کرو عہد کہ بیشک عہد پوچھا جانے والا ہے

یعنے کرو وفا وعدے وچہ کہندا حق تعالے   ہے ایہ وعدہ روز قیامت پچھیا جانے والا
جو کوئی مومن وعدہ کرکے عمل نہ پھیر کماسی   روز قیامت اُسدے کولوں بیشک پچھیا جاسی
دس میاں جو نال فلانے وعدہ تدہ ٹھہرایا   کیوں نہیں اُسنوں پورا کیتا کیوں نہیں عمل کمایا
ایسی جھڑک عدالت اندر جدوں حضوروں ہوئی   اُس ویلے دے پچھیاں تائیں تھاؤں نہ لبھسی کوئی
جیکر ایسے کم کسیدا وعدہ کیتا جاوے   جہڑوں شرع ناجائز رکھے رب رسول نہ بھاوے
جویں شراب زنا لواطت چوری یاری ٹھگی   یا پھر خون بغاوت کارن مار خدادی وگی
یا پھر ہور کوئی کم ایسا جس دے وچہ بُرائی   دونہہ بدکاراں آپس اندر رل صلاح لکائی
ایسے وعدے وچہ شریعت کرنے روا نہ آئے   کرنہ بیٹھے تاہرگز اُسنوں توڑ سٹائیا جائے
ایندے کم دی عہد خلافی عیب گناہ نہ کوئی   ہتھوں درجہ ملدا جیکر خوف الٰہوں ہوئی
چنگے کم دی عہد وفائی کرنی بہت ضروری   بہت ضروری بہت ضروری کہیا نبی حضوری
حضرت کہیا اُس بندے وچہ خاص نفاق نشانی   جو کوئی پورا کردا ناہیں کرکے عہد زبانی
اینویں جو کجہ نال خدادے مومن عہد ٹھہرائے   یا کوئی منتے نذر خدادی پوری کیتی جائے
عارف آکھن نزد خدادے ہر بندے رکھیں ہندا   جو کوئی عہد الست بلی دا توڑنہ جاہر بے بندہ
روز میثاق ارواحاں کولوں جو رب عہد کرایا   سبہ تھیں اول اُس وعدے نوں پورا کرنا آیا
اُنتھیں پچھے جتنے وعدے قول اقرار گرامی   خوف الٰہوں ہر اک مومن لیوے کرنے نامی
اس حدیثوں معلم ہوندے کہے رسول تعالی   پکا مومن اوہا جہڑا اپنے وعدے والا

بس میاں جو وعدہ کرکے ناہیں توڑ چڑھیندا
مول ایمان نہ کامل اُسدا جو بعید وہندا

حدیث (۱۱)

لَا یَحِلُّ لِمُؤْمِنٍ اَنْ یَّھْجُرَ اَخَاہُ فَوْقَ ثَلٰثَۃِ اَیَّامٍ

مسلمان کو روا نہیں کہ چھوڑ دے اپنے بھائی (مسلمان) کو تین دن سے زیادہ

حضرت کہیا مومن کارن نہیں اجازت آئی
ایہ جو تن دناں تھیں ودھ کے چھوڑے اپنا بھائی

یعنے مومن مومن اتے ہرگز کدی کداہیں
تن دناں تھیں ودھ دلیو چہ غصہ رکھے ناہیں

جتنے مومن دنیا اندر مشرق مغرب توڑی
آپس وچہ سبھ بھیناں بھائی نار رکھن انجوڑی

گئے سبھوں اُپر کسے جیکوئی غصے تھیوے
یوں ملن تن دناں تھیں ودہ نہ ترک کچھیوے

اتنی ملی آپس اندر پاون نہیں جدائی
آخر روز تریجے توڑی کرن ضرور صفائی

جیکر ودھ ترے روزاں تھیں رکھن بُغض نہانی
ایتھوں جانن رب نبی دی کیتی بے فرمانی

مومن سبھ بھرا آپس وچہ پاک خدا فرمایا
صلح رکھو سبھ آپس اندر حکم حضوروں آیا

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَۃٌ فَاَصْلِحُوْا بَیْنَ اَخَوَیْکُمْ

سوائے اسکے نہیں کہ مومن سبھ بھائی ہیں پس صلح رکھو اپنے بھائیوں میں

مومن دے حق مومن کارن نصا ایہ ہوئی
تن دناں تھیں ودھ کسے دا ویر نہ رکھو کوئی

ایسا ویر جو آپس اندر ملن نہیں جس یاروں
ترک سلاموں کرن تے نالے ترک کرن گفتاروں

جیکر دینی نقص کسے وچہ ویکھے مومن کوئی
جویں کسینوں جھوٹھ بکن دی عادت مندی ہوئی

یا پھر جیونکر بدعت رسماں ہوون وچہ دیاہاں
یا کوئی شامت نفس نمانا رُدھا وچہ گناہاں

یا پھر مومن مسلم ہو کے شرک فساد کماوے
یا پھر پڑھے نماز نہ کوئی روزہ فرض گواوے

یا پھر ہور خلاف شرع دے جتنے کم تمامی
ویکھے جیکر وچہ کسے دے مومن مرد گرامی

اول کرے نصیحت اُسنوں بہت محبت یاروں
جے سمجھائیاں باز نہ آوے کیجے ترک پیاروں

ملن بولن بیٹھن اُٹھن اُسدے نال چھوڑیوے
شاید ایسی نفرت یاروں مت اوہ تائب تھیوے

جیکر ایسے غصے اندر بہتے روز دہاون
اُسدے اندر ہنج نہ کوئی اہل شرع فرماون

نہیں تاں تن دناں تھیں اُتے کا وڈ روا نہ آئی
مومن تائیں ہمیشہ سکے مومن بھائی

حدیث (۱۲)

لَیْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّنَا

نہیں ہم (مسلمانوں) میں سے جو ہماری خیر خواہی چھوڑ دے

نہیں اساڈے ٹولے وچوں پاک نبی فرماندے
جہڑا اسانوں دھوکا دیوے دغا فریب کماوے

یعنے اہل اسلاماں وچوں شخص نہیں اوہ بھائی
جہڑا مسلمان کسیدی چھڈ دیوے بھلیائی

دغے فریبوں لوکاں تائیں بُریاں گھاٹاں ونیدا
بھلا نہ چاہے ہور کسیدا اپنا بھلا کریندا

جیوں کوئی گھی دے ویچن والا گھی وچہ تیل ملاوے
یا کوئی پانی تھوڑا بہتا دودھ دے وچہ رلاوے

یا کوئی کھوٹی چیز اپنی دا کھوٹ بیان نہ کردا
کھری بنا کے دیچے اُسنوں نہیں خدا تھیں ڈردا

اُسدی ہک مثال حدیثوں تینوں آکھ سناواں
جیونکر لکھی شارح جیب ہیں بھی لکھ دکھاواں

مثال

ہکدن حضرت سرور عالم پاک حبیب ربانے
وے تشریف مبارک خیریں طرف بازار سدھائے

نظر پئی ہک کنک عجائب جد لنگھے بازاروں
لا رکھیا سی ڈھیر کسے نے خاطر ویچن پروں

ڈالیا ہتھ مبارک اُسوچہ جدوں حبیب الٰہی
اُتے سکی کنک تمامی ہیٹھوں گلی آہی

ویکھ نبی نوں دلے اندر بہت ہوئی حیرانی
پچھیا اُسدے مالک کولوں پاک حبیب حقانی

اسدا موجب ایہ اُتوں اُتوں سکی ساری ڈھیری
ہیٹھوں گلی معلم ہووے کنک تمامی تیری

سنکر اگوں آکھن لگا یا محبوب ربانے
پہنچیا وتر کنک میری نوں بھج گئے ایہ دانے

یعنے آپ ارادہ کرکے میں نہیں ایہ وترائی
حضرت کہیا وتری ہوئی کیوں ہیٹھ چھپائی

ٹھیکی سکی کنک عجائب اُپر وچھائی ہوئی
گلی تے بیکار تمامی ہیٹھ چھپائی ہوئی

ایہ حدیث مبارک حضرت اُسویلے فرمائی
نہیں اساتھیں جو کوئی ساڈی چھڈ دیوے بھلیائی

دھوکے [illegible] فریبوں جو کوئی اپنا بھلا کماوے
ذرہ جے نوں نقصان پہنچاوے مومن کہیا نہ جاوے

اکثر [illegible] ایس زمانے امت نبی سداواں
حنفی مذہب زبانوں دھوکیوں باز نہ آواں

حکائیت حضرت امام اعظم ابو حنیفہ صاحب رحمتہ اللہ علیہ

حضرت ابو حنیفہؒ اُپر رحمت کرے الٰہی
ہکواری کجھ کپڑا اپنا کیتا اونہاں روانہ
بھیجیا نال غلام اپنے نوں ہوئی جدوں تیاری
ہے اک تھان اس کپڑے اندر ٹکیا ہویا بھائی
جدوں وپاری ملے کوئی اسنوں کھول وکھانا
جیکر اُسدی مرضی ہوسی لے لیسی اُس تائیں
کرنا کیداں توں کتائیں بہت اُنہاں سمجھایا
ویچ اکٹھا مال تمامی آگیا ویچن والا
دسیا سی اوہ ناقص کپڑا جو میں آکھیا تینوں
سُنکر ابو حنیفہ صاحبؒ بہت افسوس لمایا
گھر اپنے وچہ اُسدے وچوں نہ رکھی اک پائی
واہ سُبحان اللہ کیا تقوے باہر حد شماراں
جیکر توں بھی ایسا تقوے ایسے عمل کماویں
دغا فریب خیانت دھوکا پیچھے وقت گماوے
حضرت ابو حنیفہ والی عادت اک نہ آئی
بس میار جو دغے فریبوں عمل نہ ڈرنے والا
طرح طرح دے دھوکے ہوون طرح طرح بُرائی
دنیا اندر نال کسیدے جو کوئی دغا کماتے
ویکھ نشان تھانے ہر کوئی ایسے ایہو مُنہ کالا

کرن وپار اوہ کپڑے والا کار قدیمی آہی
مُلک کسیو چہ ویچن کارن سُنتوں ہا ریگانہ
ٹُرن لگا تاں آکھن اُسنوں ایہ گل جاندیواری
کسے سبھوں ریاں اُسنوں ہویاں اگدو جائی
ذرہ ذرہ عیب تمامی کر ظاہر جتلانا
نہیں تاں وکھرا ویچیں اُسنوں عیب نہ مُول چھپائیں
ایپر جداوہ ویچن لگا اُسنوں یاد نہ آیا
ابو حنیفہ پچھیا اُسنھیں دس حقیقت حالا
کہن لگا جو اوہ گل حضرت یاد نہ رہگئی مینوں
جتنا مال لیاندا اُسنے راہ مولا دے دتایا
ساری رقم خدا دے خوفوں رب دے نام لُٹائی
تاہیں لقب امام اعظم دا ملیا وچہ سینساراں
تاتوں بیشک حنفی ہوسیں نہیں تاں بھُلا جاویں
اجے وچارا حنفی سُنّی مسلمان سداوے
حنفی بن بن لوکاں اندر پھردا آخر تائی
حضرت کہیا نہیں اساں تھیں دھوکا کرنیوالا
کسے قسم دی دھوکا ٹھگی وچہ اسلام نہ آئی
روز قیامت مقعد اُتے جھنڈا اُٹھو کیا جاوے
دنیا وچہ جو لوکاں تائیں دھوکے دیون والا

رب پناہ دیوے اس حالوں نہ اوہ وقت وکھاوے
دغے فریبوں ہر مومن نوں خالق پاک بچاوے

حدیث (۱۳)

مَا قَلَّ وَكَفٰى خَيْرٌ مِّمَّا كَثُرَ وَأَلْهٰى

جو چیز تھوڑی ہو اور کفایت کرے۔ بہتر ہے اس چیز سے جو بہت ہو اور غفلت میں ڈالے

پاک نبی سانوں حکم سناوے پاک رسول غفاری
تھوڑی چیز کفایت والی چنگی ہے اُس نالوں
یعنے جو شے بہتی ہو کے رب تھیں دور ہٹاوے
جیونکر دولت مال زیادہ یا اولاد ودھیری
دیوے چھوڑ عبادت ربدی فخر تکبر پاروں
اُسدے نالوں تھوڑی دولت تھوڑا رزق پیارا
رکھے یاد الٰہی جس وچہ دنیا کم چلاوے
وڈے دنیادار جنہاں نوں دولت بہتی ڈھیوے
بےفرمانی رب دی اُپر ایسے دلوں وکاون
ہردم مست گناہاں اندر دنیا نشہ چڑھایا
اُپر غریباں تے مسکیناں کدی نہ رحمت آئی
بکناں تائیں ہور ہزاراں دنیا عیش بہاراں
ہکنی نگاں رنگاں اندر رہن سدا متوالے
ہکنی وچہ زناشراباں پھرن ہوئے سودائی
جس نے دولتمند بنایا چتر مال ودھائے
ایسی کثرت دولت دی تھیں بخشے رب پناہیں
آل مبارک اپنی نے حق کیا سرور عالی
یعنے ایسا رزق نہ دیویں ہوا اُنہاندے تائیں
جیکر بہتی دولت اندر دین ضائع تھیوے

صلے اللہ علیہ وسلم ہیں صدقے لکھ واری
جہڑی بہت ہووے تے ڈالے غفلت وچہ بالوں
اُسدے نالوں تھوڑی چنگی جو کافی ہو جاوے
کر دیوے مغرور کسے نوں آوے وچہ دلیری
ظلم کرے مسکیناں اُتے ڈرے نہ قہر قہاروں
بہتر ہے جے گجے پڑے ہووے پیا گذارا
خودی تکبر شوخی شیخی آکڑ وچہ نہ آوے
ہو جاون مغرور نمانے غفلت غالب تھیوے
یاد نہ رہن نمازاں روزے ربدے حکم بھلاون
یاد الٰہی خوف الٰہی کدی نہ دل وچہ آیا
دیہاں راتیں ظلم فساداں پھردے آخر تائیں
اپنے اپر فرض ٹھرائیاں جو ناجائز کاراں
چڑھ گئے ولاں اُنہاندیاں اُپر پردے غفلت والے
ہکنی ہردم شوق شکاروں کتے پھرن نچائی
ہو گئی کنڈ اوسیدی طرفوں سبہ احسان بھلائے
جسدی پاروں خوف الٰہی رہندے دل وچہ ناہیں
یارب روزی دیں اُنہاں نوں نیک گذارے والی
جسدے وچہ اوہ کرن خدا یاد دین ایمان نہ ایس
اُس دولت دا عیب کوئی نہ منحوس گنیوے

کتنے یار اصحاب نبی دے بڑے تونگر آہے
اسیر جن دے غنیاں نوانگوں رزق اُنہاندے ناہے

ہتنی دولت ملے اُنہانتوں بہت نام لُٹاندے
کر کے خرچ خدا دے راہ وچ عالی درجے پاندے

ایسی دولت نیک جو ہووے ملے نیک نصیباں
نہیں تاں منندی دولت نالوں چنگا حال غریباں

بہتی دولت کم نہ کسے جو بے دین بنا دے
اُسدے نالوں تھوڑی چنگی پاک نبی فرماوے

اینویں بہتا عقل نہ چنگا بھی بہتی دانائی
لکر سو پاں جسو چہ بندہ ہو جاوے سودائی

وچ دنیجے دہریت تو ڑی کر کر فکر دسیلاں
اُٹھن دلوں خیال نکمیں باطل طول طویلاں

کڈھ اسلامی حداں چوں کہ مرتد بنا دے
اس عقلوں کم عقلی چنگی جو نہ دین وچ نجاوے

اینویں ہتیاں گلاں نالوں تھوڑی گل چنگیری
جسو چہ ہووے اثر زیادہ تے تقریر تھوڑیری

خَیْرُ الْکَلَامِ مَا قَلَّ وَدَلَّ

اچھی کلام وہ ہے جو تھوڑی ہو اور پُر مضمون ہو

تھوڑی تے پُر معنی جہڑی ہووے بات پیارے
گل کلاماں تھیں اوہ بہتر کہیا نبی سوہاوے

جویں کلام نبی مرد دی سبھ تھیں بہتر آئی
بعد کلام اللہ تھیں ایسی ہور کلام نہ کائی

ہر ہر لفظ مبارک اندر چمکے نور جُدا ادا
بولن دیو چہ تھوڑے ہو دن سمجھن وچ زیادہ

ایہو حکم اساڈے کارن ایسی بات کچھیوے
جسنوں کوئی فضول نہ آکھے مطلب گم نہ تھیوے

بہت فضول کلاماں جہڑا کردا پھرے دھگانے
لایعنی بکواس اُنہانوں آکھن لوک سیانے

بہت خوشی بھی چنگی ناہیں نہ بہتی ادچپائی
کران ہلاک ایہ دونویں چیزاں دنیا اندر بھائی

بہتا کھانا بہتا پینا جیوں تکلیف وکھاوے
اینویں بہتا سونا مندا جو غفلت وچ ڈالے

قصہ کوتہ جو شئے بہتی صحت دین وگاڑے
تھوڑا قدر کفائیت اُستھیں بہتر سمجھ پیارے

جہڑیاں چیزاں ورتن کھادن منع خدا فرمایاں
تھوڑیاں بھی اوہ مومن کارن ہول نہ جائز آیاں

حدیث (۱۴۱)

اَلرَّاجِعُ فِیْ هِبَتِهٖ کَالرَّاجِعِ فِیْ قَیْئِهٖ

پھیرنے والا اپنی دی ہوئی چیز کا ایسا ہے جیسا اپنی قے کو پھر کھانیوالا

حضرتؐ کہیا بخشش اپنی جو کوئی ہے پرتاندا
مطلب ایہ جو راہ مولا دے جیہڑے بخشی جاوے
جیونکر الٹی کرکے اپنی پھیر نہ کھاندا کوئی
ہور حدیث اک سرور عالمؐ پاک نبی فرمائی
یعنے جو کوئی بخشش کرکے پھر واپس پرتاوے
کتے نوں اس کم وچہ بھاویں کوئی قباحت ناہیں
اینویں جد کوئی بخشش اپنی واپس پھیر مڑیندا
کتے نال مشابہ جسنوں پیغمبرؐ فرمایا
حضرت ابو حنیفہؒ صاحب جائز کہیا بھائی
جیکر ہبہ موڑن کارن حکم سناوے قاضی
اس صورت وچہ جائز لکھیا بعضیاں نے پرتانا
دیکھن وچہ بھی ڈاڈھا کوجھا ایہ کم نظری آوے
کرن مزاخاں لوک تمامی ویکھن سننے والے
ایسے کارن سرور عالمؐ ایہ تشبیہ فرمائی

اینویں ہے جیوں الٹی کرکے قے اپنی پھر کھاندا
سخت کراہت موڑن اسدا پاک نبی فرماوے
اینویں بخشش موڑن اندر منع حدیثوں ہوئی
کتے نال مشابہ کیتا جسدے اندر بھائی
اینویں ہے اوہ جیونکر کتا الٹی اپنی کھاوے
اہپر سخت کراہت آوے ویکھن الیاں تائیں
ڈاڈھا کوجھا معلوم ہووے گندا کم کریندا
ایسے کوجھے گندے کموں بچنا لازم آیا
اہپر سخت گناہیں ہووے جس بخشش پرتائی
یا پھر لینے دینے والے دونویں ہوون راضی
نہیں تاں ہے مکروہ تحریمہ کہے رسولؐ ربانا
اپنی ہتھیں چیز کسے نوں دیکے جو پرتاوے
ہر کوئی آکھے چنگے اسنے قول زباناں پایے
الٹی اپنی کھاون انگوں ہے ایہ کارروائی

حدیث (۱۵)

اَلْبَلَاءُ مُوَکَّلٌ بِالْمَنْطِقِ

بلا و آفت مسلط ہے ساتھ بولنے کے

بولن نال بلا مسلط کہے امت دا سائیں
طرح طرح دے دکھ مصیبت پہنچن بولن پاروں
بہتے لوک مصیبت اندر پھاسن آپ زبانی
ایہو زبان کسے دے تائیں قید اندر پھساوے
کتنے لوک بے عزت ہوون گھٹ وہ بول زبانوں

یعنے اکثر بولن پاروں پون وبال بلائیں
بول اوتے بول ہزاراں چوربن سرکاروں
ایہو زبان زبان کراوے لے آوے حیرانی
ایہو زبان اقبال کراکے سولی اپر چڑھاوے
کتنے ایسے بولن اندر جاون دین ایماناں نوں

ایہو زبان وچ یاراں اندر گھاتے کدیں وکھاوے
ایہو زبان ہزار طرح دے ہور قضیئے پاوے

ایہو زبان بہتیری جائیں پکڑ خوار کراوے
جتھے کوئی نہ پھاسن چاہے ایہو زبان پھساوے

ایہو بولن کدی کسینوں کفر شرک چڑھاوے
ایہو بولن جان پوندے دُکھ عذاب وکھاوے

رکھن چُپ سیانے بندے بہتا نہیں بولیندے
جے بولن تا سوچ سمجھ کے تھوڑی گل کریندے

جویں حدیث اک پاک نبی دی پچھے آکھ سُنائی
تھوڑی بات اتے پر معنی بہتر سمجھو بھائی

بہتا بولن فاش کریندا احمق دی نادانی
ریہا سلامت اوہا جس نے رکھی چُپ زبانی

بہتا بولن والے تائیں پاگل لوک آکھیندے
ہے خشکی دا ماریا ہویا چیڑا لزام لئیندے

بولن سیتی معلم ہووے بندے دی دانائی
جتنا قدر لیاقت ہووے کجھ نہ رہندی کائی

سبہ ازمائش جنگی مندی بولن تھیں ہو جاوے
اَلْبَلَاءُ بِالْمَنْطِقِ تاہیں پاک نبی فرماوے

بلاوے معنے دُکھ مصیبت بھی ازمائش بھائی
دونویں معنے بہت مناسب لگ سکن اس جائی

پاک کلام رسولؐ اللہ دی جامع کل کلاماں
لفظ تھوڑے تے معنے بہتے لائق حفظ عواماں

حدیث (۱۶)

اَلنَّاسُ کَاَسْنَانِ الْمُشْطِ

آدمی (آپس میں اس طرح ہیں) جیسے کنگھی کے دندانے

حضرت پاک نبیؐ فرمایا ایہ جو سارے بندے
آپس اندر رہن تمامی جیوں کنگھی دے دندے

یعنے جس کنگھی دے دندے ثابت ہوون سارے
کرن حمایت ہک دوجیندی آپس وچ پیارے

بھاویں جویں کسیدے ہوون وال اڑانیا نوالے
نال اتفاق اکٹھے ہو کر لین چھڑا سکھالے

جیکر وچوں بھتا ٹٹا ہووے دندا کوئی
کھوہ سٹے اوہ وال تمامی کیڈ مصیبت ہوئی

چھٹن وال نہ اُسدے کولوں نا اوہ کرے صفائی
دوجے دندے بھی کجھ اُسدی مدد نہ کردے کائی

ایہویں جیکر ہوون بندے سدھے صاف تمامی
آپس اندر ہوون سارے ہک دوجیندے حامی

نال اتفاق کٹھے ہو کر جس کم اُپر جاون
کر دیوے رب کم اُنہاں دا فتح مبارک پاون

جیکر بے اتفاقی والا ڈھنگ کسے وچہ ہووے
پوے فتور جماعت اندر ہر کوئی ڈگ کھلووے

ہو بیزار علیحدہ اُسنوں کرے جماعت ساری
جسو یلے کوئی آپس اندر بے اتفاقی پاوے
جس فرقے دی آپس اندر بے اتفاقی تھیوے
نا کجھ رہندا رعب اُنہاندا بے اتفاقی پاروں
اینویں جد کوئی قوم قبیلہ بے اتفاق ہو جاندا
قوم یہوداں آپس اندر بے اتفاقی پائی
مارے مارے پھرن وچارے فنا ہیاں تھوں گیاں
اینویں جیکر فوج کسیدی بے اتفاق ہو جاوے
مومن بھی جد آپس اندر نہ اتفاق کماسن
قصہ کوتہ سب لوکاں دی ایہو مثال پیارے
کنگھی وانگ اُنہاندے اندر جد تک رہے صفائی
جیکر آپس وچ کسیدا کجھ وگاڑ ہو جاوے
دوجا مطلب اِس حدیثوں معلم ہووے بھائی
کنگھی دی ایہ عادت ہووے جد اوہ پھیری جاوے
بندہ بھی ایہ عادت اُسدی اپنے اندر ڈالے
کرے نصیحت جدوں کسیوچہ ویکھے شور لڑائی
راضی کرے اُنہاندیتائیں لڑنے کنوں بچاوے
نال سلوک خلائق کارن چاہن صفائی بندے

وِگڑے بندیدی کوئی بندہ کرے نہ مددیاری
کوئی کم نہ سِدھا ہووے مطلب اِس نہ آوے
دوجیاں فرقیاں اُتے اُسنوں کدی نہ غلبہ تھیوے
نا کجھ عزت حرمت حاصل ہووے باہجھ پیاروں
قسم خدادی کجھ نہیں رہندا آپے ہتھوں اُنہاندا
عزت بہت اُنہاندے گھر دی جاندی نظر نہ آئی
ذلت تے مسکینیاں دائم مگر اُنہاندے پیاں
جتوں جاوے ہاراں کھاوے فتح نہ ہرگز پاوے
ٹُٹی ہوئی کنگھی وانگوں دور وگائے جاسن
جتنے کل قبائل فرقے یا جو بندے سارے
ہکدوجے تھیں کدی اُنہاندی ہوندی نہیں جدائی
ناقص دندیاں والی کنگھی ہرگز کم نہ آوے
کنگھی دی تشبیہ جو ایتھے پاک نبی فرمائی
اڑیاں ہویاں والاں تائیں سوکھے صاف چھڑاوے
ویکھے جدوں اڑاپ کسیدا اٹکل نال نکالے
کنگھی وانگوں کرے اُنہاندی آپسو وچہ صفائی
جیکر ویکھے عیب کسیدا او غلط کرے سمجھاوے
کرن صفائی والاں اندر جیویں کنگھی دے دندے

حدیث (۱۷)

اَلْغِنٰی عَنِ النَّفْسُ

اصل دولتمندی دل کی دولتمندی ہے

حضرت کہیا اصل تونگری دل تونگری آئی
یعنے دولت اُپر کسیدی نہیں تونگری کائی

جیکر دل دا غنی نہ ہووے دولت والا کوئی
لفظ غنی دا خود اس گل تے دیوے پیا گواہی
یعنے بے پرواہ ہو جاوے دولت دنیا نالوں
نال سخاوت خرچے اسنوں دیوے نام ربانے
حرص نہ رکھے دنیا والی دل دا تنگ نہ ہووے
کوڈی کوڈی اتے جھڑے یون جان بچارے
بھاویں لکھ کروڑ خزانے ہوون پاس انہاندے
دولت مالوں کدی کسینوں غنی نہ آکھیا جاندا

غنی نہ اسنوں آکھیا جاوے جھڑا حدیثوں ہوئی
غنی بناون اسنوں جسنوں ہووے بے پرواہی
رکھے نہیں محبت اسدی ودہ خداوند نالوں
آوے بھاویں جاوے دولت کجھ پرواہ نہ جانے
غنی نہ آکھن اسنوں جہڑا خرچن تنگا ردوے
کدا اوہ غنی ہوئے جو ایسے شوم خدا دے بارے
ایہہ دل دی تنگی پاروں غنی نہ آکھے جاندے
جیونکر کوئی بزرگ خدا دا فارسی وچ فرماندا

بزرگی بہ عقل است نہ بسال
تونگری بدل است نہ بہ مال

یعنے عقل بزرگی بخشے نہیں بزرگی سالوں
وربہیاں نال بزرگ وڈیرا مول نہ ہووے کوئی
ایسے طور تونگر کوئی دولت نال نہ ہوندا
جیکر وچ ناجائز کماں سخی دلیر ہو جاوے
یا پھر زور و زر کسے تھیں خرچ کراوے کوئی
یا پھر کسے مجالس اندر پھاس گیا بیوستا
ایہہ سب مفلس غنیاں اندر مول نہ گنے جاون
جیکر غنی ہوون تا دولت وچہ نگاہ نہ آنن
اوہ کیا غنی جو دولت کارن رہن وچارے روندے
غنی اوہا جو دل دے اندر رکھے بے پرواہی
تھوڑا بہتا جو کجھ اسنوں رزق ملے سرکاروں
ہر دم وچہ غریبی اپنی موجاں رہے کریندا
دل دا رجح خداوند عالم دیندا آپ جہناں نوں

دل دا غنی تونگر ہووے نہیں تونگر مالوں
عقل علم تے دانش اتے خاص بزرگی ہوئی
اصل تونگر اوہا جہڑا دلوں نہ ہار کھلوندا
جائز طور خدا دے راہ تے پیسہ ہک نہ لاوے
جویں شریکاں قابو کیتا سختی نازل ہوئی
کردا خرچ وکھالے کارن ننگ اپنے دا تسّا
بھکھے تے کنجوس تمامی بھاتے چٹاں کھاون
لکھ خزانے آون جاون کجھ پرواہ نہ جانن
قسم خدا دی دل دے بھکھے نہیں تونگر ہوندے
نال دلیری خرچے اوتھے جتھے حکم الٰہی
اوسے وچہ اوہ شاکر رہندا بے پرواہی پاروں
بھریا نوا نگوں ہو رکیسدی دولت نہیں تکیندا
دولت دنیا جمع کران دی کجھ نہیں لوڑ تہناں نوں

حضرت شاہ عثمان غنی نوں تاہیں غنی بتاون
دِلدار جِ انہاندے تائیں رب عطا فرمایا
اینویں ہور تمام اصحاباں رکھی بے پرواہی
دولت دین اسلام جنہانوں بخشی خالق باری
کئی خزانے دنیا والے تھیں جنہاں لٹائے

جنتی دولت ملے انہانوں رب دے نام لٹاون
دولت دنیا جمع کرن دا کدی خیال نہ آیا
بھاویں کول کسے دے دولت آہی یا کجھ ناہی
لگے دولت دنیا والی کویں انہانوں پیاری
اوہ دل کھکھے کدی نہ ہووے جہڑے رب رجائے

بس میاں ایہ دولتمندی جان سخاوت دِلدی
لکھاں دولت دنیا والی اُسدے نال نہ بلدی

دوجا مطلب اس حدیثوں ایہ بھی لکھ سدھائے
یعنی دلوں نہ جاوے جدتک حرص طمع نفسانی
تارک دنیا بن اینویں لوکانوں دکھلاوے
اس غنا ریائی سندی ایہو مثال پیارے
ایسے تارک دنیا بنکے پھردے اج ہزاراں
کجھ اعتبار نہ اس غنا دا نہ کجھ اجر الاہول
بس پیدا ہو تونگری درجہ اینویں مفت نہ بلدا

نہیں غنا اوہ جہڑا کوئی ظاہر طور وکھائے
اُتوں پیا وکھالے کارن ناہنا بنھ کے زبانی
ایسی بے پرواہی ہرگز اگے کم نہ آوے
دلو چہ چوری ہتھ وچہ تسبیح استغفار پکارے
ظاہر اندر ہور تے باطن ہور کریندے کاراں
جدتک نفس نہ تارک ہووے ہر ہر عیب گناہوں
اصل تونگر اوہا جہڑا اپنے تونگر دل دا

حدیث (۱۸)

اَلسَّعِیْدُ مَنْ وُعِظَ بِغَیْرِہٖ

نیکبخت وہ ہے جو نصیحت پکڑے ساتھ غیر اپنے کے

حضرت کہیا ہے اوہ بندہ نیک سعادت والا
یعنی جے بدکار کسینوں ویکھے وچہ بدکاری
جیہا جیہا عمل کسے دا اُسنوں نظری آوے
اینویں جیکر بد فعلی تھیں پاوے کوئی سزائیں
جیکر جرم کسے دے پاروں قید کوئی ہو جاوے

جہڑا پھڑدے نصیحت غیروں اُسدا ویکھ حوالا
پکڑ نصیحت اُس نہ پائیوں آپ پھڑے بیزاری
ویکھ نکوئی اُسدی ایہ بھی چنگے عمل کماوے
پھڑے نصیحت اُسدے کولوں آپ ظلم کرنا ناہیں
جس جرم ہوں اوہ قیدی ہویا نا اوہ جرم کمائے

جیکوئی پھانسی ملدا ویکھے خونی کسے ٹکانے ناحق خون کرن دا اولوچہ کدی خیال نہ آنے
اینویں جیکر زانی کوئی ویکھے کتنے مریندا یا پھر کوئی شرابی ویکھے رکتے بعزت تھیندا
یا پھر کسے زنادی شامت یا سوزاک ہو جاوے ویکھ اُنہانوں پھڑے نصیحت نا اوہ فعل کماوے
ایسے طور جو ہر قسماندیاں ہور سبھے بُریائیاں ویکھے جدوں کسے دے اندر گئے کدی خطایاں
الکھیں تھیں معذور جو ہوون یا بے عضو وچارے لنگڑے لُولے ہور ازاری ہر قسماندے سارے
ویکھ اُنہانوں پھڑے نصیحت کرنے کجھ بُریائی متکے بیفرمانی یاروں آوے غضب خدائی
رب جبار قہار توانا غالب پاک سچاواں متکے شامت کسے گناہ دی میں بھی پکڑیا جاواں
ٹھٹھا کرے نہ مول کسینوں نا کوئی دُکھ پوچاوے متکے وانگ اُنہاندے مینوں رب جبار بنادے
قبراں ویکھ نصیحت پکڑے ہیں بھی اُتول جانا کراں تیار سامان اوتھوں دا جتھے سدا ٹکانا
اُجڑے ویکھ مکان کسیدے دلوں دلیل گذارے اینویں جاسن اُجڑ کسیدن میرے محل چُبارے
پھڑے نصیحت نال مکاناں مُول پیار نہ پاوے کرے پیار خدادی طرفے چنگے عمل کماوے
ویکھے جدوں نمازی کوئی عادت پھڑے نماز ول روزیدارانوں تک روزے رکھے عجز نیاز ول
سخیانوں تک کرے سخاوت دیوے نام ربانے حاجیانوں تک حج کرندا شوق دلیوے آنے
سچے بندیوں جد ویکھے پکڑے صدق صفائی اینویں کرے نصیحت حاصل جو ویکھے چنگیائی
جیکر ہور کسینوں ویکھے کوئی نصیحت کردا پکڑ نصیحت ہووے ایہ بھی تابعدار امردا
قصہ کوتہ چنگیاں کولوں پھڑے نصیحت چنگی بُریاں تائیں ویکھ اُنہاندا کدی نہ ہووے سنگی
غیراں کنوں نصیحت پھڑنی کہن اسینوں بھائی اگوں سُنوں حدیث اُنیویں جو حضرت فرمائی

حدیث (۱۹)

إِنَّ مِنَ الشِّعْرِ لَحِكْمَةً وَإِنَّ مِنَ الْبَيَانِ لَسِحْرًا

بیشک بعض شعروں میں سے البتہ حکمت (دانائی کی بات) ہے اور بیشک بعض تقریریں البتہ جادو بھری تقریریں ہے

بعضے شعر نبیؐ فرمایا ہوون حکمت والے بعض بیان اتے تقریراں جادو اثر دکھانے
حکمت کنوں مراد اسہاگہ دانش علم پیارے جنتھیں نفع خلائق پاوے دنیا دین سنوانے

جیونکر علم شریعت والا نفع دوہیں جہانیں
یا کوئی علم ہووے روزگاراں شرع موافق بھائی
جیوں تفسیر کلام اللہ دی شاعر کوئی بناوے
یا پھر صرفی نحوی طبی علموں کوئی رسالہ
یا پھر کوئی مفید طریقہ صنعت حرفت یاروں
یا پھر لغت زبان کسے دی نظم کرے کوئی جاری
یا پھر حمد ثنا الٰہی شعراں وچہ بناوے
یا پھر نعت نبی دی اندر جوڑے کوئی قصیدہ
حضرت ابوبکر رضی اللہ شعر اشعار بنائے
حضرت مائی فاطمہؓ پاسوں نقل کتابیں آیا
کتنے ہور بزرگاں ایویں لکھے نظم قصیدے
مدح بزرگاں پاکاں لوکاں ولیاں نیکوکاراں
شعر اشعار نصیحت والے چنگے سخن تمامی
جہڑیاں شعراں اندر ہووے نیکی تے بھلیائی
جے مضمون نہ چنگا ہووے یا کجھ جھوٹھ ملاوے
وچہ قرآن جو شاعراں کارن خاص مذمت آئی
جو واہیات بیہودہ ایویں گندے شعر بناون
ایسے شعر بیہودہ جہڑے اثر دکھاون مندے
نہیں تا جو ایماناں والے صالح عمل کماون
پڑھیاں سنیاں حاصل ہووے جس تھیں شوق ربانا
قصہ کوتہ شعر جنہاں دے مندا اثر نہ ڈالن

یا پھر علم طبابت جس تھیں نفع ہووے جسمانی
بیشک ایسے شعر کرن وچہ ہے حکمت دانائی
یا پھر فقہ حدیث کتاباں نظم پروندا جاوے
شعراں وچہ بناوے کوئی شعر بناون والا
لوکاں دی آسانی کارن نظم کرے وزگاروں
عربی فارسی سکھنے کارن جیونکر واحد باری
نظم کرے توحید ربانی کر تعریف سناوے
جیوں حسانؓ بناندا نظماں شاعر پاک نبی دا
اینویں حضرت شاہ علیؓ تھیں کئی قصیدے آئے
وچہ فراق رسول اللہ دے مرثیہ نظم بنایا
جیوں جیوں ہوئے دنیا اندر عاشق پاک نبیؐ دے
ہور مناقب آل اصحاباں تے صفتاں ابراراں
ایہ سبھ داخل حکمت اندر کہے رسول گرامی
ایسے شعر مفید تمامی چنگے جانوں بھائی
برا پچھانوں شعر جنہاں اثر برا جو پاوے
بریاں شعراں والے شاعر ہین مراد اس جائی
کر کر صفت زناکاراں دی قصے جھوٹھ سناون
رب کہیا غاوی ٹولہ ایسے شاعر گندے
پاک محبت ذوقوں شوقوں چنگے شعر بناون
وچہ شریعت منع نہ کوئی ایسا شعر بنانا
ہووں نہیں خلاف شرع دے دین ایمان نہ گالن

دانش علم ودھاون جہڑے شعر مبارک عالی
ایسے شعر بنائیں فقیرا حکمت تھیں نہیں خالی

دوجا فقرہ اس حدیثوں پاک نبیؐ فرماون
بعض بیان اثر تقریراں جادو اثر دکھاون

بیشک بعض بیاناں اندر ہوون اوہ تاثیراں
کرن فریفتہ لوکاں تائیں سُنن جدوں تقریراں

جیونکر بعضے واعظ جس دم وعظ بیان سُناون
سُن کر وعظ بیان اُنہاندا لوک ہدایت پاون

ہووے اثر کفاراں تائیں چھوڑن راہ کفر دے
دین اسلام احکام الٰہی ترت امنّا کردے

اینویں اکثر جلسیاں اندر ہون جدوں تقریراں
جادو وانگ خلائق تائیں کر جاون تاثیراں

سُن سُن سخن کلام اُنہاندے ہون مؤثر بندے
ہک پلو چہ اکٹھے ہوون کئی ہزاراں جندے

کر کر گلاں لوکاں تائیں اکثر لوک رِجھاون
نال کلاماں جادو پاکے مطلب کڈھ لے جاون

ہکناندیاں زباناں اندر ہوندا اثر اجیہا
جو کجھ بولن بول اُنہاندا کدی نہ خالی رہیا

ہو جاوے تاثیر شتابی سُننے والیاں تائیں
وعظ کلام سوال اُنہاندا جاندا نہیں اجائیں

ہکناندیاں زباناں اندر اوہ لذت رب پاندا
سُن کر سخن کلام اُنہاندا دلنوں پڑدا جاندا

ایسی مٹھی لذت والی سوہنی گل کریندے
سُننے والا اینویں آکھے مڑ مڑ رہن بولیندے

ہکناں نوں تقریر کرندی اٹکل مول نہ آوے
جد بولن تاں سُن کر تھوں دل بیزار ہو جاوے

کرن خراب تمامی مجلس ایسی شیری گھولن
سُننے والے اینویں آکھن شالا کدی نہ بولن

ہکناندی تقریر مسوّدہ ایسا لطف دکھاوے
پڑھدیاں پڑھدیاں لذت آوے بس نہ بینی جاوے

پڑھ پڑھ بندے عاشق ہوون خوش مضمون اُنہاندے
وچہ تقریراں تے تحریراں جادو ہو ہو جاندے

شعراندی بھی ایہو حالت ہون جے لذت والے
پڑھنے سُننے والے سارے ہو جاون متوالے

جیکر اوہ بے لذت ہوون ردّوں اثروں خالی
ہووے نہ تاثیر کسینوں ایسیاں شعراں والی

ہتھوں جو کوئی سُنے اُنہانوں جاوے اگلا حالوں
آکھے سانوں بس بھلیری ایسیاں شعراں نالوں

بس میاں جو اثروں خالی ہووے آپ نمانا
وچ جینوں تقریر اُسدی نے کیہڑا اثر دکھانا

ویکھو ویکھی شعر بناون تے کردے تقریراں
بے عملاں دے وعظ کلاموں کد ہوون تاثیراں

سُتے نوں کوئی سُتا ہویا دسو کویں جگاندا
دوجے نوں کد پار چڑھاوے آپ جو ڈُبا جاندا

خفتہ را خفتہ کے کند بیدار

ویکھو اجکل واعظ جیہڑے لیڈر قوم سداندے
گڑگھڑ کے تقریراں جعلی لکھ لکھ پھرن سُناندے

ظاہر وچہ تقریر اُنہاندی کتنا جوش دکھاوے
باطن اندر اثر نہ کوئی فیض نہ کجھ پہنچاوے

پڑھن سُنن وچہ اینویں بجاوے حد ٹھگائی ہوئی ۔ ایہہ اگوں عمل کرندا اثر نہ ہوندا کوئی لے
اصلی بھید ایہو اس گل دا جو حجہ اوہ فرماندے ۔ لفظاں اتے زور تمامی آپنے عمل کماندے
رہگیا اج اسلام تمانا لفظاں اندر بھائی ۔ اکل والاں تھیں پڑ زباناں آکر جھگی پائی
نظماں تے تقریراں اُپر دِتا زور لوکائیاں ۔ دِلی محبتاں عملی طرزاں جاندیاں نظر نہ آیاں
تاہیں نظماں تے تقریراں اثر دوں دستن خالی ۔ رہگی اج تاثیر جو پہنکر بھید بنگاسے والی
نہیں تاہن بھی عامل جھڑے صالح مرد ربانے ۔ جھڑے دین نبی دے اُپر سچے دلوں وکانے
دیکھو جا تبلیغ اُنہاندی وعظ بیان اُنہاندے ۔ کیوں نہیں ہوندا اثر کسے توں جد تقریر سُناندے
کتنی ہزاراں کافر ہن بھی مومن اُنہاں بنائے ۔ کڈہ جہالت کنوں اُنہانوں دین اسلام سکھائے
بیشک احمد پاک نبی دی جنہاں غلامی چائی ۔ ہوگئے لکھ غلام اُنہاندے جا تقریر سُنائی
سچ کلام نصیحت سچی جادو اثر وکھاوے ۔ صادق دی تبلیغ ہمیشہ کدی نہ خالی جاوے
بے عملاں دا اثر نصیحت وعظ بیان سُنانا ۔ جیونکر تھوڑا چانن کر کے جاوے چھپ سُنانا
بیشک حکمت جادو بھریا شعر بیان اُنہاندا ۔ واانگ بیان نبی دے ہووں جو کوئی شعر سُناندا

حدیث (۲۰)

عَفوُ المُلوُکِ اِبقَاءٌ لِلمُلکِ

مُعاف کرنا بادشاہوں کا باقی رکھنا ہے سلطنت کا

حضرت کہیا معافی دینا شاہاں بادشاہاں دا ۔ ہوندے راج تگڑا دن والا نیک سلوک اُنہاندا
یعنے جیکر شاہ ملک دے رحم دلی وکھلاون ۔ چھوٹیاں چھوٹیاں عیباں اُپر سختی نہ دکھلاون
کر در گذر رعیت تائیں کرن معاف خطائیں ۔ ہجے امن آرام زیادہ ملک اُنہاندے تائیں
جیکر تھوڑی تھوڑی گلوں سختی شاہ دکھاوے ۔ ڈر کے نسن لوک تمامی ملک ویران ہو جاوے
خوش رکھے جو رعیت تائیں نیک حکومت پاوے ۔ ہوندی اُسدی شاہی اندر رونق ہا بہت بہاروں
روز بروز آبادی اُسدی ہوندے دون سوائی ۔ ہو خوشحال رعیت دے رنگ لگن ہر جائی
دیکھ احسان مروت شفقت لیون لوک دعائیں ۔ راج سلامت تاج سلامت کیتا ہے تائیں

جیکر سکھاں شاہی واکگوں ظلم شرارت چاوے — پاپا چھٹیاں جگ اکاوے نت دگاراں پاوے
یا معمولی بات کسے تھیں لگے دین سزائیں — بانگاں پچھے سانگاں چاکے آون وڈ بلائیں
کاٹھ مرا کے لوکاں تائیں ناحق ہے ستاندا — گھٹ جاڑے ستے دھاڑے نت دھاڑے پاندا
چھوڑ لسے نہیں سیدے گھر وچہ جوشے ویکھے چنگی — ایسے ظالم شاہاں نالوں چنگا راج فرنگی
طرح طرح دے امن اساں نوں آن راج وکھائے — نہراں ریلاں ڈاکاں تاراں سب سامان بنائے
نہ کوئی کار دگار کسے نوں نہ کوئی پئی دھاوے — چھٹی جان عذاباں کولوں آئے نیک دیہاڑے
ہر کوئی نال آرام گھراں وچہ بیٹھا راج کریندا — کدی دگار ہی پکڑن والا کوئی نہیں آن چھیندا
نہ کوئی بانگ صلوٰۃ نمازوں منع کسے نوں کردا — ہو گیا اہل اسلاماں کارن فضل خدا اکبر دا
اگوں لگ بھاویں نال محبت پڑھے نماز نہ کوئی — ہے اسدی بدبختی اپنی قسمت مندی ہوئی
اگے جد کوئی مومن بندہ اُچی بانگ لاندا — اوسے ویلے پکڑ شتابی کاٹھ مرایا جاندا
ہُن بھاویں کوئی شوق دا ری بانگاں پیا گھکاوے — نہیں مجال کسیدی اُسنوں آن کوئی دھمکاوے
وعظ بیان اسلامی جلسے لکچر تے تقریراں — ہو گئی کھل خدا دے فضلوں کل امیر فقیراں
ہر مذہب ہر ملت والا کردا پھرے منادی — ہو گئی راج انہاں دے اندر ہر کہنوں آزادی
جس مذہب نوں ہووے کوئی جیہڑا عمل کماوے — کجھ سرکار نہ آکھے اُسنوں نہ کوئی ڈنڈ لگاوے
کر تحقیق اسلام لیاوے جس مذہب دا کوئی — کوئی نہیں اُسنوں روکن والا گیوں اسلام آندوئی
جیونکوئی چاہے کرے عبادت ہٹک ہوڑ نہ کائی — ایہہ سب راج انگریزی بارو ہویا فضل خدائی
ہور ہزاراں امن آسائش تے آرام وکھائے — دن پچوتے علم پڑھن دے آن طریق سکھائے
ہر جا علم قرآن حدیثوں مدرسے ہوئے جاری — عام اجازت ہر اک تائیں کھل ہوئی سرکاری
شاہاں طرفوں منع نہ کوئی جو کجھ پڑھن پڑھاوا — اگوں ساڈی قسمت اپنی جے نہ عمل کماواں

گردتی اس راج اساں نوں ہر شے عام سکھالی
کسے طرحدی اجدن تھوڑی نہ تکلیف وکھالی

جو تکلیفاں لگے آہیاں وہ بھی انہاں ہٹایاں — عوض انہاندے عیشاں خوشیاں تے موجاں دکھلایاں
طرح طرح روزگار نکالے نوکریاں دلوایاں — لکھاندیاں پہرے انہاں بُہاں سکھاں نال گذھایاں
سدی مزدوری مزدوراندی محنتاں آن چلایاں — جنگل جاڑاں بار اُجاڑاں آن آباد کرایاں

نہراں دی آبادی کر کے دولتاں آن ودھایاں
تار دیاں آن پہاڑی خلقت حد آسائشاں پایاں
جنہاں تے نہ ڈٹھا کدیں عمراں خوار لنگھایاں
جو بھلیایاں رب کمایاں دلوں تمام بھلایاں
اپڑ تاسرکار کسینوں دسیاں ایہ بنایاں
سفر دیاں تکلیفاں سبھے ریلاں نال گوایاں
مال اسباب دیاں ہٹ گڈیاں گھوکن کر کر دھایاں
تلو جہ دور دراڈیاں خبراں تار انوجہ اپڑایاں
راہاں اُپر حفاظت کارن چونکیاں جوڑ بہایاں
سڑکاں پر درختاں پالاں دونو طرف لوایاں
کیہا کیہا کراں بیان اُنہاندیاں نیکیاں تے بھلیایاں
جنگلی وسدیاں کل لوکایاں کیوں نہ کرن دعایاں
کیتیاں دور خدائے ساتھیں اگلیاں مارکٹایاں
تھوڑے روز ہوئے اوہ جنہاں خلقاں بہت ستایاں
دہاڑیا نوجہ اُنہاندیاں جوڑاں الیساں رب ڈھایاں

بھکھیاں خلقاں رب دے فضلوں رزقاں نال رجایاں
لگ پئے کرن کمینے بھی ہن چاپڑ تے وڈیایاں
میوں نال اج گھر دیں اُنہاندے نعمتاں دون سوایاں
کرنا شکری رب سچیدی آکر بریاں چایاں
اپنی طرفوں بہتر یاندیاں رعاں سبھ نبھایاں
نیڑے دور تمام لوکائیاں نال امن پہنچایاں
اُپر جنہاندے جنساں ستاں بھیجیاں قسے منگوایاں
چھپیاں ندے پہنچاون کارن ہر جا ڈاکاں لایاں
مت کوئی ڈاکو چور لٹیرا کر جاوے چترایاں
ٹھنڈیاں چھاواں رعیت کارن راہاں اُتے بنایاں
ذکر نہ ہوون جو جو موجاں آن اُنہاں کروایاں
یارب رکھ سلامت اُسنوں جھوکاں جس وسایاں
ظلم جنہاندے تھیں دو آتش ہند بہاراں آیاں
بھاجڑ فوت اُنہاندیاں دہاڑاں جانداں نظر آیاں
جنگل گیاں اُتول بہیاں جھٹ مٹ کے آیاں

ایہو نتیجہ ظلم کریندا اللہ اسنحتی یار دن
حضرت کہیا راج سلامت ہند اُخلق پیار دی

نوے برس ہوئے اج آیاں راج انگریزی تائیں
اتنا راج نہ ملک اساڈے ہندی کسے کمایا
جو سلطان احسان مروت رعیت اُپر کماوے
کرے معاف رعیت تائیں جیکر کجھ تقصیراں
حضرت کہیا معافی یاد دوں رہے سلامت شاہی
ایہ اوتھے عفو کریندے ہوون اوہ تقصیراں
جیکر دنیا سخت کسے تھیں جرم کوئی ہو جاوے

روز بروز ترقی اندر رکھیا اللہ سائیں
ایہ سبھ برکت امن آراموں عدل نتیجہ آیا
بیشک اُسدی شاہی اندر مولا برکت پاوے
بہتر ہے ایہ اُسد بنالوں جے دیوے تعزیراں
گل گل اُپر تنگی کرنی موجب خاص تباہی
جنہا نوجہ قانونی شرعی ٹنا گھٹن توقیراں
جسدے عفو کرن دے اندر خلل تہ بنتے دے

یا پھر وچہ سیاست شاہی سخت بے رحمی تھیوے
کرے معاف قصور نہ ایسا چھوڑے نہیں قصوری
کرے لحاظ نہ مول کسے دا بھاویں ہووے کوئی
وچہ بخاری ذکر مبارک کہیا نبیؐ الٰہی
جیکر کدی وڈیرا بندہ چوری کوئی کریندا
جیکر چھوٹی قوموں ہووے کوئی غریب نمانا
آیا غضب اُنہاندے اُپر خالق دی سرکاروں
اسطے پچھے سرور عالم پاک نبیؐ فرمایا
جیکر فاطمہؓ کولوں بھی کجھ چوری ہووے کائی
دیکھو عدل رسول اللہ دا کیا انصاف کمایا
ایسے طور نبیؐ دے دوست حضرت عمرؓ پیارے
بیٹے اُپر حد شرع دی جس دم لازم ہوئی
حکم ہووے تا ایسا ہووے جیوں نبیؐ فرمایا
بس میاں جو نال امن دے چاہے راج کمانا
سب کما نوں چہ رحم دلی تھیں پکڑے نہیں کنارا

یا پھر اُسدے عفو کرن تھیں فتنہ کوئی اُٹھیوے
حد قصاص جرائم اندر فرض سزا ضروری
سبے دیکارن ہکو جیہی فرض عدالت ہوئی
اسرائیلیاں اندر اگے عادت ہوندی آہی
دیون چھوڑ لحاظوں اُسنوں کوئی سزا نہ دیندا
کٹن ہتھ شتابی اُسدا کہے رسولؐ ربانا
کیتا رب ہلاک اُنہانوں بے انصافی پاروں
بیٹی اپنی فاطمہؓ کارن ایہ فرمان سُنایا
دیاں ضرور سزا میں اُسنوں ہتھ کٹاواں بھائی
ذرا لحاظ نہ کیتا اُسوچہ جو مولا فرمایا
جیونکر عدل کمایا اُنہاں معلم عالم سارے
مار و نجایا بیٹا اپنا عذر نہ کیتا کوئی
عدل ہووے تا ایسا ہووے جیونکر عمرؓ کمایا
تنگ نہ کرے رعیت تائیں عدل کرے من بھانا
پھڑے سیاست ایسی جستھیں خوش وسے جگ سارا

حدیث (۲۱)

اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ

آدمی اُس شخص کے ساتھ ہو گا جس سے محبت رکھتا ہے

حضرت پاک نبیؐ فرمایا پاک یقین کچیوے
لینے جو کوئی دنیا اندر رکھے پیار کسیدا
جیکر نال سوالاں نبیاں ولیاں نیکو کاراں
اوسے شوق محبت اندر آخر اوہ مر جاوے

جسدی کوئی محبت رکھے اوسے ساتھ اُٹھیوے
روز قیامت اندر اُسنوں ملسی ساتھ اُسیدا
کرے محبت دنیا اندر وانگوں تا بعداراں
روز قیامت نال اُنہاندے عالی درجے پاوے

جیکر مشرک بدعتیاں دی چاہ رکھیسی کوئی
توبہ کرے نہ مول اُنہاں تھیں اونویں لدسیداوے
ہکدن سرور عالم کولوں پچھیا کسے سوالی
سنگر عرض سوال اُس تائیں پاک نبیؐ فرمایا
کہن لگا جو یا نبیؐ اللہ ہور سامان نہ کوئی
تاں پھر حضرت کہیا تینوں دلوں پیار جنہاں دا
یعنے جیکر نال اساڈے سچ محبت تیری
اینویں نال کسیدے جسدی ہتھے ہوسیداری
کرے محبت جس مذہب دی بنتر اوہ بناوے
ہوسی روز قیامت اندر اوہ بھی نال اُنہاندے
یعنے جو کوئی قوم کسیدا کرے تشابہ بھائی
اے مومن توں چاہیں جیکر سنگ نبی سرور دا
طور طریق محمدیاں دا جو حضرت فرمایا
وضع قطع جو مسلماناں دی اُس وچ فرق نہ پائیں
کرکے ریساں اہل شرک دیاں کریں سنگ اُنہاندا
جیونکر ریش مبارک اپنی پاک نبیؐ رکھوائی
چھوڑیں نہیں رسول اللہ دی سنت چال پیاری
جے تدہ ساتھ رسول اللہ دے روز قیامت جانا
جیوں اصحاباں پاک نبیدیاں رکھی چال محمدی
بس میاں جو نال کسیدے دلوں پیار کماسی

نال کفاراں بدکرداراں دلوں محبت ہوئی
جتوں جاسن روز قیامت نال اُنہاندے جاوے
کدوں قیامت آون والی یا پیغمبر عالی
کیا کجھ روز قیامت کارن تدہ سامان بنایا
ایپر رب نبیؐ دی مینوں بہت محبت ہوئی
بیشک روز قیامت تینوں ہسی ساتھ اُنہاندا
ہوگ نصیب قیامت اندر تینوں سنگت میری
چال چلن یا طرز کسیدی رکھے دلوں پیاری
وضع قطع وچ کرے تشابہ یا خصلت ملاوے
مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ اندر جیوں حضرت فرمائے
پس اوہ خاص اُنہاندے جیوں کہیا نبی خدائی
ہو جا پاک رسول اللہ دا دلوں بجانوں بردا
ظاہر باطن اُسدے آپ چاہیے عمل کمایا
غیر شرع مچھاں رکھیں داڑھی نہ منّوائیں
پکڑ طریقہ پاک نبیؐ دا جیوں حضرت فرماندا
جیونکر لباں رسول اللہ دیاں اونویں رکھیں بھائی
ہر حالت وچ پاک نبیؐ دی پکڑیں تابعداری
پکڑیں طور محمدیاں دا کریں محمدی بانا
پکڑ اُنہاندی عادت خصلت اتے خصال محمدی
حضرت کہیا روز قیامت نال اُسیدے جاسی

حدیث (٢٢)

مَا هَلَكَ امْرُءٌ عَرَفَ قَدْرَهُ

نہیں ہلاک ہوا وہ شخص جس نے پہچانی قدر اپنی

حضرت پاک نبی فرمایا سچ یقینوں جاتا نہیں ہلاک ہویا اوہ جس نے اپنا قدر پچھاتا
جو کوئی اپنا قدر پچھانے قدر موافق چلے ہر گز کدیں نہ اوکھا ہووے نا اجڑے نا گلے
بہتر قدر پچھانن اپنا ہدی فرمانداری نہیں اُس اپنا آپ پچھاتا طاعت جس وساری
بندہ اپنی بندگی کارن خالق پاک اُپایا اول قدر پچھانے اُسدا بندہ جس بنایا
اوسے مینوں پیدا کیتا تے بخشی زندگانی اوہو روزی دیون والا مالک دوہیں جہانیں
گندے پانی وچوں میری کیا اُس شکل بنائی اکھیں کن عنایت کیتے ہوش عطا فرمائی
بولن کارن بخشی مینوں عجب زبان پیاری ہر اک طاقت لگاں بازو بخشے خالق باری
پھر اُس میری پرورش والا سبھ سامان بنایا اوڈے حالت وچوں مینوں اعلےٰ تک پہنچایا
جو کوئی نعمت دنیا اندر میرے لائق آہی کھاون پیون رتن والی بخشی پاک الٰہی
میں کیا چیز آہا اک کیڑا گندے پانی والا کس درجے پہنچایا مینوں خالق پاک تعالےٰ
کئی ہزاراں نعمت بخشی لکھاں فضل کمائے طرح طرح احسان خدا نے میرے اوپر کمائے
پس ہن لائق ہے کہ تائیں اُسدی فرمانداری ہر کم وچہ رضا اُسیدی ڈھونڈے عمراں ساری
ایسے وچہ اصلیت اپنی سمجھ تمامی آوے جد ایہ قدر پچھانے بندہ نہ بربادی پاوے
آ گئی ایسے وچہ تمامی اپنی قدر شناسی جو کوئی رہندا قدر نہ کرسی اپنا قدر نہ پاسی
جیکر اپنے قدروں باہر کرے شرارت کائی جلدی رب تروڑ وکھاوے سبھ اُسدی وڈیائی
جو کوئی بیفرمانی کرسی فخر تکبر یاروں ہوئے قہر الٰہی نازل خالقدی سرکاروں
فخر تکبر شوخی شیخی ہر گز روا نہ آئی کرو خیال اصلیت اپنی قدر پچھانو بھائی
حضرت کہیا تکے جہڑا اوہ نہ ہو لاندے آہو کیونکر روا تکبر اُسنوں ڈر دے بے پرواہوں

مَنْ خَرَجَ مِنْ مَخْرَجَیْنِ الْبَوْلِیْنِ فَکَیْفَ تَکَبَّرَ

جو کوئی نکلا جگہ دو پیشابوں کے نکلنے کی سے وہ کیسے تکبر کر سکتا ہے

اپنے گل نوں سوچے جہڑا اپنا آپ پچھانے کیا کجھ ہے اصلیت میری دل وچہ کبر نہ آنے
مُوتر وچوں پیدا ہو کے کردا ایڈ تواراں نال خدا دے ویر ہمیشہ بےقدری یاد کراں
دیکھی خلقت جھمسنا دے پاک خداوند عالی بھل گئی سبھ حالت اُسنوں اپنے جیسے والی
ذات کمینی کھول دکھاوے ہتھ گفتے شمشیراں اُلٹی ہو کر جھگڑنے کارن بھجواندی قدیراں

خالق نال برابری چاہے ہو مخلوق نمانا — کوہں ہلاک نہ کرسی اُسنوں ایسا کبر کمانا
اینویں جو کوئی ہر کم اندر اپنا قدر نہ جانے — قدروں باہر چلن والا کدی نہ ہو جاں مانے
قدروں باہر نال کسی دے جو کوئی سخن الاوے — عزت پت لہا دے اپنی آخر جُھتیاں کھاوے
کرے فضولی خرچاں اندر قدروں ودھ کے کوئی — لیسی ویکھ شتابی اپنی جوڑ تریڑی ہوئی
قصہ کوتہ جو کوئی اپنا قدر پچھانن والا — پاندا نہیں ہلاکت ذلت کہے رسول تعالےٰ

حدیث (۲۳)

اَلْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ وَلِلْعَاهِرِ الْحَجَرُ

بچہ صاحب عورت کیلئے ہے اور زانی کیلئے پتھر (یعنے محرومی)

حضرت کہیا بچہ ملسی عورت والے تائیں — زانی جو گے پتھر وٹے محنت گئی اجائیں
یعنے نال کسے عورت دے کرے زنا جیکوئی — اُس نطفے تھیں لڑکا ہویا یا پھر لڑکی ہوئی
لے جاسی اوہ لڑکی لڑکا خاوند عورت والا — زانی نریاں پتھراں جوگا کہے رسول تعالےٰ
جیکر اُسدا کوئی نہ ہویا خاوند مالک سائیں — تاں بھی لڑکا حق عورت دا پتھر زانی تائیں
شارح ہادیعلی ہوراں نے لکھے ایہو معانی — لڑکی لڑکا عورت دا تے پتھراں جوگا زانی
وچ حدیث جو لفظ حجر دا پاک نبیؐ فرمایا — دو مطلب ہین اُسدے اندر شارح ذکر لیایا
حجر زبان عربی اندر بولن پتھر تائیں — ہندی دے وچ پتھر آکھن جیہنوں آکھ سنائیں
اوّل ایہ جو زانی کارن پتھر نبیؐ بتایا — یعنے کجھ تعلق اُسدا لڑکے نال نہ آیا
جسنوں کجھ نہ حاصل ہووے آکھے کل لوکائی — پتھر خاک نتیجہ اُسدا عام کہاوت آئی

مثلاً مصرعہ: پتھر پڑیں صنم تیرے ایسے پیار پر

دوجا ہے سنگسار کرندا پتھر وچ اشارا — سنگ بھی آکھن پتھر تائیں جانے عالم سارا
یعنے خاوند عورت دے نوں لڑکا شرع دلواوے — زانی نوں سنگسار کرکے سرُوں ونجایا جاوے
جیکر زانی محصن ہووے تاں ایہ صورت آئی — محصن دی تعریف تساں نوں آکھ سناواں بھائی

عاقل بالغ مُسلم ہوئے بھی آزاد جتا ون
پنجواں اوہ پا چُکا ہوئے لذّت صحبت والی
ایہ پنج صفتاں محصن والیاں وچ شریعت آیاں
دھرتی دیوچہ پورکراہن قاضی حکم سُناوے
جیکر دونویں محصن ہوون جنہاں حرام کمایا
جیکر کوئی اُنہاندیوچوں محصن ہووے ناہیں
جے دونویں نا محصن ہوون کرن جدوں بدکاری
ایہ دو حداں وچ شریعت اِنہاں کارن آیاں
دونویں مطلب نقط جہڑے اس حدیثوں آئے
نالے لڑکی لڑکے اندر اُسدا اسیر نہ کوئی
پایا پاپی حاصل ہویا اُسنوں نرا موکالا
ترکر عیب نا اس مُونہہ دستو کی پھل پایا
اپنے قبضے وچوں کڈھکے کیتا لعل بیگانہ
حضرت کہیا ظرف زنا دی جسنوں کوئی بُلاوے
کیے زنا نہ خوف اللہ دا روک نہ ہووس کائی
نالے اُسدے حق نک صاحب فارسی وچہ بتاوے

ہووے نہیں غلام کسیدا اہل شرع فرما دن
کرکے عقد آزاد عورت نوں بیانہ عیشوں خالی
کرے زنا جو ایسا بندہ ماردیو سزایاں
مرد ہووے یا عورت ہووے پتھر انہاں اُوڑاوے
کر پتھراڑ اُڈاؤ دونویں حکم نبیؐ فرمایا
سو کوڑا مروایا جاوے کرے زنا جد اہیں
سو سو کوڑا دوہاں تائیں حکم کرے رب سائیں
محصن تے نا محصن دے حق جُدا جُدا فرمایاں
محصن زانی ہووے تاں سنگسار کرایا جاوے
پتھر تے حاصل اُسنوں محنت ضائع ہوئی
جے فرزند ہویا تا لیگیا خاوند عورت والا
لکھ کروڑیں ہتھ نہ آوے جو اُس لعل گنوایا
دیکے لعل خریدیا پتھر ہے احمق دیوانہ
وقت جوانی ہوندے قابو کر نفرت بچ جاوے
ہے اوہ خاص بہشتی بندہ کہیا نبی خدائی
وقت جوانی کرے جو توبہ نبیاں درجہ پاوے

در جوانی توبہ کردن شیوہ پیغمبری
وقت پیری گرگ ظالم میشود پرہیزگار

بچیا اوہ جس ہوندے چائے اپنا آپ بچایا
حق حلالوں نیک مدارج نیک اولاد نشانی

ہوس کرے زنا ہوں توبہ کیسے نہ لیکھے آیا
زانی نوں جھکھہ مارن بدلے پتھر دوہیں جہانیں

حدیث (۲۳)

اَلْیَدُ الْعُلْیَا خَیْرٌ مِّنَ الْیَدِ السُّفْلٰی

اونچا ہاتھ بہتر ہے نیچے ہاتھ سے

حضرت پاک نبی فرمایا شفقت کرم کمالوں — اُچا ہتھ ہے بہتر ہوندا نیویں ہتھ دے نالوں
اُچا ہتھ سخاوت والا سمجھ مراد اس جائی — جس ہتھوں کجھ راہ مولا دے کرے خیرایت کائی
نیواں ہتھ ہے لینے والا جو حضرت فرمایا — لینے والے نالوں بہتر دینے والا آیا
ایہ تقریر جو ہتھاں والی عاجز لکھی بھائی — ہے ایہو تفسیر مبارک حضرت عمرؓ سنائی
جو کوئی بندہ چیز کسینوں راہ مولا دے دیندا — اجر ثواب ہمیشہ کارن رب اُسنوں بخشیندا
روٹی کپڑا مال وغیرہ ایہ سب چیزاں فانی — فانی دیکر باقی نعمت پاوے مرد حقانی
دینے والا اجر ثوابوں باقی دولت پاوے — لینے والا فانی چیزاں لیکر جھٹ لنگھاوے
ایسے کارن دینے والا بہتر نبیؐ بتایا — اُو دینے دولت دیکر جس نے اعلےٰ رتبہ پایا
صدقہ تے خیرایت جو کوئی کردا نام ربانے — دوہاں جہاناں اندر اُسنوں ملن بلند ٹکانے
سخیانوں رب برکت پاوے دولت مال ودھاوے — عزت عظمت شان بلندی رب عطا فرماوے
اَلسَّخِیُّ حَبِیْبُ اللّٰہ فرمایا شاہ ابراراں — سخی خدا دا دوست ہووے لکھیا وچ اخباراں
جسنوں دوست رب بناوے کیوں محبت بھائی — کوئیں نہ حاصل ہووے اُسنوں عزت تے وڈیائی
بالا بول سخی دا ہووے پاوے قرب حقانی — اُچا ہتھ سخاوت والا بہتر دوہیں جہانیں

حدیث (۲۵)

لَا یَشْکُرُ اللّٰہَ مَنْ لَّا یَشْکُرُ النَّاسَ

نہ شکر کرے گا اللہ تعالیٰ کا وہ شخص جو نہیں شکر کرتا لوگوں کا

حضرت کہیا رب سچیدا نہیں اوہ شکر کماندا — جہڑا بندہ ہووے ناہیں شاکر آدمیاندا
مطلب ایہ جو ہر محسن دا واجب شکر ضروری — جو احسان کماوے اُسدی قدر رکھیوے پوری
جیکر کجھ احسان کسے پر بندہ کوئی کماوے — یا کوئی نعمت بخشے اُسدا شکر بجا لیاوے
محسن بندیدی جو بندہ کرے نہ شکر گذاری — معلم ہویا اُسدے اندر ہے ناشکری بھاری
جسدے وچ نہ مادہ ہووے شکر گذاری والا — کیا اوہ شکر کریسی ربدا اُسدا شکر اُچالا
ایسے کارن سرور عالم پاک نبی فرماندا — مولا دا ناشکرا ہوندا ناشکر ابندیاندا

آدمیاں دا شکر کرندی جنہوں عادت ناہیں
جو کوئی بندہ شخص کسے دا شکر بجا لیاسی
آدمیاں دی شکر گزاری ربدی شکر گزاری
اوہ نعمت دیون والا اوہا دیواون والا
تھوڑا بہت احسان کسے پر جو کوئی شخص کماندا
جو کوئی چیز کسینوں دیوے ربدا فضل دیواوے
جد تک نہ آپ کسے دی چاہے کجھ بھلیائی
پہنچے کجھ نہ فیض کسے تھیں باجھوں فضل ربانے
ہر نعمت جد بخشن والا آپ خدا وند سائیں
آدمیاں تھیں آدمیاں نوں فیض اوہا پہنچاوے
ظاہر بھاویں آدمیاں دا شکر کماوے کوئی
جسدے فضلوں ساڈے اُپر ہوون سبھے بھلیایاں
ہر اک نعمت اوسے طرفوں ساہنوں حاصل ہوئی
جتنا شکر کماوے کوئی نعمت رب ودھاوے
رب جیدی شکر گزاری ربدی فرمانداری
کر بیقدری نعمت ربدی کیتی جنہاں ازائیں
دولت دا جو قدر نہ کرسی ضائع مال ونجاسی
صحت اتے حیاتی والا جو نہیں قدر کریندے
اکھیں کن زبان وغیرہ جو اعضا تمامی
خرچ نہ کرے گناہاں اندر ایہو شکر اُنہاندا
بیفرمانیاں اندر جو کوئی خرچے نعمت کائی
نعمت دا جو قدر نہ کرسن وچہ اپنی زندگانی
ہر بندے نوں ہر نعمت دا واجب شکر کمانا
نال پلیر کسے محسن دا شکر نہیں جو کردا

مولا دی بھی شکر گزاری اُس تھیں ہووے ناہیں
عادت موجب مولا دا بھی شکر ضرور کماسی
وچہ حقیقت ہر نعمت دا مالک خالق باری
کوئی چیز نہ ملے کسینوں باجھوں فضل تعالٰے
بیشک اوہ احسان تمامی خالق پاک کراندا
جد تک ربدا فضل نہ ہووے کون احسان کماوے
کسنوں طاقت اُپر کسیدے کرے مروت کائی
جد تک اُسدا فضل نہ ہووے کون کسینوں جانے
اوہو شفقت وچہ دلاندے پاوے ہر اک تائیں
اوسیدا پھر شکر ہمیشہ کرنا واجب آوے
اصل اندر اوہ شکر گزاری سب اُسیدی ہوئی
اوہو کرم کماون والا اوسینوں وڈیایاں
جسدی نعمت شکر اوسیدا اہو شریک کوئی
ناشکراں دی عزت برکت جاندی نظر نہ آوے
ہے ناشکر خدا دا جسنے ربدی یاد وساری
کدی آرام نصیب نہ ہووے ہُول نہاندا تائیں
ہو جاسی کنگال شتابی پھیر پیا پچھتاسی
آپے معلم کرسن جسدم رہسن ہتھ ملیندے
ربدی فرمانداری اندر کریئے خرچ مدامی
ہے ناشکر ربدا جہڑا انہیں ایہ شکر کماندا
اُسدے جیڈی ہور نہ کائی ناشکری بُریائی
کر دیسی برباد اُنہانوں ربدی بے فرمانی
ہر محسن دا شکر کمانا سمجھو شکر ربانا
جیونکر اُسنے اوہ کیتا شکر خدا اکبر دا

حدیث (۲۶)

حُبُّکَ الشَّیْءَ یُعْمِیْ وَیُصِمُّ

دوست رکھنا تیرا کسی چیز کا تجھ کو اندھا اور بہرا کر دیتا ہے

حضرت کہیا چیز کسے نوں دوست رکھنا تیرا — کر دیندا ہے انھا ڈورا عشق پیار لوڑیرا
یعنے جیہڑے عاشق ہوون عشق جنہاں نوں لاون — محبوباندے عیب اُنہاں نوں ہرگز نظر نہ آون
بھاویں ہوون اُنہاندے اندر عیب قصور ہزاراں — ظاہر باطن نقص اُنہاندے دسن باجھ شماراں
ایہہ عاشق لوک اُنہاں نوں ناہیں نظر کریندے — اتنے ہوکے مگر اُنہاندے ٹکراں پھیرن جیندے
کرن نصیحت لوک تمامی متیں دے سمجھاون — ڈوریاں وانگوں نال اُنہاں نوں عاشق چت لاون
سُنن نہ مُول نصیحت کوئی نہ دیکھن بُریائی — ہر دم رہے خیال اُتہوں جتھوں پیت لگائی
دیکھن سُنن ہزاراں باتاں پھیر کو سیدے گونگے — حضرت کہیا ناہیں عاشق ہوون انھے ڈورے
چنگی بھاویں مندی ہووے دلوں محبت کوئی — بیشک اُستھیں ہٹنا مشکل خبر حدیثوں ہوئی
کم بُرے وی بُری محبت جیں دل وچ سماوے — ویکھے نقص ہزاراں اُسدے ہرگز باز نہ آوے
چوراں نوں ہت تجھدیاں دیکھن چور پلید ٹھگائے — پھربھی چوریوں باز نہ آون چوری کرنے والے
زانیاں تائیں زانی دیکھن ہر جا کھڑے دیندے — سُنن ملامت ہجرت ہوندے ایہہ باز نہ اوندے
ایسے ہووے ڈٹھے جیہڑے پھرد ا نگاں ہجانی — کم بُرے بھی باز نہ آون ناہاں بُریائی
نیک کماندے نیک جیہڑے لوک جنہاں نوں — دسو پھر اُس نیکی کولوں رہ کے کون جنہاں نوں
بُریاں نوں جد بُری محبت بُری نظری آوے — نیکاں نوں پھر نیک محبت کوئی دلسوں بھاوے
مومن اُپر محبت ایسی کرنی واجب ہوئی — ظاہر باطن جیسے اندر نقص نہ ہووے کوئی
ایسا عشق پیار محبت رب نبی دا آیا — دوہاں جہاناں اندر جسنوں رب بے عیب بنایا
عشق ہووے تا ایسا ہووے جیہڑا عیب نہ تکی — حُب ہووے تا ایسی ہووے جوئیں بندی ہوئی

دُعا

یارب بخش محبت سانوں نبیاں نیکاں والی — اپنی اتے حبیب اپنے دی بخش اطاعت عالی

توں حق پچھانن والے اکھیں کن اساڈے
حق سنائیں حق دکھائیں حق حلال کرائیں
ہووے سدا نصیب اساں نوں عشق پیار ربانا

غیر محبت باطل کولوں رہاں ہمیش دوراڈے
اُنہاں ڈوراہوون کولوں سانوں آپ بچائیں
دوہیں جہانیں عاشق تیرا ہے پلّا بیونمانا

حدیث (۲۷)

جُبِلَتِ الْقُلُوْبُ عَلٰی حُبِّ مَنْ اَحْسَنَ اِلَیْھَا وَ

پیدا کیئے گئے دل اوپر محبت اُس شخص کے جو احسان کرے اُن کی طرف اور

بُغْضِ مَنْ اَسَاءَ اِلَیْھَا

دشمنی پر اُس شخص کے جو بُرائی کرے اُنسے

حضرت پاک رسول محمدؐ اشرف کُل لوکایاں
اوّل اپنے محسن کارن اُلفت پیار کماون
یعنے جو احسان کماوے کرن پیار اُنہاندا
خیر خواہاں نوں دوست رکھن عادت رحم دلاندی
دوست تائیں دوست رکھنا رسم قدیموں ہوئی
ہر اک لوکی فطرت اندر دو لوہیں باتاں آیاں
ہووے اکثر لِلّٰہ فی اللّٰہ وَیہ پیار اُنہاندا

کہے دلاندی فطرت اندر دو خاصیتاں آیاں
دوجا رکھن ویر اُنہاندا جو تکلیف کماون
جو کوئی بُرا اُنہاندا منگے رکھن ویر تنہاندا
بدخواہاندا ویر عداوت فطرت خاص تنہاندی
دشمن نوں جے دشمن جانن تا بھی گلہ نہ کوئی
اپیر پاکاں لوکانکولوں ہون سدا بھلیایاں
بُریاں نال کرن بھلیایاں شیوہ پاک لاندا

حدیث (۲۸)

اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ کَمَنْ لَّاذَنْبَ لَہٗ

گناہ سے توبہ کرنیوالا بیگناہ شخص کی مانند ہے

حضرت کہیا جو کوئی بندہ توبہ کرے گناہوں
یعنے جنہاں گناہاں کولوں توبہ کوئی کریندا

ایوئیں ہے جیوں پاک گناہوں ہوندا فضل الٰہوں
فضل کرم تھیں اوہ سبھے اُسدے عیب خدا بخشیندا

جیکر ساریاں عیباں کولوں توبہ کریسی کوئی
ایسا پاک گناہوں اُسنوں کرے خداوند عالی
سچی توبہ تھیں ایہ درجہ بخشے خالق سائیں
لکھاں عیب کما کر کوئی مولا دے در جاوے
جاں کوئی ہتھ اُٹھا کر عاجز کرے سوال دُعائیں
ذات کریم رحیم خداوند رحمت کرم کماوے
رہو گواہ اے ملکو میرو کہے خداوند سائیں
کیوں جو اُسدا اساڈے باجھوں ہور اللہ نہ کوئی
واہ سبحان اللہ کیا اُسدی رحمت بے شمار دوں
وانگ پہاڑاں ہوون کسیدے بھاویں عیب خطائیں
جے اسمان زمین برابر ہوون عیب کسیدے
رب فرماوے آجا بندے بخشدیاں میں تینوں
غضب اساڈے نالوں ساڈی رحمت بہت کشادہ
جو کوئی بخشش ساڈے کولوں منگے آن گناہیں
بندیوں بے آس کرن تھیں شرم خدا فرماوے
جو کوئی بندہ عیب گناہوں شرم خدا تھیں کردا
او گنہار جو کوئی ہووے عیباں تھیں پچھتاندا
بدل بن بن آون اُس پر رحمت والیاں باراں
سچی توبہ کرے جو کوئی رووے تے پچھتاوے
ایسا پاک کرے اُس تائیں بارش فضل کریندی
سچی توبہ آکھن اُسنوں سنتوں یار سجانا
رو رو اپنے مولا اگے عجز نیاز سناوے
ہو شرمندہ درد دلے تھیں کرے سوال دعائیں
بکل گناہاں وچوں ایسی توبہ دلوں کچیوے

تا پھر کل عیباں تھیں اُسنوں رب دی بخشش ہوئی
جیونکر اج تولد ہویا کل عیباں تھیں خالی
رد نہ کرے جناب اپنی تھیں تائب لوکاں تائیں
کرے سوال معافی کارن تُرت معافی پاوے
آوے اپنے بندے کولوں شرم خداوند تائیں
کرے گواہ فرشتیاں تائیں تے اُسدم فرماوے
آ گیا اپنے بندے کولوں شرم اساڈے تائیں
بخش دتی میں اُسدے کولوں جو کجھ غلطی ہوئی
دور نہ کرے گناہیاں تائیں شرم کریمی یار دوں
بخشدیاں کجھ دیر نہ لگدی ہرگز اُسدے تائیں
تائب ہو کر حاضر ہووے وچ دربار رب دے
رحمت میری وددھ اُنہاں تھیں کجھ پرواہ نہ میں دوں
اسیں معافی دیون کارن رہاں ہمیش آمادہ
بے امید کسینوں کر کے اسیں ہو رہندے ناہیں
بھٹھ او بندہ گندہ جسنوں رب تھیں شرم نہ آوے
اُسدے کولوں شرم کریندا قہر خدا اکبر دا
اُسدے کولوں غضب خدا دا دور ہٹایا جاندا
بنھ گھٹاں آ برسن اُستے رحمت ابر بہاراں
چاروں نظر فرش اُسدے کارن رحمت گھیرا پاوے
جیونکر سڑی ہوئی کوئی بوٹی نویں سر دن پھر جمدی
کر کے ترک گناہاں کولوں ہو نادم پچھتانا
اُنہیں پچھے کدی گناہ دے نیڑے دل نہ جاوے
یا رب اپنے فضل کرم تھیں میریاں بخش خطائیں
جیونکر دودھ تھناں تھیں نکلے پھر نہ داخل تھیوے

جو کوئی ایسی توبہ کردا پاک نبی فرمایا
اینویں ہے جیویں اوہدے ذمے کوئی گناہ نہ آیا

بخشے اوہناں گناہاں بدلے اوہنوں نیکیاں
دفتر اوہدے لوچن بدیاں دور تمامی ہویاں

ایہ کجھ درجہ حاصل ہوندا توبہ استغفاروں
پاک کرے رب دفتر اوہدا ایہی توبہ پاردوں

منہ دی توبہ کم نہ آوے جے سو وار الاوے
جد تک مندے کم نہ چھوڑے کدی نہ بخشیا جاوے

خالص توبہ ہے وہ بڑی توبہ ہووے ولدی
صرف زبانی توبہ کیتیاں کدی نجات نہ ملدی

پڑھے نمازاں رکھے روزے عیب کریندا سارے
دل وچ چوری ہتھ وچ تسبیح استغفار پکارے

ایسے تائب ہوون جیہڑے چور خدا دے مارے
جد تک بریوں باز نہ آون کد پاون چھٹکارے

دُعا

ایہی توبہ بخشیں سانوں یا رب خالق سائیں
اگوں چنگے عمل کرائیں پچھلے بخش خطائیں

عیب کسے تھیں بچیے کارن کجھ توفیق نہ میری
مینوں بھی اولاد میری نوں آس ہمیشہ تیری

سبھ توفیقاں دیون والا تو ہیں آپ خدایا
تیرا فضل پئے پر بندیوں کرے ہمیشہ سایا

حدیث (۲۹)

اَلشَّاهِدُ يَرَىٰ مَا لَا يَرَاهُ الْغَائِبُ

حاضر شخص دیکھتا ہے اس چیز کو جو غائب نہیں دیکھتا

حضرت کہیا حاضر بندہ ویکھے اوہ کجھ بھائی
غائب بندیوں جس گل دی خبر نہ ہووے کائی

جیہنے کول کسے دے جو کجھ معلم ہووے حالا
اتنا حال نہ جانے اوہدا غائب رہنے والا

نہیں برابر حاضر غائب پاک نبی فرماندا
کول وسندیاں دور وسندیاں فرق ہزار کہاندا

جو کوئی کول کسے دے ہووے حال احوال چھپاوے
دور وسندیاں جھور لندے حال خداوند جانے

ویکھن والے نوں جو ہووے معلم حال کہیندا
سننے والے نوں نہیں اتنا خبر حوالہ تھیندا

ویکھن والا اکھیں ویکھے حال حقیقت ساری
سننے والے دی گل اتنی نہ ہووے اعتباری

سننے والے نالوں ہوندا بہتر ویکھن ہارا
ہوندا سنن تے ویکھن اندر فرق تفاوت بھارا

ایسے کارن وِچ گواہیاں پُچھن وچھن والا
جیکر اکھیں ڈٹھے باجھوں دیوے کوئی گواہی
جیکر حاکم اُتھیں کوئی ایسی بات پُچھاوے
جے اوہ اگوں سُنی سنائی ڈنگی چِبّی کہسی
جیکر کدی شہادت دیوے اکھیں ڈٹھی ہوئی
ایسے کارن پاک حدیثوں کہیا نبیؐ تعالے

معلم ہوندا اوسے تائیں اصلی گل حوالا
کویں بیان کریسی اُسدا جو گل ڈٹھی ناہی
جھڑی اُسنوں خبر نہ ہووے سخت ندامت آسے
وِچ عدالت جھوٹا ہوسی عزت ذرہ نہ رہسی
انشاء اللہ اُسدے اندر فرق نہ ادسی کوئی
غائب نالوں بہتر جانے حاضر ویکھن والا

حدیث (۳۰)

اِذَا جَاءَ کُمْ کَرِیْمُ قَوْمٍ فَاَکْرِمُوْہُ

جب آوے تمہارے پاس اکوئی بزرگ کسی قوم کا تو اُسکی عزت کیا کرو

جاں کوئی بزرگ قوم کسیدا آوے پاس تمہارے
یعنے جو کوئی ایسا بندہ پاس تساڈے آوے
جیونکوئی لیڈر قوم کسیدا واعظ رہبر بھائی
کر تعظیم مناسب اُسنوں چنگی جگہ بٹھاؤ
امت اپنی نوں ایہ حضرت نیک اخلاق سکھایا
جیکر کوئی معزز اپنا ہووے مُسلم بھائی
جے پھر ہوری قوم کسیدا ہووے باہجہ اسلاموں
عزت اُسدی کرنے اندر ہے ایہ حکمت آئی
ہوسی اثر تساڈا اُسنوں خلق تساڈے پاروں
جدوں تساڈا خلق مروت اُسنوں نظری آسی
نالے قوم اپنی وچ جاکے کرسی ذکر تساڈا
جاں اوہ دشمن صفت تساڈی ہووے اثر اُنہاں نوں
بیشک صفت کسیدی سُنیاں اُٹھے شوق سوایا

کرو تسیں سبھ عزت اُسدی کہیا نبیؐ پیارے
قوم اپنی دے اندر جسدی عزت کیتی جاوے
یا سردار امیر اکابر صاحب عقل دانائی
عزت نال بلاؤ اُسنوں عزت ادب کماؤ
جو کوئی قدر کسیدا کرسی پاسی قدر سوایا
کر اسلامی خاطر اُسدی عزت کرنی آئی
تا بھی اُسنوں ملنا آیا عزت تے اکراموں
ویکھیگا اوہ جدوں تساڈی نیکی تے بھلیائی
کرسی الفت نال تساڈے عزت ادب پیاروں
بیشک اوہ بھی نال تساڈے خلق احسان کماسی
ایسے نیک بندے اوہ جنہاں کیتا ادب اساڈا
شک نہیں جے کرے ہدایت خالق پاک تہناں نوں
جیونکر حضرت جامی صاحب شعر عجب فرمایا

نہ تنہا عشق از دیدار خیزد
بسا کیں دولت از گفتار خیزد

یعنے صرف کسینوں ڈٹھیاں عشق نہ پیدا ہوندا
اکثر صفتاں سُننے تھیں بھی بھانبڑ اٹھ کھلوندا

محبوباں دے حسن جمالوں جیوں جیوں ذکر سُنیندے
ویکھن نالوں سُننے والے اگدوں عاشق تھیندے

کدوں جمال نبیؐ دا ہویا بصری حسن ہورانوں
کدوں نصیب زیارت ظاہر ہوئی اویس جہانوں

ڈٹھا ہیسی حُسن محمدیؐ کد سلمان پیارے
سُن سُن صفتاں پاک نبیدیاں عاشق ہو گئے سارے

فارس چھوڑ مدینے اندر آ ملیا استانہ
شاہ نجاشی حبشے اندر عشق کیتا دیوانہ

اینویں ہور ہزار اصحابی آون دُور دُوروں
سُنکر صفتاں حاضر ہوون جلوہ لین حضوروں

حکائیت

حاتم بیٹی پاس نبیؐ دے قیدن ہو کر آئی
عزت کر کے حضرت اسنوں دِتی بخش رہائی

ہے ایہ اک سخی دی بیٹی جو مشہور جہانی
اُسدی یاروں چھوڑیا اسنوں کہیا نبیؐ حقانی

سی اسلاموں نٹھا پھردا اُسدا ویر پیارا
نام عدی فرماون جسدا او ڈاڈھا مخالف بھارا

شام ولایت بل پئی اُسنوں جا کر بھین پیاری
کھول سُنائی اگے اُسدے حال حقیقت ساری

جیونکر حضرت خلق وکھایا جیونکر کرم کمایا
کر تعریف تمام حوالا بھائی نوں سمجھایا

سُنکر صفت رسول اللہ دی شوق دلے وچہ دھاتا
ہو گیا دور تمامی اُسدا ویر عناد پرانا

عاشق ہو کر پاک نبیؐ دی خدمت اندر آیا
ڈٹھا خلق رسول اللہ دا ترت ایمان لیایا

جیونکر اُسدی عزت کیتی پاک رسول گرامی
وچہ اکرام محمدیؐ اُسدا کیتا ذکر تمامی

ہو گیا تابعدار نبیؐ دا برکت خلق پیاروں
دشمن بھی ہو دوست جاون عزت کرنے یاروں

خُلق محمدیؐ دنیا اندر دین اسلام کھنڈایا
نیک اخلاق رسول اللہ دے سارا عرب نوایا

بھاویں جیہا دشمن کوئی پاس نبیؐ دے آوے
نرمی ویکھ رسول اللہ دی نرم مزاج ہو جاوے

جدوں رسالت لیکر آیا پاک حبیبؐ سوہارا
جتنا کہ پاک نبیدا دشمن ہو گیا سارا

اینویں عربستان تمامی سخت مخالف ہویا
اُپر ویر رسول اللہ دے ہر کوئی اُٹھ کھلویا

آخر جیوں جیوں خلق نبی دا ویکھن لوک تمامی — اوہا دشمن خادم بنکے ہوون آن اسلامی
فضل الٰہوں کم بختاں بخت جدوں آ کھلے — سر دے ویری تابع ہو کے آ قدماں وچ رلتے
وچ قرآن حبیب اپنے نوں پاک خدا فرمایا — اساں تسانوں لوکاں کارن نرم مزاج بنایا
جیکر اسیں حبیبا تینوں سخت مزاج بناندے — کوئی نہ تیرے نیڑے ہوندا لوک سبھے ڈر جاندے
نرمی پاک رسول اللہ دی کیا تاثیر وکھائی — اک اکیلے جگ ساریدی خلقت پکڑ نوائی
کافر بھی جد پاس نبی دے حاضر ہوندا کوئی — عزت نال بہاون اُسنوں بہت کرن دلجوئی
جیکر بحث مباحثے کارن کوئی مخالف آوے — خلق مروت ویکھ نبی دا آپے چپ ہو جاوے
ایہو حکم اساڈے کارن جتنے مومن سارے — غیر مذاہب نال مباحثہ جد کوئی چھڑے پیارے
کسے بزرگ انہاندے دا جے آوے ذکر کتھائیں — عزت نال پکاریا جاوے نام انہاندے تائیں
لفظ بے ادب حقارت والا کہئے نہیں انہانوں — نہیں تاں اوہ بھی کر بے ادبی کرسن تنگ اسانوں
جیکر اساں انہاندے حق وچ کیتی کجھ خطائی — تاں پھر ساڈیاں نبیاں نوں اوہ بُرا الاسن بھائی
جستھیں عزت لینی ہووے اُسدی عزت کرئیے — اپنی بے عزتی دا پہلوں آپے ایراد ھرئیے
ایہو طریق سکھایا سانوں پاک رسول ربیدے — عزت کرو انہاندی جہڑے ہون بزرگ کسیدے

حدیث (۳۱)

اَلْیَمِیْنُ الْفَاجِرَۃُ تَدَعُ الدِّیَارَ بَلَاقِعَ

جھوٹی قسم ملک کو ویران کر دیتی ہے

سُنو حدیث رسول اللہ دی کیا فرمان کریندی — جھوٹھی قسم نبی فرمایا ملک اجاڑ چھوڑیندی
یعنے جو دانستہ دیدہ جھوٹھی قسم الاوے — اُسدی شامت پچھے اُجاڑ املاک ویران ہو جاوے
شارح آکھے جھوٹیاں قسماں تن قسماں پر آیاں — جدا جدا تفصیل انہاندی آکھ سناواں بھایاں
پہلا قسم جو بیخبری وچ قسم الاوے کوئی — جیوں کوئی آکھے قسم خدا دی ایہ گل انج ہوئی
سچی جانے ظن اپنے وچ اس ایہ قسم اُٹھائی — ایسر وچ حقیقت اوہ گل سچی ناہی بھائی
ماضی تے موجودہ حالوں ہے ایہ قسم پہلے — ہے اُمید معافی اسدی وچ خالق دی سرکارے

دوجا قسم جو معلم ہووس ہے ایہ جھوٹھ حوالا
اسدے وچ گناہ کبیرہ موجب سخت تباہی
تریجا قسم جو اگوں کارن قسم اٹھاوے کائی
یا آکھے میں کرساں ایہ کم قسم خدادی چاوے
یا آکھے میں کرساں ایہ کم ربدی قسم اٹھاوے
جے اوہ قسم نہ پوری کرسی جیونکر اوس اٹھائی
کرے غلام آزاد ہک اپنا جیکر طاقت پاوے
جیسا کھانا گھر اپنے وچ دیوے اہل عیالاں
یا پھر دس مسکیناں تائیں کپڑے گھروں پہناوے
جیکر انہاں دوہاں گلاں دی طاقت ہووس ناہیں
ایہ کجھ بدلہ رب فرمایا قسم تروڑن پاروں

جانکے قسم اٹھاوے اُسپر قسم اٹھاون والا
توبہ کرے اجیہی قسموں پیش جناب الٰہی
آکھے میں ایہ کم نہ کرساں مینوں قسم خدائی
اسدے وچ کفارہ لازم جیکر اُلٹ کماوے
کل پرسوں یا اگے پچھے ویلا وقت ٹھہراوے
اسدے وچ کفارہ لازم دینا آوے بھائی
نہیں تا دس فقیراں تائیں رج طعام کھواوے
ایسا کھانا دو وقتاں دا دیوے دس کنگالاں
نال جنہاندے بدن انہاندا اکثر کجیا جاوے
تا پھر روزے ترن دناندے واجب اُسدے تائیں
وچ قرآن سیپارے ستویں حکم جویں سرکار دا

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِيْٓ اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُّؤَاخِذُكُمْ بِمَا
نہیں پکڑتا تم کو اللہ تمہاری بیفائدہ قسموں پر لیکن پکڑتا ہے تم کو
عَقَّدْتُّمُ الْاَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهٗٓ اِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسٰكِيْنَ مِنْ اَوْسَطِ
اُس قسم پر جو تم نے گرہ باندھی سو اُسکا کفارہ کھلانا دس محتاجوں کو بیچ کا کھانا
مَا تُطْعِمُوْنَ اَهْلِيْكُمْ اَوْ كِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ
جو کھلاتے ہو تم اپنے گھر والوں کو۔ یا اُنکو کپڑا دینا۔ یا ایک گردن آزاد کرنی پھر جو کوئی نہ پاوے
فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ ذٰلِكَ كَفَّارَةُ اَيْمَانِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوْٓا
تو روزہ تین دن کا یہ اُتار ہے تمہاری قسموں کا جب قسم کھا بیٹھو اور تھامتے رہو
اَيْمَانَكُمْ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ اٰيٰتِهٖ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۵
اپنی قسمیں یوں بتاتا ہے تم کو اللہ اپنے حکم شاید تم احسان مانو

دے سکے جو کھانا یا نادس مسکیناں تائیں
ایہ ای قسم تروڑیاں دینا پوے کفارہ
نہیں کفارہ اُس کم اندر جو نہیں ممکن کرنا

روزیاں نال کفارہ اُسدا پورا ہوندا ناہیں
جسدا پورا کرنا اُسنوں ممکن ہووے یارا
جیونکوئی آکھے قسم خدادی میں نہیں ہرگز مرنا

ایسیاں قسماں لغو بیہودہ مول نہ جائز آیاں
گل گل اُتے قسم اٹھاون ہکناں عادت ہوئی
جدتک پکی نیت کر کے دلوں نہ قسم اٹھاوے
قسماں چاون والا بندہ ہوندا بے اعتبارا
مولا باجھوں ہور کسیدی قسم نہ جائز آئی
اکثر جاہل نام پیراندے قسماں بھرن اُٹھاندے
بعضے سردی قسم اُٹھاون جاہل عقلوں خالی
کہے امام محمد رازی جو ایہ قسماں چاوے
جیکر ایسیاں قسماں تائیں واجب سمجھے کوئی
اینویں بنوں شاہد کرکے جو کوئی جھوٹھ الاندا
اینویں ہور بتیرے قسموں قسماں ہوون بھائی
جیکر ہور زیادہ تینوں ہووے طلب حوالا
قسم اوہا جو اپنے موہوں آپ اُٹھاوے کوئی
جیکر دوجا بندہ کوئی قسم کسینوں پاوے
جیویں کوئی بندہ کہے کسینوں قسم خدا دی تینوں
بس پئی ایہ قسماں والا چھوڑیں کر اتھائیں

جھناندا گجہ اثر نہ ہووے منع شرع فرمایاں
توبہ باجھوں وچ اُٹھاندے نہیں کفارہ کوئی
قسم بیہودہ دا کوئی بدلہ مول نہ بھرنا آوے
کوئی گل نہ منو اُسدی آکھے سر جھہارا
نا قرآن نہ کعبے دی نہ کسے نبی دی کائی
قرآن دی ہک قسم اُٹھاون مُشرک بھُلے جاندے
ہکنی آکھن ساڈے تائیں قسم جوانی والی
اُسدے کافر ہوون سنداخوف اسانوں آوے
ہو جاوے اوہ کافر بیشک خبر کتابوں ہوئی
آکھے رب گواہ اس گل دا جھٹ کافر ہو جاندا
ایہ ہیں ایہ مُشت نمونہ تھوڑی گل سُنائی
ویکھ فتاوے کرم الٰہی میرے والد والا
اوسے اندر لوے کفارہ اوہو واجب ہوئی
اوہ سوگند نہ لازم ہووے نا اوہ بھرنی آوے
ایسی قسم نہ پوندی ہرگز بھاویں آکھے جینوں
اگوں ہور حدیث نبیدی ہو قربان سُنائیں

حدیث (۳۲)

مَنْ قُتِلَ دُوْنَ مَالِہٖ فَھُوَ شَھِیْدٌ

جو کوئی قتل کیا جاوے پیچھے مال اپنے کے وہ شہید ہے

دولت مال اپنے دے پچھے جو کوئی مار یا جاوے
یعنے ناحق کھسن لگے جو کوئی مال کسیدا
مالک مال بچاون کارن ترلہ کرے جھگڑاوے

وچہ شہیداں داخل ہووے پاک نبی فرماوے
جیہڑا کوئی ڈاکو چور لٹیرا ایسے فرمان ربے دا
جے اوہ شخص مار یا جاوے اجر شہادت پاوے

دو قسماں پر کہن شہادت وچ شریعت بھائی
اک حقیقی اصل شہادت دوجی حکمی آئی
کہن حقیقی اُسنوں جسدا حکم صریح قرآنوں
یا پھر سرور عالم جسدی دیگئے خبر زبانوں
جیونکر حضرت خبر شہادت دیگئے عمرؓ ولی نوں
اینویں شاہ عثمانؓ غنی دی نالے شاہ علیؓ نوں
وچہ تفسیر عزیزی حضرت شمس الہند بتاوے
مسند خاص امام احمد تھیں نقل کرے فرماوے
ہکدن اُحد پہاڑ اُپرسن سرور عالم جاندے
ابوبکرؓ عثمانؓ عمرؓ بھی آہے نال اُنہاندے
ادبوں اُحد پہاڑ نمانا جنبش دے وچ آیا
نال محبت سرور عالم ایہ اُسنوں فرمایا
کر آرام اے اُحد پیارے ٹھہر بن صبر قراروں
تیرے اُپر نبی خداوے پایا قدم پیاروں
دُوجا ہے صدیقؓ پیارا جاندا اُپر تیرے
نالے دو شہید انہاں بن جاندے دوست میرے
جدا یہ حکم نبیؐ فرمایا اُحد نمانے تائیں
ٹھہر گیا اوہ او سے ویلے آگیا صبر اوتھائیں
دو لویں اوہ شہید جو حضرت پاک نبیؐ فرمائے
عمرؓ اتے عثمانؓ اوہ دونویں یار نبیؐ دے آئے
اینویں حضرت شاہ علیؓ نوں حکم نبیؐ فرمایا
بڑا شقی اس امت وچوں قاتل تیرا آیا
ماریگا تلوار اوہ تینوں سر وچہ نال دلیری
رنگی جاسی نال لہو دے ریش مبارک تیری
آخرکار شہادت پاسیں توں اوسے تلواروں
دیسی رب شہیدی درجہ خبر نبیؐ سرداروں
ایسے طور حسینؓ ولی دی خبر شہادت آئی
کُل حقیقت کربلا والی پاک نبیؐ فرمائی
وچہ حیاتی سرور عالم دتی خبر جنہاندی
اوسے طور شہادت پوری واقع ہوئی اُنہاندی
ہور شہادت راہ مولا دے جو کوئی ماریا جاوے
ہووے قتل لڑائی اندر اجر شہادت پاوے
خاطر دین رسول اللہ دی لڑیا نال کفاراں
کیتے جویں جہاد اسلامی پاک نبیاں یاراں
سبھ تھیں وہ شہادت کبریٰ آکھن اسدے تائیں
کُل شہیداں نالوں اسنوں بہتر ملن جزائیں

ہون شہید جہادوں جہڑے چونہہ قسماں پر آئے
درجے اس شہادت والے چار نبیؐ فرمائے

اوّل جو کوئی خالص مومن کامل مرد ربانا
نال دلیری لڑنے کارن طرف کفاراں دھانا
کرے لڑائی شوقوں ذوقوں جا تلوار وہاوے
محض رضا الٰہی کارن جنگ جہاد کماوے
سختی نوں نا سختی سمجھے صبر تحمّل یاروں
آخر وچے ماریا جاوے دشمن دی تلواروں
وچہ مدارج اوّل درجہ اُسدے کارن آیا
روز قیامت ملسی اسنوں سبھ تھیں عالی پایا

دوجا ہے اوہ مومن جہڑا لڑنوں کنڈ نہ کردا
کرے لڑائی نال کفاراں ایپر ڈردا اوڑدا

ڈردیاں ڈردیاں ہووے اُسدی ایسی حالت یارا
کنڈیاں والی جھاڑی اندر پھاتھا جویں چارا

آخر لڑدیاں لڑدیاں اُسدی ہووے جان ازائیں
جنت اندر دوجا درجہ ملسی اُسدے تائیں

پہلے نالوں نیواں درجہ اسدا سمجھ پیارے
اعلیٰ قسم شہادت اُسدی جہڑا اٹھ نہ ہارے

تریجا جس بندے دے ہوون عمل ملاوٹ والے
چنگے نالے مندے اُسنے دونویں کم سمبھالے

کرے جہاد خدا دے راہ وچ لڑکے جان گواوے
وچ شہادت تریجا درجہ اُسنوں بخشیا جاوے

چوتھا جو کوئی عاجز بندہ ہووے او گنہارا
وچ اسراف گناہاں اکثر کیتا اوس گذارا

ایپر وقت جہاد کرن دے لڑیا نال دلیری
کر تصدیق خدا دے راہوں ہرگز کنڈ نہ پھیری

لڑدا لڑدا ماریا جاوے جیکر اوہ نمانا
چوتھے درجے جنت اندر اُسنوں ملے ٹکانا

ایہ سبھ قسم شہادت والے جان حقیقی بھائی
ایپر درجے ملن انہانوں آپو اپنی جائی

ایسے طور شہادت حکمی ہوگ نصیب جنہانوں
فرقو فرقی درجے رتبے حاصل ہون تنہانوں

ہور شہادت قسم حقیقی تینوں آکھ سنائیں
انہاں چواہاں تھیں گھٹ درجہ ملدا اُسدے تائیں

ماریا جاوے بالغ مومن جیکر اینویں کوئی
تیز ہتھیاروں زخمی ہوکے شرط اول ایہ ہوئی

دوجی شرط جو ہووے اُسدا جثہ پاک پیارے
نہاونڈی حاجت ہووے جیلے اُسنوں کوئی مارے

تریجا حد قصاص اندر اوہ مول نہ ماریا جاوے
چوتھا اُسدے بدلے اندر مال نہ دینا آوے

پنجواں زخمی ہوون پچھے کجھ نہ کھاوے پیوے
چھیواں کرے علاج نہ کوئی جیکوئی ساعت جیوے

ستواں وقت نماز کسیدا اُسپر گذرے ناہیں
اگدوں فوت ہوجاوے اُستھیں ملے شہادت ناہیں

اٹھواں جتھے ڈنگا ہووے کھاکر زخم نمانا
ہوجاوے اوہ فوت اتھائیں بدلن نہیں ٹکانا

ناواں مول نہ ستا ہووے اکھ نہ ہووس لائی
دسواں ویچے اتے خریدے ہرگز چیز نہ کائی

یارھواں پورا بالغ ہووے شرط شہادت ہوئی
بارھواں نا اوہ دنیا والی کرے وصیت کوئی

تیرھواں زخمی ہوون پچھے کرے نہ بہت کلاماں
ایہ سبھ شرطاں وچ شہادت لکھیاں پاک اماماں

تھوڑی گل دا خوف نہ کوئی جیکر کجھ الائی
یا پھر دینی امر کسیدی کرے وصیت کائی

تاں بھی وچ شہیداں داخل آکھن اُسدے تائیں
ایہ دو باتاں اجر شہادت باطل کردیاں ناہیں

جیکر باجھ انہاں تھیں کوئی شرط نہ پائی جاوے تاپھر نہیں شہید حقیقی حکمی درجہ پاوے
پر ایہ شرطاں اس حالت وچ ہوون سبھ ضروری لڑنے بھڑنے کنوں فراغت ہو جاوے جد پوری
جیکر کدی لڑائی اندر ایہ کم کیتے جاون تابھی خاص شہید حقیقی اہل علم فرماون
ایسے طور شہید حقیقی اُسنوں آکھیا جاوے ٹھگ کسے یا باغی ہتھوں جو کوئی لد سدھاوے
یا پھر حربی کافر کوئی قتل کسینوں کردا وچ شہیداں داخل تتے فرمودہ سرور دا
اٹ ڈنڈا یا سوٹا مارے یا ہتھیار چلاوے بھاویں جیونکر یار یا جاوے اصل شہادت پاوے
جے مقتول کسیدی لبھے لاش قتل دی جائی جسد اوچہ نشان قتل دا ظاہر ہووے بھائی
جیونکر زخم ہووے کوئی ظاہر اُسدے بدن وچالے یا پھر اکھیں کن حلق تھیں ڈگا خون دوالے
یا کوئی ہور نشان اجیہا اُسدے وچ دسیوے تابھی اصل شہیداں وچوں اوہ مقتول گنیوے
جیکر کوئی علامت ایسی ظاہر دستے ناہیں یا پھر خون ہووے کجھ ظاہر اگلی پچھلی راہیں
اینویں جیکر نک دے راہوں خون کسینوں آوے چلدا بھاویں جمیا ہویا بھکت طرح دسیاوے
یا پھر نکلے بھکت لہو دی سنگھ دے راہوں بھائی ایسیاں باتاں نال شہادت نہیں شرع فرمائی
جیکر لڑکا یا کوئی جنبی ہووے قتل کیتھائیں یا کوئی عورت نہاون واجب ہووے جسد بتائیں
بھاویں پچھلیاں شرطاں سبھے ہوون وچ انہاندے تابھی وچ شہیداں لوکاں مول نہ گنے جاندے

کرے نصیب شہادت جنہاں پاک خداوند سائیں
غسل کفن دی حاجت ناہیں اصل شہیداں تائیں

جنہاں کپڑیاں اندر ہوون جدوں شہادت پاون اوہناں کپڑیاں وچہ انہانوں باجھ غسل دفناون
تا جو روز قیامت اندر جدوں اُٹھائے جاسن اوسے حالت اندر اُٹھن جویں شہادت پاسن
اوہو خون آلودہ کپڑے ہوسن اُپر انہاندے اونویں ہوسن زخم انہاندے وگدے خون دے جاندے
اونویں حاضر ہوسن جاکر وچہ دربار گرامی جو کجھ عزت ملے انہانوں ویکھن لوک تمامی
کپڑیانوچوں زخمانوچوں ورونجے خوشبوئی عزت عظمت ویکھ انہاندی رہس کرے ہر کوئی
پر اوہ رایساں کرنیوالا دیلا وقت وہانا وانگ عیساں دے کھڑا اُسدن ہوسی ٹول ربانا
ایسے خاطر غسل کفن دی حاجت نہیں تنہانوں خاص شہادت اہ مولا دے ہوئی نصیب جنہانوں
رہن گواہ اوہ خون آلودہ کپڑے زخم انہاندے جنت باجھوں دوجے کپڑے انگ نہیں تن لاندے

جسدن رب نصیب کریسی جنت دیاں پوشاکاں
اُسدن اوہ سبھ دھوتے جاسن جیون شہیداں پاکاں
جے مقدار کفن تھیں وہ گھٹ کپڑے ہوون انھاندے
تاں پھر پورے کرنے جائز اہل علم فرماندے
جتنا کفن میت دا سنت کہن شریعت والے
اِتنا قدر ضروری کپڑے ہوون بدن دوالے
گھٹ ہوون تاں پورا کریئے کپڑا ہور رلائیے
ودھ ہوون تاں اوہنا نوں چوں وادھے قدر گھٹائیے
جیکر اونویں رکھے جاون تاں بھی خوف نہ کوئی
ایہہ قدر موافق رکھنے سنت شرعی ہوئی
جیکر کوئی لوٹیرا ڈاکو رہزن ماریا جاوے
غسل کفن کر دیئے اُسدا حکم شرع فرماوے
ایہہ رسم جنازے والی مُول کھیوے ناہیں
تاجو عبرت حاصل ہووے وچیاں لوکاں تائیں

دوجا قسم شہادت حکمی تینوں آکھ سُنائیں
غسل کفن ہے دینا واجب انہاں شہیداں تائیں

جھڑیاں شرطاں باراں تیراں پچھے آکھ سُنایاں
نہیں شہید حقیقی اوہ سبھ جنہاں وچہ نہ آیاں
ملے شہادت حکمی والا درجہ شان تنہانوں
غسل کفن ہے دینا واجب ایسیاں مقتولاں نوں
اینویں جو کوئی مومن بندہ زہری دُتوں مویا
حکمی طور شہیداں اندر اوہ بھی داخل ہویا
دستاں نال مرے جو بندہ یا طاعون وبائی
اینویں سپ دے ڈنگے اُپر ہووے فضل الھول
ذات الجنب اتے تپدقوں یا ڈُب کے مر جاوے
یا تقدیروں آتش اندر سڑ کر جان گواوے
اینویں جیکر عورت کوئی بچہ جنندی موئی
یا کوئی کندھ کسے پر ڈگی ختم حیاتی ہوئی
مرے مسافر سفر وچالے وطنوں دور وچارا
یا کوئی طلب علم وچہ مویا طالب علم پیارا
جو کوئی مرے جمعہ دی راتیں مومن مرد ربانا
جو کوئی لڑکا اپنے ہتھوں کھاوے زخم نمانا
ایہہ سب وچہ شہیداں داخل کرے خداوند سائیں
حکمی طور شہادت درجہ ملے انھاندے تائیں
جو کوئی نال ارادے اپنے دھنگوں موت سہیڑے
پھاہ لیکے یا موہرا کھا کے یا ڈُب مرد جھیڑے
ایسیاں لوکاں کارن ناہیں حکم شہادت ہویا
جو کوئی آپ دھنگانے مردا موت حراموں مویا

درجہ شان شہادت والا کیا کجھ آکھ سنائیں
کرے نصیب حیاتی ابدی رب شہیداں تائیں

جو کوئی راہ مولا دے اندر لڑ کے جان گواندا
نیکیاں نوالا دفتر اُسدا رہے ہمیش لکھیندا
روز بروز ترقی اندر رہے ثواب اُنہاندا
پاک حدیث زبان اپنی تھیں پاک نبیؐ فرمائی
ہر اک بندہ دنیا اُتوں جسدم لد سدھاوے
ایہہ پر راہ مولا دے اندر جہڑے کٹھے جاون
عمل جہاد اُنہاندے اُپر مُہر نہ جاوے ماری
اوسے طور جہاد ہمیشہ قائم رہن اُنہاندے
روز قیامت سن ہتھاراں اُٹھسن اوسے حالے
جیونکر عمل جہاد شہیداں رہے ہمیشہ جاری
رب فرماوے اسیں شہادت کراں نصیب جنہاں نوں
نِت جاون رزق انہاں نوں اگلی زندگی والے
حضرت کعب کہے بن مالک ترمذی اندر آیا
کھاون پیون میوے جنتی وچ اگلی زندگانی
نور پیدائش سبز پکھیرو ہوون عرش دوالے
ہووے حکم پکھیرواں تائیں خالق دی سرکار ول
جاون اُڈ بہشتاں اندر سیر کرن من بھانے
سوہنیاں چھاواں ٹھنڈیاں نہراں ویکھن باغ بہاراں
لٹکن کھلیاں عرش دوالے عجب قندیلاں نوری
کر کر سیر بہشتاں نوں چوں آون وچ قندیلاں
انسؓ کہے جو پاک نبیؐ تھیں ہور روایت ہوئی
ایہہ کہن شہید جو جیکر پھر دنیا تے جاواں
دیواں جان خدا دے راہ وچ پھر لڑ کے کئی واری
ہور روایت حضرت انسؓ توں پاک نبیؐ فرماوے

اینویں ہے جیوں محشر تائیں رہے جہاد کماندا
عمل ثواب شہیداں والا ہرگز بند نہ تھیندا
دفتر وچوں عمل اُنہاندا بند نہ کیتا جاندا
مُسلم اتے بخاری اندر جویں روایت آئی
مرنوں پچھے عمل اوسدے پر مُہر لگائی جاوے
نال کفاراں بدکرداراں لڑ کے جان گواون
محشر تک اوہ عمل اُنہاندا رہے ہمیشہ جاری
جویں شہید لڑائی اندر ہوئے تیغ وساندے
اوویں نعرے کردے ہوسن اللہ اکبر والے
اینویں کھاون پیون والی پاون لذت ساری
زندہ ہین اوہ موئے ہوئے آکھو نہیں تنہانوں
ہو جان خوشیاں کرن ہمیشہ رہن سدا متوالے
کردے مزے شہید تمامی پاک نبیؐ فرمایا
بخشے رب اُنہاندے تائیں سبھ لذتاں جسمانی
رہن اُنہاندیاں پوٹاں اندر روح شہیداں والے
جاؤ لطف اٹھاؤ جا کے جنت دے گلزاروں
پیون شربت ٹھنڈے مٹھے کھاون میوے دانے
مانن روح شہیداں والے نعمت ناز ہزاراں
اُلہنیاندی جگہ اُنہاں نوں ہووے بخش حضوری
کرن آرام اُنہاندے اندر صاحب شان جمیلاں
دنیا تے تاں آونا چاہے ہور بہشتی کائی
اوہ لذت جو مردیاں ڈِٹھی پھر ہکواری پاواں
تاں جو ہور زیادہ رُتبے بخشے خالق باری
جو کوئی راہ خدا دے اندر لڑ کے جان گواوے

قرضے باجھوں کیتے اُنے جتنے جرم خطائیں
کُل مٹاندا کرے کفارہ رتبہ شہادت پائیں

واہ سبحان اللہ کیا درجہ عمل شہادت والا
کرے نصیب تسانوں ہینوں شالا پاک تعالیٰ

حدیث (۳۳)

اَلاَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ

اعتبار عملوں دا نیت پر ہے

حضرت پاک نبی فرماوے پاک حدیث گرامی
نیت تے موقوف ہمیشہ جو دن عمل تمامی

یعنے جیسی نیت اوپر عمل کماوے کوئی
ایسا بدلا ملسی اُسنوں خیر بدی جو ہوئی

جیکر عمل کماوے کوئی چنگی نیت پاروں
چنگا بدلا ملسی اُسنوں نالے دی رحمت دل

جیکر عمل کماون اندر نیت مندی آہی
ملے نتیجہ مندا اُسدا پیش جناب الٰہی

بھاویں عمل ہووے اوہ چنگا ویکھن اندر بھائی
اوہ مندی نیت پاروں دور ہووے چنگیائی

ایسی نیکی کرنے بدلے ہووے اُلٹ گناہیں
نیت باجھوں عمل کسیدا چنگا ہوندا ناہیں

جیونکر کوئی جتی چور اُچکا چور خدا دے گھر دا
پڑھے نماز مسیتی جاکے رہے وظیفہ کردا

دل وچ ارادہ رکھے جیکر موقعہ پاواں
جاندیواں ہی پکڑ کسیدی جتی گھر ہی جاواں

اس نماز پڑھن دا اُسنوں ملے ثواب نہ کوئی
ہتھوں داخل چوری اندر کل عبادت ہوئی

اینویں جیکوئی چنگے کم دا دل وچ کرے ارادہ
تا جو حاصل ہووے اُسنوں قرب خدادا

جے تقدیرے اس کم اندر واقع ہووے بُریائی
تا بھی عیب نہ ہووے اُسنوں نیت چنگی آہی

مثال

جیونکر کوئی مسیتے اگے کِلا ٹھوک کھلائے
تا جو گھوڑیاں والیاں کارن ہووے سُکھ بنائے

جدوں سوار نمازی کوئی ہووے اوندا جاندا
گھوڑا بنھ نماز گذارے ایہہ نیت ٹھہراندا

مگروں ہور آیا کوئی بندہ کلا اوس پٹایا
مت کوئی عاجز ڈگے ایتھے دلوں خیال اٹھایا

دوہاں دے دل نیک ارادہ چنگی نیت آہی
نیت موجب اجر دوہاں نوں دیسی پاک الٰہی

جیکر اوس کلے تے کوئی ڈگدا ٹھوکر کھاندا
تا بھی ٹھوکن والے دا کوئی عیب نہ لکھیا جاندا

کیوں جو اُسدی نیت اندر نہیں سی کجھ بُرائی
چنگی نیت پاروں اُسدی رب لکھے چنگیائی

دہ باجھوں پٹیا کلا چنگی نیت پاروں
اُسنوں بھی کجھ پکڑ نہ ہووے خالق دی سرکاروں

ہتھوں چنگی نیت بدلے چنگا عمل لکھیوے
کیا ہویا جے کلے باجھوں اوکھ کسینوں تھیوے

ایویں حج کرندی نیت جو کوئی سفر اُٹھاوے
چنگا عمل لکھیوے اُسدا چنگا ہی پھل پاوے

جیکر چوری کرنیوالی دل وچ نیت آہی
تا ایہ سفر نہ چنگا اُسدا پیش جناب الٰہی

جیکر کاروبار کرندی نیت کرسی کوئی
تا پھر عمل لکھیوے اونہا جیسی نیت ہوئی

قصہ کوتہ جیسی کوئی نیت دلوں ٹھرانے
ایسا ثمرہ حاصل ہووے نیتاں دا پھل پاوے

جو کجھ دل دی کھیتی اندر بیجن بیجے بندہ
چنگے دا پھل چنگا ملدا مندے دا پھل مندا

ایسے خاطر کرن نصیحت عارف مرد ربانے
ہر کم وچ رضا ربیدی منگن لوک سیانے

عادت ہوون ہیٹھ اندر کرے ایہو ارادہ
وچ قرآن اساڈے کارن ہے ایہ حکم خدادا

ایویں جو کجھ سونا بہنا چلنا پھرنا کردے
ہر کم وچ رضا ربیدی نیت دل وچ دھردے

ایسے طور پیار محبت صحبت حق حلالوں
خرچا وچ رضا الٰہی بہالن دولت مالوں

کسب کرن تا اُسدے وچ بھی نیت ایہو ٹھہاندے
خاص رضا ربیدی خاطر محنت اسیں کماندے

تا جو محنت حق حلالوں پاواں برخورداری
حاصل ہووے ساڈے تائیں ربدی فرمانداری

القصہ اس نیت اُپر جو کم کیتا جاوے
بھاویں اوہ دنیاوی ہووے بندگی لکھی جاوے

ہر کم اندر چنگی نیت کرنا بہت آیا
نیتاں اُپر عمل تمامی پاک نبی فرمایا

حدیث (۳۴)

سَیِّدُ الْقَوْمِ خَادِمُہُمْ

قوم کا سردار اُن کا خدمتگار ہے

کیدی حکم حدیث مبارک حضرت شاہ بیاندی
قوم اندر سردار ہووے جو خدمت کرے انہاندی

بیتہ قوم اپنی دے اندر پاوے اوہ سرداری
کرے ہمیشہ قوم اپنی دی جہڑا خدمتگاری

رکھے خبر ہمیشہ اُسدی چنگے مندے حالوں
ہر مشکل وچہ مدد اُنہاندی رہے ہمیشہ کردا
سیداوہ جو خادم ہوکے پھیر کرے سرداری
جیکر شاہ مُلک دا ہوکے سُستی غفلت کرسی
سید کیہا جے قوم اپنی دی کرے نہیں غمخواری
سُستی غفلت کدی کسیوں نا سردار بناوے

بہتر سمجھے عزت اُسدی عزت اپنی نالوں
ہوکر رہے انہاندا بردا تا ہووے سرکردا
شاہ اوہا جو راضی رکھے رعیت اپنی ساری
پوے بگاڑ رعیت اندر کوئی نہیں ڈرسی
شاہ کیہا جے کل رعیت دی نہ رکھے ہشیاری
جیوں ایہ شعر بزرگ کسیدا فارسی اندر آوے

الا تا بغفلت نخسپی کہ نوم
حرام ست بر چشم سالار قوم

ہوشیار جو غفلت اندر سُتا رہیں نہ بھائی
غفلت خوابوں مُول کسیدا بھگا کدی نہ وُٹھا
جو سردار کسیدا ہووے واجب اُسدے تائیں
وڈا اوہ جو چھوٹیاں اُپر کرے کرم فرمائی
جو کوئی وڈا بنا چاہے چھڈ دیوے وڈیایاں
جیکر فخر غرور تکبر آکڑ خودی دکھاوے
جاں تک غیر کسیبنوں اُتھیں فیض نہ پہنچے کوئی
گھر اپنے وچہ نچھاں تائیں سہی وٹ چڑھیندا
جیکر کدی غلام اپنے دا مالک قدر نہ جانے
بیقدراں دے پاس ہرگز کردا کوئی غلامی
جسنوں رکھن اوہا جسدا دیکھے حال انہاندا
ایہو حالت قوم کسے پر جو چاہے مختاری
آکڑ اندر کدی کسے نے نا سرداریاں پایاں
باجھ ہارت شان امیری ملے نہیں امراداں

قوم دیاں سرداراں اُپر نیند حرام ایہائی
عارف آکھن غافل ہوکے جو سُتا سو مُٹھا
قومی خدمت کرنے کولوں غافل ہووے ناہیں
جے نہ رکھے خبر کسیدی کیا اُسدی وڈیائی
فخر غرور تکبر اندر کسے نہ عزتاں پایاں
گھر دیاں ٹھیکیداراں تائیں کون ایہہ سمجھاوے
کیا جانے کوئی اُسدے تائیں کون بلا ایہ ہوئی
خدمت باجھوں کوئی کسیدی خدمت نہیں کریندا
خدمت نہیں کرائے اُستھیں پھیر نہ موجاں مانے
اک دو روز لنگھا کے ذکر جاون نس تمامی
رہنے پیڑے توڑ اگیرے کنڈ وکھائی جاندا
اول خدمت کرے اُنہاندی پھیر پاوے سرداری
بیشک خدمت کرنے یاروں خادم ہون لوکایاں
خدمت باجھ نہیں مخدومی ریچ کہیا داناداں

ہر کہ خدمت کرد او مخدوم شد

ہر کہ خود را دید او محروم شد

جو کوئی خدمت کرے کسے دی خود مخدوم ہو جاوے … ہے سیدا محروم وچارا جو کوئی خودی کماوے

جو کوئی پیر استاد اپنے دی خدمت ٹہل کماندا … خدمت ٹہل کرادن لائق ہو جاندا ہو جاندا

جیسے دا اٹے اپر انہاندے وقت جیہا آوے … خلقت وچ مریداں تائیں مرشد رب بناوے

بھاگ لگن شاگرداں تائیں نیک نصیب جنہاندے … برکت خدمت استاداں دی خود استاد ہو جاندے

نال محبت سرور عالم قومی خدمت چائی … اوہو دشمن قوم خدا نے سبھ ماتحت بنائی

دوہاں جہاناں دی سرداری بخشی خالق باری … ایپر مول نہ قومی خدمت ساری عمر وساری

بھاویں قوم کولوں تکلیفاں اول درجے پایاں … پھر بھی قوم دیاں بھلیایاں نہ سردار بھلایاں

سارے عالم وچوں آہی حالت بری جنہاندی … کل عالم دا سید ہو کے خدمت کرے انہاندی

ایہو تعلیم کل امت نوں پاک نبی فرمائی … سید قوم ہووے اوہ جسنے قومی خدمت چائی

جو کوئی بندہ دینی خدمت اپنا فرض ٹھہراندا … بیشک خادم قوم اپنی دا اوہ بھی سمجھیا جاندا

کیونکہ دینی خدمت اندر اوہ باتاں سبھ آون … جیہڑیاں قوم اپنی دے حق وچ بہتر سمجھیاں جاون

بھاویں قومی خدمت اندر اوہ باتاں سبھ آیاں … جیہڑیاں سانوں نال محبت دین اسلام سکھایاں

قومی خدمت دین دنی دی کرنی ہر بھلیائی … سیدیاں تھیں ایہی خدمت مشکل ہووے کائی

دینی خدمت قومی خدمت ہو چنگیر چاہیے … قومی خدمت کرے اوہ جو دین اسلام سنوارے

جاندا بھی ناں لیا ہووے دین اسلام جنہاں نوں … قومی خدمت کیونکے سندی کیہڑی خبر تنہاں نوں

بس بیان جس نال محبت دینی خدمت چائی … قومی خدمت وچے آپی تے سرداری پائی

کیتی حد اسلامی خدمت پاک نبی دیاں یاراں … خادم بنکے عزتاں پایاں قوم دیاں سرداراں

بعد نبی تھیں تخت خلافت پایا وارد واری … خدمت وچوں آخر تائیں رب بخشی سرداری

شاہی وچ بھی خادم فقراں گلوں نہ رکھی ہرہری … پڑھ کے دیکھو سوانح عمری حضرت شاہ عمر دی

لکھیا جو منظوم اساں ہے وچ باغ بہار پنجابی … اس گلزار دے وچ دیکھو نبی دے اصحے کوئی صحابی

صدقہ قومی خدمت دینی شیدہ رہیا جنہاندا … عزت نال پکاریا جاندا اس تک نام تنہاندا

وچ اسلامی خدمت جنہاں جاناں نال لڑائے … آپو اپنیاں قوماں اندر رب سردار بنائے

بس دنیا ہیرا خادم بنکے جنہاں عمر گذاری
قومی خدمت تھیں اوہ پاون قوماں دی سرداری

حدیث (۳۵)

خَیْرُ الْاُمُوْرِ اَوْسَطُهَا

بہتر کاموں کا درمیانہ اُن کا ہے

حضرت پاک نبیؐ فرمایا بہتر کل کماندا
یعنے حدّوں وده نہ ہووے نا تھوڑا گھٹ پیارے
دوہندے وچکار برابر ہووے پورا پورا
حدوں تھوڑا حدوں بہتا دونویں ٹھیک نہ بھائی
چلن دے وچہ ایسا چلے جسوچہ نا پچھتاوے
جیکر بہتا دوڑن لگا دُکھ تکلیف اٹھاسی
اینویں کھاون پیون وچہ اتنا کھاوے پیوے
محنت کسب کرے تا اوہ بھی اتنا قدر کماوے
اتنا تھوڑا کرے نہ جسوچہ ہووے نہیں گذارا
اتنا بہتا بھی ہر شے رہے نہ کم وچہ وڈیا
بہتر ہے پھر قدر ضرورت اپنا کم چلاوے
اینویں دولت دنیا والی اتنی بہتر آئی ہے
نادر کرے نہ تنگی پاروں رہے ہمیشہ روندا
بہتی دولت بہتیاں تائیں کر مغرور بٹھاوے
ایہہ دولت رزق غریبی وس خدا دے آئی
دنیا نال محبت تنی ہے جائز بندے تائیں
ایسا بھی نا تارک ہوکے بیٹھ رہے ہر روزگاری
بہتی حرص نے بہتی لذّت دونویں کم نہ آون
جا کوئی خرچ کرے زیادہ ایسا خرچ جتیئے

ہے اوہ کم جو وچہ وچالے اوسط گنیا جاندا
نا افراط کرے کجھ جسوچہ نا تفریط گذارے
حدّوں لنگھ خراب ہوونا اوہ رہے ادھورا
ہر کم اندر چال میانہ رکھن بہتر آئی
نا تھکے نا عاجز ہوکے منزل تھیں رہ جاوے
جے بہتا آہستہ چلسی منزل تھیں رہ جاسی
جسوچہ رہے نہ کھلکھا قسنا نا بدہضمی تھیوے
جس دے نال گذارا اُسدا چنگا ہوندا جاوے
کرد پھرے سوال کسیتوں ہو محتاج وچارا
جسوچہ بندے آکھن اُسنوں ہو ڈاڈھا ہر تڑیا
جسوچہ نا ہی حرص ستلے نا محتاجی آوے
جتنے نال خدا دی طرفوں کنڈ نہ ہووے بھائی
کجے پڑدے گھر دے اندر رہے گذارا ہوندا
حدّوں وده غریبی بہتی در در اُپر پناوے
بندے کاران حرص محبت محنت کارروائی
جسدے وچہ خدا دی طرفوں غافل ہووے نا ہیں
جسوچہ منگن پِن والی آوے پیش خواری
دسن اسوہ دے چلی گل تے جتھے کر عمل کماون
جسدے وچہ اسراف نہ ہووے نا کنجوسی تھیوے

جیکر حدوں ودھکے کوئی بہتا خرچ کریسی
اک اسراف گناہ خدا دا دوجا تنگی پیسی

تریجا طعنے لوکاں والے ہر کوئی کھسی بھائی
جیکر اتنی طاقت ناہی کیوں کیتی وڈیائی

چوتھا جھڑ جھڑ مرسی جسدن اوس فقیریاں والے
بیشک اس اسراف مکالے کتنے جھگے گالے

پنجواں ہے بھرا شیطاناں جو اسراف کماوے
مُبَذِّرِین شیطاناں بھائی رب سچا فرماوے

کتنے اوہ نقصان اٹھاوے پاوے کیڈ خسارے
اجے نہیں ہن گھاٹے اسدے گنگے دستے سارے

جیکر خرچ کرن دے ویلے تنگی بہت کریسی
ہے کنجوس خدا دا ماریا ہر کوئی طعنے دیسی

دوجا مولا راضی ہوسن اسدے خویش پیارے
تیجا بھلا نہ جانن اسنوں گھر باہر دے سارے

چوتھا گھر دا مال لگا کر کے خرچ ونجایا
پنجواں رب نبی دے حکموں اسنے الٹ کمایا

وَالَّذِیْنَ اِذَآ اَنْفَقُوْا لَمْ یُسْرِفُوْا وَلَمْ یَقْتُرُوْا وَکَانَ بَیْنَ ذٰلِکَ قَوَامًا ○

اور وہ (خدا کے بندے) جب خرچ کرتے ہیں نہیں اسراف کرتے اور نہیں تنگی کرتے اور ہوتے ہیں اسکے درمیان قائم رہنے والے

رب فرماوے رب دے بندے خرچ کرن جاں گھر دے
نا اسراف کرن اوہ ہرگز نا کنجوسی کر دے

دوہاں گلاں دے اندر اندر اپنا کم نبھاندے
لیکے کر دے خرچ ہمیشہ اوہ وچکار دوہاں دے

ایہو حکم حدیثاں اندر کہے رسول یگانہ
بیشک ساریاں کماں اندر بہتر چال میانہ

ایہو نصیحت کل بزرگاں ہر جا گہ فرمائی
نال تجربے ثابت ہوئی ہر اک نے ازمائی

شرعاً عقلاً عرفاً جو کم بہتر سمجھیا جاوے
جو کوئی اسدا الٹ کماوے کدی مراد نہ پاوے

اسدے نال مخالف ہوکے جسنے عمل کمایا
مسرف تے کنجوس وچارے دوہاں کی پھل پایا

اینویں جو کوئی حدوں ودھکے کرے کلام زیادہ
کھیتی تے بکواسی اسنوں کہے جہان خدا دا

دوجا بہتا بولن اندر اپنا مغز کھپاوے
اگوں لوک تمامی اتھیں کوئی نہ نیڑے آوے

تریجا دل ہو جاوے مردہ بہتا بولن پاروں
جیویں ایہ شعر مناسب آیا حضرت شیخ عطاروں

دل ز پُر گفتن بمیرد در بدن
گرچہ گفتارش بود دُرِّ عدن

بہتا بولن تھیں دل زندہ رہے نہ بدن وچالے
بھاویں ہوون گلاں اسدیاں موتی ہنت والے

نیک کماندی نیات نصیحت سودا جیوے
چند اقلب زندہ ہوئے اسنوں اثر نہ تھیوے

مُردیاں اگے سے تُسمانندے کھانے کوئی ٹِکاوے
کرکرکے بکواس جنہاندے اندر ہو گئے کالے
کُجھ نہیں ہوندا اثر اُنہانوں وعظ نصیحت پڑھ یاروں
بہتیاں گلاں اندر بندہ کیہڑ زبان اُٹھاوے
جیکر اصلوں تھوڑا بولے ہر دم پھرے چُھپاتا
بہتر ہے پھر اتنا بولے گل کرے اوہ بندہ
ایسے طور جدوں باورچی کھانا کوئی پکاندا
جس کھانے وچ نمک وغیرہ بہتا ڈالیا جاوے
گھٹ ہووے تاکہن اَلونا وَدہ ہووے تا گاڑا
مٹھا بھی جد پورا ہووے نال طبیعت رَتے
تویں محبت ہکدوجیدی اتنا قدر رکھیوے
اتنا بھی نہ مٹھا ہووے جہڑا مُنہ پے جاوے
ایسے طور عبادت جہڑی رب نبیؐ فرمائی
جیونکر رب نبیؐ فرمایا اوسے طور کچیوے
پنج نمازاں پنجیں وقتیں فرض خدا ٹھیرایاں
اک رکوع تے دو دو سجدے ہر رکعت وچ آئے
ایسے طور گھٹاوے ناہیں روزے فرض ربانے
ایتویں ہور عبادت نفلی اتنا قدر کماوے
بہتر اوہا عبادت جہڑی رہے ہمیش کریندا
جو کوئی اپنی طاقت نالوں وَدھ عبادت کرسی
حدوں وَدھکے زہد عبادت نبھسی نہیں مدامی
جے کرسی تا باجھ خشوعوں کرسی ہو بے دلا
جے پھر اُکا چھوڑ بہے نہ کرے عبادت کائی
جو کوئی تھوڑی کرے عبادت طاقت کنوں گھٹاوے

بھاویں جیہے رسیلے ہووَن کون اُنہانوں کھاوے
چڑھ گئے دلاں اُنہاندیاں اپر بیڑے غفلت والے
یارب بندہ قلب اساڈے آپ رکھیں سرکاروں
کھپتی ہووے مغز کھپاوے دل اُسدا مرجاوے
یا مغرور کہن یا اُسنوں آکھن گُنگا باتا
جسو چہ مطلب فوت نہ ہووے نہ کوئی جانے مندا
رہن مصالحے پورے تا اوہ سبھے دلنوں بھاندا
یا پھر وزنوں تھوڑا ہووے کسے پسند نہ آوے
جے ہر چیز برابر ہووے کوئی نہ آکھے ماڑا
بہتا مٹھا بہتا پھکا دونویں کم کو للے
جسو جیہ کوئی نہ دشمن ہووے نا بے رعبا رکھیوے
اتنا بھی نہ کوڑا ہووے ہر کوئی دُور ہٹاوے
اوہ بھی اُتنی کرنی بہتر جتنی رب ٹھہرائی
کر تفریط افراط نہ اُسو چہ اپنا دخل رکھیوے
پنجاں تھیں وہ فرض نہ جاوے نہ اوہ بن سیایاں
انہاں تھیں نہ کجھ گھٹائے نہ کجھ تول ودھائے
نہ کجھ ودہ اُنہاں نسے نالوں نہ کے فرض کھپائے
جہڑی نبھ پوے اُس کولوں ناتھک کے رہ جاوے
طاقت نالوں وَدہ کسینوں رب تکلیف نہ دیندا
تھوڑے روز نبھاسی اُسنوں آخر توڑ نہ چڑھسی
آخر تھک پیا جیویں بھسی چھوڑ تماچی
جویں دگاڑی بھریا ہویا کم کریندا ڈھلا
ہو جاسی اوہ ملمد پورا بے فرمان خدائی
ہولی ہولی رہندا رہندا اُستھیں بھی رہ جاوے

جسنوں عادت فرض پڑھن دی نفل نہ مول گذارے
کسے دا ڈرے فرضاں تھیں بھی بہسی ہٹ کنارے
ایسے طور ریاضت ایسی کرنی روا نہ آئی
ہتڑی وچہ شریعت ناہیں رب ہمیں فرمائی
جو کم روا شریعت اندر اُتھیں مول نہ ڈریئے
جتنا نبھے نال ہمیشہ طاقت موجب کریئے
ہر کم اندر ایہو طریقہ پاک نبیؐ فرمایا
چال میانہ اوسط درجہ سبھ تھیں بہتر آیا

حدیث (٣٦)

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ فِيْ اُمَّتِيْ فِيْ بُكُوْرِهَا يَوْمَ الْخَمِيْسِ ؕ

الٰہی برکت کر میری امت میں سویرے جانے میں پنجشنبہ کے دن

حضرت کہیا امت میری یارب برکت پاوے
پنجشنبے دی فجری ویلے جد ہن سفر تے جاوے
ویرداڑے نوں پنجشنبہ آکھن فارسی والے
عربی وچہ خمیس نہادن عربستان چالے
امت اپنی کارن حضرت کیتیاں ایہہ دعائیں
اُس دن سفر اُنہاں دے اندر یارب برکت پائیں
وقت فجر دا اس گل کارن نال نبیؐ فرمایا
اکثر سفر کرن دا ویلا وقت فجر دا آیا
بہت مسافر ایسے ویلے کردے سفر تیاری
بڑا مبارک وقت فجر دا کارن خلقت ساری
ڈاڈھا سوہنا نوری ویلا تے منظوری والا
کرے دعا جو وقت فجر دے پیش جناب تعالے
تُرت قبول کرے رب عالم دیر نہ لاوے کوئی
ایسے وقت سوالیاں کارن خاص عنایت ہوئی
جو کجھ دولت جو کجھ نعمت ہتھ کسے نوں آئی
کل بزرگاں پاکاں لوکاں ایسے ویلے پائی
ڈاڈھی لذت ذکر عبادت دیوے وقت صباحیں
ہر اک زاہد ہر اک عابد ہر اک ذاکر تائیں
کثر ایسے ویلے اٹھ کے کم لگدے روزگاری
کھٹیاں کھٹن لوٹیاں لٹن جنہاں نیند وساری
جو کوئی سفر کرے سویلے دونا پندھ کریندا
سارے رات دا سفر اجیہی لذت مول نہ دیندا
وڈا ویلا پیراں ویلا ہوندا وقت فجر دا
سویلے دی دوجا ویلا ریس نہ کوئی کردا
سارے دن تھیں ٹھنڈ ویلا ایہا پاندھیاں والا
بولن خوش آواز پکھیرو کردے ذکر تعالے
پاک نبیؐ بھی ایہو ویلا خاص تداہیں کریا
سنے ایہہ وقت مسافراں کارن ہوندا بھاگیں بھریا
ہور حدیث اکیلے قسموں وچہ کتاباں آئی
جس دا لوچہ دعا برکت دی پاک نبیؐ فرمائی

شنبہ تے پنجشنبہ دونویں اُسدے وچہ ملائے
یعنے اِنہاں دوہاں دِناں وچہ برکت کریں خدایا
بیشک پاک دُعا حضرت دی ہے مقبول الٰہی
چھنچھوار تے ویر دہاڑے جو کوئی سفر سدھاوے
بہتر اِنہاں دناں دے اندر کرنا سفر پیارے
وچہ شریعت قید دناں دی نہیں مقرر ہوئی
ہاں البتہ روز جمعہ دے پڑھکے جمعہ سدھائے
گھڑیاں وار اتے تاریخاں جھنپیاں روانہ آیاں
شگن شگون مہورت پچھے ایہہ سب رسم کفاراں
جسطرفے کوئی جانا چاہے منگے فضل ربانے
بعضیاں لوکاں جو نہ طرفاں تے چار ٹھہرائے
پھردے رہن اوہ دنیا اندر چار دی طرف ہمیشے
ہر تاریخ علیحدہ طرفے ہوندے گشت اُنہاں دی
جس تاریخ اوہ سجے پاسے یا پھر ہوون اگے
جیکر ٹردیاں کنڈی پچھے یا پھر کھبے آون
ایہہ علم قیاسی ایویں لوکاں دلوں بنایا
حضرت ملا علی جو قاری ہے اس طور لیاندا
ہین رجال الغیب یہ کوئی ہور بھرا شیطاناں
کہن رجال الغیب حقیقی شرعی لوک جنہانوں
بھاویں جس تاریخوں کوئی جتول چاہے جانا
غیبی لوک خدا دے بندے جو حضرت فرمائے
جیکر جھل نجے کوئی راہوں یہ الفاظ پکارے
اَعِینُونِی عِبَادَ اللہ پڑھے شتاب اُجیری
اتنا بول سنادے راہی جو راہوں کھل جاوے

چھنچھوار تے ویر دہاڑا راوی ذکر لیائے
امت میری جدوں انہاں وچہ قدم سفر تے پایا
سفر مبارک اِنہاں دناں وچہ جو کوئی ہووے راہی
برکت نال دُعا حضرت دی بہت آسائش پاوے
ایہہ منع نہ ہور کسے دن روز خدا دے سارے
جسدن چاہے ٹرے کداہیں جاوے جیہڑے کوئی
تا جو سفر اندر مت اُسدا جمعہ قضا ہو جاوے
جدکوئی چاہے اُپر توکل کرے بلاشک دھایاں
مومن نوں نہیں کرنیاں لائق ہرگز ایسیاں گلاں
کسے طرح خدا دل دے اندر کجہ وسواس نہ آنے
کہن رجال الغیب جنہانوں گھڑکے نام بکارے
جیوں جدرتے باہر دے دالے رہندے گشت کریندے
جیہاں اپر گشت تہاندی معلم کیتی جاندی
اُس پاسے دا سفر نہ جنگا پتہ حسابوں لگے
تا پھرنا بہتر آیا کیتی گپتیاں لادن
وچہ شریعت انہاں گلاں دا کجہ اعتبار نہ آیا
ایہہ جو ذکر تاریخاں والا کردے لوک جنہاں دا
نہیں رجال الغیب ایہ شرعی کارن اہل ایماناں
ہرفاں ہتے تاریخاں والی کجہ نہیں لوڑ تہانوں
پڑھ بسم اللہ کرے توکل لیکر نام ربانا
منع نہ کردے مول کسینوں جس طرفے کوئی جانے
جیونکر وچہ حدیث مبارک کہیا نبی سہانے
یعنے پاک خدا دے بندیو مدد کرو میری
انشاء اللہ فضل رب دے تھیں جلدی رستہ پاوے

اُس دے باجھوں ٹُوٹکے جھڑے لوکاں دلوں بنائے
کرن یقین جو انہاں گلاں تے پُچھ بہوت تُڑدے
حد کوئی آفت بدی طرفوں ہووے آون والی
کُجھ نہ پچھ پڑھیں فقیرا غیر شرع دے چالے

پوچھے پاکھے ہور بہوت نہیں شرع فرمائے
اوہ بھی اکثر دُکھاں اندر رہن ہمیشہ جھُردے
گھڑیا نال نہ ٹلے ہرگز ایہ گل عقلوں خالی
کرو توکل انشاء اللہ ہوسن بندھ سکھالے

حدیث (۳۷)

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُوْنَ كُفْرًا

قریب ہے محتاجی کہ ہو جاوے کفر

سچ فرمایا سرور عالم پاک رسول سُہارے
یعنے حال غریبی والا ایسا نظری آوے
حد محتاجی غالب ہووے چیز نہ لبھے کائی
کرن لحاظ نہ رب نبیؐ دا دین ایمان نہ بھاوے
تنگی وچہ حلال حراموں کرن تمیز نہ کائی
شرع کرن آ بھگھنے مارے چوری دھاڑا ٹھگی
اکثر لوکاں دی ایہ عادت جاں کُجھ تنگی پاون
جو منہ آوے کڈھی جاون ذرا خیال نہ کردے
ایسے کارن سرور عالم پاک نبیؐ فرماوے
بُری بلا محتاجی ایسی دیوے رب پناہیں
فاقہ فقر غریبی تنگی قحط وبال بلائیں
ایپر جیہڑے ہوون بندے نیک ایماناں والے
بھاویں جیونکر تنگی فاقے اون اُنہاں ندیتائیں
شرع خلاف نہ تنگی اندر بولن کُجھ زبانوں
ہرگز اینہ بہتری کارن بدی طرفوں جانن

ہے نزدیک غریبی ایہ جو ہووے کفر پیارے
شک نہیں جے مفلس بندہ پہنچ کفر نوں جاوے
گُم ہو جاوے عقل اُنہاں دا بُھکھ جنہاں نوں آوے
بے اُمید خدا تھیں ہو کے مولا بھی بُھل جاوے
بُھکھے لوں ہے ہر شے نعمت سچ کہاوت آئی
ٹلن نہیں کسے دی چیزوں جس جیلے ہتھ لگی
ہو بے صبرے بکن موہوں بن ایمان کھڑاون
تا جو ایویں کافر ہوون کلمے بول کفر دے
سخت غریبی تے محتاجی کفر قریب ہو جاوے
جسدے وچہ ایمان کسے دا ہے سلامت ناہیں
دنیا تے آزمائش کارن بھیجے خالق سائیں
ہر سختی وچہ صابر شاکر رہن سدا ہر جائے
کدی نہ صبر گواون اپنا راضی وچہ رضائیں
تا ہوون بے آس کدا ہیں مولا دے احسانوں
زحمت نوں بھی رحمت سمجھن تے انعام پچھانن

جو کوئی دُکھ مصیبت تنگی کر کے صبر نبھاوے
جاں اوہ اجر صبر دا پاوے خود رحمت ہو جاوے
سرور عالم حق اپنے وچہ خوش فرمان سُنایا
فاقہ فقر غریبی درجہ فخر اساڈا آیا
یا رب دیئیں نہ تنگی جہڑی ہووے صبروں خالی
کریں نصیب کشائش فضلوں دوہاں جہاناں والی

حدیث (۳۸)

اَلسَّفَرُ قِطْعَةٌ مِّنَ الْعَذَابِ

سفر عذاب کا ٹکڑا ہے

ہور حدیث رسول اللہ دی شاہ ولی اللہ لیاوے
سفر عذابوں ٹکڑا ایہے پاک نبی فرماوے
یعنے دُکھ اتے تکلیفاں ہوون وچہ سفر دے
تاہیں کہیا عذاب اُنہاں نوں سید جن بشر دے
ہکو وطن دا چھوڑا جہڑا سجناں دیاں جدائیاں
لکھ عذاباں نال برابر ایہ تکلیفاں آئیاں
اس جیڈی تکلیف نہ کوئی نہ رب پاک دکھالے
پر اس گل نوں سمجھن جہڑے لوک محبتاں والے
نال وطن تے یاراں خویشاں الفت نہیں جنہاں نوں
اس دُکھڑے دی حال حقیقت کیا معلوم تنہاں نوں
جانن لوک محبتی جہڑے نال محبتاں گُٹھے
اوہ کیا جانن جہڑے سبھ تھیں پھرن ہمیشہ رُٹھے
قدر وطن دا خبر تنہاں نوں جو وطناں تے وُٹھے
کیڑی خبر اُنہاں نوں جہڑے جا بیٹھے ہک گُٹھے
مجلس عقلمنداں دی جہڑے کدی نہ بیٹھے اُٹھے
جدوں بلاؤ بیعقلاں نوں بولن کجھ اپٹھے
ایسے طور رہن یا جہڑے نہیں جدایاں مُٹھے
سُن دُکھڑے آکھن اگوں کجھ پرانے جُٹھے
ایہ سفر دیاں تکلیفاں ہین جنہاں آزمایاں
جانن اوہ سبھ حال اُنہاں دے جنہاں جدایاں پایاں
امن آرام آسائش ہو جاں جو ہوون وچہ گھر دے
کدی نصیب ہوون کسے نوں جا کر وچہ سفر دے
وطنوں دور مسافر عاجز جے لکھ نعمت پاون
جس دم یاد پیارے آون سبھ چیزاں بھُل جاون
سو خدمت سو خاطر ہووے وچہ پردیساں بھائی
پھر بھی گھر دی بیقدری نوں کر جانن وڈیائی
طرح طرح دے کھانے کوئی وچہ پردیس کھواوے
گھر دی رُکھی روٹی جتنی کدی نہ لذت آوے
کہن سیانے گھر اپنے وچہ جیکر ادھی تھیوے
باہر جا کے ساری پکے مول خوار نہ تھیوے
جو تکلیف سفر وچہ ہووے گنگے کون سناوے
لکھ آرام مسافر پاوے گھر دی تانگھ نہ جاوے

تے تکلیفاں دے منہ آون جو چھڑے گھر باروں
بیشک سفر عذابوں ٹکڑا اِچ کہنا سرور دا
سفر مثال سقر دی آکھن اکثر لوگ سیانے
جیکر ایہ نقطے دا بھی فرق دوہاں وچ ہوندا
ایہ میں قربان رب دے تعیش دتیاں جس بنا ہیں
جویں رعایت سفری دے حق اِتھے اُس فرمائی
جیکر کدی مسافر نوں تاں ہوندا دُکھ سفر دا
کیتا حکم نمازاں اندر سفری پڑھے دوگانہ
جیکر کدی مسافر کوئی سفر اندر مر جاوے
ایہ سب سفر دیوں تکلیفوں رب دی بخشش ہوئی
اس حدیث نبیؐ دے اندر ایہ بھی ہک اشارا
جیکوئی کم ضروری ہووے بیشک سفر اٹھاوے
ایہ دھکے کھاون والا ناحق شوق جنہاں نوں
کھا کھا گیپن ہاروں جو کوئی وقتے ڈھڈہ کر تھکیندا

ویکھ اُنہاں دی حالت پھٹکے یو سفر دی گزاروں
شالا رب کھاوے ناہیں ہول عذاب سفر دا
ہک نقطے دا فرق دوہاں وچ ویکھے سو جانے
سدھا سا ہواں دوزخ اندر دنجہ مسافر پوندا
اگوں بھی اوہ دوزخ دیوں ہول کھڑیسی ناہیں
اگوں بھی اوہ ایویں کریسی رحمت دوں دوائی
وچہ نمازاں روزیاں مولا کویں رعایت کردا
روزیاں کارن مہلت بخشی کیڈا فضل یگانہ
حضرت پاک نبیؐ فرمایا موت شہادت پاوے
بیشک سفر عذابوں ٹکڑا سو وچہ شک نہ کوئی
باجھ ضرورت چنگا ناہیں کرنا سفر پیارا
نہیں تاں چھوڑ آرام گھراں دے کیوں تکلیفاں پاوے
کر کے امن گھراں وچہ بہنا چاہیے قید تنہانوں
گھر دا ٹکڑا ہرگز اُنہاں نوں کدی سواد نہ دیندا

حدیث (۳۹)

اَلمَجَالِسُ بِالاَمَانَۃِ

مجلسیں ساتھ امانت کے ہیں

حضرت کہیا مجلساں ہودن نال امانت بھائی
طرح طرح دیاں وچہ مجالس ہون پوشیدہ باتاں
جتنے بندے مجلس اندر ہودن بیٹھن والے
دائم امانت دل دے اندر رکھن بات چھپائی
سُن کر بات کسیدی اُہر کرے نہ نکتہ چینی

یعنے فاش نہ کرنی چاہیے مجلس دی گل کائی
طرح طرح دے مشورے آکے کجھن مخلوقاتاں
ایسی بات کسیدا باہر بھید نہ کوئی نکالے
کسیطرح دی کوئی خیانت کرنی روا نہ آئی
نکتہ چینی کرنے والی عادت بہت کمینی

نکتہ چیناں عیب جوئاں نوں کرے پسند نہ مولا
لوکاں دیاں نگاہاں اندر سُبک تھیا تا جاوے
دلدے اندر ہُول کسینوں لگے نہیں پیارا
جے ہکواری بھید کسیدا ظاہر کرسی کوئی
جے بیٹھا تاں اُسدے ہوندیاں گل نہ کوئی کرسی
جہڑے لوک مجالس اندر ہووَن بیٹھن والے
ایہ بھی علم ادب دے اندر داخل سمجھو بھائی
لائ نکرا نہ کرے کسیدا تا دو بھیڑی پاوے
بات فضول بیہودہ کوئی مجلس وچہ نہ چھیڑے
جیکر بات کریندا ہووے دوجا بندہ کوئی
اسدے وچہ دل شکنی ہووے دوجے بندے والی
جداوہ ختم کرے گل اپنی تا کوئی بات الاوے
پاک نبی دی خدمت اندر لوک جدوں آ بہندے
رہتے اندر جاندیاں جاندیاں جیکر کوئی بلاندا
جد تک رہے کھلوتا کوئی عرض سُناون والا
ایسے خلق نبی سرور دے جگ تمام نوایا
ایہو نصیحت کل امت نوں کیتی نبی غفاری
اینویں کنڈ کسیول کرکے بہے نہ اُسدے اگے
ظاہر کرے نہ عیب کسیدا رکھے پردہ داری
اینویں جتھے مجلس ہووے وعظ نصیحت والی
کرکے خاص خطاب کسیول عیب نہ اُسدے پھولے
دتی جاوے جاگہ اُستوں جو کوئی اِتوں آوے

دوجا جواس عادت والا ہو جاندا اوہ ہولا
مجلس دے وچہ بھار وہووے کول نہ کوئی بہاوے
ہو جاندا اُس بھاوندا سبہ نوں نالے بے اعتبارا
پھیر نہ بہسی کول اُنہاندے جدوں مجالس ہوئی
یا پھر وکھرا مجلس وچوں بیٹھا ہو کے بھرسی
علم ادب تھیں واقف ہووَن تا کوئی پاس بٹھالے
مجلس والی بات کسیدی ظاہر کرے نہ کائی
چا مچکا کے لوکاں نوں نا آپس وچہ لڑاوے
جستھیں مجلس تنگ ہووے تا مفت گناہ سہیڑے
قطع نہ کرے کلام اُسدی نوں جد تک ختم نہ ہوئی
کرکے غور سُنے گل اُس دی نال توجہ عالی
شروع کلام کسیدی اندر اپنی کھیپ نہ پاوے
جتنی عرض کرے کوئی لمی حضرت سُندے رہندے
جاون پھیر اُٹھائیں حضرت راوی ذکر لیاندا
سُندے رہن کھلوتے حضرت پاک رسول تعالے
عالم دا اُستاد پیارا ادب سکھاون آیا
کرکے قطع کلام کسیدی کرو نہ دل آزاری
ادنے بھاویں اعلے ہووے ایہ گل ٹھیک نہ لگے
مجلس وچہ نصیحت کرنی ہوندی نرمی خواری
عام طرح پر کرے نصیحت جو کوئی واعظ عالی
کرے نصیحت حسنہ سبھنوں نال محبت بولے
قدر موافق ہر بندے دی عزت کیتی جاوے

فافسحوا مجالس دے حق حکم کرے رب سائیں
وچہ مجالس جاگہ بخشو آون والیاں تائیں

يٰاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا فِي الْمَجٰلِسِ

اے وہ لوگو جو ایمان لائے ہو جب کہا جاوے تم کو کشادگی کرو مجالس میں

فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ وَاِذَا قِيْلَ انْشُزُوْا فَانْشُزُوْا يَرْفَعِ اللّٰهُ

تو کشادگی کردو کشادگی دیگا اللہ تم کو اور جب کہا جاوے اٹھ کھڑے ہو تو اٹھ کھڑے ہو بلند کریگا اللہ

الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ ط

جو ایمان لائے ہیں تم میں سے اور جو لوگ دیئے گئے ہیں علم درجے (ان کے)

وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ۵

اور خدا تمہارے عملوں سے خوب واقف ہے۔

وچہ اٹھیویں پارے اللہ ایہ فرمان سنایا
اہل ایمانو آکھیا جاوے جدوں تساڈ تیائیں
تا پھر کھلّے ہو کر بیٹھو جگہ فراخ بناؤ
یعنے جد کوئی اُتوں آوے بیٹھن جگہ نہ پاوے
جیکر ہٹکے بیٹھیاں ہویاں جگہ فراخ نہ تھیوے
کرے بلند خدا اساروں درجے شان اُنہاندے
دینی ادب مجالس والا ہووے علم جنہانتوں
اینویں ہور بتیریاں آئیاں مجلس دے حق آیاں
سکھو علم مجالس والا کرو امانت داری

مجلس دے وچہ بیٹھن والا ادب خدا سکھلایا
کھل کے بیٹھو مجلس اندر کرو کشادہ جائیں
دیوے کھل تساںنوں اللہ رزق کشادہ پاؤ
اگے پچھے ہٹ کے اُسدی جگہ بنائی جاوے
اُٹھ کراو تھوں اگے پچھے کھلا تھاؤ کچھوے
جہڑے مومن ہوان تساتھیں تے واقف علماندے
عمل ایمانوں اُچے درجے بخشے رب تنہانتوں
ایہ ہیں یہ مشت نمونہ آکھ سنایا بھایاں
دگھ نہ دیہو مُول کسینوں ایہو نصیحت بھاری

حدیث (۴۰)

خَيْرُ الزَّادِ التَّقْوٰى

بہتر توشہ پرہیز گاری ہے

حضرت کہیا بہتر توشہ تقوے سمجھو بھائی
تقوی آکھن دلوں بچانو رب تھیں ڈرنا

یعنے تقوے نال برابر ہور نہیں شے کائی
ظاہر باطن خوف ربے تھیں کوئی گناہ نہ کرنا

قولی فعلی مالی بدنی روحی قلبی کوئی
کھاون والا پیون والا ویکھن بولن والا
کسے گناہ دا قصد نہ کرنا کجھ منہ تھیں کہنا
کل نجاستاں حکمی جیہڑیاں ہور حقیقی آیاں
تھوڑی بھاویں بہتی ہووے کجھ پلیدی کائی
بھاویں فرض نہ ہووے اُتھیں اپنا آپ بچانا
چھوٹیاں عیباں نوں بھی مومن داغ تہاڑ پچھانے
بعضے عمل ضروری ہوون فتوے اُپر جہاندے
جیونکر درموں ودھ پلیدی دھونی واجب آئی
جیکر درم برابر ہووے اُسدا خوف نہ کوئی
ایپر تقوے موجب جیکر عمل کمایا جاوے
ایسے طور کراہت ہووے جس کم اندر بھائی
وچہ شریعت اُنہاں گلاں نوں تقوے آکھیا جاندا
تقوے تے پرہیزگاری وچہ عمراں جنہاں لنگھایاں
مندے کم تھیں بچنے کارن جتنی کوشش کریئے
نیک کماں نوں اگوں کارن توشہ کہن سفر دا
بعضے عمل نکویاں والے ہوون تقویوں خالی
پڑھے نمازاں رکھے روزے اصلی حُب نہ کائی
پورے طور ارکان اُنہاں دے مُول بجا نہ آوے
ہوون جو مکروہ اُنہاں تھیں کجھ پرہیز نہ کردا
ایسے طور ہوون معمولی خالص گنے نہ جاندے
بہتر سفر خرچ ہے اوہا پاک نبیؐ فرماوے
تقوے والے عمل جنہاں دے نال اُنہاں دے جاسن
دکھے عمل جنہاں دے ہوون تقوے کولوں خالی

چھوٹا وڈا ہولا بھارا سبھ تھیں نفرت ہوئی
سُننے والا جانن والا پاین تولن والا
ہر ویلے ہر لحظے ہر دم سبھ تھیں بچیا رہنا
کر پرہیز تمامیاں کولوں بچنا نال صفایاں
سبھ نوں دل تھیں ایویں سمجھے ہر بھاری بُرائی
مستحب بھی فرض برابر سمجھے مرد ربانا
اہل نفاق گناہ بھارے بھی نک تے مکھی جانے
بعضے ہوون تقوے موجب بہتر سمجھے جاندے
جُتے تے یا کپڑے اُتے لگ جاوے جس جائی
فتوے نال معافی اُسنوں دھونی فرض نہ ہوئی
بھاویں درموں تھوڑی ہووے تاں بھی دھونی آوے
کر پرہیز رکھے اُسکولوں اپنا آپ بچائی
ایسے توں پرہیز تباون شیوہ متقیاندا
دوہاں جہاناں وچہ اُنہاں دیاں ہویاں دُور بلایاں
ایہ بھی داخل تقوے اندر جتنا رب تھیں ڈریئے
ایپر بہتر توشہ اُسدا جو کوئی تقوے کردا
جویں نماز پڑھن دی عادت رسموں رسمی ڈالی
ڈنگے جتے سجدے ویکھے کردا ہر دن لنگھائی
روزے نال کرے بھواساں عیب نہ اُسنوں جانے
یا پھر استحبابوں تارک ہووے سُتا پھردا
بہتر توشہ تقوے والا ناہیں وچہ اُنہاں دے
جسدے اندر تقوے ہووے کم ہمیشہ آوے
اندر سفر قیامت والے تنگی دُور ہٹاسن
تقوے جتنا کم نہ دیون پیش خداوند تعالی

خالص نقدی پاس صرافاں دونی عزت پاندی
ناقص کھوٹا سونا چاندی دردگائی جاندی

گھر اپنے وچہ ایسا ویسا مال تمام سماندا
اندر سفر نکمیاں چیزاں کوئی نہیں نال لیجاندا

ایویں عمل نکمے جھڑے سبہ ریجان اٹھائیں
کجہ نہیں لوڑ اُنہاندی اگے مفتی بھار نہ چائیں

خالص عمل جو تقوے والے وانگوں خالص چاندی
اُس دربار الٰہی اندر بہتی پُچھ اُنہاندی

سبھیں دھکے روز قیامت پوسی مل اُنہاندا
اوہا سبہ تھیں بہتر توشہ اگلے ملک گیاندا

بہت پسند اُسیتوں کیتا پاک رسول پیارے
ایہو حکم خدا فرمایا دوجے وچہ سیپارے

وَتَزَوَّدُوْا فَاِنَّ خَیْرَ الزَّادِ التَّقْوٰی وَاتَّقُوْنِ یٰٓاُولِی الْاَلْبَابِ ۵

اور توشہ بناؤ پس بہتر توشہ تقوے ہے اور ڈرو مجھ سے اسے عقل والو

خَیْرُ الزَّادِ التَّقْوٰی حضرت پاک نبیؐ فرمایا
فَاِنَّ خَیْرَ الزَّادِ التَّقْوٰی حکم قرآن سُنایا

اینویں ہور ہزاراں جائیں وچہ کلام الٰہی
تقوے والیاں لوکاں کارن دتی رب گواہی

ہر ہر جاگہ حکم سُنایا تقوے تیں کماؤ
وَاتَّقُوا اللّٰہَ ڈرو خدا تھیں ہر عیبوں بچ جاؤ

جتھے حکم سُناوے اپنا پاک خداوند کوئی
نگروں اپسے تقوے کارن بہت وصیت ہوئی

تَتَّقُوْنَ اُتے جا اکثر اُتتاں گُمکن بجائی
یعنے ہوو تقوے والے کرکے نیک کمائی

کئی جگانے اوّل آخر ایہو نصیحت ہوئی
تا جو تقوے کرنے کولوں بھُل نہ جاوے کوئی

تقوے والیاں نوں رب کیا ہووں بخشش والے
یعنے اسیں اُنہاندے اپر رحم کراں ہر جالے

اَهْلُ التَّقْوٰی وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ویکھو حکم ربانا
متقیاں نے مغفور اندا ہکو پاک نکانا

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُتَّقِیْنَ آیت ہور اتاری
یعنے متقیاں نال سنگی آپ خداوند باری

اینویں متقیاں دی ہر جا بہت صفت فرمائی
تقوے والیاں کارن ہر شے اساں بنائی

حور قصوراں باغ انگوراں جنت گنج بہاراں
ایہ سبہ متقیاں دی خاطر نعمت ناز ہزاراں

دنیا وچہ بھی عزت حرمت پاون تقوے والے
آخر وچہ بھی عزت حرمت کرسی رب جوالے

دوہیں جہانیں نیک بشارت متقیاں نوں آئی
لَهُمُ الْبُشْرٰی حق جنہاندے خبر خدا فرمائی

اَلَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَکَانُوْا یَتَّقُوْنَ ۵ لَهُمُ الْبُشْرٰی فِی الْحَیٰوةِ الدُّنْیَا وَالْاٰخِرَةِ ۵

جو لوگ ایمان لائے اور ہو گئے متقی اُن کے لئے بشارت ہے دنیا کی زندگی میں (بھی) اور آخرت میں بھی

جھڑے مومن تقوے والے ہوون مرد غفاری
دنیا آخر وچہ اُنہانوں ہے خوشخبری بھاری

ایہ انعام اکرام حضور وں ہوون بخش جنہانوں
سبھ چیز اندلوا اتا جسنوں کہے مبارکبادی
ہر نعمت نوں پچھے سٹے ایسی نعمت عالی
ہر مشکل وچ تقوے والا کدی نہ دلوں ڈولانا
ہر خوفوں بیفکری اُسنوں بخشے رب گرامی
بھاویں جہی مصیبت مشکل پیش اُنہاندے آوے
سورۃ وچ طلاق خدا نے مژدہ ہور سنایا
کرے خداوند اُسدے کارن رستہ نکلن والا
نالے ایسے راہوں اُسنوں رزق خدا پہنچاوے
دوجی آیت وچ فرماوے جو کوئی رہتھیں ڈردا
تریجی آیت اُسدے کارن دیوے صاف گواہی
نالے بہت بڑے رب اُسنوں اجر نصیب کریندا
قَدْ سَمِعَ اللّٰه پارے وچ ایہ تنے آیتاں آیاں
بلکہ کل کلام اللہ دی ایہو غرض تمامی
تقوے دے ہک ایہ بھی معنی سُن توں یار سجانا
جو کجھ منگے مولا کولوں منگے سدا سدا ہیں
جانتک اپنی طاقت ہووے دُکھ سُکھ آپ نبھاوے
ایتھوں تیک سوال کرندی منع حدیثوں ہوئی
ڈگ پوے جے چابک اُسدا ایہ کہ آپ اٹھاوے
اتنا قدر سوال کرن تھیں کرے پرہیز بیائے
اُسدے وچ اشارہ ایہ بھی کہن مفسر عالی
تھوڑا ہتا جو کجھ دیوے خالق سر جب سہارا

ایتھے اوتھے ہور کسیدی کیا پرواہ تنہانوں
ہر اک نعمت حاصل اُسنوں ہوگئی پاک خدا دی
ہر دولت تھیں اعلے اولا دولت تقوے والی
کجھ نہیں خوف کسیدا اُسنوں جسنوں خوف ربانا
رنج مصیبت غم اندیشے ہوگئے دور تمامی
ہر مشکل تھیں امن سلامت خالق پار چڑھاوے
خوف الٰہوں تقوے اپر جس نے عمل کمایا
امن سلامت ہر سختی تھیں کڈھے حق تعالے
جتھوں کجھ امید نہ ہووے وہم گمان نہ آوے
کم اُسدے آسان تمامی آپ خداوند کردا
دور کرے برائیاں اُسدیاں خالق پاک الٰہی
ایہ سبھ دولت تقوے بدلے پاک خداوند دیندا
ایویں ہور بتیری جائیں خوشخبراں فرمایاں
تقوی پکڑو تقوی پکڑو پادشاں گرامی
غیراں پاس سوال کرن تھیں اپنا آپ بچانا
مولا باہجھ کسے تھیں کوئی حاجت منگ ناہیں
لگدے وس کسینوں اپنا کوئی سوال نہ پاوے
گھوڑے اُپر سوار بھی جیکر جاندا ہووے کوئی
ہوری کسے پیادے تائیں مُول سوال نہ پاوے
طلب نہ رکھے ہور کسے تھیں ہرگز ہوندے چارے
رکھے ہر اک حاجت اندر آس خداوند والی
نال قناعت اُسدے اُپر کرے ہمیش گذارا

دُکھ مصیبت تنگی فاقے صابر ہوکے سہیئے
اپر توکل شاکر ہوکے جیوں رکھے تیوں رہیئے

ہر کم اندر صبر توکل تقوے آہس جُدائی — نہ پوے تاں اُسدے جیہی نعمت ہور نہ کائی
کی ہویا جے دو دن ایتھے فاقہ فقر لنگھایا — اگوں ساری عمراں کارن توشہ رب بنایا
تقوے جیہا نہ توشہ کوئی کہیا شاہ ابراراں — ایپر بد پرہیزی والیاں ہن ساڈیاں کاراں
ہے افسوس جو غفلت والا جام اجیہا پیتا — غافل ہو کے اگوں کارن کجھ سامان نہ کیتا
ناکجھ کھٹیا ناکجھ وٹیا ناکجھ بدھا پلّے — ہاں شرمندے دنیا اتوں خالی ہتھیں چلّے
ایپر اک امید اسانوں ہے جسدے لول جانا — ہے اوہ وڈیاں فضلاں والا اُس نہیں دور ہٹانا
ذات کریم رحیم الٰہی سبھ فضلاں دا سائیں — کجھ نہیں ساڈیاں عملاں والی حاجت اُسدے تائیں
کوئی نہیں خرچ گھر اندے لیکے طرف کریماں جاندا — جیوں ہک بزرگ عربی والا عربی وچہ فرماندا

قطعہ عربی

وَفَدتُّ اِلَی الکَرِیمِ بِغَیرِ زَادٍ — مِنَ الحَسَنَاتِ وَالقَلبِ السَّلِیمِ
فَحَملُ الزَّادِ اَقبَحُ کُلِّ شَیءٍ — اِذَا کَانَ الوُفُودُ اِلَی الکَرِیمِ

ترجمہ

چلیا وڈے کریم دوارے میں بے خرچ نمانا — ناکجھ توشہ نیکیاں والا نا دل دا ستھرانا
ایپر ڈاڈھا کوجھا ہوندا توشہ نال اُٹھانا — ہووے جدوں پلّے پر فقیرا طرف کریماں جانا

دنیا وچہ بھی ہوون جیہڑے شرم کرم دے سائیں — گھر اپنے اوہ سدّ بُلاون جدوں کسیدے تائیں
جیکر طرف اُنہاں دی اپنا خرچ کوئی لیجاوے — کیسا کوجھا لگے اگوں ہر کوئی بُرا مناوے
کھاون دیہن گھر اپنے وچہ صاحب عزت عالی — ہووے جنہاں نوں وچہ پلّے پر اصفت کریمی والی
جو کجھ خرچ کسیدا ہووے اپنے گھروں کریندے — گھر آیا نوں کرما نوالے کجھ تکلیف نہ دیندے
اوہ دربار خداوند والا اکرم کل کریماں — وڈا رحیم کریم دوارا صاحب شان عظیماں
ہے امید اساڈے تائیں کامل اُس دربار وں — بے خرچاں نوں دور نہ کرسی شرم کریمی باروں
کرسی فضل جناب اپنی تھیں فضل کریندا سائیں — ناقص خرچاں ساڈیاں والی کیا پرواہ اُستائیں
کی ہویا جے اساں غریباں کجھ نہیں خرچ بنایا — بیشک ساڈی غفلت نالوں اُسدا اکرم سوایا

بے امید نہ کریں سانوں رحمت فضل ربانا ۔ ہے اوہ وڈا کریم دوواں جہاں دی طرفے جانا
عملاں والیاں نوں کجھ ڈلوچہ آس عملاں دی ہوئی ۔ بے عملاں نوں بخشش باجھوں ہور امید نہ کوئی
کرکے کرم نہ بھلے اُسدا جے اوہ مِل اساڈی ۔ بیشک اُسدی رحمت کولوں ایہ گل نہیں ڈراڈی

کجھ نہیں دور آگے ربّ غفور
بخشدے گر میرے تمام قصور

جدوں سمندر رحمت والا موج کرمدی مارے ۔ اودے ہلڑی اندر ساڈے عیب رُڑھاوے سارے
ہون حساب کتاب اُنہاں دے گینویں عیب جنہاں دے ۔ جھڑے کیسے حساب داخل کیہے حساب اُنہاں دے
کجھ نہیں ور حساب اُسدی تھیں جے اوہ کرم کماوے ۔ میرے جیہاں گناہیاں کارن فضلوں حکم سُناوے
جاون دیہوا اِنہاں دتا ئیں اینویں باہجھ حساباں ۔ کرو خوار نہ محشر اندر ہووے حکم جنابوں
جیکر انہاں گناہاں اندر حد نہ چھوڑی کائی ۔ ایویں بجید اسیں اُنہاں پر کراں کرم فرمائی
ڈٹھا اساں بےتیرمی والا سبھ انہاں دا حالا ۔ ایہ بھی معلم کرن اساڈا حال کریمی والا
شرم نہ آیا ساڈیکولوں ہرگز کجھ انہاں نوں ۔ ایہہ راج سزادیون تھیں آوے شرم اسانوں
جیکر اج نہ اُپر انہاں دے کرم کمایا جاوے ۔ کھڑے کم اساڈی بخشش کون کرم سداوے
بس میاں جے ہویا اُسدا ایسا فضل ربانا ۔ ایہو جیہی غریب نوازی ساڈا کم بنانا
جیکر ساڈیاں عملاں موجب شروع عدالت ہوئی ۔ تاپھر اس پلّ پر جیہا نوں تھانوں جھلسی کوئی

خاتمہ

ختم ہویا ایہ باغ رسولی چہل حدیثا نوالا ۔ شالا سبز ہمیشہ اسنوں رکھے ربّ تعالےٰ
آوے کدی نہ اسدے اُپر جھولا باد خزاندا ۔ رہے سدا بارونق تازہ موسم گُلاں پھُلاندا
ناکُرماوے نہ مُرجھاوے اسدا پتّر کوئی ۔ کھڑی رہے گلزار ہمیشہ دُور دُرنجے خوشبوئی
مومن مسلم مردرہائے سیر کرن من بھانے ۔ جگ جگ چمن نال خوشیدے اُسدے میوے دانے
چکھن ہر میوے دی لذت نال پیار دانے ۔ غنچے بن بنگے ہار گلاں اندر پایاں وچ نہ کلاندے
گل گل اُپر بُلبل وانگوں گھولن خوش منقاراں ۔ سو سو نغمے شعر انوکھے بولن نال پیاراں

سُن سُن مست ہوون متوالے عاشق سُننے والے — شوق پیار محبت والے بھر بھر پین پیالے
بھورا نوانگوں بھجہ بھجہ آون عاشق اُڑ گلاندے — سڑ دے وِتّی ڈھونڈا نوانگوں گندے مغز جنہاندے
گندا تے بدبوئی والا دلوں پیار جنہانوں — نہیں ہوندا خوشبو کیسے دا اکہ بھی اثر تنہانوں
ایسے طور بے لذت ہوون گندے شعر جنہاندے — ہور کسیدے شعر رسیلے نہیں اُنہانوں بھاندے
اپنے وِچ نہ مادہ ہوونے لذت فہم سخن دا — دوجے دے لاٹھے دیون عیب جو اپنے من دا
شعراں اندا کوئی عیب نہ لبھنے ٹوٹیاں ہور لگاندے — حسد کرن تھیں باز نہ آون علّتاں پھرن جگاندے
بیشک حسد کمائے لیے رہکے جسنے حسد کمانا — کجہ پرواہ نہیں مولا اُنہانوں جیہوں فضل ربانا
منگ دعا پئے پیر فقیرا خالق دی درگاہوں — اوہو آپ بچاون والا ہر دوتی بدخواہوں

مُناجات

یا رب اپنے فضل کرم تھیں بخش گناہ اساڈے — پھولیں نہیں عدالت اندر عمل سیاہ اساڈے
جاری کریں نہ ساڈے اُتے حکم قہاری والا — کریں سلوک ستاری والا اتے غفاری والا
دنیا تے بےشرمی کردیاں سانوں شرم نہ آئی — اُسدن نا شرمندہ سانوں کرے تمام لوکائی
کرستاری روز قیامت رکھیں شرم اساڈا — ایتھے اوتھے تیری ہتھیں عزت بھرم اساڈا
بیعزتاں نوں عزت دیکے توں وڈیاون والا — ہر عیبی دیاں عیباں اُتے پڑدے پاونوالا
کریں معاف مُکالیاں تائیں جے ہل لکھ مُکالے — کوئی نہیں کہندا ایہ تا یا رب نہیں سن بخشنوالے
او گنہاراں نوں جے فضلوں توں چاہے ولی بنادیں — کوئی نہیں تینوں ہوڑنوالا جو توں پیا کمادیں
دوزخیاں نوں جنت دیویں کر اپنی ستاری — دوزخ جنت ہتھ چھوڑن سبھ تیری مختاری
ہر کم وِچ توں واحد مالک ہے شریک نہ کوئی — شرعاً عقلاً عرفاً تیری وحدت ثابت ہوئی
ہیں توحید تیریدا یا رب قائل دلوں زبانوں — ایسے اپر قائم رکھیں سچے صدق ایمانوں
بھاویں تیری مرضی ہوجب عمل نہ کوئی میرا — ایہہ وحدانیت پاروں نہیں چھڈنا در تیرا
ساری عمر نہ تیرے باجھوں ہور خدا کوئی جاتا — توہیں ہکو دیون والا سبھ چیزاں دا داتا
ہر نعمت تندہ گھنّی ہیّوں سُنیاں سبھ فریاداں — ہیں منگیاں تندہ دِتیاں مینوں تیریاں سمراداں
اگوں بھی امید اسانوں تیریاں فضلاں والی — جو کجھ منگیا تیرے کولوں تندہ نہیں چھڈنا خالی

جیونکر اپنی نعمت اُپر مینوں تندہ ھِلایا
ساری عمر نہ ڈٹھا تیں بن ہور کوئی دروازہ
تیں بن ہور نہ کوئی ڈٹھا مدد کرنے والا
بھاویں بہت گناہیں بھریا ایہ عاجز درماندہ
ہو محتاج تیرے در آیا ماریا درد الم دا
دیہہ جواب نہ بخشش کولوں بھارا ویکھ گناہیں
کُل گناہ توں بخشن والا بخشنہار تعالے
بخشیں آپ جناب اپنی تھیں میریاں کُل خطائیں
نامحتاج کریں توں ایتھے ہور گسیدا مینوں
دور کریں کمزوریاں سبھے دینی بدنی مالی
کوئی مصیبت کسے قسم دی ساڈے پیش نہ پائیں
نسل بریدہ کریں نہ مینوں رحمت والیا سائیاں
سنت اتے حدیث مطابق عمل تمام کرائیں
بخشیں ہوت آسانی والی فضل کرم احسانوں
فضل کریں ماں باپ میرے تے رحمت الکرم کمائیں
سوہر پیکے وادک نانک رہن ہمیش سُکھالے
کرائی عائیں صغرائے کارن یا رب پاک تعالے
جھل نہ سکی مائی اُسدی اُسدی سخت جُدائی
بخشیں آپ انہاں نوں مینوں جنت والیاں چھاواں
ہو گئے رخصت ساڈے کولوں جو معصوم وچارے
جو اُستاد پڑھاونوالے علم سکھاون والے
خویش قبیلے بھیناں بھائی دوست یار پیارے
ہر دوست تے رحم کمائیں چنگے ساتھ رلائیں
ہر جا سبھے شر فسادوں بخشیں پناہیں مینوں

اگوں بھی توں بخشش اپنی کریں نصیب خدایا
ہُن میں کیونکر چھوڑاں تینوں رب غریب نوازا
بخشش کارن کیتوں جاوے او گنہار مُکالا
ایپر وزنے تے ڈگیاں تائیں کوئی نہیں دُور ہٹاندا
کریں علاج جناب اپنی تھیں بائیں خیر کرم دا
کھڑا عیب اجیہا جہڑا بخش سکیں توں ناہیں
تیرے کرم باجھوں عیب کسیدے کوئی نہیں بخشنوالا
تیرے قبضے کُل مرضاں دیاں ہین تمام دوائیں
رکھیں منگتا در اپنے دا سب توفیقاں مینوں
ہر اک طاقت بخشن والی تیری بخشش عالی
سب تکلیفاں دور ہٹائیں ٹالیں کُل بلائیں
نیک کریں اولاد تمامی صاحب نیک کمائیاں
روز قیامت شافع ساڈا پاک رسول بنائیں
نال ایمان سلامت مینوں رخصت کریں جہانوں
چھوٹی عمراں جیونکر اُنہاں پالیا میرے تائیں
سن ازواج انہاں نوں مینوں جنت کریں حوالے
دیگئی مینوں بیٹی میری داغ جُدائی والا
دوجی رات دے وانگوں ساہنجی وچ قبر دے آئی
روز قیامت رلکے سارے وچ بہشتاں جاواں
بھج بھج ملن روز قیامت شافع ہوون سارے
بخشیں آپ بہشت انہاں نوں کھڑیں اساں نوں نالے
نویں پرانے چھوٹے وڈے جنت جاون سارے
ہر ویری دیاں فکراں کولوں کرکے کرم بچائیں
رکھیں وچ حفاظت اپنی کُل شیراں دیتوں

سو کھے رہن ہمیش اساتھے چنگا ظن جنہاں ندا
بُرا گمان رکھیندے جھڑے ہووے بھلا اُنہاں ندا

مرد زناں سب مومن مسلم اوہ نے اعلےٰ تائیں
سُنے پدن پیر تمامیاں اُتے یارب رحم کمائیں

کر منظور پدن پیر بندے دیاں عرضاں یارب سایاں
فَتَقَبَّلْ بِقَبُوْلٍ حَسَنٍ کریں قبول دعایاں

تمام شد چہل حدیث

نفس کُشی

نہ تو نے نفس امارہ کو گر مارا تو کیا مارا
پلنگ مارا تو کیا مارا ابشر مارا تو کیا مارا

عُدو اپنا عمر بھر بھی نہ آیا تیرے قابو میں
اِدھر مارا تو کیا مارا اُدھر مارا تو کیا مارا

غریبوں پر ستم کرنا جوانمردی نہیں کہتے
پسر مارا تو کیا مارا پدر مارا تو کیا مارا

مُسلمانی کو گر تو نے نہ بویا قلب میں اپنے
کِسی کو گبر و ترسا دیکھ کر مارا تو کیا مارا

ہُوا تو خود نہیں گر کُشتۂ راہ خدا اے دِل
اگر اک کُشتۂ سیماب و زر مارا تو کیا مارا

اگر تو اپنے ظالم پر ہُوا غالب نہ اے ظالم
کوئی مظلوم بے تیغ و تبر مارا تو کیا مارا

تیرا دُشمن تیرے پہلو میں ہر دم کام لیتا ہے
اگر رستم سا تو نے نامور مارا تو کیا مارا

نہ آئے دام میں جبتک ترا مُرغ ہوش اپنا
تو پھر صیدِ قفس بے بال و پر مارا تو کیا مارا

بتا او شوخ گر تو نے نہ اپنی حرص کو مارا
پدن پیر خستہ سا اک سُخنور مارا تو کیا مارا

درود شریف ارواحی

فارسی

مع شرح نظم پنجابی

اِس درود شریف کے فارسی ابیات حضرت مولٰنا مولوی کرم الٰہی صاحب مرحوم مغفور بھیروی کی تصنیف ہیں۔ اور پنجابی ابیات اُن کے بیٹے مولوی محمد دلپذیر مصنف رسالہ ہذا کے بنے ہوئے ہیں :-

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

ہزاراں صلوٰۃ و ہزاراں سلام ثواب طعام و ثواب کلام

کئی ہزار صلوٰۃ خدایا ہور سلام ہزاراں
بھی اجر ثواب طعام کلاموں نالے رحمت باراں

بخواندم یا دادم بلیل و نہار تقبل زمن یا غنی الغفار

پڑھیا اِسدن رات نذر یا تیرے راہ وچہ لایا
کریں قبول جناب اپنی وچہ بخشنہار خدایا

صحیح خواندہ ام یا غلط یا خطا غلط عفو کن و ز صحیح دہ جزا

پڑھی صحیح کلام تیری یا غلطی ہوئی کائی
غلط معاف کریں تے صحتوں بخش جزا الٰہی

ثوابے کہ دادی مرا اے رب بدر بتبلیغ بروح پاک خیر البشر

جتنا اجر اہناں دا یا رب بخشیو میرے تائیں
روح مبارک حضرت دے نوں نال فضل پہنچائیں

کہ اشرف خلائق نبی الکریم قسیم و جسیم و نسیم و وسیم

اشرف جو مخلوق تیری دا نبیؐ کریم پیارا
نسیم وسیم تے قاسم کوثر بڑا بہادر بھارا

وارواح اقدس ہمہ انبیا ۔ ز آدم نبیؐ تا بہ خیر الورا

بھی ارواح تمام پیغمبراں یارب ثواب پہنچائیں
آدم تھیں تا ہوئے جتنے سرور عالم تائیں

ہم آبا و اجداد پیغمبراں ۔ کہ از شرف ایماں شدند در اماں

بھی پیو دادے پیغمبراندے جو ایماناں والے
بخش ثواب انہانوں یارب ہر دم رکھ سنگھالے

بارواح یاران ختم النبی ۔ ابوبکرؓ فاروقؓ عثماںؓ علیؓ

بھی ارواح نبیؐ دیاں یاراں بخشیں بار خدایا
صدیقؓ عمرؓ عثمانؓ علیؓ ہے جنہاں دین ودھایا

بارواح سبطی حسنؓ ہم حسینؓ ۔ بارواح عباسؓ حمزہؓ عمین

بھی ارواح نبیؐ دے دوہتے حسنؓ حسینؓ پیارے
بھی ارواح عباسؓ تے حمزہؓ چاچے نبیؐ تمہارے

بارواح پسراں شفیع الامم ۔ طیب طاہر و قاسم و ابراہیم

بھی ارواح نبیؐ دے بیٹے نور ظہور جتانی
طیب طاہر قاسم نالے ابراہیم نورانی

بارواح ہمہ دختراں پاکؐ دین ۔ کہ افضل ازاں فاطمہؓ بالیقین

شاہ دین

بھی ارواح تمامی بیٹیاں پاک نبیدیاں جایاں
وچہ جنہاندے افضل ملیاں فاطمہؓ نوں بھلیایاں

بارواح ازواج سید خلق ۔ کہ افضل ازاں عائشہؓ داں بحق

بھی ارواح تمامی حرماں پاک رسول خدائی
وچہ جنہاندے عائشہؓ اشرف ابوبکر دی جائی

بارواح عشرہ مبشرہ رساں ۔ کہ خلفائے اربعہ نبیؐ اندازاں

بھی ارواح دسانبدے جہڑے خاص بہشتی بندے
ہین جنہاں تھیں چار خلیفے سرور عالم سندے

دگر طلحہ سعد وسعید وزبیر		عبیدہ و عبدالرحمٰن نیک سیر

چھ باقی دے سعد سعید تے طلحہ زبیر پیارے
عبدالرحمٰن ہور عبیدہ چنگے بندے سارے

باثنا عشر پیشوایان دیں		کہ باقر دوئم زین بالعابدیں

بھی ارواح اماماں باراں جو سردار اساڈے
زین العابدین تے باقر بندے نیک خدا دے

بجعفر بہ کاظم بہ موسےٰ رضا		تقی و نقی عسکری پارسا

بھی جعفر تے کاظم موسےٰ سدن جس رضائی
تقی نقی تے عسکری ناں جو محبوب خدائی

بروح مہاجر و انصار ہم		ہمہ آل واصحاب خیرالامم

بھی ارواح مہاجر جتنے نالے کل انصاراں
نالے آل تمام نبیؐ دے سن اصحاباں یاراں

بارواح امامانِ دیں پروراں		امام اعظمؒ و شافعیؒ نامداں

بھی ارواح اماماں سبھناں دین جو پالن والے
ابو حنیفہؒ شافعیؒ مالکؒ احمدؒ حنبل نالے

دگر مالک و احمد و ہم تمام		کہ یوسفؒ محمدؒ زفر کل کرام

اینویں ہور جو ہوئے یارب مجتہد تماحی
جیونکر یوسف اتے محمدؒ نالے زفر گرامی

بارواح پیران صاحب طریق		کہ سردار کل محی دیں حق رفیق

بھی ارواح تمامی پیراں اہل طریقت جانی
ہے سردار جہناندے وچوں محی الدین جیلانی

بماد رپدر پیر پیران پیر		ابو صالح و فاطمہؒ بے نظیر

بھی ارواح مانباپ اُنہاندے حضرت پیر پیرانڈے
ابو صالح تے بی بی فاطمہ ناکوئی مثل جنہاندے

نقشبندی و قادری چشتیاء — سُہروردیا نرارساں اے خدا

نقشبندی تے قادریانوں نالے چشتیاں تائیں
چوتھے سُہر جو وردی ہوئے سبھنانوں پُہنچائیں

باروا‌ح عُبّاد زہاد ہم — باروا‌ح شہیدان سادات تم

بھی ارواح تمامی عابد نالے زاہد سارے
بھی ارواح شہیداں سبھناں سن بادات سُہارے

بارواحِ علماؤ فضلا رساں — بارواحِ حُفّاظ و ہم قاریاں

بھی ارواح سبہ عالماں فاضلاں بخش ثواب خدایا
نالے حافظ قاری جنہاں پڑھ قرآن پکایا

بارواح کل عاصی و متقی — بارواحِ کُل غوث و قطب و ولی

بھی ارواح پرہیزگاراں تے نالے کُل بدکاراں
بھی ارواح سبہ غوثاں قطباں تے ولیاں براراں

بارواح ابدال و اوتاد ھم — بارواح امیران فقیران تم

بھی ارواح سبہ نیکاں پاکاں اوتاداں ابدالاں
بھی ارواح سبہ دولتمنداں نالے کُل کنگالاں

بمادر پدر جدّ ہائے جدّات — خشو عہ خسر رارساں پاکذات

بھی مانباپ دادک نانک سبھناتوں پہنچائیں
بھی سوہرے تے تمام میسرلوں ال ثواب رلائیں

باعمام عمات خالات خال — بہ نبی بھائی رساں ذوالجلال

بھی ارواح سبہ چاچے بیاچیاں میاں لئے نالے
نبسی اتے رضائیاں سبھناں بخش ثواب نرالے

بارواح استاد جملہ مراغ — بارواحِ مرد و زن و اقربا

بھی ارواح استاداں سبھناں جنہاں حرف سکھائے
بھی ارواح سب خویش قریبی مرد زناں ہمسائے

بارواح ہمہ دوستانِ قدیم	بارواح محباں رساں اے رحیم

بھی ارواح تمامی یاراں بخش خداوند سائیاں
نویں پرانے دوست جانی جنہاں محبتاں لائیاں

بارواح کلی صغار و کبار	بارواح حقدار و امیدوار

بھی ارواح سب نکھڑے وڈے جو جو لنگھ سدھائے
بھی ارواح حقداراں سبھناں اجر ثواب ہو جائے

بارواح کل مسلمین مسلمات	طفیل محمد علیہ الصلوٰۃ

بھی ارواح سب مرداں عورتاں مومناں مسلماناں
نال طفیل رسول اللہ دے جو سردار جہاناں

بکرم الٰہی بکردم تمام	درودِ روحاں را بہ ترتیب نام

فضلے نال خداوند سچے ایہ درود مکایا
بھیڑے دے وچ کرم الٰہی جسنے ایہ بنایا

ہندی بیت بناون والا بیٹا خاص اُنہاندا	نام پذیرہ بیچارہ عاجز خادم شعراواندا

دوہاں دا ایمان سلامت رکھے اللہ سائیں
مردی واری کلمہ پڑھ کے بلن بہشتیں جائیں

چند ابیات برائے نصیحات و وصیّات علیحدہ گوید

بخواں اے برادر بہر صبح و شام	خصوصًا شب جمعہ اے نیکنام

پڑھ توں ایہہ درود بھراوا ہر فجری ہر شامی
کرکے خاص جمعہ دی راتیں پڑھیں ضرور مدامی

کہ روحاں بیایند امیدوار	بدہ فاتحہ ہرچہ داری شمار

آون روح امیداں کرکے وڈ وڈیریاں والے
جو کجھ سردا تیرے کولوں کرتوں بخش حوالے

ثواب طعام و شراب و کلام | بدہ مُردگاں را کہ یابند کام

کھاون پیون والیاں چیزاں ہور کلام دعائیں
بخش نمانیاں مویاں کارن پاون اجر جزائیں

کہ اینست مذہب حنیفہ شنو | دہد نفع اموات را صدقہ جو

مذہب ایہو امام اعظم داجو مقبول ربانا
پہنچے صدقہ مویاں تائیں بھاویں جو دا دانا

مدد خواہند از زندگان قریب | بریزہ و با استخواں اے حبیب

ساکاں خویشاں جیوندیاں تھیں مدد چاہن نمانے
بھاویں بھونگا یا کوئی ہڈی بخشو نام ربانے

کہ رغبت تو با استخواں ریزہ نیست | ولیکن سگ و مور چہ را بسے ست

کیوں جو تاں انہاں دے تیری رغبت مول نہ کوئی
کیڑیاں کتیاں محتاجانوں بہت محبت ہوئی

چہ دانند غافل عذاب قبر | مگر آنکہ میرد بیابد خبر

کیا جانن ایہ غافل بندے کویں عذاب قبر دا
اہیر ہووے خبر اوسے نوں جو دنیا تھیں مردا

مشو غرہ بر زندگی بیوفا | بکن توشہ شب و زنیک عملہا

بے وفا حیاتی اُپر نہ کر گوڑا ماتا
کرلے توشہ نیک کماندا جس طرفے تدہ جانا

ز کرم الٰہی نہ شد سیر کس | قبر را نگاہ کن ہمیں پند بس

کرم الٰہوں دنیا اندر مول نہ رجیا کوئی
رکھ دھیان قبر دا ایہو بڑی نصیحت ہوئی

غزل

از حضرت خواجہ قطب الدین صاحب دہلوی رحمۃ اللہ علیہ

معہ ترجمہ منظوم پنجابی

دلا امروز کارے کن کہ فردا رستگار آئی
بدیہا بیشتر کردی نباشد ایں ز دانائی

کراج کم دلا اوہ جس تھیں بھلکے ملے ہائی ۔ بدیاں کردیاں عمر گوائیا ایہ کہڑی دانائی

دوسرا ترجمہ

گراوہ عمل دلا توں اجیدن ہو کر صاف پیارے
وچہ بُریایاں تے مستائیاں بہتے روز گذارے

روز قیامت نال جنہاندے توں پاویں چھٹکارے
عقل نہ کیتوئی کیونکر بھلکے ہوسن پار اُتارے

تو در صفِ گنہگاراں بمانی عاجز و حیراں
نکردی کارِ ہشیاراں مگر مجنون و شیدائی

ہوسیں او گنہاراں اندر عاجز تے درماندا ۔ او بیہوشا کم نہ کیتوئی کوئی ہوشمندانداں

دوسرا ترجمہ

او گنہاراندی صفے اندر پوسی جدوں کھلونا
ہوش نہ کیتوئی دنیا اندر آخر نوں تدہ رونا

قسم خدادی تدہ اُسویلے ڈاڈھا عاجز ہونا
او سودائیا رودن تیرا اوتھے کم نہ اونا

چو عقبے روئے بنماید درِ انصاف بکشاید
ترا داکیں ندا آید برو ما را نمی شائی

جدوں قیامت مکھ وکھاسی ہوسی عدل تیاری ۔ کیوں نہیں شائد اُسدن تینوں دھک سٹے رب باری

دوسرا ترجمہ

جدوں قیامت رب لیاوے خلق ہووے مڑ تازہ
کیوں نہیں شائد اُسدن تینوں آوے ایہو آواز

پیش عدالت کھولیا جاسی عدلاندا دروازہ
ہو جا دُور نہ بھاویں سانوں شیطوں دے ہمرازا

چو گشتی شاہ ترکستاں ترا صد محل و صد بستاں
بود جائے تو گورستاں بتاریکی و تنہائی

ترکی شاہ ہوویں توں بھاویں باغ بغیچے مانے — آخر گور انہیری اندر پاسیں ڈنج ٹکانے

دوسرا ترجمہ

جے توں شاہ ترک دا ہوویں پاویں شان اُچیرے — سو سو محل مکان بغیچے قبضے ہوون تیرے
آخر گورستان وچ چالے جا کر فیر تُدھ ڈیرے — اک اکیلا جا کے رہسیں اندر قبر انہیرے

گناہانم زپیوستہ دلم در گمرہی بستہ
بگوئے قطب دلخستہ چرا در راہ نمی آئی

نال گناہاں بدھا تیرا دل اندر گمراہی — دس بھلا توں کیوں نہ آویں طرفے یاد الٰہی

دوسرا ترجمہ

نال گناہاں گاڑھا تیرا رہیا عمر تمامی — دل تیرا گمراہی اندر بدھا رہیا مدامی
کر کجھ ہوش پئی پر فقیرا دھوا اپنی بدنامی — ہُن تے سدھا رستہ پکڑیں کھلی تکیندی جامی

ایک صوفی کا کلام

یعنی

ترجمہ گفتار در عدم التفات بر قول اہلِ دُنیا نقل از بُوستانِ

سعدی رحمۃ اللہ علیہ

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

مُدت قدیموں نال تجربے ایہ گل ثابت ہوئی — خلقت دیاں زباناں کولوں بچ نہ سکیا کوئی
دنیا اندر خلقت کولوں اُسنوں رب بچایا — اُنہاں ڈر دا گنگا ہو کے جیسنے جھٹ لنگھایا
نہیں تا ظلم زباناں دے تھیں کسے نجات نہ پائی — بھاویں ہے کوئی آکڑ والا یا کوئی اہل صفائی
وانگ فرشتے اُڈدا آویں جے کر توں آسمانوں — تا بھی کدی نہ چھوڑن تینوں دوتی بُرے گمانوں

ممکن ہے دریاواں تائیں جیکوئی باندھا پاوے
رَل مِل بیٹھن جد آپس اندر حاسد نُوں شریراں
جیکوئی ہووے گوشے بہہ کے ربدا نام دھیاندا
جیکر ظاہر طور خدا دی کرے عبادت کوئی
اے دوست تُوں مُکھ نہ موڑیں حق پرستی وِلّوں
راضی ہو جاوے جد مولا مالک جو مُلکاندا
غافل ہے اُس مولا دِتّوں بداندیش نمانا
سِدّھے راہوں بُھلدیاں اُسنوں کسے نہیں راہ لایا
نکتہ چین تے منصف دووین جد کوئی بات سُنیندے
پکڑے نیک نصیحت اُستھیں دانشمند سیانا
شیر ہووین یا لونبڑ بھاوین رکھیں ایہ آساں
جیکوئی بندہ دکھڑا ہو کے عمر الگ گذارے
کرن مذمت آکھن اُسنوں ٹھگ فریبی بھارا
جے ہتھ مِلکھ ہووے کوئی بندہ رَل مِل بیٹھن والا
پیٹن جم تونگر سندا اگر کر گلے ادائیں
جے درویش ہووے کوئی عاجز مفلس شخص وچارا
جیکر کدی امیر کسینوں بنے مصیبت کائی
آکھن ایہہ اُچیائی رُتبے پچھن کتھوں تائیں
یا پھر آکھن حق اُسدے وچ چنگا ہویا بھائی
جے تنگدست غریب کسے نوں ہولا بخت لگاوے
کاوڑ ہو کے دُشمن اُسنوں کھوٹی بخت بایاں
ویکھن جیہڑا جیا اندر محنت کسب کماندا
جستھیں کسب ہتھے کوئی چھوڑ بیٹھے کم کاراں
گلاں کرن اُلٹے تائیں خالی ڈھول وجاون

بُری زبان حسود والوالی مُول نہ بدّھی جاوے
ایہ ایسا اوہ ایسا بندہ کرن ایہو تقریراں
آکھن ہے ایہ خشک نمانا سُکّے زُہد کماندا
آکھن اپنے ٹکڑے کارن بھاہی لائی ہوئی
چھڈ دنیا تے دنیا والے چھُٹ جاسیں ہر گلّوں
جیکر لوک نہ راضی ہوون کھڑا خوف اُنہاں دا
خلقت دی بدگوئی اندر بھُلّا راہ ربّانا
اُدھوں پہلا قدم اوّلاً غلطی نال اٹھایا
آپو آپ نتیجہ اُستھیں دونویں شخص کڈھیندے
عیب جوئی وچ رُدّا رہندا نکتہ چین نمانا
ایہ جو نال فریباں زوراں خلقت تھیں چھُٹ جاساں
رکھے نہ پرواہ کسے دی سبھ تھیں رہے کنارے
جنا نوانگوں لوکاں کولوں نٹھا پھرے وچارا
تا بھی بھلا نہ جانن اُسنوں ایہ لوکاندا چالا
دنیا وچ فرعون بناون دولتمنداں تائیں
ویکھ غریبی آکھن اُسنوں ہے بدبخت نکارا
خوش ہوون تے سمجھ غنیمت جانن فضل خدائی
بیشک خوشی مراداں پچھے آون رد بلائیں
سی ایہ ایسے دا ہے جوگا آئت جویں آ چائی
اُچے درجے شان مراتب فضل الٰہی پاوے
دیوے رزق کمینیاں تائیں ہے ایہ انصاف خدا نہ
حرصی بنے سر سڑیا اُسنوں بھُکھ چہ آکھیا جاندا
بدحرام گدا اگر اُسنوں کہندے ہے وچ سُتھاراں
چُپ کرے تاں گونگا باتاں نال رلاون

صبر تحمل والیاں تائیں مرد نہ گنیا جاندا
آکھن ایہہ ڈر لوک ڈرا ڈر دانہ سر چاندا

ایہہ جو کوئی تگڑا ہووے کر ہمت مردانہ
کنڈ ولا کر نسّن اُتھیں ہے احمق دیوانہ

تھوڑا کھا دنوالے تائیں کہن کنجوس پرانا
ہے بے قسمت جُڑیا اسدا ہور کسینے کھانا

جیکر کوئی چنگا چوکھا کھاوے ہوجے اُڈاوے
پیٹ غلام اتے تن پرور اُسنوں کہیا جاوے

جیکر کدی تونگر کوئی سادہ عمر گذارے
زینت زیب تکلف کولوں بچکے رہے کنارے

کھول زبان گلیدی اُسنوں ہر کوئی چوکا دیندا
ہے بدبخت جو دولت اپنی آپ نہیں ورتیندا

جے اوہ خرچ کرے تے کھاوے پاوے محل چبارے
سوہنیاں عجب پوشاکاں لاوے زینت زیب سنوارے

تاں بھی ہر کوئی اُسدے اُتے طعن نکتے دھردا
رناں وانگ ہمیشہ اپنی رہے سجاوٹ کردا

جے نا سیر سفر تے جاوے کوئی فقیر کداہیں
سفری تے سیرانی اُسنوں مرد گنیندے ناہیں

آکھن رن دیاں کچھاں وچوں جو نہیں باہر جاندا
کیونکر حاصل ہووے اُسنوں ہنر کوئی مرداندا

ایتھویں جو سیرانی ہووے جگ وچہ پھرنیوالا
کہن بھنواٹ آوارہ اُسنوں ہے کم بخت مُکالا

جیکر بخت اتے اقبالوں ایہہ کجھ حصہ پاندا
شہر بہ شہر آوارہ ہو کے کدی نہ دھکے کھاندا

رنڈے نوں الزام لگاون کر دا نہیں سوانی
سوڑے بہنے اسدے کولوں کہنے دھرت نمانی

جیکر رن کرے تاں آکھن کر دا دل دے بھانے
گدھڑے وانگوں جکڑ دلوچہ پھاتھا آپ دھنگانے

بس میاں ایہہ بند نہ ہووے خلقت دمی بدگوئی
سوہنا بھاویں کوجھا ہووے رول نہ چھٹے کوئی

سعدی شیخ علیہ الرحمۃ لکھیا ایہہ حوالہ
مصر اندر یک نوکر ساڈا آہا شرمانوالا

شخص کسینے اُسدی بابت کہیا میرے تائیں
ہے لایعقل نوکر تیرا اسنوں مار سکھائیں

یک دن میں غصے ہو کر اُسنوں ذرا دبایا
سن آواز اجیہا میرا اوہ دوڑیا آئیا

کہن لگا اس عاجز تائیں ظلموں کوہ سٹیونی
دسّو یارو خلقت کولوں کیونکر چھٹے کوئی

تنہی کیتیاں احمق سن ہے ظالم بہتیارا
بھندوے بے غیرت آکھن جیہڑی ہے بہارا

سمجھاں تائیں کرن نصیحت بکھ وقت گذارن
دولت والا رُتا ہے ہلکی بیٹھا کھسیاں ماریں

جیکر نال قناعت کوئی اپنا کرے گذارہ
آکھن اسدا ایہو بھی ایتھوں آہا شوم نکارا

کر کر جمع ذخیرے دولت اسیکی چھوڑ سدھانا
اس بھی ایہہ دنیا اُتو اے قسمت ڈھانا

دنیا دے الزاماں کولوں کون سلامت جائے
پاک نبی نوں طعن کرن تھیں دشمن باز نہ آئے
چھٹا نہیں خدا بھی حسد اُس نوں شریک نہ کوئی
نہیں سُنیا تدہ حق اُسد یوچہ جو ہوئی بدگوئی
رب نبی پر طعن کرن تھیں لوکاں شرم نہ آیا
ویکھو حضرت شافعی صاحب سخن عجب فرمایا

رباعی

قِیْلَ اَنَّ الالٰہَ ذُو وَلَدٌ
قِیْلَ اَنَّ الرَّسُوْلَ قَدْ کَھَنَا
مَا نَجَی اللّٰہُ وَالرَّسُوْلُ مَعًا
مِنْ لِسَانِ الْوَرٰی فَکَیْفَ اَنَا

ترجمہ

صاحب ولد خدا وند تائیں آکھن لوک بلائیں
کاہن تے مجنون بتاون سرور عالم تائیں
رب سوں نہ چھٹے دووین لوکاندی بدگویوں
آکھ پڑیا کیونکر چھٹاں عاجز اسیں گناہیں
دشمن لکھ الزام لگاون تے بہتان اُٹھاون
ایہہ لوک جو حوصلے والے ہرگز نا گھبراون
بد اندیش بخیل ہمیشہ رہن بخیلی کردے
چنگے لوک اُنہاندیاں باتاں دل تے مول نہ دھردے
کر در گذر خدا اپنے دل رکھن آس مدامی
اوہو آپ چلاون والا سب دے کم تمامی
حاسد لکھاں حسد کماوے سو سو لوتیاں لاوے
خالق پاک پئی جیہاں تے فضل کماندا جاوے
جیوں جیوں حسد کماوان اوہ حاسد زور لگاندا
تیوں تیوں ہنیوں فضل کرم تھیں گلر ہوندا جاندا
حاسد چاہے شعر اسدے دی نا ہووے مشہوری
ایہہ پر ہیں قربان خدا تھیں جس کیتی منظوری
حاسد چاہے نظماں اسدیاں مول نہ دیکھے کوئی
ایہہ پر اُسدے حسد کرن تھیں دونی شہرت ہوئی
حاسد بہدوں کتاب میری دا چاہے قدر گھٹانا
بول سناوے فضل ربانا اسنوں ساں تھے دانا
کرنے پئی حیلہ سازی حاسدوں چارہ جوئی
ایہہ لایعنی باتاں تیریاں ہول نہ سُندا کوئی
جسنوں اسیں وسدھانا چاہا پاک خدا فرماوے
کسدی طاقت حسد کماکے اُسنوں کوئی گھٹاوے
ناحق جنہاں کسے دے حق وچہ کیتیاں کجھ بُرایاں
اوڑک اوہ سب حسد کمایاں پیش اُنہاندے آیاں
کرکے حسد کتاب میری پر جیں کجھ نقص اُٹھایا
پے گیا پیش اُنہاندے اپنے کیتا اگے آیا
جو کجھ ویر اساڈے حق وچہ ویری رہے کماندے
اوہو ویر شرارت اُلٹے پئے گلے اُنہاندے
لَا یَحِیْقُ الْمَکْرُ السَّیِّئُ پاک خدا فرمایا
جس نے مکر کمایا اُس نے اپنا آپ پھسایا

بخشے رب پناہ اساں نوں ہر اک مکر مکاروں ۔ کئی عزتاں حاصل ہویاں خالق دی سرکاروں
کل امیداں آساں میریاں مولا پاک پچایاں ۔ کئی نعمتاں بخشیاں مینوں نے کل مراداں پایاں
بالا بول کیتا رب میرا اپنے وچہ زمانے ۔ بہت خیر ایت شعر اپنے دی ونڈی وچہ جہانے
پندراں برس عمر تھیں لیکے قرب پنجاہاں آیا ۔ کر قربان خزانہ دلدا لکاں تے ورتایا
لکھ کروڑاں پدماں نیلاں شعر اشعار بنائے ۔ سچے موتی ہار پرو کے دنیا وچہ لٹائے
طرح طرح تصنیفاں کیتیاں نظماں جوڑ بنایاں ۔ کجھ انہاں تھیں چھپا لگیاں کجھ نہیں چھپوایاں
جو تصنیفاں شائع ہویاں چھپ کر وچہ سنسارے ۔ لکھنے پڑھنے سننے والے حیرت ہوگئے سارے
ایہ سبھ فضل خدا دی طرفوں رحمت برکت ہوئی ۔ نہیں تاں میں ناکارے اندر ہور نہ خوبی کوئی
چنگا بھا دیں مندا اجھڑا نکلیا سخن زبانوں ۔ ہو گیا او منظور خلائق فضل خدا رحمانوں
کی ہویا جے ہک کوئی مودی غلطاں پھڑے جگاندا ۔ چن نوں تھکاں سٹیاں ہویاں بات نہیں ہو جاندا
گنتی رہی نہ شعر میریدی اتنی کثرت ہوئی ۔ پینتی برساں قلم چلائی اجے قرار نہ کوئی

اگوں بھی اس عاجز تائیں ہر دم آس فضلدی
شالا قلم چلے پیا بندے دی رہے ہمیشہ چلدی

امیراں زمانہ کا حال

اجکل دیاں امیراں کولوں بخشے رب پناہیں ۔ کدی انہاندی مجلس اندر رب نہ جاوے تاہیں
جیکر کوئی غریب نمانا پاس انہاندے جاوے ۔ نال حقارت ویکھن اُسنوں نظر پسند نہ آوے
دوروں ناک کے مچڑ چاڑھن ویکھن بُری نگاہوں ۔ تا جو کاوڑ ویکھ اساڈی پرت وینجے ایہ راہوں
ایسے ککل آون عاجز جسدی حسرت نہ کائی ۔ اینویں جاپے جیویں انہانوں آفت نظری آئی
جے اوہ کہے سلام علیکم بول جواب نہ دیندے ۔ جھلن نہیں سلام سدھے منہ نفرت پیدا کریندے
تا کجھ کرن توجہ اُس ول نہ کجھ پچھن حالا ۔ مت کوئی چیز اساڈے کولوں ہووے منگن والا
تا کوئی اُسنوں بیٹھن کارن دیون تھاں نہ ٹکانا ۔ مجرم وانگوں رہے کھلوتا ہو حیران نمانا
آخر بیٹھ رہے اک پاسے جتیاں والی جائی ۔ مسکیناں نوں مولا باہجوں تھاں نہ جھلے کائی
جیکوئی جنٹلمین آوے تا لکھ کرن توقیراں ۔ مسکیناں نوں ذلت حاصل ہووے پاس امیراں

نال غروراں بیٹھے ہووَن فخر تکبر والے
جویں امیر غریباں نوں اج ذلت نال بٹھاون
دُور کرو مغروراں تائیں حکم خُدا فرماوے
جتنا عاجز ہوسی کوئی اُتنی عزت پاسی
جیونکر پاس امیراں دستن اج غریب نمانے
جویں امیر غریباں کولوں نفرت اج کریندے
جیونکر اج غریباں سنداں نہیں سلام جھلیندے
بھیجے نہیں سلام اُنہاں نوں ربّ رحیم تعالےٰ
جیوں اج اپنی مجلس اندر کردے نال فقیراں
جیونکر اج غریباں دے ول ویکھن نظر قہر دی
غنیاں نوں ناگھتری آون لوک غریب وِچالے
رل بیٹھن جد مجلس اندر لوک امیر وڈیرے
ہکدن کجھ امیر اکٹھے بیٹھے سن اک جائی
طاش اندر مٹھیایاں بسکٹ بھر کے نال لگایاں
اُتوں ہور آیا اک بندہ آن سلام سُنایا
جس برتن وِچ دودھ وغیرہ تے آہی مٹھیائی
ڈکس بٹھاں کر کے اُسنوں دتا دھک اگیرے
پچھے رہگئی تھوڑے والی جو آہی چاہ دانی
رکھ دتی جھٹ اُسدے اگے بھر کے اک پیالی
بیٹھو جناب یہ چاہ دی ٹھوٹھی کہن لگے اُستائیں
اوہ بھی مرد سیانا آہا تاڑ گیا چالاکی
ایہ چائیں مُنہ ساڈے والیاں ہوون نصیب کسیانوں
رخصت ہو گیا اسے اندر کجھ لوکاں فخر کاں
چلا گیا تاں پچھوں اوہ دودھ پیتا مجلس ساری

عجز نیازوں عاجز لوکاں سیس بٹھاہاں ڈالے
ایہنویں ذلت پاسن اُسدن جدوں خدا ول جاون
جو مسکین نمانا ہووے قرب حضوری پاوے
جتنا کبر کریسی اُتنی ذلت بہت اُٹھاسی
تویں امیر وسیون اُسدن پیش حضور ربانے
ایسے طور غریب اُنہاں نوں ہوسن دُور دھلیندے
ایہنویں ہو محروم سلاموں ڈھائیں رہن مریندے
حضرت کہسن دُور ہٹاؤ ٹوں تکبر والا
ایہنویں وِچ دربار ربانے ہوسی نال امیراں
ایہنویں ربّ کرے اُنہاں نوں ہرگز نظر مہر دی
اہپر غنیاں نالوں عاجز وَدھ خدا نوں پیارے
نام امیر غریباں نالوں رکھن قدم اگیرے
پیون چاہ اُڈاون موجاں مجلس خوب سُہائی
شوکن پئے پیالیاں اندر دودھ اتے بالایاں
ویکھ امیراں مجلس والیاں جلدی طاش لکایا
کر تھنا تک اُس برتن جہی شکل نہ مُول وکھائی
کر پوشیدہ دودھ وغیرہ بیٹھے ہٹ پچھیرے
کڈھ رکھی اوہ مجلس اندر پھوکی ماتم خوانی
جیونکر کدی نہ ڈٹھی اُسنے اوہ چاہ پانی والی
نال نصیباں اج تُسیں بھی آ گئے کدی کدائیں
کہن لگا بس عین نوازش ہو گئی پھوکی چاہ کی
آپ کرو استنجا اُسدا کجھ نہیں لوڑا سانوں
اہپر شرم نہ رہیا کوئی اج اجیہاں لوکاں
ایہ کجھ حال امیراں سندا اکید کنجوسی بھاری

عجب امیر زمانے والے عجب کرن چاپلوشی
مجلس وچہ امیراں لوکاں کیا کوئی عاجز جاوے
جیکر نال اتفاق کسینوں روٹی کدیں کھواون
گھر اپنے ول کھڑن نہ اسنوں دوروں رخصت کردے
ایہ کجھ نفع امیراں کولوں ملدا ایس زمانے
بہتر ہے جو ہوندے چارے دور اُنہاں تھیں رہئے
آپ جیہے دی مجلس کریئے آپ جیہے دی یاری
سچ نصیحت شخص کسینوں گدڑ آکھ سنائی
جو کوئی اپنا قدر پچھانے پاوے بے پرواہی
بس پلا یرا ایہ باتاں تیریاں ہیاں دجہناں نوں

تھوڑا ذکر سنایا تینوں ہے لائق خاموشی
ایہ کجھ عزت ہووے جتھے منہ نہ کسے بھاوے
پھیر نہ ہرگز وسن اُستے کدی نہ قابو آون
یا پھر گھروں ولاکے لنگھن روٹی کولوں ڈردے
ہر گل تھیں کتراون گنتی گل گل وچہ بہانے
نا کجھ مول اُنہانوں کہیئے نا کجھ نیڑے بہیے
آپوں وڈے نال یرانہ ہوندی نری خواری
وڈیاں جتیں پکیر دھگانے دخل نہ دیویں بھائی
کوئی کسے تھیں فیض نہ پونچے باجھوں فضل الٰہی
مولا باجھوں ہور کسیدی کیا پرواہ تہانوں

عاجزی

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الف
اللہ پاک الاہ توں
میرے سبھے بخش گناہ توں
تے ہر دا پشت پناہ توں
سن بارخدایا عاجزی

ب
بدیاں بہت کمایاں
توں بخشیں کل خطایاں
کجھ انت نہ آوے سایاں
سن بارخدایا عاجزی

ت
توبہ توب پوکاردا
مینوں تکیہ تدہ غفاردا
میں سگ تیرے دربار دا
سن بارخدایا عاجزی

ث
ثابت صدق اساڈڑا
جدہو یار رحم تساڈڑا
ہوجاسی دکھ دوراڈڑا
سن بارخدایا عاجزی

ج
جگ جہان ونجائیا
کر اپنا فضل سوائیا
میں در تیرے تے آئیا
سن بارخدایا عاجزی

ح
حکم تیرا جس پھیریا
مینوں کجھیں سایاں میریا
اوہ اگ دوزخ دی گھیریا
سُن بارخدایا عاجزی

خ
خوف مینوں ایہ آوندا
میرا اِس تھیں جیو گھبراوندا
اوتھے حاصل کچھ پایا جاوندا
سُن بارخدایا عاجزی

د
دولت دنیا مال دا
اک فضل تیرا میں بھالدا
میں طالب نہیں جنجال دا
سُن بارخدایا عاجزی

ذ
ذرہ نہ توشہ جوڑیا
جو کھٹیا ایتھے چھوڑیا
اوتھے خرچ سفر دا لوڑیا
سُن بارخدایا عاجزی

ر
رات دنے میں رونوندا
تا اک دم سُکھی ہونوندا
رہ ہنجوں ہار پرونوندا
سُن بارخدایا عاجزی

ز
زور نہیں کجھ چلنا
اوہ آیا حکم نہ ٹلنا
جد موت سنیہا گھلنا
سُن بارخدایا عاجزی

س
ساون فضل وساونا
میرا اُستا بخت جگاونا
میرا باغ امید ہریاونا
سُن بارخدایا عاجزی

ش
شرم تدھے نوں آونا
تدھ کرکے پھر بچپاونا
میرا ہر اک عیب چھپاونا
سُن بارخدایا عاجزی

ص
صبر قرار نہ آوندا
کر بدیاں پچھوں تاوندا
میں رو رو نیر چلاوندا
سُن بارخدایا عاجزی

ض
ضائع عمر ونجائیکے
در تیرے ڈگا آئیکے
میں سارے عیب کمائیکے
سُن بارخدایا عاجزی

ط
طلب رضائیں تیریاں
توں بخش خطائیں میریاں
ڈھاہ بیٹھا سیتھے ڈھیریاں
سُن بارخدایا عاجزی

ظ
ظلم گناہ کمانداں
ہن بخش توہاں بخشاندیاں
نہیں ڈریا مٹی پاندیاں
سُن بارخدایا عاجزی

ع
عمل نہ کوئی پاس ہے
ہر ویلے جیوا اوداس ہے
اک فضل تیرے دی آس ہے
سن بار خدایا عاجزی

غ
غضب تیرے تھیں سنگدا
میں کھلا اپنا ہیں منگدا
چار کھیں لنگ ملنگدا
سن بار خدایا عاجزی

ف
فسق فجور کماندیاں
گئی عمراں جھوٹھ الاندیاں
کرجھ اساں ورماندیاں
سن بار خدایا عاجزی

ق
قادر جل جلال توں
ہر ویلے ساڈے نال توں
ہر آئی آفت ٹال توں
سن بار خدایا عاجزی

ک
کرم تیرا درکار ہے
توں مولا بخشنہار ہے
تیرے در تے زار پکار ہے
سن بار خدایا عاجزی

ل
لگیاں سخت حیرانیاں
بہوں کیتیاں بیفرمانیاں
ہن کر کر پچھوں تانیاں
سن بار خدایا عاجزی

م
مشکل وقت اخیر دا
کوئی حال نہ پر تقصیر دا
غم دور کریں دلگیر دا
سن بار خدایا عاجزی

ن
نال نہ کسے ہوونا
اوتھے منہ اگلیاں ڈھونا
وچ قبر اندھاری سوونا
سن بار خدایا عاجزی

و
وقت مرن دا آئیا
میں عمل نہ کوئی کمائیا
سر بھار گناہاں چائیا
سن بار خدایا عاجزی

ہ
ہول وڈا اس گل دا
اوہ آیا وقت نہ ٹلدا
میں رہیا مکالے ملدا
سن بار خدایا عاجزی

لا
لئیں فضل تھیں سار توں
وچ حشر نہ کریں خوار توں
کر دیویں بیڑا پار توں
سن بار خدایا عاجزی

ى
آپ کریں ستاریاں
چا ڈھکیں سبھ بدکاریاں
میں منگاں تیریاں یاریاں
سن بار خدایا عاجزی

ی

یاور بخت حقیر دے
چا بخشیں عیب پذیر دے

کر دیویں وقت اخیر دے
سن بار خدایا عاجزی

سی روزہ ماہ رمضان شریف فراقیہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

چن چڑھیا ماہ رمضان دا
ساڈے ڈھول مسافر ہو گئے
میں رہگئی ہاڑے پاوندی

کوئی بھریا بحر طوفان دا
سانوں غم دے بحر ڈبو گئے
تے قدمانوں ہتھ لاوندی

پر اک نہ منی دوستاں
اوہ زوری جھوک لدا گئے

اج دوجی چنوں ہو گئی
اُنہاں رتی ترس نہ آئیا
اوہ گئے پریتاں ترٹ کے

میں کر کر جتن کھلو گئی
میں رو رو حال ونجائیا
میں بہہ گئی متھیں ڈٹ کے

کوئی پارہ سول نہ چلیا
اوہ اپنی اپُن منا گئے

اج تریجی ہو گئی چن دی
کیوں رُٹھے کدوں منیوسن
کدپرت اُنہاں آوسن

دس گئے نہ اپنے من دی
کس حیلے راضی تھیوسن
میری اُجڑی جھوک وساوسن

کی جاناں کہڑی گل توں
اوہ چپ اساتھیں چا گئے

اج چنوں چوتھی آئیا
اوہ گئے اسانوں چھوڑ کے
میں کھلی کھلوتی رہ گئی

میری جندڑی ہجر جلائیا
رب سنگت ساڈے توڑ گئے
تقدیر نہ باقی ڈیہ گئی

مینوں اپنی چیتی وسدیاں
دلدار وچھوڑا پا گئے

اج پنجویں چنوں رات ہے
اوہ میری آس تُوں چاوسی
میں دُکھاں درداں گھیریاں

ربّ احد عالی ذات ہے
چا وچھڑے پھیر ملاوسی
ربّ سُنسی گوکاں میریاں

لے آسی ساڈے ڈھول نوں
اوہ بھاویں جتول دھا گئے

میں چھیویں چنوں رونیاں
جد یاد اوہ ویلے آوندے
گئے گذرے دِن اتفاق دے

بُہہ ہنجوں ہار پرونیاں
نہیں آنسو ٹھلّے جاوندے
رو دھوواں داغ فراق دے

پر کتھوں ہوون دُور اوہ
جو جانی داغ لگا گئے

اج ستویں چنوں ہیتیا
میں کملی دا دل کھسّ کے
پھر خبر نہ کوئی گھلدے

میرے ڈھولے چنگی کیتیا
ٹر گئے اساتھیں نسّ کے
ارمان وڈے اِس گل دے

اُنہاں آپے لاون لائیاں
مُڑ آپے توڑ تڑا گئے

اج اٹھویں چن بتاوندے
میں تک تک راتیں کالیاں
سبھ کھاون پیون گھولیا

اٹھ روزے لنگھے جاوندے
ہو عاجز دُکھیں جالیاں
نہیں روزہ ہُن تک کھولیا

ہُن دیکھاں اپنے شام نوں
جو فجری چن چڑھا گئے

اج ناویں چنوں یار نوں
مُڑ خبر نہ لیوس آنے کے

گیا رُٹھ کے میں بیمار نوں
کون آکھے اُسنوں جائیکے

آ دیکھ حوالہ میرڑا — کیوں کیتوئی چیت وڈیرڑا

مر جاساں تیرے غم تھلیں
دُکھ تیرے مینوں کھا گئے

اج چنوں دہوئیں چن وے — چاہن تے ہاڑا من وے
میں کر کر تھکّی زاریاں — تدھ پیتیاں سبھ وساریاں
کرایداوہ ویلا لال وے — جد لایاں ساڈے نال وے

اسیں اوہا خادم تدہ دے
جو دماں باہجھ وکا گئے

اج چنوں ہو گئی یارہویں — میں رہ گئی اک اکارویں
کوئی مِلے نہ محرم حال دا — دُکھ سُنے جو میں کنگال دا
پئی وچھے وچہ میں گلنیاں — ہتھ جوڑ سنیہے گھلنیاں

پر ولدا کوئی نہ آوندا
اوہ ایسی کنڈ ولا گئے

اج چنوں بارھویں لال وے — چاہن تے جھوک سنبھال وے
کر مہر مُہاراں موڑ چا — توں ہن تے ضداں چھوڑ چا
سٹ خفگی غصّے کاوڑاں — من لیاں تیریاں چاوڑاں

میں توبہ اوس گناہ تھیں
تسیں جس تھیں مُکھ وٹا گئے

اج چنوں تیرھویں یار وے — چاہن تے پرت مُہار وے
اساں دُکھ بتیرا جالیا — توں آہل نازاں والیا
میں تیرے ناز اُٹھاوساں — سبھ حکم بجا لیاوساں

سوہنہ ربا ہی تیرے ہجر وچہ
کم ساڈے ہو ہوا گئے

اج چنوں چودھویں پیاریا — تدھ جتیا تے میں ہاریا

ہُن چھوڑ اجوڑاں رُس جا
آ راضی ہو کے بول چا

کوئی بات دلیندی دس جا
ہُن مَن دی گھُنڈی کھول چا

کر رحم اساڈے حال تے
اسیں ڈاڈھے ہُن گھبرا گئے

اج چنوں پندراں ہو گیا
کی تیرا اساں وگاڑیا
میرے سینے بیرے چاہڑ گئے

کیہی جان عذابیں ڈھوئیا
تدھ پاڑن ایڈا پاڑیا
ٹر گیوں انگاریں ساڑ کے

مُڑ خبر نہ لئیا آ ٹُر کے
اج پندرہ روز وِہا گئے

اج چنوں سولھویں جا نیاں
کدیں پُچھاں جوتشی راملی
کدیں دیاں سنیہڑے واؤ نوں

گھت فالاں کانگ اُڈائیاں
کدیں پھراں بھلیندی عاملی
پئی آکھاں باد صبا نوں

جا آکھیں ساڈے ڈھول نوں
تیرے خادم گھول گھما گئے

اج چن ستاراں ہو گیا
گھت ہال دوہایاں کوکدی
میں کئی کلاماں بھالیاں

میں ہنجوں لڑی پرو ئیا
نت پڑھ پڑھ منتر پھوکدی
کوئی لکھاں اثراں والیاں

پر اثر نہ ہویا اُنہاں نوں
اوہ ایسی قسم اُٹھا گئے

اج چنوں ہوئی اٹھارھویں
میں لکھاں منتاں کیتیاں
ڈگ قدمیں ہاڑیں ہاریاں

نہیں لگدی پیت وِنگاریں
اُس گھول تمامی پیتیاں
تاہیاں پر نگت نہ آریاں

میں رہ گئی پلو پکڑدی
اوہ کر کے زور چھڑا گئے

اج چیتوں ہو گئی اُونہیاں [19]
کجھ کٹ نہ کرن دوائیاں
ٹر گئے طبیب وُرا ڈڑے

ہیں دَرداں سُولاں رُنہیاں
سے پُڑیاں ہیں آزمائیاں
جو آہے ویدا ساڈڑے

ناڈھی باہنہ پیاریاں
نامینوں کجھ فرما گئے

اج ویہویں [20] ماہ رمضاندی
ٹھگ لئی فریباں بھاریاں
اوہ دُوتیاں آکھے لگ کے

میں کجھ نہ بجھدی جباندی
کجھ بہنے نہ ڈھائیں ماریاں
نس گئے اسانوں ٹھگ کے

کوئی آہے ٹھگ بنگال دے
دن ویری دو دھی لا گئے

اج چیتوں ہو گئی اکیاں [21]
کجھ مٹھا شول نہ لگدا
پئی ویہاں راتیں رونیاں

سنہ باتاں لگن پھکیاں
کوئی غم نہ بھاوے جگ دا
ہک پلک نہ وہلی ہونیاں

میرا ہنجوں نیر نہ سکدا
جندن دے یار روا گئے

اج چیتوں ہو گئی بائیاں [22]
کجھ خبر نہ وید سیانیاں
کیہے مرض پچھاتی مُول نا

میں ڈاڈھی ہجر ستائیاں
کی ہو گیا اساں نمانیاں
کوئی پیا علاج قبول نا

کئی گھوڑے کاہڑے دیکے
میرا اندر ساڑ جلا گئے

اج چیتوں ہوئی تریویاں [23]
کئی دیکے دم دلاسڑے
میں ہو گئی جاندی اُنہاں ندیشی

رہے لاندے کوڑیاں لیویاں
دل کھسیا کر کے ہاسڑے
رہی میں وچوں میں ہانڈڑی

سانوں کر گئے باندی اپنی
مڑ صاف جواب سُنا گئے

اج چھڑیاں چن شریف نوں
مڑ ساڈے نہ لدھی آن کے
کئی گلاں میں سر ورتیاں

گئے چھوڑ بیمار ضعیف نوں
گئے ایسا دشمن جان کے
اجے ڈھول نہ واگاں پرتیاں

ایہ ناہیں ریت پریت دی
جیوں سانوں منوں بھلا گئے

اج چنوں ہو گئی پنجھیاں[25]
ہن رب چا وتھوں پائیاں
میں رہ گئی اک اکیلڑی

کدیں جوڑ گھتیندے منجیاں
اوہ رُتاں لنگھ سدھائیاں
مینوں کھاوے سُنج حویلڑی

پئی ویکھاں خالی سیج نوں
پھل خوشیاں دے کرما گئے

اج چنوں ہو گئی چھبیاں[26]
کوئی دردی نظر نہ آوندا
پئی دُکھاں وچ تلمیتیاں

میں غم دے دابو دبیاں
جو میرے درد ونڈاوندا
نا مردی ہاں نا جینیاں

کوئی حال نہ رہیا جیون دا
مینوں جیوندیاں مار مکا گئے

اج چنوں ہوئی ستائیاں[27]
کیوں نانگ عشق دا چھیڑیا
لگ مگر جنہاں دے ڈنگیاں

پے گیاں پیش جُدائیاں
میں آپے دُکھ سہیڑیا
اُنہاں آخر کیتیاں چنگیاں

اگ برہوں دی بھڑکائیکے
نا جاندی وار بجھا گئے

اج چنوں ہوئی اٹھائیاں[28]
سانوں دیندے گوڑے لارے
ہُن وسّن نال ایمان دے

سبھ پیتیاں یار بھلائیاں
پھر توڑ نہ چاڑھے کارڑے
کون آہے ٹھگ جہان دے

کجھ دھوکھا ہویا اساں تھیں
یا ٹھگی آپ کما گئے

اج چنوں ہوئی او تتیاں
جے خبر ہوندی اس حالدی
دن اک اک میں کنگال دا

میں مار و چھوڑے گھتیاں
میں ڈھول نہ گھروں نکالدی
پیا گذرے سو سو سال دا

پر کی پرواہاں اُنہاں نوں
جو ساڈی تاہنگ مٹا گئے

اج تھاں ماہ رمضان دی
سب سیاں جشن مناوسن

پر مینوں کجھ نہ بھاوندا
ہُن آ گئی عید جہان دی
سب ہار سنگار لگاوسن
چن میرا نظر نہ آوندا

میں عید کریساں اوس دن
جد ڈھول اساڈے آ گئے

اج عید دہاڑا آئیا
سب لوکاں روزے کھولڑے
نہیں واگاں اُدس ولائیاں

رب ماہ رمضان لنگھایا
کی کیتی ساڈے ڈھولڑے
مینوں عیداں کھاون آیاں

کوئی دسے وانجھ پئی یر نوں
اج روزے سب وا گئے

سی حرفی روزہ بطرز دیگر

بسم اللہ الرحمن الرحیم

چڑھیا چن رمضان دا نور بھریا میرا چن ہو گیا جُدا اللہ
ایہو چن آنا جدوں میلیونی ایسے وچ وچھوڑیونی جا اللہ
پورا سال ایہ سال وصال والا گیا خواب دے وانگ ہا اللہ
کرے کرم پئی یر فقیر تائیں جانی وچھڑے پھیر ملا اللہ

(۱) الف اج پہلی ماہ رمضان دی اے میتھیں جُدا میرا سُندر شام ہویا
کھان پین تے عیش آرام سارا بناں شام تمام حرام ہویا
باجھوں شام نہ غیر کلام کوئی ہکو درد اُس دا صُبح شام ہویا
دلپذیر فراق دا ہکو روزہ بے آرام ہویا بے آرام ہویا

(۲) جنوں دوسری دوسرا روز ہویا میرے دوستاں دُور سدھایا نوں
گئے چھوڑ وچھوڑا جوڑ کر کے اساں خادماں گھول گھمایا نوں
ڈھکے کھان مکان ویران خالی رو واں ویکھ کے سُنج لگانیا نوں
کہڑی ہوئی تقصیر دلپذیر کولوں ملی ویہ تقدیر نمانیا نوں

(۳) جنوں تیسری تیسرا روز ہویا سانوں تیر فراق دے کھاندیا نوں
دیوے کون دلاسڑے یار باجھوں ساں روندیاں تے کُرلاندیا نوں
ہال ہال کوکاں کوئی حال ناہیں پُچھے آن کا کوئی درماندیا نوں
دلپذیر اونہاں نال زور کیہا جھڑے سنگیئے واسطے پاندیا نوں

(۴) جنوں رات چوتھی میرے بھاگ ٹُریاں جاگ ہویاں ہیں ہمارے راتیں
روز سوز گداز دے وچ جاندے تارے فلک دے کراں شمار راتیں
لگے پلک ناہیں کسے پلک اندر ہویا تنگ پاسے مار مار راتیں
دلپذیر دلدار دے وصل باجھوں سبھاں بُھلاندیاں جاپن خار راتیں

(۵) جنوں پنجویں پنج نماز باجھوں میتھوں ہور سبھ فکر دھیان بھُل گئے
بھلے کم تے کار جہان والے درس علم تے پڑھن پڑھان بھُل گئے
رکھن ون ویلے روزہ لوک سارے میتھوں رات دے بھی کھان پین بھُل گئے
دلپذیر دلدار دے ڈھونڈھنے نوں بناں جنتوں ہور مکان بھُل گئے

(۶) چھیویں جن دی نوں طرفاں چھیاں اندر تھکا ڈھونڈیں اپنے لال تائیں
دتا کسے نہ پتہ نشان اُس دا شرق غرب جنوب شمال تائیں
آسمان بھی سرگرداں ہویا سکے پہنچ نہ میرے خیال تائیں
دلپذیر ادہ رب قدیر آپے لاسی رنگ جا میرے سوال تائیں

(۷) چنوں ستویں ست اعضا اندر رہیا ست نہ کوئی نستیاں نوں
ہوودے عشق دیو چہ پت اپنی وار رہیا پتہ نہ کوئی کو پتیا ننوں
بالن پاونے دی نہیں لوڑ کوئی اساں اگ فراق دے تتیا ننوں
دلپذیر پر اجے نہیں سار کوئی رنگ رتیاں تے مان متیا ننوں

(۸) چنوں اٹھویں اٹھ بہشت اندر میرے یار جیسی نہ کوئی حور ہوسی
ہوسی کوئی غلمان نہ جنتاں اندر نہ کوئی ملک ایسا صاحب نور ہوسی
جتھے ہووسی چن مہتاب میرا چنوں ودہ اوتھے جلوہ طور ہوسی
دلپذیر پر خبر نہیں عرض میری نامنظور ہوسی یا منظور ہوسی

(۹) ناویں چن دی نوں ناویں یار روندے بنیوں جاپدا پیا خفقان ہوندا
لے لے نام پیاریاں جانیاں دے پھراں میں قربان قربان ہوندا
حالت ہوئی دیوانیاں نوانگ میری جہڑا ویکھدا اوہا حیران ہوندا
دلپذیر ہوندے جیکر بخت چنگے میر یکول میرا ماہ رمضان ہوندا

(۱۰) چنوں دسویں دس ایام ہو گئے کوئی دوستاندی دس پاوندا نہیں
آوے سمجھ نہ کوئی نجومیاں نوں جو سی کوئی نشان بتاوندا نہیں
فالاں پتریاں سبھ آزما بیٹھا کسے راٹلی نوں لجھ آوندا نہیں
دلپذیر تقدیر دے تیر اگے چارہ کسیدا بھی پیش جاوندا نہیں ٭

(۱۱) چنوں یارہویں یار دی یاد اندر ویکھاں رہے ہاں گراسیں ہی بھی نا
اُسدے دردیاں کُتیاں بلیاں تھیں کہے جہے ہاں کہ کسے جہے بھی نا
کیتا اُنہاں نہ مُول قبول بہاویں جہے کہے ہاں کہ جہے کہی بھی نا
دلپذیر پر اُنہاں دا عشق ظالم نگروں لے کے اجے اوہ لہے بھی نا

(۱۲) چنوں بارہویں بار اُجاڑ وانگوں بنیوں شہر سارا بیابان دسدا۔
ہکو یار ناہیں میرا نگر اندر بنیوں نگر سارا گورستان دسدا
جہڑے روز دا اوہ گیا چھوڑ بنیوں اوسے روز دا جگ ویران دسدا
دلپذیر کولوں ہویا گم ایسا نہ اوہ آپ نہ اُسدا نشان دسدا

(۱۳) چھنوں تیرہویں تیر فراق والے میرا مان کلیجڑا اسل گئے
سینیں چڑھے بیرے چوندے زخم میرے دکھ چار چوفیر یوں ول گئے
جنہاں کول اساڈیاں مرہماں سن اوہ تاں دُور دوراڈڑے چل گئے
جاندی وار دلپذیر بیمار تائیں کوئی خط پیغام نہ گھل گئے

(۱۴) چھنوں چودھویں گھٹ انہیر گیا میرا چودھویں رات دا چن ڈھولا
دِسے چار چوفیر اُجاڑ مینوں گیا رونقاں ساریاں بھن ڈھولا
منّ واسطہ رہو آ کول ساڈے گھتاں گھول تیتھوں تن من ڈھولا
دلپذیر دے دم اخیر ہوگئے توڑے ہُن تے چا کھیا من ڈھولا

(۱۵) چھنوں پندراں پندرہ مصیبتاں دے مینوں کٹنے بہت دشوار ہو گئے
جنہاں دتیاں پیاں دلبریاں سن راہے سٹ اوہ یار فرار ہو گئے
رہیا کوئی نہ درد رفیق میرا جو شفیق آہے ستمگار ہو گئے
دلپذیر دے نال پیار پا کے خبر نہیں پھر کیوں بیزار ہو گئے

(۱۶) چھنوں سولھویں سوہڑے عشق والے شب روز میرے گل دا ہار ہو گئے
گاواں سوز فراق دی راگنی نوں رون دھون میرے کاروبار ہو گئے
ہائے لوہڑ وساندیاں ظالماں دے اج امر تھیں بخت بیدار ہو گئے
دلپذیر جیہے خدمتگار جہڑے پوجا کردیاں بھی گنہگار ہو گئے

(۱۷) چھنوں ہوئی ستارہویں یار ٹریاں بیٹھا رکھ امید ستاریاں دی
کرسی کدے تے کرم کریم مولا ٹھنسی کدی تاکوک آزاریاں دی
اوسی کدی تاں یار دی یاد اندر خدمت ساڈیاں کار گذاریاں دی
دلپذیر دے نال جو میت کیتی ناہی ریت ایہ سچیاں یاریاں دی

(۱۸) چھنوں ہوئی اٹھارہویں دستانوں اجے تیک آ کے سینہ ٹھاردے نہیں
بھیجن لوک مراسلے دستانوں کدی خط آئے میرے یار دے نہیں
اسیں بودھیں ہونا بود چکے اجے کاوڑاں دلوں وساردے نہیں
دلپذیر اوہ کرن نہ دھیر بھاویں قول اپنے تھیں اسیں ٹردے نہیں

(۱۹) پتوں اُنیاں پنیاں سبھ آساں میرے ڈھولنے شاہ اسواردیاں
جویں چاہوندا سی تویں رب سنوں ہوجان تیاں پار اُراردیاں
کردا پھرے اوہ جشن پیار یاندے ۔ اِس لئی نامیں ہمارردیاں
دلیپ ذیر نوں کسیدان سے مرسن تاہنگاں یار دے ہک دیدار دیاں

(۲۰) ویہویں ہوئی رمضان دے چن آگئے ویہاں یار دے غم مُکادتیاں
کوئی رہی نہ خوشی جہان والی عیشاں عشرتاں سبھ بھلادتیاں
گیاں ورت سیا ہیاں ہرن تے ہڈیاں ہجر دے بار جلادتیاں
دلیپ ذیر کجھ کسے تے دوس ناہیں سبھے نعمتاں مینوں خدا دتیاں

(۲۱) چتوں اکیاں چھلیاں موت واگاں آ کھے چل ہن ایتھے خوار ناہو
بتری ورتنی سی گئی ورت اوہ تاں ایویں جگ اندر شرمسار ناہو
کے حرص محبوب دی تھیر موتے بچھر کول میرا محرم یار ناہو
دلیپ ذیر دلدار دے وصل باجھوں میرا گور تے کفن تیار ناہو

(۲۲) چتوں اٹیاں باہیاں پکڑ آپے بن کے بانہہ بیلی باہیں بھن گئے
چھن من کر کے چھن باز جانی میرا ہاں کلیجڑا چھن گئے
قسماں چائیاں سان ہزار بھاویں پر دلوں نہ اُنہاں دے ظن گئے
دلیپ ذیر اوہ بڑے اُستاد آہے جاندی وار بھی مار نہ من گئے

(۲۳) چتوں ہوئی تریویاں یار ساتوں نہ ہیں کوڑیاں لیہیاں لاوندا سی
گیا آکھ تے پرت نہ مُول آیا کڑی گل دے بھار وکھاوندا سی
کوڑے پیار تے میریناں اُسدے کوڑے قول اقرار ٹھہراوندا سی
دلیپ ذیر پرکدی اوہ سچ ہوکے جو فرماوندا سچ نہ آوندا سی

(۲۴) چتوں چوتیاں ہائے افسوس تینوں دسے کون حالتاں میریاں او
جیکر تساں نہ پرت کے آونا سی کاہنوں تساں پیاں دلیریاں او
بنی پئے بیار نوں چھوڑ جانا بھاویں عادتاں آہیاں تیریاں او
دلیپ ذیر پر کدی تا ماردا سیں آ کے کڑیاں سچیاں پھیریاں او

(۲۵) چھتوں پنجیاں دستا یا ہجہ تیرے دستاں کھول غمدی داستان کسنوں
سُنداکوئی نہیں گل دیوانیاں دی کراں اپنا حال بیان کسنوں
رہیا کوئی ہمدرد نہ کول میرا کرے اثر ایہہ شور فغان کسنوں
دلپذیر جے جیوندیاں آئیوں نا مویاں گیاں پھر لینگا آن کسنوں

(۲۶) چھتوں چھبیاں چھبتاں درد بھریاں تیرے سر تیتے یار رکھا گیا
کر کے جمع جہان دے دُکھ سارے پنڈاں بنھ کے بھار چوا گیا
تھا آپ کمینیاں جان سانوں اُلٹا دوس ساڈے ذمے لا گیا
دلپذیر نوں ایہہ امید ناہی جویں دن تھیں رات بنا گیا

(۲۷) چھتوں ہوئی ستاویاں یار ساڈے واتاں تلیاں دور دوراڈیاں او
ناہیاں شرع خلاف حرام کوئی آپس وچہ محبتاں ساڈیاں او
جانے رب تقدیر تھیں لگ گیاں جویں ساڈیاں اُتے تساڈیاں او
دلپذیر نوں کدی نا پھیر آکے گلاں دس اوہ پاڈیاں باڈیاں او

(۲۸) چھتوں ہوئی اٹھاویاں یار تائیں دُکھ ہجر والے ہڈیں دھس گئے
مہلت غم دی کدوں موقوف ہوسی کوئی اجل میعاد نہ دس گئے
ہویاں بیاں تے کدوں اوہ آوندے نی جھبڑے جیوندیاں دی کول نس گئے
دلپذیر پر کویں اوہ پرت آون جھبڑے جنتاں دے وچہ وس گئے

(۲۹) چھتوں ہوئی اُنتیاں یار تائیں اسیں ہے اوتوں کر کروین سکدے
ناکوئی خط تے نا سنیاہا آیا رہے خبر نوں کبھی دے نہ لین سکدے
گلاں کرن نوں ہے زبان سکدی صورت دیکھنے نوں ہیں نین سکدے
دلپذیر دلدار دے جلسیاں نوں ہے شکر آرام تے چین سکدے

(۳۰) چھتوں ہوئی تیہاں تیہاں آگئیاں اسیں ماتماں وچہ غلطان ہی سہی
کرن لوک افطار دے موج میلے سانوں حشر تورڑی رمضان ہی سہی
آئی نہیں بہار جہان اُتے ساڈے واسطے سدا خزان ہی سہی
پائے یار تھیں فیض ہزار لوکاں دلپذیر نوں سدا افغان ہی سہی

سی حرفی

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

الف اسانڈے دکھ فراق والے لکھے کون کہڑی داستان اندر
لکھنے واسطے اتنیاں درد بھریاں قلماں نہیں میرے قلمدان اندر
دسے بول کے کو لوبے کون غم دے طاقت رہی نہیں اتنی زبان اندر
دلیپ نا پر جیہا پُر تقصیر ڈٹھیا شاید ہووسی کوئی جہان اندر

الف آکھاں دوستا کول میرے کریئے درد دی کوئی کلام رلکے
دیئے دلاندے بھید اک دوسرے نوں نالے وصل دے پیوئیے جام رلکے
گئے اوہ روز ہم اشیاندے جدوں بیٹھدے ساں صبح شام رلکے
دلیپ پیچھے جدوں بیٹھدے سن تیرے کول ایہ تیرے غلام رلکے

ب بہت چنگی ہوئی تساں کولوں رہساں اسیں ہمیش ممنون تیرے
ہوساں مردیاں تیک شکر ناہیں ڈٹھے اساں جو ناز موزون تیرے
کدیں گور دے وچ بھی بھلسن نہ نال غمزیاں دے کرنے خون تیرے
دلیپ نا وچ جد تیک حیات رہسی لکھدا رہے گا سدا مضمون تیرے

ت تیر تقدیر دے انگ لگے آہے تیر تیرے نیناں کالیاں دے
جہڑے وس ہماندے اندر دھس جاندے لیندے کھس دل بھولیاں بھالیاں دے
جادو بھرے نظارڑے ویکھ تیرے عقل ہو جاندے غفلاں والیاں دے
دلیپ پر توں سدا ایہ یاد رکھیں کدی تاحل ہو جالیاں دے

ث ثنا اُس پاک خدا تائیں تیرے جیہے بھی جس انساں کیتے
دولت حسن جمال دی بخش کے تے خوباں وچہ تیں سلطان کیتے

دیکھ ناز انداز دی بادشاہی اُپر عاشقاں دے حکمران کیتے
دلپسند یر جیہے بھی ہک پھیرن کملے جنہاں جان تے ہاں قربان کیتے

ج جنہاں دے نام تھیں لکھ واری ساڈی جندڑی گھول گھما گئی
رکھی اُنہاں نہ گلہ پرواہ ساڈی اُلٹی عاجزاں تے خفگی آ گئی

چنگا اجڑ وسیا اس دوستی دا بھیڑی گلا حال دی نسب آ گئی
رہیا شرم نہ بھرم نہ اُنہوں کوئی سارے شرم تے بھرم گوا گئی

آہے دور تاں لکھ منظوریاں سن ہوئی نیڑے تاں بپیتر اُلٹ آ گئی
اسے کسیا کی ایسی نیڑ وچوں جیہڑی عمر خدائیاں پا گئی

کیتی چاکری چاک سدا اوہنے نوں اُلٹا چاک نوں خاک رُلا گئی
آہی نیت جو میت ہو میت سہی اُلٹا بیت پلیت کرا گئی

اساں بھیا یار گواندھ آیا ساڈی ساعت نکارڑے آ گئی
ناہی خبر جو ڈھول پرا ہونے دی دل چیت غریباں تھیں جا گئی

چند روز بہار وکھائی کے تے آپ بھلاندی جھب گرما گئی
گھلی کوئی ایسی باد خزاں والی بڑی چھل تے پات اُڈا گئی

پلک جھلک یہ رات وصال والی شب قدر دی واٹھ وا گئی
اسیں تھوہ ملیندڑے سہے پچھے گھڑی خورشید دی کنڈ دکھا گئی

کیتا سنگ سی اساں نبھاونے نوں قسمت اگلا رنگ وٹا گئی
ترلیا سی یار مناونے دا ہتھوں ہس دا ڈھول رسا گئی

مرہم لانی سی زخم گواونے نوں بھیدا چھپٹ تے پھٹ دھا گئی
کھادھی دردی دی سمجھ دوا شافی ہو کے زہر وجود دیہہ دھا گئی

آہی ہوردی ہور امید سانوں قسمت ہور کجھ واعدے پا گئی
خبر نہیں جو کیہڑی خطا ہوئی کتھوں رب دی ورت قضا گئی

اگے لوکو نے ساتھے دیوندے سن ہن گل ہچان اوتے آ گئی
اگے لوکاں دے نیرے دکھالڑے سن ہن ایہوں ہو سبھا گئی

اچھا ربدی جویں رضا آہی لکھے لیکھ ساڈے بھولی آ گئی
ناہیں کسے تے دوس ارمان کوئی قسمت اپنی مزے چکھا گئی
ربا کیوں نہیں آوندی اجل میری جہڑی سیکڑے پو ٹھپا گئی
اوہی ہتھ کیکوجہ عزرائیل تائیں جیکر جند اپنا آپ کھا گئی
ساڈا ایہو نصیب سی انہاں کولوں جنہاں اپر ایہ جان وکا گئی
بنکے محت حیاتڑی انت سانوں ساری عمر دا روگ لگا گئی
بھاویں رہن نہ رہن ہن کول ساڈے ساڈی زندگی مار مکا گئی
جہڑی نال قیند پریت ہووی سی قسمت بری ہو ہوا گئی

ح حسن محبوب دا ویکھ کے تے اساں جان تے مال قربان کیتے
اسدی زلف دی دام وچ آ پھکے تے گھولے اپنے دین ایمان کیتے
رہیا کوئی جہان نہ یار پچھے اساں دوہیں جہان ویران کیتے
دلپذیر اوہ بھی بنے آپنے نا جنہاں واسطے ایڈ نقصان کیتے

خ خبر ناہیں کہڑی گل اتوں ساڈے ڈھول ساڈے نال رس گئے
اسیں جنہاں دی طلب دے وچ اندر چھری نال پریم دی کس گئے
رہیا کجھ نہ آپنے ہتھ پلے قبضے دا اندی دلی دے کھس گئے
بازی الٹ ہو گئی دلپذیر ساڈی نبرے کھڑیوں گوٹیاں گھس گئے

د دور ہو گئی رونق چمن والی پچھے بلبلاں دے روندے ڈار رہ گئے
موسم گلاں دا گیا گلزار وچوں جگر سلنے نوں باقی خار رہ گئے
ہویاں سج نصیب زیارتاں نا نرگس وار دیدے طلبگار رہ گئے
دلپذیر کوئی بھڑی تقدیر ایسی نا اوہ مجلساں تے نہ اوہ یار رہ گئے

ڈ دسے نوں تدوں آرام آسی دلارام جاں آن دیدار دیوے
لا کے گل وچھنیاں عاجزاں تے ل اساں تتیا ندا سینہ ٹھار دیوے
ہوون دور تمام قصور میرے جدوں آ کے جانی پیار دیوے
آکھو جا دلپذیر دے ڈھولنے نوں میری داد مینوں میرا یار دیوے

د دس کہاں سوہنیا سارپا ڈے کتھے حسن دا باغ لگا آیوں
آ جا جدوں بہار دا وقت تیرا کتھے رونقاں مجلساں لا آیوں
سوہے بہاگ سہاگ دی سیج اتے کسلوں وصلدی موج کرا آیوں
دلپذیر دلگیر فقیر کارن کہڑا رنگ تے روپ بنا آیوں

ڈ ڈکھ کہڑا جہڑا نہیں پایا چیتاں آکے تیرے پیار اندر
کہڑی نہیں تکلیف نصیب ہوئی تیری نوکری وچ ہی مار اندر
کہڑا حکم تیرا اساں منیا نہیں کہڑا عذر کیتا تیری کار اندر
کہڑی خدمتوں اساں قصور کیتا کہڑا عیب ڈٹھا خدمتگار اندر

کہڑا گھاٹا جو اساں نہیں پایا تیری دوستی والے وپار اندر
کہڑی چیز جو نہیں قربان کیتی تیرے عشق دے گرم بازار اندر
کہڑا خار جو رڑکیا نہیں دل تے تیرے حسن دے گل وگلزار اندر
کہڑی گھڑی جو موجدے نال گذری تیرے وصلدی عیش بہار اندر

کہڑا جتن تیرے نال نہیں کیتا آ جو ساڈے اختیار اندر
کہڑی گل جو ہوئی منظور ساڈی تیرے تیاں بھیڑے ریار اندر
کہڑا سفر تے کون مہم جہڑی کیتی نہیں میں کار سرکار اندر
دلپذیر نوں اجے فرماؤندے ہو ہیں توں جھلیا کہڑے شمار اندر

ذ ذبح کرکے ناحق عاشقاں نوں اتوں ہوسنا پھیر سنگسار کرنا
کنارحم اُنہاں بیچاریاں تے مویاں پیاں نوں اُلٹا خوار کرنا
خنجر رکھ غریب دے گلے اُتے غیراں نال دکھا کے پیار کرنا
دلپذیر جہیاں مویاں ماریاں تے چاہیئے ایڈ نہ ظلم سرکار کرنا

ر رحم نا تیرے لوچہ کوئی کر کے رحمیاں دُکھی چھوڑ گیوں
خبر نہیں کون قصور ہویا کہڑی گل توں کھ موڑ گیوں
ڈھونڈی ہرت تا میری لاش و توں ہنجی اپنے بیمار نوں چھوڑ گیوں
دلپذیر دا کوئی علاج کیتو ڈھاہیں ارنوں بھی اُلٹا ہوڑ گیوں

ز زور کہڑے اساں عاجزاں دے آہیاں حرف اساڈیاں زاریاں او
ایہہ چایں قبول نہ مول اوہ بھی سُنیاں کسے بھی نا عذر داریاں او
کیتی اساں فریاد جو داد ملسی اُلٹا لگیاں مگر خواریاں او
دلپذیر اوہ ہشر نوں کی کہسن لاکے یاریاں جنہاں وساریاں او

س سوہنیاں دے دفتر عمل اندر شاید کسے نہیں ایہہ حرف لکھیا
آیا عدل انصاف دا نام ناہیں نرا ظلم تے جور جفا لکھیا
کاتب ازل دے انہاں دے متھڑے تے ناہیں ذرا بھی شرم حیا لکھیا
دلپذیر معشوقاں دے گزٹ اندر کدی مول نہیں خوف خدا لکھیا

ش شوہ دریا مصیبتاں دے سانوں جھاگدے دُور دراز ہو گئے
چڑھے غماں دے آن گرداب ایسے وچ خوشی دے غرق جہاز ہو گئے
عقل فکر تے ہوش حواس والے سارے مال اسباب گداز ہو گئے
دلپذیر جے جوہر اندر آہے اوہ بھی چھوڑ سانوں بے نیاز ہو گئے

ص صبر تے شکر آرام پہلے دُکھ یار دے سر تے جھل لئے
آہے شکھ تے امن آرام جیہڑے انہاں نال فراق دے چھل لئے
رہیا کوئی مقام نہ خوشی والا غماں سبھ ٹکانڑے مل لئے
دُکھی جندڑی رہی پئی دلپذیر باقی اوہ بھی اج لئے بھاویں کل لئے

ض ضرب لگی جو ہجر دے اُتے ناہیں اُنہاں دا کوئی شمار آیا
جیہڑے روز آیا میرا یار بانکا تیہہ روز کردا بارو مار آیا
بھسیا صبر جد دکنا عشق آسدے مڑ کے پھیر نہیں صبر قرار آیا
ہوسن کہڑی تا بخت دلپذیر ایسے کہسن لوک ویکھاں تیرا یار آیا

ط طلب محبوب دی دل اندر رہسی جد دوں تائیں میری جان رہسی
جیکر ملی مراد نہ جیوندے نوں قبر وچہ بھی شور فغان رہسی
سُن سُن زاریاں میریاں دردبھریاں بے آرام سارا گورستان رہسی
دلپذیر نوں ملے مراد ملسی ہے حشر بھی سبھ حیران رہسی

ظ ظلم کیتا اپنے آپ اُتے یار کے نال مسافراں پیار اتنے
جیکر نہ ہوندی اُنہاں چھوڑ جانا کیتے پیئے کاہنوں اعتبار اتنے
جاندیوار دے دل ع بھی کیتیو نے خبر نہیں کیوں ہوئے بیزار اتنے
دلپذیر جے ایہو انجام آہا دیندے رہے کیہڑی گلدے بھار اتنے

ع عاشقاں دے خون پیونے نوں کمراں کس معشوق تیار پھردے
کرکے تیز طرار ہتھیار خونی اٹھے کردے مارو مار پھردے
کیسے وقت ظلم تھیں باز آون ہوکے عاجز اتے ستمگار پھردے
دلپذیر پر انہاں نوں مارنا کی جہڑے زندگی کنوں بیزار پھردے

غ غماں دے بحر وچہ بوڑ کے تے آیوں پھیر نہ کران سنبھال مڑکے
توڑے کدی تے ربدے واسطے دا پُچھدوں آن غریباں دا حال مڑکے
پتھر چت کیتو ای یا اساں ولوں دتو کدی نہ آن جمال مڑکے
دلپذیر نوں سدا ایہ تاہنگھ رہسی ویکھاں کدوں آوے میرا لال مڑکے

ف فرق نہ رکھیا اساں کوئی تیری نوکری وچہ ہوندے زور باقی
تساں جو جفا دے کرن اندر کوئی گل نہ چھوڑیا کھور باقی
لئے کڈھ ارمان افسوس دو ہاں رہیا کسے دا نہ کوئی شور باقی
دلپذیر دے واسطے چھوڑ گیوں بناں گور دی دوستا ہور باقی

ق قتل ہوکے رہتے یار دیوچہ ہوندا عشق دا بھار اُٹھان اوکھا
پہلوں لاونا نئوں نگھار ڈاڈی پچھوں ہوندا توڑ چڑھان اوکھا
پچھو جاکے شاہ منصور کولوں ہوندا کوئی ایہ انگ نبھان اوکھا
دلپذیر سبھے باتاں سوکھیاں نی ہکو یار دا عاشق سدان اوکھا

ک کوئی قدر یاں کران ظالم سکھے دل تہناں دلربائیاں دے
نازاں نال کلیجڑا کڈھ لیندے اتوں مار دے تیر جدائیاں دے
لگدے کوہن حال عشق دے کٹھیاں نوں کردے ترس نہیں دا نج قصائیاں دے
دلپذیر جناب بخشیں ہون شالا بیڑے غرق اُنہاں آشنائیاں دے

ک کوئی اوہ وقت سی لاونید اچنیاں دکھاں اکھیں لایانوں
جیکر اس طرح تنگ آجاونا سی کاہنوں چھیڑیا اساں سودایانوں
تسیں رہو جتھے سُکھی رہو شالا بیٹھے بھوگساں اسیں جدایاں نوں
دلپذیر خدائے دی ذات باجھوں ٹالے کون مصیبتاں آیاں نوں

گ کالیاں راتیں فراقدیاں بناں دوستاں کٹن محال ہویاں
اکھیں تکدیاں تکدیاں تھکدیاں نہ جاگے کٹدیاں کٹدیاں لال ہویاں
آوے نیند نہ باہجھ پیاریاں دے دُکھی ساعتاں سال مثال ہویاں
کیسے نال پذیر نہ اِنج ہووے جویں ہیں نمانی دے نال ہویاں

ل لُٹ لیگئے دولت حُسن والی مُڈھوں جنہاں دے نیک نصیب آہے
آئی جنہاں دے ہتھ بہار پہلی کیسے اونہاں دے بخت عجیب آہے
جھوڑے خزاں دے آن پیدا کیتے طالب گلاں دے جہڑے غریب آہے
رہے دور دراز پذیر کولوں میری مرض دے جہڑے طبیب آہے

ل لوہے جیہیاں پیتاں ٹٹ جاون کچی تند ابھی ساک ٹٹدا نہیں
موہوں لکھ قسماں بھاویں لوک جاون کدی دل ساڈا لوں چھٹدا نہیں
مُٹھے ہوئے جے مَن ہزار برسیں تا بھی روندیاں نیر نکھٹدا نہیں
دلپذیر جو جوڑنے ساک لُٹن ایسے ہور کوئی مزے لُٹدا نہیں

ھ ہُندا تاں پُچھیا جنہاں تائیں آخر کاسا ڈے سیری ہوئے بھی نا
پکڑے اسیں جان چہ مصیبتاں دے ساڈے کول ہک منٹ کھلوئے بھی نا
نٹھے جانکے کوئی بلا سانوں ساڈی لاش اُتے ذرہ روئے بھی نا
دلپذیر اسیر اسین رباجھوں زندہ رہے بھی نا اتے موئے بھی نا

ھ ہیں کملایا پھر توں کملایا مخلوق ساری بے شعور ہو گئی
خبر نہیں تیرے ساڈے پیار والی کہڑی گل ہیں گل مشہور ہو گئی
کر کر ضبط آہیں ڈھاہیں ڈکے اندر طاقت دل دی بھی سر دور ہو گئی
کہیا اجے نہ تساں پذیر تائیں آجا عرض تری ہن منظور ہو گئی

ن نال تیرے محرم حال میرے آہے اوپرے کوئی پیار ساڈے
لاکے لوتیاں دشمناں دوتیاں نے کیتے دُور چا امن قرار ساڈے
جنہاں رنگ ساڈے اندر بھنگ پائی ہوسن حشر اندر دینے دار ساڈے
دلپذیر شالا او تھے کول ہو دن جھڑے بو دیاندے محرم یار ساڈے

و دس گیوں دل کھس گیوں آخر نس گیوں سانوں چھل کے تے
خالی دیکھ تھاداں اُچّے شور پاواں چھوپیا تاواں تینوں گھل کے تے
کراں بھیس کھڑا ڈھونڈاں ویس کھڑا کھڑا دیس جھڑا بیٹھوں ہلکے تے
دلپذیر تھیں ہوئی تقصیر کھڑی آیوں پھیر نہ دوستا ڈل کے تے

۵ ہور ناہیں سانوں لوڑ کوئی ہکو شوق تیری مُلاقات دی اے
تیرے وصلدی رات برات اندر خوشی لیلۃ القدر دی راتدی اے
جیکر ملے شربت لباں تریاندا کھڑی لوڑ بھرا آبحیات دی اے
دلپذیر تے کریں چا مہر توں بھی تینوں قسم اپنے پاکذات دی اے

لا لائیکے کانیاں جانیاں او آیوں پھیر نہ کرن علاج دلدا
چڑھیا ہجر دا کوئی غنیم ایسا جس نے لٹ کھڑیا میرا راج دلدا
پئے وخت کمبخت نوں سخت آکے جدوں اُلٹیا تخت تے تاج دلدا
دلپذیر شالا ایسے حال اندر ہووے کدی نہ کوئی محتاج دلدا

۶ ایہ دیکھو ساڈے مارنے نوں کھڑا کس طرح ہو کے تیار ہمزہ
پاکے پیچ محبوب دی زلف وانگوں آیا دلاندے کرن شکار ہمزہ
وانگوں گیسواں سانگ اتار کے تے بھاویں دین آیا سانوں خار ہمزہ
یا ایہ یار والے گوشوار یاندی بن کے آن کھلا یادگار ہمزہ
چھوٹا جیہا ایہ اپنی فوج اندر ایبر گناندا بڑا ہُشیار ہمزہ
خبر نہیں جھگیا کیڑے پیچ اُتے دِستے بڑا کوئی پیچدار ہمزہ
سدھا الف وانگوں آہا قد میرا اپنے وانگ کر رہیا خمدار ہمزہ
دلپذیر اتنے دل چھل جانکے بھی جاپے اجے ضعیف بیمار ہمزہ

ی یار سمجھا بیگناہ میں تھیں کوئی عجب میری قسمت راس آہی
گیا اپنے حکم منا سارے وچہ رہی میری جھڑی آس آہی
اسیں آکھدے سے ہمیش اسنوں یک ساڈڑی بھی التماس آہی
پچھیا کدی نہ دس ملیں یرکولوں کہڑی گل دی تینوں پیاس آہی

ی یاریاں لا سنگھالیاں نی ایپر پالدا انہانوں کوئی کوئی اے
منزل موت دی باجھ نہیں کو نت ملدا سانوں یک تسلڑی ہوئی ہوئی اے
پہلے روز تھیں عشق جلاد ظالم میری جان سولی اتے ڈھوئی ہوئی اے
دلپذیر دی حرص جہان والی غماں نال چرو کنی معنی ہوئی اے

ہوئی ختم تمام ایہ سی حرفی جسدے وچہ مجاز حقان بھی اے
کسے جگہ مخاطبہ نفس ویلے کیتے کجھ عشق بیان بھی اے
کتنے روح تے بُت دا شروع جھیڑا کیتے لہرتے رمز عرفان بھی اے
دلپذیر نیسے داستان اندر کتے سوز تے آہ فغان بھی اے

سی حرفی اکھیاں معہ دوہڑہ جات
المعروف بہ
نین نامہ

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

الف اکھیاں بڑی عجیب نعمت سانوں بخشیاں جا مولا پاک دیں
چشمے نور دے ملے حضور وچوں سورج جن جیہوں وچہ افلاک دیں
پلک جھلک اندر پہنچن فلک تائیں اکھیں ایسیاں تیز چالاک دیں
دلپذیر سلامتی نال شالا قائم رہن ایہ مردیاں تاک دیں

اکھیں ہتھ نہ آون تکھیں جے جگ ڈھونڈن چڑھیے
اکھیں باجھ اجاڑ تمامی جس پاسے منہ کھڑئیے

اکھیں جیہا نہ رہبر کوئی جیہنوں مرشد پھڑیے
اکھیں ہون پذیر فقیرا بھج بہشتیں وڑئیے

ب بہت پیاریاں اکھیاں ایہ دیکھو کس طرح کرن پیار رل کے
آموں سامنے بیٹھیاں مست ہو کے آپ سوچ جیوں بیٹھدے یار رلکے
جدوں ہوندیاں ڈنگے سوندیاں نی دونویں ہوندیاں پھر بیدار رلکے
دلپذیر جاں چڑھن خنکار اتے ہنجھی دلاندے کرن شکار رلکے

اکھیں نعمت اکھیں دولت اکھیں کرن امیری
دو جگ اکھیں دی قیمت سکھے تک اکھیاں دی ڈھیری

اکھیں ورگی چیز نہ کوئی ساری دنیا چیری
اکھیں باجھ پذیر فقیرا کھڑے کم فقیری

ت تاریکو انہاں اکھیاں دی ہکو رمز تے دوہاں دا راز ہکو
ہکو شکل تے دوہاں دا نقش ہکو رنگ روپ تے ناز نیاز ہکو
ویکھن ہک نگاہ دے نال دووین رکھن نظر دا تول انداز ہکو
دلپذیر جے شاد ناشاد ہوون رکھن خوشی تے سوز گداز ہکو

اکھیں تانگھ اکھیں دی رکھن ہر دم رہن اداسی
کھڑی اڈیکے راہ سجن دا عاجز نظر پیاسی

منگن جام زیارت دا الا کدی تے یار پلاسی
مویاں باجھ پذیر فقیرا ایہ بھکھ کدی نہ جاسی

ث ثابتی صدق یقین سیتی جنہے اکھیاں پیت لگاندیاں نی
کرن لکھ نصیحتاں لوک بھاویں کدی ویکھنوں باز نہ آندیاں نی
سوچن اپنا نفع نقصان ناہیں تاہیں کملیاں ایہ سدواندیاں نی
دلپذیر اکھیں آپے کرن سودے آپے روندیاں تے پچھتاندیاں نی

اکھیں پیت لگاون جنوں اتوں ویکھن کھلیاں
دلیاں تکیں ہو جاون لیاں دلیاں رہن دلیاں

جے ہک ساعت ہون اکلیاں رو رو ہوون جھلیاں
اکھیں باجھ پذیر فقیرا سنج دسن سبھ گلیاں

ج جنہاں دے نال پیار پاون ہوون انہاں تھیں نہیں بیزار اکھیاں
جیہنے کرن اقرار مجیناں دے اوتھوں کرن نہ پھیر انکار اکھیاں
توبہ کرن نہ یار تے ویکھنے تھیں بھاویں پان تکلیف ہزار اکھیاں
دلپذیر او تڑفدے رہن دائم جنہاں دلاں نوں کرن شکار اکھیاں

نین نیناں دی پیت نہ توڑن جے سو ہون لڑائیاں
رمز اکھیں دی خبر تنہاں نوں جنہاں کتھائیں لایاں
جیکدی ہون مقابل تا بھی دیکھ رہن شرمایاں
اوہ کیا جانن حال پذیرا جنہاں نہیں لڑایاں

ح حال جنہاں اکھیں نال ورتے پیاں کرن بیان عیان آپے
آن کسے نوں وچ وکیل ناہیں سارے ماجرے کھول سنان آپے
رمز اکھیاں دی معلم اکھیاں نوں جھگڑے اپنے سبھ مکان آپے
دلپذیر آپے نالش کرن اکھیں بناں ڈگریوں ہون قربان آپے

اکھیں دکھ سہیڑن آپے آپے کردیاں جھیڑے
آپے ہیر تے آپے رانجھا آپے بندیاں کھیڑے
آپے شور جگاون پہلے آپے کرن نبیڑے
بن تقدیر پذیر فقیرا کون انہاں نوں چھیڑے

خ خوف نہیں آوندا اکھیاں نوں جدوں ظلم تھیں کانیاں کسدیاں نی
مارن غمزیاں نال بید وسیاں نوں کوئی عیب قصور نہ دسدیاں نی
کٹک وس جاون جتھے اکھیاں دے جھوکاں پھیر اوہ کدی نہ وسدیاں نی
دلپذیر روائیکے عاجزاں نوں الٹا کول کھلوئیکے ہسدیاں نی

نین دو گاڑے محبوباں دے اوہ جنہاں دے وسدے
بھج بھج رہن تلیندے عاشق کول کھلوتے ہسدے
صبر قرار آرام انہاں دے سکھ دلاں دے کھسدے
ظالم نین پذیر فقیرا کوئی علاج نہ دسدے

د دید محبوب دا اکھیاں نوں جویں حاجیاں حج عرفات والا
پیاں دیکھ لبیک لبیک آکھن پڑھن تلبیہ جسند صلوۃ والا
جانن خال سیاہ نوں حجر اسود بوسہ لئے جے کدی برکات والا
دلپذیر محبوب دی زلف اندر جلوہ لیلۃ القدر دی رات والا

اکھیں کھڑن جنہاں دے ڈٹھیاں ٹھنڈ پوے وچ سینے
گھول گھتے دید سجن تھیں دولت مال خزینے
شالا کدی نہ اوہلے ہوون وہ محبوب نگینے
بن دیدار پذیر فقیرا جنگلے نین نابینے

ذ ذرا آرام نہیں اکھیاں نوں لگے پیت الٹا بے آرام ہویاں
کھتے صبر قرار نمانیاں دے نینداں مٹھیاں زہر حرام ہویاں
لگا خبط ایسا کوئی دیکھنے دا ایسے کم تے مگر غلام ہویاں
دلپذیر نہ ہور نقصیر کوئی اکھیں دیکھنے وچ بدنام ہویاں

اکھیاں نال پریت جنہاں دی ہر دم رہن ڈسیندے
جم جم تکدے رہن تنہانوں ویکھ جنہاں خوش تھیندے
رجن نین جنہاں نوں ڈٹھیاں وسن وچ اکھیندے
نیناں باجھوں نین پلید پیا اتر نہ بن کہیندے

س روک نہیں سکدا اکھیاں نوں بھاویں پیر تے کوئی فقیر ہووے
جتھے اکھیں دی ویہہ تقدیر جاوے اوتھے پھیر نہ کوئی تدبیر ہووے
پئے لکھ نہ چھڈدیاں مول اکھیں بھاویں کیڈا امیر کبیر ہووے
دلپذیر اوہ کدی نہ تاب آوے جہنوں اکھیاں دا لگا تیر ہووے

نیناں دے کوئی تیر اوتے موڑیاں مول نہ مڑدے
بکلن نال ایہ زہری کلیجے جنہاں دلاں وچ پڑدے
جتھے چھیک کرن ایہ ظالم پھر اوہ جوڑ نہ جڑدے
نیناں دے بیمار پلید پیا رہن ہمیشہ چڑھدے

ز زاہداں دے روہڑن زہد اکھیں جنہاں کیتیاں لکھ عباداتاں نی
رکھن کسے دی کجھ پرواہ ناہیں بے پرواہ اُنہاندیاں عادتاں نی
جتھے اکھیاں آپ گواہ ہوون اوتھے لوڑ نہ ہور شہادتاں نی
دلپذیر جے اکھیاں رہن قابو ایہو لکھ کروڑ سعادتاں نی

اکھیں جھڑ سے تھر وساون کدی نہ ڈٹھے وسدے
ظالم نین معشوقاں والے لٹن ہسدے ہسدے
وسدیاں نوں ویران کریندے ولت لدی کھسدے
نکلن نہیں پلید پیا جھڑے اینہاں دی وچ پھسدے

س سبق ڈٹھیا ہکو اکھیاں نوں تساں ویکھنے وچ ہشیار رہنا
کرنا نہیں قصور اس کم اندر باہرے اپنے تے خبردار رہنا
بھاویں لکھ نصیحتاں کرے کوئی نشے آپنے وچ مستوار رہنا
دلپذیر دیدار دلدار باجھوں بیقرار بیمار بیدار رہنا

اکھیاں بس کراون لکھاں جتھوں پاون پھیرا
پانن نال اکھیدے ڈچان کرن اکھیں وچ ڈیرا
باجھ اکھیں کجھ ویکھ نہ سکیں جے چاہے دل تیرا
اکھیں باجھ پلید پیا فقیرا چاروں طرف انھیرا

ش شرم آوے تاں بھی اکھیاں نوں جے بے شرم ہوون تاں بھی ہوون اکھیں
سینے داغ لاون تاں بھی ایہو لاون جیکر دھوون تاں بھی ایہو دھوون اکھیں
حسن وچ بھی ہوندیاں ایہو شامل جے روون تاں بھی ایہو روون اکھیں
دلپذیر [illegible] جتھے [illegible] لا کھلون اکھیں

اکھیں چشمے نور صفا دے مٹکے نور حیا دے
ظاہر دیو چہ جاپن دووین قبے مہر وفا دے

پوندے بھاس اُنہاندے شہروں ٹُٹے ٹبّے شہزادے
پر باطن وچہ پائی پیر فقیرا سکھیں تیر قضا دے

ص صبر نہیں آوندا اکھیاں نوں نہ ایہ ویکھنے تھیں کدی رجیاں نی
پیتیاں ہور ہو جان تمام باسی شوقاں نت انہاندیاں سجیاں نی
ستھن کہہ ایہ جاندیاں جاندیاں نوں تاہیں خون نیاندے اندر وجیاں نی
دلپذیر نہیں عدد ی پوچ اوتھے جتھے اکھیاں جا کے لگیاں نی

نین نمانے کرن جھڑانے رہن ہمیشہ جھڑدے
زخم اکھیں دے گھلن اوکھے رہن ہمیشہ سُر دے

اکھیں دیاں بیماراں اتے دم رو دنہ پھڑدے
شالا نین پلید پیر فقیرا کدی نہ ہون نزردے

ض ضرب لگے جیہنوں اکھیاں دی اسنوں مرہماں کم نہ اوندیاں نی
چھوڑن مول نہ کسے علاج جوگا اکھیں مگر جیہناں دے پوندیاں نی
جنہاں اکھیاں نوں اکھیں روگ لاون کسے وقت اوہ سُکھ نہ سوندیاں نی
دلپذیر آن بھوندیاں ہون تا بھی عادت اپنی کنوں نہ بھوندیاں نی

اکھیں شور فساد مچاون جتّوں کرن چڑھایاں
ترس نہ کرن غریباں اُتے کوہندیاں وانگ قصایاں

مارن تیر بیدوسیاں تاہیں بے رحمی کرن لڑایاں
اکھیاں انہاں پلید پیر فقیرا جگ نوں کانج پایاں

ط طلب رکھدیاں ہور کوئی نہ ویکھنے دیاں مشتاق اکھیاں
ہوون کئی ہزار نقصان بھاویں پورا کرن اپنا اشتیاق اکھیاں
دوری پلک دی کرن منظور ناہیں جیہدے نال کر جان اتفاق اکھیاں
دلپذیر ایہ جاندیاں جان بھاویں نہیں سہندیاں ذرا فراق اکھیاں

جنہاں اکھیں دے گوشے اندر کتّر نہیں سماندا
سُرمے تھیں وہ رونق بخشے چہرہ بجا محبوباندا

کرن ٹکانا وچہ اُنہاندے عین مکان جنہاندا
دیکھ جمال پلید پیر فقیرا جگ بیا سدھراندا

ظ ظلم کیتا اکھیں اکھیاں تے ویکھے درس بتیرس ہزار ہویاں
لاکے کانیاں وانگ دُرانیاں دے کھس صبر قرار فرار ہویاں
لُٹی خبر نہ آن کے پھیر اونہاں جنہاں مگر لاچار بیمار ہویاں
دلپذیر نہیں لبھدی خبر اوتھے جتھے اکھیاں وانہ تھین جا رہویاں

اکھیں جہڑے لوہڑ وساون ہرگز کدی نہ ڈٹھے
غسل کفن دی لوڑ نہ رکھن ڈوہنہ تیناندے کٹھے

کر کے قتل جلاد اکھیں دے پھرن ہمیشہ رُٹھے
زخموں زخم پئی تن فقیرا اُٹھسن جسدن اُٹھے

ع عاشقاں دے جگر چھپنے نوں لیکے نشتراں پھرن تیار اکھیاں
جو بھے چُپ چپاتڑے مار کے تے پاون چھپک ہزار ہزار اکھیاں
ٹھوکن دست بدست اوہ تیر ساہوئیں چھوڑن کسے ناہیں اُدھار اکھیاں
دلپذیر اوہ کدی نہ تاب آون جنہاں دلاں نوں کرن شکار اکھیاں

اکھیں جہڑے رند وقانوالے ڈکیاں نہیں ڈکیندے
قسم خدا دی لگا اکھیں دے ہین جنہاں نوں تھیندے

باجھ وصالوں ملن ناہیں ظالم پھٹ اکھیں دے
اوہ بیمار دلپذیر فقیرا نا مردے نا جیندے

غ غمزیاں دے گھٹے جتھے توڑی رہسن سدا فریاد کردے
توڑے کدی تے آپ گُٹھیا نتوں دھوئیں جلاد جیا یاد کردے
خنجر پھیر کے پھر ہکوار توڑے ساڈی سُکھنوں جان آزاد کردے
دلپذیر جیہاں ظلم رسیدیاں نوں دیکے داد مراد جیا شاد کردے

اکھیاں دیوچہ پیتم وسدا لوک جانن اکھیں آیاں
زخم اکھیں دے کھلن ادکھے کٹ نہ کرن دوایاں

احمق راول دوقی وٹہڑا بھر بھر دین سلایاں
ملن یار دلپذیر فقیرا ہوون ترت شفایاں

ف فخر نہ کسیدا ایہے اوتھے چھڑن جنگ جتھے نیناں کالیاندے
ہوونے کسینوں فتح نصیب ناہیں ٹٹ مان جاندے بانا نوالیاندے
مویاں باجھ نہ مورچے ختم ہوون نیتاں صوفیاں اتے متوالیاندے
دلپذیر نہیں کھاوندے بھاج جنہاں پیتے نشے پریم پیالیاندے

اکھیں مست شرابانوالے حسن گنوں متوالے
پہر بیدار کھڑے ہر ویلے کمراں کسن دے والے

پلکاں تیر کماناں ابرو اکھیاں دے رکھوالے
آکھ دلپذیرا قدر اکھیں دا جانن اکھیاں والے

ق قول الست دا جدوں ہویا تدوں اکھیاں دا کتھے نور آہا
ڈٹھا کدوں کجھ انہاں تماشیاں نے کتھے انہاں نوں عقل شعور آہا
جیکر اکھیاں ہوندیاں اوس ویلے کدوں ہوندا کوئی قصور آہا
دلپذیر آہے ہکے روح تدوں ہکے آپ اللہ رب غفور آہا

اکھیں جام جہان نما شیشے دو نورانی — اکھیں باجھوں کم نہ دیون چن سورج اسمانی
نال اکھیں دے زینت دیون نقش نگار جہانی — اکھیں باجھ پنیر فقیرا جگ جاپے ویرانی

ک کراں تعریف کی اکھیاں دی آہیاں کوئی ایہ نعمت عجیب اکھیاں
اکھیں کرن جہان دی بادشاہی بھاویں ہوون کنگال غریب اکھیاں
ناز کردیاں گلاں رخساریاں تے باغ حسن دے وچہ عندلیب اکھیاں
رکھن خوب پچھان ہر چیز والی صورت شکل شناس طبیب اکھیاں
پیشرو تے رہنما دوویں خبردار ہشیار نقیب اکھیاں
دلپذیرا ایہ جنہاں نوں بخش ہویاں شالا انہاں نوں رہن نصیب اکھیاں

اکھیں نری خدا دی رحمت ہویاں بخش حضوروں — موسیٰ نوں دکھلاون آیاں ذات خدا کوہ طوروں
ویکھ تجلے ارنی ارنی کھلا پکارے دوروں — اکھیاں مست پنیر فقیرا کرن خدا دے نوروں

ل لکھاں نقشاں ہون حاضر بناں اکھیاں دے کدوں سدیاں نی
سوجھ بوجھ وجود دی کرن تمیز ایہو بھلا ہور ایہ طاقتاں کسدیاں نی
اکھیں جنہاں تھیں پان تکلیف کوئی اوہ جیوار نہ انہاں تے دسدیاں نی
دلپذیرا نہ موڑیاں مڑن اوتھوں اکھیں دیاں ڈنڈیاں جس ریاں نی

اکھیاں مست شراب صراحیاں کیف محبت بھریاں — صم بکم رہن ہمیشہ آپ کرن دلبریاں
وانگ پتنگاں جل مرنے تھیں کدی نہ جھکیاں ڈریاں — تاں لا رہن پنیر فقیرا اکھیں ٹھنڈیاں ٹھریاں

ل لکھ چانن ہووے چن اندر کی حال نور ہونے آفتاب اندر
جیکر اکھیاں وچہ نہ نور ہووے ناہیں نور اوہ کسے حساب اندر
جہڑا اکھیاں نوں نشہ رب دا ایسا نشہ نہیں کسے شراب اندر
دلپذیرا اوہ جاگیاں کو بھگن جنہاں گہے لکھاں خواب اندر

اکھیاں اندر بوجھ رمز حقیقی قدرت کاریگر دی — آوے نظر انہاں اندر بوجھوں ذات خدا اکبر دی
گل حقیقت وحدت والی طالب ہک نظر دی — پر جانن جنہاں پنیر فقیرا جنہوں لاگ فقر دی

ہ مست نگاہ دیناں اکھیں کرن آپی ہک نقطیہ جتھے
طالب ہون امیر فقیر سارے وسن راہ اکھیں والے پیر جتھے

ناہیں پہنچدے تیر بہادراں دے پہنچن اکھیاں دے جا کے تیر جتھے
دلپذیر پہر لڑدیاں اکھیاں بھی لڑدے ریدی خاص تقدیر جتھے

اکھیں پاک جنہاندیاں ہوون جھوٹ میل لاندی
مٹی نوں کر سونا دیوے پارس نظر اِنہاندی

پلک جھلک وچ چیر سدھا دِن منزل سائیں کوہاندی
پر میلی نظر پلیدپر فقیرا ہوندے کم گواندی

ن نفع نہیں ویکھیا اکھیاں تھیں کسے اکھیاں نال وگاڑ کر کے
اِنہاں نال مقابلہ کرے جیہڑا اکھیں اُنہاندی رہن اُجاڑ کر کے
سٹن لاندی بیخ اُکھاڑ دھوں جتھے وچ جاون تاڑ تاڑ کر کے
دلپذیر پر گھبیاں ہن رتھوں ایڈے ظلم فساد تے پاڑ کر کے

نیناندی کوئی گنتش اجیہی جادو اثر دکھاندی
کردی مار ہزار کوہاں تے گولی دو نیناندی

پھر پاڑ کریندے ٹکڑے ظالم نظر انہاندی
آکھ پلدپیرا سنے وچہ بھی نہیں نشانیوں جاندی

و ورجیاں مڑن نہ اُنہاں نوں اکھیں نال جنہاندے لگ گیاں
چھوڑن نہیں تلاش اُنہاں ڈھونڈنیوں کھیاں وانیاں انہاں نوں وگ گیاں
کھسے اِنہاندے صبر قرار جنہاں خبرے اوہ اکھیں کہڑے جگ گیاں
دلپذیر جہان تے کوک پیٔیٔ اکھیں ٹھگ گیاں یار و ٹھگ گیاں

اکھیں نال جنہاندے لائیے لا کے توڑ نبھائیے
کر اقرار محبتاں والے قولوں بھاج نہ کھائیے

کریئے کنڈ نہ مول اُنہاں نوں جتول بیتیاں لائیے
نت نت ہور پلیدپر فقیرا نوبن نہ یار بنائیے

ہ ہور نہ ہور نہ ہور کوئی ساڈے چور ایہو
جنہاں اکھیاں نال چا ویر پائے ساڈے نال اُنہاندڑا کھور ایہو
مرنا جیونا یار دی طلب اندر ساڈا حشر ایہو ساڈی گور ایہو
دلپذیر اکھیں ورو کہندیاں فی ساڈا مان ایہو ساڈا زور ایہو

اکھیں چور دلیدیاں ہوون کرن چھپا تاں چج ری
کر کنگال چھوڑین اُنہاں نوں پین جنہاندی کھوری

جاندیاں جاندیاں نت نیند الٹ کھڑیندیاں وری
آکھ پلدپیرا قسمت اپنی دوس کسے نہیں ہوری

ہ ہور تھکے اُنہاں اکھیاں نوں خیر خواہ اتے مہربان اپنے
موتی آنسواں دے ویٹ کے تے کر و مول نہ ایڈ زیان اپنے

آکھن اساں محبوب دی طلب اندر کیتے امن تے چین قربان اپنے
ڈلپذیر پر اجے بھی نہیں کردے ساتھیں دور اوہ وہم گمان اپنے

اکھیں آپ لایاں وسی لگ گیاں ہو سیاں — پیادلال وکیل نہ کوئی آپ دے ٹھگانے پھسیاں
سودیاں دیاں سودیاں اندر آپ نہیں ایہ کسیاں — رہن ہمیش پلذیر فقیر انظر مہرباں تسیاں

لالاونے دی ناہی نیت کوئی گیاں لگ ایتویں زور وزور اکھیاں
پہلوں چپ چاپ اترے ہوئے سودے پچھوں آن پائے کیڈے شور اکھیاں
جدوں اُجھیاں کسے نہ تجھیاں سن آہیاں گجھباں گجھیاں جور اکھیاں
ڈلپذیر پردے ڈلیوں بھٹکے تے ہویاں جھٹ کجھ ہور دا ہور اکھیاں

اکھیں جدوں پریت لگاون ہوون شرم ہزاراں — جسویلے پھر ٹٹن آ کے جگ ہلن اخباراں
سدھری ہمدھری ویکھن ٹھریاں پہلوں نال پیاراں — آخر اوہا پلذیر فقیر الگن وانگ کٹاراں

ع اکھیانوں ذرا آکھ دیہو ساڈے اُپر نہ ایہ قہروان ہوون
رکھن مہر دی نظر نمانیاں تے بے ٹکانیاں تے مہربان ہوون
دل کھس کے پھیر نانس جاون ساڈے حال دیاں نگہبان ہوون
ڈلپذیر اساڈیاں اکھیاں بھی پیاں ویکھ قربان ہوون

نین تساڈے نین اساڈے دوہاں فتنہ پایا — جسدن دے ایہ ساہوین ہوئے پھیر آرام نہ آیا
سُکھ دلیدا چین بدن دا اکھلیاں چھوڑ سدھایا — آکھ پلذیر اونج اکھیں دے ننگ ناموس گوایا

ع اکھیانوں موڑے رکھیانوں ذرا جھڑتھیں دیہو سمجھا اتنا
اوہلے ہون تے ساڈیاں اکھیاں تھیں کرن ہول نہ شرم حیا اتنا
کٹھے ہوئے دیدار دے ہون جہڑے وا انہاں تے نہیں جفا اتنا
ڈلپذیر تھیں ہوئی تقصیر کہڑی کر کے کرم توڑے چا فرما اتنا

کجھ نیناں نوں صبر نہ آیا انہاں فساد بنایا — کجھ زبان ہوئی بیصبری دوہاں کم گوایا
بہت چھپایا بھید اندر دا انہاں نہ پردہ پایا — کر مشہور پلذیر فقیر اجگا نوچ دھمایا

ہی یاد رہسن روز حشر توڑی جہڑے اکھیاں دے سانوں سکھ آہے
اوہ بھی رڑکدے رہنگے دل اتے جہڑے انہاں پا روں ڈھٹے دکھ آہے

آہے سخت بھاگھاوے نین ساڈے نِت رین کرے بگھ بگھ آہے
دلبینہ یار ایہو توڑے رج جاندے بھلا کدوں ساڈے ایسے مکھ آہے

غزل دُعائیہ

یارب سائیاں کراں دعائیاں وچھڑے جانی آن ملا
کر کے مہر غریباں اُتے فضل کرم دا مینہ برسا

پھٹ پرانے آن چھانے عشقے کیتا مار فنا
سوہنیاں نیناں دے چوپھٹے لگدی ملدا نئی اوہ گھا

پلنگ نمانی دِستی خالی ساجن جھوکاں گئے لدا
ویکھ اُجاڑاں کراں پکاراں یا رب اجڑے بھاگ وسا

سُکا باغ کرے فریاداں مالی جیہڑے گئے سدھا
یا رب تنہاں بغیچیاں تائیں پھیر بکواری نگ لگا

دیوے جوکاں ویتیاں نوکاں دِتے چھیک کلیجے پا
توں قادر محبوب ملا کے آسمند اندی آس پُجا

گل گئے گلزاراں خالی بوٹے برگ گئے کرما
کوئی نہیں کہندا باد صبا نوں کدی تاں قول پُچایا

نین فراقی ترسن ہر دم آ ساقی بھر جام پلا
دکھاندے چہرہ ونوندیاں تھوں کدی تے توڑے آن ہسا

ٹر گئے دوانڈے یار جنہاں دے پھڑیاں میلے دیس بنا
کھلیاں لٹاں وست کپاٹے کوئی نہیں کہندا سینہ گھر آ

کونتا نوالیاں بھاگ سہاگوں سوہے ساوے پھرن سجا
میرا بھاگ نہیں گھر میرے ملٹھی ماتم فرش وچھا

شام صباحیں کراں دعائیں اگے پاک جناب خدا
یارب اپنے فضل کرم تھیں ہر داغی دے داغ ونجا

بخش پئی یو فقیر خدایا ناپے اُسدے یار آشنا
سنے قبیلیاں مومن بھایاں کل دے بیڑے بنے لا

الراقم مولوی محمد دلپذیر عفی عنہ

شوارق الایمان

اس نام کی ایک کتاب حال ہی میں ۲۰×۲۶ تقطیع پر نہایت صحیح اور خوشخط اعلیٰ درجہ کے کاغذ پر چھاپی گئی ہے۔ فقہ کی یوں تو بیشمار کتابیں عربی فارسی اردو میں تصنیف و تالیف ہو کر شائع ہو چکی ہیں۔ مگر جس خوبی اور عمدگی سے علامہ مولف نے اس کتاب میں مسائل فقہ کو ترتیب دیا ہے وہ شاید ہی کسی کتاب میں ہو چنانچہ تمام اختلافات کو نظر انداز کر کے اردو دان فقہا مقلدین کیلئے مفتی بہ مسائل کو کتب فقہ سے نہایت محنت اور عرقریزی کے ساتھ اخذ کر کے ایک جا جمع کر دیا ہے تاکہ مفتی بہ مسائل کو کسی عالم و فاضل مفتی سے دریافت کرنے کی ضرورت نہ پڑے لطف یہ کہ چھوٹے سے چھوٹا مسئلہ بھی فرو گذاشت نہیں کیا گیا۔ ہمارا دعوےٰ ہے کہ اس کتاب کی موجودگی میں فقہ کی تمام متداولہ کتابوں یعنی ہدایہ۔ شرح وقایہ۔ کنز عینی۔ در مختار۔ خزانۃ الاخلاص۔ شامی۔ فتاوائے عالمگیری۔ بحر الرائق۔ صغیری۔ کبیری وغیرہ کے مطالعہ کی ضرورت نہیں رہتی۔ اس کتاب سے ایک ادنےٰ لیاقت والا ایسا ہی مسائل فقہ سے واقف ہو سکتا ہے جیسا کہ ایک جید اور متبحر عالم اور فقیہ ✦ اس کتاب میں مفصلہ ذیل مضامین ہیں جو نہایت شرح و بسط اور تحقیق و تدقیق کے ساتھ لکھے ہیں ✦ رکن ایمان۔ فضائل نماز۔ پاک اور ناپاک پانی کی تحقیق۔ کنوئیں کے مسائل واجبات غسل۔ طریق غسل۔ حیض و نفاس کے مسائل۔ فرائض وضو۔ طریق وضو۔ واجبات و سنن و مستحبات و مکروہات وضو۔ ناقصات وضو۔ طریق تیمم۔ ناقصات تیمم۔ طریق استنجا۔ مسائل اذان و تکبیر۔ اوقات نماز۔ فرائض و واجبات و سنن و مستحبات نماز۔ قرأت کا بیان۔ طریق ادائے نماز۔ جماعت و امامت کے مسائل۔ مفسدات و مکروہات نماز۔ نماز وتر۔ اور نماز جمعہ کا مفصل بیان۔ سجدہ سہو۔ سجدۂ تلاوت کے مسائل۔ بیمار اور مسافر کی نماز۔ عیدین اور تراویح کی نماز۔ نماز جنازہ۔ نماز تہجد۔ اور اشراق اور چاشت۔ اور نماز اوابین۔ تحیۃ الوضو۔ اور تحیۃ المسجد۔ کفارہ قضائے عمری۔ نماز توبہ۔ نماز کسوف و خسوف۔ نماز استسقاء۔ نماز تسبیح۔ نماز واجب۔ نماز حاجت۔ نماز قرض۔ نماز استخارہ۔ زکوٰۃ اور ماہ رمضان کے مسائل۔ قضا اور کفارہ۔ اعتکاف۔ صدقہ فطر۔ قربانی کے مسائل۔ احکام حج۔ نکاح کے مسائل۔ رضاعت اور طلاق کے احکام۔ حلال و حرام جانوروں کی تحقیق۔ عقیقہ کے مسائل۔ دعا و وظائف و اذکار۔ تلاوت قرآن۔ فضائل درود شریف۔ توبہ و استغفار۔ شرک و توحید۔ فضائل امام اعظمؒ اور تقلید شخصی وغیرہ وغیرہ۔ باوجود بایں ہمہ خوبی قیمت صرف ۱۲؍

انیس الواعظین

معین الواعظین

